Jenny Randles

PSI

CĂLĂTORIA ÎN TIMP

fapte • dovezi • posibilități

PARANORMAL

Jenny Randles

CĂLĂTORIA ÎN TIMP

fapte • dovezi • posibilități

Jenny Randles

CĂLĂTORIA ÎN TIMP

fapte • dovezi • posibilități

traducere de
Dorin Preisler

Editura ***LUCMAN***
1998

Editor: Lucian Borleanu
Redactor: Marian Balaci
Tehnoredactor: Ovidiu Brezan
Coperta colecției: Grupul DUCOVY

Titlul original:
TIME TRAVEL

Copyright © 1994 by Jenny Randles
Translation copyright © 1998 Editura Lucman

Toate drepturile asupra acestei versiuni aparțin
Editurii ***LUCMAN***

Reproducerea integrală sau parțială a textului,
fără acordul editurii, este interzisă
şi va fi pedepsită conform legii

EDITURA ***LUCMAN*** – Bucureşti
Bd. Al. I. Cuza, nr. 91, sectorul 1
Telefon/fax: 01-617 12 55

ISBN 973 - 9439 - 02 - 0

CUPRINS

Introducere *7*
Romanța viitorului *18*
Simțul istoriei *34*
În contact cu tine însuți? *46*
Imagini din ziua de ieri *64*
O lunecare în timp *86*
Deplasarea laterală în timp *99*
Factorul Oz *114*
Visând la ziua de mâine *123*
Profeții la comandă *145*
Reacții în lanț *156*
Cum să construiești o mașină a timpului *185*
Au aterizat călătorii temporali? *210*
Concluzii:Călătoria în timp fără profesor *234*

Introducere

De ce şi viitorul tot trecut va fi?
De ce şi el se duce tot spre nicăieri?
De ce ziua de mâine azi va fi?
Ca să dispară, ca şi ieri?

Cred cu tărie că am călătorit în timp. Ba am făcut-o de mai multe ori. Şi nu încerc să păcălesc pe nimeni. Consider că această afirmaţie aparent absurdă se bazează pe fapte de netăgăduit. Dar înţeleg această călătorie în timp în trei feluri diferite.

Pentru început, oricine călătoreşte în timp, şi asta în fiecare zi. Ne mişcăm de la acest moment numit „acum" spre următorul moment, numit tot „acum" (pe care noi îl numim „viitor", până când devine prezent şi în cele din urmă, trecut), cu viteza constantă de o secundă pe secundă. Această rată a avansului nostru nu se schimbă niciodată. Este unul din factorii imuabili ai universului. Sau aşa cred cei mai mulţi dintre noi. Dar această opinie a fost contrazisă de ştiinţă. După cum ne spune Einstein, timpul este exact la fel ca toate celelalte lucruri. Depinde de locul în care te afli şi de ceea ce faci. Se poate schimba — şi chiar se schimbă. Pentru un copil, o vacanţă de vară de şase săptămâni este o înşiruire foarte diferită de „acum"-uri faţă de cea percepută de un adult în aceeaşi perioadă. Timpul subiectiv pare să depindă de unde şi când eşti, la fel de mult cât depinde de ceea ce ştiinţa a considerat a fi timpul real, fizic, măsurabil.

Fără acest concept surprinzător — introdus de teoria relativității a lui Einstein — mare parte din înțelegerea noastră asupra lumii nu ar exista. Ne vom întoarce mai târziu la această formă complexă de călătorie în timp, dar trebuie să ținem cont că nu este singura pe care o putem lua în considerație.

În mai 1991, am călătorit atât în timp, cât și în spațiu — ca milioane de oameni înaintea mea și, fără îndoială, ca milioane de oameni după aceea — mulțumită companiei American Airlines. Am făcut lungul și epuizantul zbor de la vest spre est, traversând globul, din Hawaii la Manchester, cu scurte escale pentru schimbarea avioanelor la Los Angeles și Chicago. A fost o călătorie de 16 ore. Era vară. Dacă aș fi plecat în zori, după definiția simplă a timpului, aș fi ajuns în Anglia înainte de apusul Soarelui, fără să fi văzut amurgul, pentru că ziua avea 18 ore de lumină. Dar nu a fost chiar atât de simplu.

De fapt, am plecat din Honolulu și am urmărit parcursul soarelui pe cer, petrecând în aer două nopți. Într-adevăr, am plecat de la tropice sâmbătă seara târziu și am ajuns acasă la Manchester devreme, în ziua de luni. În timpul călătoriei, am văzut două răsărituri de soare, deși am mers mai puțin de două treimi dintr-o zi normală. De fapt, am călătorit în viitor.

Acest tip de jonglerie cu calendarul și ceasul le este tot mai familiar călătorilor de cursă lungă, pentru că lumea este din ce în ce mai mică. Această „aberație aviatică" este prețul pe care trebuie să-l plătim uluitorului progres al transporturilor din ultima vreme.

Cu un secol în urmă, toate acestea erau de domeniul SF-ului. Jules Verne a lansat conceptul în cartea sa *Ocolul Pământului în optzeci de zile*, pentru că pe vremea aceea, bineînțeles, era un lucru greu de înțeles pentru cititori și uitat de călători. După o călătorie de trei luni în jurul lumii, nu prea se sinchiseau ei de renghiurile jucate de ceas. Dar în zilele noastre efectul a devenit foarte evident, avioanele cu reacție făcând aceeași călătorie atât de repede, încât nu mai poți să nu observi că timpul se scurge alandala.

În viitorul nu prea îndepărtat, vitezele obținute de Concorde sau de naveta spațială ne vor părea la fel de ridicole pe cât ne pare acum viteza trăsurii din epoca victoriană. Când va veni vremea să călătorim prin univers cu viteze imense, ne vom confrunta cu noi probleme legate de timp, probleme pe care propriii noștri Jules Verne abia încep să le desțelenească în scrierile lor science-fiction.

Aceste noi dileme vor fi ceva mai neplăcute decât să ajungi acasă obosit și cu ceasul biologic făcut fărâme. Odată întorși dintr-o călătorie dus-întors până la Alpha Centauri, cu un „avion" super-luminic ultramodern, veți avea mai mult decât o durere chinuitoare de cap. După călătorie (care va dura probabil în jurul a nouă ani), veți ajunge acasă și veți descoperi că la astroport vă așteaptă stră-stră-stră-strănepotul dumneavoastră! Problema este că, pe Pământ, timpul zboară cu o viteză mult mai mare în raport cu cel al cronometrelor din nava spațială cu care ați călătorit. Vor trece sute de ani, iar dumneavoastră vă veți transforma într-un Rip Van Winkle*. Din păcate, este puțin probabil că societățile de asigurări vă vor plăti vreo compensație pentru șocul produs. Aceasta a fost o descriere a unei realități care este posibil să apară. Nu a unei eventualități. Este o realitate imuabilă a vieții, a universului și a ce doriți dumneavoastră. Și în mod sigur depășește ceea ce acum se numește „aberația aviatică".

Totuși, chiar dacă acestea se pot numi călătorii în timp, printr-o definiție mai largă a noțiunii, ceea ce credeți dumneavoastră despre călătoria în timp este probabil cu totul altceva. Ceea ce vedeți dumneavoastră este un fel de întrezărire a viitorului, iar după ce veți fi văzut ce se întâmplă acolo, o întoarcere în prezent, însoțită de o cunoaștere completă a ceea ce tocmai ați văzut. În cazul lui H.G. Wells și al călătorului său din *Mașina timpului*, această știință a fost cam inutilă, pentru că nu folosește nimănui să știe despre luptele dintre mutanții

* Binecunoscut personaj al lui Washington Irving, care a dormit 20 de ani. (n.tr.)

morloci şi sclavii lor, la multe milenii după ce civilizaţia noastră va fi devenit pământ de flori. Noi concepem călătoria în timp sub aspecte mai practice, cum ar fi aflarea câştigătorului de anul viitor al derby-ului de la curse, şi bine ar face să fie şi un outsider cu cota de 20 la 1, ca să-ţi poţi paria pe el toate economiile de o viaţă. Repet, rareori lucrurile stau atât de clar. Se pare, totuşi, că acest tip de călătorii temporale „propriu-zise" se întâmplă mult prea des ca să fie ignorate. Vă garantez acest lucru.

De fapt, am călătorit în timp în acest mod în diverse ocazii şi voi dezvolta ideea mai târziu, în cursul cărţii. Dar pentru moment vă voi descrie prima ocazie de care îmi amintesc, pentru că acest eveniment este acela care mi-a captat atât de mult interesul, încât, un sfert de secol mai târziu, am ajuns să scriu această carte. Dacă, bineînţeles, nu cumva şi cauza şi efectul sunt o simplă iluzie! Categoric, nu sunt nici prima şi nici ultima persoană care să descopere vraja şi senzaţia pătrunderii prin vălurile timpului. Acest lucru îşi păstrează farmecul pentru atât de mulţi dintre noi pentru că, bănuiesc eu, avem instinctul că el face parte din viaţă. Toţi călătorim regulat în timp. Dar unii dintre noi reuşesc să-şi aducă mai bine aminte de călătoriile lor, odată întorşi.

Iacă cum au început lucrurile pentru mine.

Era în ziua de 8 martie 1968. Eram încă la şcoală, studiind cu râvnă ca să-mi iau binemeritatele note maxime, făcând ochii mari de uimire la fiecare nou lucru învăţat. Tocmai începusem să explorez acele stranii „fundături" în care ştiinţa se temea să păşească, acele alei întunecate abandonate de profesorii comozi, respectabili, care consideră că nu e bine să intri pe acele tărâmuri interzise. Dacă intrai acolo, riscai să fii mâncat de viu de propriile deziluzii. Dar eu aveam şaisprezece ani şi eram naivă. Eu credeam că a fi om de ştiinţă înseamnă să te arunci cu capul în faţă spre orice mister, să pui toate întrebările care-ţi trec prin cap şi – dacă ai noroc – să ieşi din confruntările corp la

corp cu sănătatea mintală intactă şi cu câteva idei noi pe care să le jonglezi.

Desigur, ştiinţa se ocupă mai mult de păstrarea unor reputaţii, de punerea unor temelii, cărămidă cu cărămidă, şi mai ales de convingerea şefilor să-ţi finanţeze laboratorul şi la anul. Ca să faci asta, trebuie ca lucrarea ta să apară într-un jurnal obscur de undeva, Doamne fereşte să fie pe înţelesul tipilor obişnuiţi care citesc *National Enquirer* şi *Daily Star*. Dar a trecut multă vreme până să aflu toate acestea de la magiştrii mei de la facultatea de fizică. Deci, la 16 ani, eu eram pur şi simplu fascinată de ideea unor noi experimente dintr-o carte veche şi prăfuită, descoperită în bibliotecă. Faptul că experimentele respective erau imposibile, nişte erezii, m-a lăsat rece. Cartea, numită *Un experiment cu timpul*, era scrisă de inginerul de aviaţie J.W. Dunne. Cu patruzeci de ani înainte ca eu să citesc această carte, acesta îşi analizase propriile vise. Pe o cale destul de trasă de păr, el trăgea concluzia că aceste vise îi ofereau adesea previziuni ale zilei de mâine. Dacă reuşeşti să le treci în revistă şi să le analizezi în mod adecvat, spunea el, vei putea să demonstrezi adevărul acestei afirmaţii şi pentru tine. El descoperise acest adevăr după ani de experimente. Dar problema nu se punea dacă ne putem dispensa de definiţia verificată şi binecunoscută a timpului, ci ce anume ne învaţă aceasta despre modul în care funcţionează universul.

Lectura cărţii m-a captivat la fel de mult ca o jucărie de Crăciun. Era de parcă aş fi ajuns în stare să întorc butonul unui televizor şi să văd ce se va întâmpla în viitor. Eram puţin curioasă de ce nici colegii, nici altcineva din şcoală nu-mi vorbiseră despre acest hobby fascinant, dar nici că-mi păsa. Dunne dădea instrucţiuni foarte precise, chiar dacă pentru mine cartea era o încurcătură de elemente matematice despre „Timpul 1" şi „Timpul 2", care pe mine prea puţin mă interesau. Pentru mine, ca viitor om de ştiinţă, exista o singură metodă de abordare: încercarea pe propria piele şi notarea rezultatelor experimentului. Dunne era exact cercetătorul pe placul meu.

Am urmat întocmai indicațiile lui. Dunne sugera că trebuie să ținem un carnet în pat și să ne antrenăm memoria în sensul rememorării viselor, căutând între acestea pe acelea care ar fi prezis viitorul. Conform celor scrise de el, acestea erau cam jumătate din totalul viselor și deci nu trebuia să aștepți mult ca să-ți dai seama că are dreptate (sau, desigur – o posibilitate pe care abia așteptam să o pun în evidență – să demonstrezi că spune niște absurdități).

Nu prea știam dacă visez mult sau nu, sau, dacă da, cât de des. Dar Dunne a spus că oricine are o mulțime de vise, în fiecare noapte. Iar cei care susțin contrariul ar fi cei incapabili să și le amintească. Știința modernă a verificat de mult afirmațiile lui, care pe vremea aceea erau o simplă ipoteză nedemonstrată. Afirmația venea din partea unui om prea puțin calificat să vorbească despre psihic – poate cu excepția faptului foarte important că el chiar a realizat ceva.

Dunne promitea că dacă persiști destul de mult timp adevărul va ieși la iveală până la urmă. După cum mi-am dat seama mult mai târziu, fără să bănuiesc atunci, am avut uriașul noroc să mă întâlnesc din prima încercare cu cele promise de autor. Două zile mai târziu trebuia să particip la o experiență foarte interesantă. Acum îmi este clar că acest lucru a fost factorul cheie. Se pare că noii stimuli care îți vor intra în minte în viitorul apropiat constituie factorul declanșator al viziunilor care le preced, ca niște unde de energie similare unor valuri, care se mișcă în toate direcțiile pe suprafața unui lac în care ai aruncat o piatră mare. Același lucru este făcut și de evenimentele memorabile, foarte emoționante. Mă îndreptam spre ceva care îmi oferea atât noi stimuli, cât și noi emoții, așadar ambele tipuri de avantaje, deci nu este deloc surprinzător că aceste evenimente au constituit materia primă a primei mele călătorii în viitor.

Sâmbătă dimineața, devreme, m-am trezit ușurel la ivirea zorilor și am scris cel de-al doilea set de însemnări pe marginea viselor. Eram încă lipsită de experiență în domeniu și am

regretat adesea că nu am fost destul de bună. Dar am mâzgălit în micul meu carnet albastru despre visul fără sens şi prostesc – vis tipic pentru mine: „Văzut fabrica de hârtie de pe pod", am început eu. Văzusem un incendiu în legătură cu fabrica aceea. Asta e tot ce-mi aminteam. Dar fusese singurul vis mai intens din noaptea aceea.

În duminica aceea am luat parte la Bogle Stroll, o drumeţie organizată de Universitatea din Manchester în fiecare an. După ce am fost transportaţi la Lancaster cu o întreagă flotă de autobuze, toţi cei o sută care ne înscrisesem am pornit la un drum pe jos de 80 de kilometri, înapoi spre oraşul nostru, la orele relativ calme ale dimineţii de duminică. Bineînţeles, a fost un eveniment memorabil, senzaţional, fără precedent pentru nu prea marea mea experienţă. Chiar şi acum imaginile din timpul acelei drumeţii sunt foarte vii în mintea mea. Pentru mine nu este deloc de mirare că şi-au făcut drum spre conştiinţa mea ceva mai devreme, cu vreo douăzeci şi patru de ore.

Cam pe la jumătatea acestui maraton, în jurul orei 3:30 dimineaţa, mă aflam într-un mic grup care mărşăluia prin Preston şi se apropia de râul Ribble. Dintr-o dată am văzut cu toţii flăcări profilate pe cer. „Foc", a strigat cineva, şi înainte să-mi dau seama de ce se întâmplă am alergat toţi spre mica stradă lăturalnică ce ducea spre podul de peste râu, ca să vedem ce arde. În întuneric strălucea o clădire înaltă. Părea să fie în flăcări. Dar apoi cineva a arătat cu degetul că este vorba de nişte cuptoare, fabrica lucrând şi în schimb de noapte, lumina acestora reflectându-se de tavan. Am pornit mai departe, trecând pe lângă o mică pancartă pe care scria că acolo se află o fabrică de hârtie.

Nu ştiam ce să cred despre această întâmplare. Ceva îmi spunea că este un lucru foarte important. Simplul gest de a-mi scrie însemnările despre vise dimineaţa, încă pe jumătate adormită, amintindu-mi ceea ce altfel aş fi uitat cu siguranţă, nu-mi era de ajuns. Dovada se afla la peste 40 de kilometri de locul acela, în camera mea din Manchester. Tot entuziasmul

pentru Bogle Stroll a pălit în comparație cu această bruscă încălcare a legilor naturii.

La următorul punct de control, în Chorley, am renunțat la cursă. Mi-am justificat abandonul prin distanța deja parcursă (aproape 50 de kilometri). Adăpostul care ni se oferea — la societatea de ajutorare a persoanelor fără cămin — era cât se poate de bine venit. Dar eu simțeam nevoia să merg repede acasă și să-mi revăd însemnările. Trebuia să știu, nu numai să cred că știu, că literatura științifico-fantastică chiar se transformase într-un fapt științific constatat, exact așa cum cineva garantase cu patruzeci de ani în urmă.

Am ajuns acasă și am răsfoit carnetul. Da, exact cuvintele mele. Le-am citit de două sau trei ori, dar cuvintele nu s-au schimbat. Visasem că văd de lângă un pod o fabrică de hârtie arzând și apoi, la o distanță de o zi văzusem exact același lucru — doar că, bineînțeles, nu era vorba de un incendiu propriu-zis. Visul meu nu fusese o previziune a realității. Fusese o previziune a percepției mele greșite asupra realității.

Experimentul lui Dunne a funcționat exact în proporția stipulată de acesta. Visele mele din a doua noapte constituiseră o remarcabilă dovadă a previziunii. Mi-am chinuit mintea cu tot felul de imagini cu poduri, fabrici de hârtie și focuri, încercând să înțeleg cât de probabil este ca această întâmplare să fie o pură coincidență. Trei ani mai târziu, când am îndrăznit să amintesc de întâmplare unui lector de teoria relativității de la universitate, acesta s-a uitat la mine cu compasiune și mi-a spus că în fiecare noapte au loc miliarde de vise. Toate sunt lipsite de sens, dar, prin pură coincidență statistică, din când în când unul sau două se vor potrivi mai mult sau mai puțin unui anume eveniment real. Mi-a spus că nu e vorba de o premoniție, ci de o pură potrivire, perfect predictibilă pe calea legilor deterministe ale statisticii.

Aproape l-am crezut. Posibil, mi-am zis eu. Putea foarte bine să fie un incident unic, izolat, în viața mea, fără urmări care să complice ecuația și fără alte exemple spectaculoase, care

să-ți facă părul măciucă, auzite de la alți oameni, care avuseseră aceeași întâlnire cu necunoscutul, abordați de mine (lucru care înfumuratului meu profesor nici nu i-ar fi trecut prin minte). Și explicația lui a ținut nu mai mult de zece secunde, după care mi-am amintit de acea certitudine totală, rece a sincronizării imaginii din vis cu realitatea. Nici o tonă de explicații savante nu puteau să-mi distrugă certitudinea.

Am avut de atunci, din 1968, atâtea asemenea „coincidențe visate", încât de mult am renunțat la ideea întâmplării statistice. Singura explicație este, după mine, o precogniție autentică. Într-un fel sau în altul, am călătorit prin timp — exact așa cum spune Dunne pe parcursul cărții. Lumea devenise pentru totdeauna – și probabil că așa a fost dintotdeauna – un loc cu totul diferit.

Această experiență m-a îndemnat să scriu această carte. Îi datorez multe mulțumiri lui J.W. Dunne și aș dori să extind și să modernizez eforturile lui de pionierat în ceea ce aș numi o trecere în revistă comprehensivă a călătoriilor în timp.

Pentru aceasta, este nevoie de multe căutări. În vreme ce majoritatea cărților care se ocupă de asemenea lucruri (și ce puține sunt!) ori tind să-l arunce pe cititor în dezbateri profunde despre filozofie și fizica nucleară (și din păcate, ambele discută, dar prea serios, problema timpului), ori se rezumă doar la problema viselor în care se vede viitorul. Eu vreau să trec dincolo de acestea.

Am să arăt modul în care ideea călătoriei în timp a captivat lumea, prin romane, seriale TV, filme artistice etc. Ar putea să pară superfluu, dar într-un domeniu în care experimentele cum ar fi cele ale lui Dunne nu se prea cunosc s-au făcut multe lucruri prin creațiile ficțiunii, mai ales când o părticică din aceste creații sunt scrise de astrofizicieni sau de specialiști în fizică nucleară.

Am să tratez, de asemenea, orice tip de indiciu al unei călătorii în timp imaginabil – de la călătorii în trecut și consemnarea unor evenimente din vechime, până la tentativele

de cercetare a vieților trecute prin hipnoză creativă. Voi arăta cum oamenii se deplasează lateral în timp – un concept care pare straniu, dar care este foarte important, fiind ilustrat de cazuri autentice și interesante. Plus, bineînțeles, acele căi pe care se pare că a fost perceput viitorul – și nu numai prin visarea unor banalități cum ar fi fabrici care nu ard.

Pe parcurs, vor apărea niște descoperiri cu totul surprinzătoare. Știința contemporană tratează cu toată seriozitatea posibilitatea de a construi mașini ale timpului. Unde vor duce aceste eforturi? Există vreo dovadă a călătorilor temporali veniți dintr-un viitor în care (fără doar și poate) vom fi pus la punct această tehnică? La urma urmei, oricând vom face această mașină – fie în 1999, fie în 19.999 – ar trebui să vedem semne ale apariției ei în lumea de azi (sau pe parcursul istoriei înregistrate). Avem asemenea probe?

Căutarea dovezilor ne va introduce într-un teritoriu straniu. Dar este o cercetare care trebuie efectuată. De asemenea, voi expune o mulțime de idei pentru experimente și metode de cercetare pe care le putem pune în aplicare în vederea testării posibilității călătoriei în timp. Am trecut de mult de punctul în care ne întrebam dacă lucrul se întâmplă. Am intrat în epoca în care putem să ne punem întrebarea cum de se întâmplă.

Există multe indicii. Acea primă experiență a mea nu a fost decât unul dintre ele. Este clar că nu am avut o viziune a *realității* unui eveniment din viitor. Dacă aș fi avut așa ceva, atunci visul ar fi fost despre o fabrică de hârtie lucrând în schimbul III, cu cuptoarele duduind și luminând plafonul jos de nori. Pentru ce am văzut eu, există trei explicații. Mai întâi, posibila pură coincidență, așa cum ar vrea să ne facă să credem știința – am mari îndoieli în această privință. Apoi ar fi perceperea unui viitor nedeterminat, în care fabrica chiar era cuprinsă de flăcări. Sau, în al treilea rând, după cum am bănuit chiar în acea zi de martie, detectarea stării mele mentale viitoare – incluzând în ea și convingerea mea temporară și greșită că eram martoră la un incendiu real.

Deci nu am recepționat o imagine TV a nopții următoare, ci am primit o „telegramă" de la propria mea minte, aflată cu 24 de ore mai târziu, transmițând o clipă scurtă, în care am văzut pentru prima dată acea lumină înfricoșătoare și am pus lucrurile unul lângă altul spre a realiza că am fost martora unui miracol.

În concluzie, mă voi aventura să vă ofer cea mai la zi și mai completă privire asupra conceptului de călătorie în timp – adevăr și ficțiune, realitate și posibilitate. Poate că nu va fi o tratare științifică, erudită. Nu vă voi plictisi cu ecuații n-dimensionale pe care le înțeleg doar o mână de fizicieni de geniu. În schimb, mă voi concentra asupra unor evenimente reale, a unor experiențe autentice, printr-o cercetare serioasă, menită a oferi o înțelegere reală a ceea ce pare să se întâmple.

De multă vreme voiam să citesc o carte ca cea de față. Dar, pentru că nimeni nu a scris-o, a trebuit să o întocmesc eu însămi.

Majoritatea celor învățate în timpul vieții ne duc la ideea că natura timpului ni s-a impus printr-un fel de autoamăgire. Vă spun cu sinceritate, dovezile sugerează că mai degrabă avem a face cu niște nonsensuri. Acum, că am început să ne punem întrebări despre această misterioasă entitate, am început să adunăm niște adevăruri incredibile. În ce privește călătoria în timp, până acum nu există nici reguli clare, nici bariere insurmontabile. Nimic nu este imposibil.

1

Romanța viitorului

Am o teorie personală despre motivele pentru care s-a scufundat *Titanicul*. Toată lumea crede că din cauză că acest magnific vas, aflat la prima lui călătorie transatlantică, în aprilie 1912, a lovit un aisberg uriaș undeva între Southampton și New York. Fiind îngrozitor de lipsit de bărci de salvare, s-a dus la fundul oceanului cu sute dintre pasageri aflați încă la bord. Ceea ce acest punct de vedere convențional nu ia în considerație este greutatea tuturor pasagerilor clandestini pe care trebuie să-i fi purtat. Și care nu au fost înregistrați în nici un fel de jurnal de bord... Mai mult, nu s-a ținut cont de ei când s-a calculat coborârea liniei de plutire. Iar când nava a început să se încline, nici unul dintre ei nu s-a aflat la bord. Aceștia erau călătorii în timp, care vizitau acest moment unic al istoriei ca niște voyeuriști învederați, așa cum la un accident în lanț de pe autostradă se strâng o mulțime de curioși, fericiți că nu au fost ei acolo, la întâlnirea cu destinul.

Practic, în orice serial TV care tratează călătoria în timp, eroul sau eroina vizitează în mod miraculos evenimente dramatice ale istoriei, de tipul acestuia. Savanții sorbiți de *Tunelul timpului*, tânărul și cohorta lui veselă din mai puțin reușitul serial *Voyagers*, nu este unul să nu aterizeze pe puntea Titanicului într-un episod sau altul. Cred că sunt destui ca să organizeze reuniuni de sărbătorire a evadării lor.

Copil fiind, visam că asemenea călători nu se pot aduna decât la un eveniment cutremurător ca acesta, în nici un caz într-o zi oarecare de marți, în care nimic nu s-a întâmplat.

Desigur, în spatele acestei sugestii trase uşor de păr există, ca în toate referirile la ficţiunea călătoriilor în timp, o problemă foarte serioasă. Dacă această călătorie în timp va deveni vreodată realitate, se vor întoarce oare istoricii la momente clasice, cum ar fi acesta, luând eventual cu ei şi elevii în excursii didactice, ca să facă observaţii la faţa locului, nu din cărţi?

Dacă aşa stau lucrurile, s-ar putea să vrem să ştim mai multe despre detaliile unor asemenea evenimente, căutând caracteristicile lor comune. Ce-aţi zice dacă aţi putea studia, să zicem, fotografia ultimei mese a generalului Custer*, sau cu *Titanicul* coborând în adâncuri, fotografii peste care a trecut un secol sau mai mult, dar în care să vă recunoaşteţi figura de şcolar studios, privitor neutru al evenimentului?

N-am făcut altceva decât să scriu introducerea unei povestiri SF despre călătoria în timp propunând astfel un experiment real, pe care cineva l-ar putea face. Mă îndoiesc să fi luat cineva destul de în serios ideea, astfel încât să-i verifice valabilitatea. Căci dacă s-ar trece la lucru, toţi cei care iau în derâdere ideea mea privitoare la reuniunea de pe puntea *Titanicului* n-ar avea prea multe argumente de oferit până când cineva ar dovedi într-adevăr că o asemenea dovadă nu există! Dovada realităţii călătoriei în timp s-ar putea să se afle deja în sute de fotografii istorice. Aşa apar marile descoperiri ştiinţifice.

Speculaţii serioase despre călătoria în timp s-au făcut doar în ultima sută de ani. Până atunci, nimeni nu s-a gândit serios la această posibilitate. Pur şi simplu, timpul era timp şi gata.

Într-un anume sens, Mark Twain a scris unul din primele romane legate de călătoria în timp, prin mult ecranizatul lui *Un yankeu la curtea regelui Arthur*. Dar la el călătoria în timp este un simplu truc pentru a pune pe rol o poveste în trecut, deşi în

* Generalul care a condus trupele americane în lupta pierdută cu indienii conduşi de Sitting Bull (Taurul care şade), luptă în care Custer a şi murit (n.tr.).

aceasta originea modernă a eroului are o foarte mare importanță. Transferul prin secole este expediat foarte repede — vine un trăsnet și gata, eroul a ajuns acolo. Prin aceasta se stabilește un foarte copiat mod de mișcare în timp, în care se pune întrebarea „a fost adevărat, sau doar am visat?", metodă care și-a avut ultima clipă de glorie (dacă vreți să-i spunem așa) în serialul TV *Dallas*. Fiind necesară revenirea unuia din personajele principale, plecat de tot dintre ei, dar convins să se întoarcă din cauza scăderii vertiginoase a audienței, toate episoadele în care acesta nu a apărut (personajul fiind omorât de-a binelea de o mașină) s-au transformat într-un vis, următoarele episoade pornind dinaintea scenei morții! Aceasta este ceea ce scriitorii de opere de ficțiune numesc o licență artistică, iar mulți magnați ai televiziunii sau de la Hollywood au datorii mari la Mark Twain.

Totuși, cartea lui Twain, altfel o lectură plăcută, are doar meritul de a fi creat conceptul de poveste cu călătorie în timp. Cel care a creat cu adevărat genul a fost H.G. Wells, cu a sa *Mașină a timpului*, apărută în 1895. Wells a comis măcar o tentativă de justificare a celor scrise. Eroul lui era un inventator care a văzut dincolo de tehnologia de avangardă materializată în aeroplane și submarine, care constituiau apanajul unui alt scriitor SF contemporan, Jules Verne. Într-adevăr, Wells s-a arătat foarte netalentat în previziunile tehnologice. Chiar a declarat că submarinul este o imposibilitate. Nebunul care s-ar aventura să călătorească cu așa ceva o să se sufoce!

Nu, Wells s-a decis să inventeze o mașină care să accelereze timpul, astfel încât oricine s-ar afla în ea să vadă cum lumea se mișcă de milioane de ori mai repede. După o scurtă perioadă petrecută în acest mod, poți încetini pentru a descoperi că lumea din afara mașinii tale a trecut prin nenumărate secole, în timp ce pentru tine au trecut doar câteva minute. Este uluitor cum Wells a văzut în detalii extraordinare o realitate cât se poate de concretă. Într-un sens, el a precedat cu 20 de ani descoperirile lui Einstein din teoria relativității generalizate,

care mai târziu au devenit fapt verificat în experimentele de fizică cuantică. Orice lucru (în cazul de față mașina timpului) nu are decât să se deplaseze cu o viteză egală cu o fracțiune semnificativă a vitezei luminii pentru a face exact ceea ce spune Wells că ar face mașina lui.

Totuși, există o diferență esențială între imagistica lui Wells și realitatea științifică ce avea să vină. La mașina lui Wells trăgeai de o manetă și te întorceai acasă, ajungând la doar câteva clipe după plecare. Puteai să petreci în viitor un an întreg, dar pentru prietenii tăi din „prezent" nu vei fi lipsit decât un scurt interval.

Teoria lui Einstein nu sugerează o astfel de consecință a călătoriilor cu viteze extrem de mari. Astăzi însă, în virtutea uluitoarelor descoperiri din universul sub-atomic, ipoteza devine mai plauzibilă ca oricând. Vom trata mai târziu această variantă.

De asemenea, este ceva ce oameni în carne și oase, contemporani cu noi, cred că li s-a întâmplat — nu în fantezie, ci în realitate — și există o mulțime de martori ai acestor relatări extraordinare care să susțină această afirmație. Vom trata și acest lucru mai târziu.

Deocamdată e de ajuns să acceptăm că, oricât de nebunească părea acum o sută de ani ficțiunea lui Wells, tot ce am aflat între timp despre univers a erodat treptat natura sa fantastică, făcând ca această operă să fie considerată la ora aceasta o lucrare SF cât se poate de cuminte!

Scriitorii care au vrut să-l imite pe Wells au așteptat destul de mult până ce știința a ajuns să țină pasul cu fanteziile sale despre timp. Acest lucru s-a întâmplat începând cu anii '20, destul de mult înainte ca relativitatea și apoi fizica cuantică să devină măcar de departe inteligibile pentru 99% din scribii moderni.

În această perioadă, preferința generală s-a îndreptat spre o idee filozofică despre timp care a făcut multă vâlvă la apariție. Aceasta s-a bazat pe faptul că timpul subiectiv diferă de la

persoană la persoană. Chiar şi Shakespeare a remarcat acest lucru şi l-a comentat adesea.

În 1970, am petrecut opt ore pe zi într-o fabrică de jucării, făcând mici truse în ceea ce numeam în glumă o slujbă de vacanță. Trebuia să contribui la producerea a 20.000 de piese într-o săptămână, prin întoarcerea unui mâner şi presarea unei mici bucăți de metal, aruncând apoi „opera" într-o cutie şi începând-o pe următoarea în câteva secunde. Nu mi-a fost dat să întâlnesc o metodă de îndobitocire mai eficientă ca asta. În zilele noastre, roboții fac acest lucru mult mai bine, pentru că ei nu se plictisesc niciodată.

Deşi am avut slujba asta doar pentru puțin timp, mi s-a părut, în timp subiectiv, mai mult decât lunile petrecute, cu degetul pe rânduri, făcând munca de cercetare pe care o consideram cu adevărat fascinantă. Zicala care spune că „atunci când te simți bine, timpul zboară" nu este o doar o aiureală. Este o realitate. Din ea provine ideea că noi trăim trecerea continuă de la un „acum" la următorul doar pentru că a devenit un sistem comun de gândire, care ne este inoculat încă de la naştere. Filozoful Henri Bergson susținea, spre sfârşitul secolului al XIX-lea, că trebuie să învățăm copiii să vadă trecerea timpului.

Culturile greşit denumite primitive par să aibă mult mai puține limitări temporale decât noi. Ele nu-şi planifică fiecare minuțel după agenda electronică. În plus, oricare ar fi şi oriunde s-ar afla (fie aborigeni din Australia, fie vracii unui trib nomad african sau indienii *kogi* din Amazonia cu percepția lor sofisticată a pericolelor ecologice), au un element comun. Ele au aşa-numiții şamani – nişte înțelepți asemănători mai degrabă unor „medium"-uri (părerea mea este că aceştia nu sunt altceva decât şamanii civilizației occidentale). Ei sunt în mod vădit capabili să lase deoparte viziunea comună a realității şi să vadă o dimensiune eternă, atemporală, pe care aborigenii au concentrat-o în mod fericit în expresia „vremea visului".

Câteva povestiri SF au adoptat această idee pentru a sugera un mod de a călători în timp fără cine-ştie-ce tehnologie

ultraînaltă. Gândirea este literalmente cea mai bună metodă de a călători.

Am folosit eu însămi ideea în culegerea mea de nuvele *John Lennon is Dead* (1983). Descoperisem o anomalie temporală – o moarte misterioasă la unul din primele concerte ale Beatles-ilor (încă dinainte ca ei să adopte acest nume). S-a întâmplat la un club din apropierea locuinței mele de lângă Merseyside. Nimeni nu părea să ştie cine e băiatul acela care a fost stâlcit de mulțime. Bineînțeles, este aproape sigur că avem de a face cu un caz cât se poate de banal şi de explicabil, dar m-am dus cu gândul la călători în timp sosind şi plecând înapoi în viitor, neştiuți vreodată. Un sfert de veac mai târziu, revenind la locul incidentului, am născocit povestirea, măcar ca un exercițiu intelectual, dacă nu ca altceva.

În intriga mea, un adolescent devine obsedat de John Lennon, după asasinarea (reală) a acestuia, din 1980, şi caută cu disperare o metodă de a-i împiedica moartea. Dorința tânărului şi izolarea sa completă în propria cameră, în culmea depresiunii nervoase, l-au detaşat de curgerea normală a timpului. El pierde succesiunea de momente „prezente" care ni se pare impusă inexorabil. Astfel, el se trezeşte înapoi în timpul în care Lennon şi Beatlesii se reunesc şi se pierde în această fantastică situație. Aparent, are destui ani la dispoziție să se împrietenească cu aceştia şi să-l avertizeze pe Lennon să nu se mute în New York. Acest gest simplu, crede el, va fi suficient ca să schimbe istoria.

Dar, treptat, el îşi dă seama că există o problemă pe care nu o prevăzuse. Cu mult înainte de 1980, de fapt chiar în viitorul apropiat, trebuie să se nască el, băiatul — căci el va fi, la moartea lui Lennon, un adolescent. Ce se va întâmpla atunci? Cum va putea exista el în două locuri deodată? Începe să se teamă că ar putea să dispară sau să moară în momentul adevăratei lui naşteri, aşa că începe să scrie scurte avertismente adresate viitorului său eu, parțial pentru a se avertiza pe sine însuşi şi parțial pentru a explica adevărul celor ce aveau să vină. El îşi îngroapă scrierile chiar pe locul adevăratului „Strawberry

Fields" — atât de iubit de John Lennon şi consacrat în ceea ce era (sau mai degrabă va deveni!) cântecul favorit al băiatului. El speră să reuşească cumva. Şi, bineînţeles, îşi dă seama şi că nu mai are destul timp pentru a-l avertiza pe John Lennon. Singura lui şansă este să forţeze intrarea prin mulţimea adunată la unul din primele concerte Silver Beatles de la Merseyside, când... cred că aţi înţeles restul.

Chiar şi această povestire simplă (şi departe de a fi bine finisată) arată extraordinara complexitate a călătoriilor în timp. Aproape tot ce faci poate constitui un pericol nevăzut şi fiecare pas pune în evidenţă paradoxul care înseamnă călătoria în timp. Mulţi oameni de ştiinţă străluciţi ai anilor '90, deşi admit că — din rezultatele experimentale şi din predicţiile induse de teoria cuantică — călătoria în timp pare să fie o realitate, susţin în acelaşi timp că trebuie să existe o altă explicaţie, o scăpare a ecuaţiilor lor, exact din cauza paradoxurilor logice care apar.

În exprimarea lui cea mai directă, acest paradox este simplu de expus. Închipuiţi-vă că aţi călătorit în trecut, până la un moment înainte de întâlnirea părinţilor dumneavoastră, şi deci de concepcrea dumneavoastră. Una din acţiunile pe care le comiteţi le zădărniceşte întâlnirea, sau, mai rău, duce la moartea lor. Aţi schimbat istoria. Dar atunci, bineînţeles, dumneavoastră nu vă veţi fi născut şi, dacă nu v-aţi născut, cum aţi putut călători în timp, pentru a vă omorî părinţii şi a vă împiedica propria naştere? Sunteţi sau nu sunteţi născut? Problema este insolubilă şi pentru mulţi acest „gedanken experiment"* constituie o dovadă a imposibilităţii călătoriei în timp.

Profesorul Stephen Hawking, considerat de foarte multă lume drept unul dintre cei mai mari oameni de ştiinţă ai secolului şi care a ajuns foarte aproape de rezolvarea unor probleme cărora însuşi Einstein nu le-a putut da de cap, este unul din aceşti sceptici. Acest savant, cu trupul lui debil, care adăposteşte o minte genială, este atât de respectat, încât apariţiile sale

* Experiment mental, una dintre metodele de analiză preferate de Albert Einstein (n.tr.).

la televiziunile britanice sunt foarte dese, iar cartea lui despre cosmologie a ajuns la un moment dat cartea cea mai vândută din țară. În 1992, i s-a cerut să joace propriul rol în serialul de uriaș succes „Star Trek — The Next Generation". Chiar s-a scris un scenariu în care el apărea în viitor, după patru sute de ani, pe „Puntea holografică" a navei *Enterprise* și împărtășea din înțelepciunea lui, împreună cu alți strălucițți oameni de știință ai trecutului, androidului superinteligent numit Data!

Despre călătoria în timp, Hawking a spus că trebuie să existe o lege a fizicii, încă nedescoperită, a cărei consecință să fie prevenirea pericolelor ce provin din evenimentele cuantice. De pildă, pentru a preveni paradoxurile care ar apărea. Sau, cum se întâmplă în povestirea mea „John Lennon a murit", paradoxul nu apare, pentru că evenimentele concură la eliminarea lui. Aici bucla temporală se închide, astfel încât atentatorul meu la integritatea istoriei nu numai că eșuează în prevenirea lui Lennon, dar moare el însuși într-un accident care rezolvă această mică perturbație chiar înainte ca el să se nască, pentru a evita ca aceeași persoană fizică să ocupe în același timp două locuri în spațiu.

Asemenea concepte sunt caracteristice unor povestiri mult mai bune decât a mea. Dar am folosit-o pe aceasta pentru a ilustra dilemele ridicate de acest subiect care intrigă și care supune mintea la multe eforturi de înțelegere.

Un alt exemplu al tipului mental de călătorie în timp este romanul din 1975 al lui Richard Matheson, *Bid Time Return*, atât de fericit ecranizat în 1980, sub numele de *Somewhere in Time** avându-i ca protagoniști pe Cristopher Reeve și Jane Seymour. Aici Reeve se îndrăgostește de o femeie văzută într-o fotografie veche de o jumătate de secol și pur și simplu cu ajutorul voinței se scufundă în timp, după ce se îmbracă în haine de epocă și înlătură orice obiect modern din camera lui. El reușește, dar uită într-un buzunar o monedă. Când o descoperă, straturile timpul se reașează, iar el este „supt" de viitorul din

* *Undeva, cândva,* pe ecranele românești (n.tr.).

care a venit. Sfârşitul filmului, foarte emoţionant, este mai degrabă fericit.

A mai existat un film curios, din 1986, *Peggy Sue se măritǎ*, considerat, mai ales de femei, drept neruşinat de romantic în ton. Aici Kathleen Turner (care luptă cu vitejie ca să arate de 18 ani) se prăbuşeşte la reuniunea şcolii (halucinaţie? călătorie temporală? să se fi îmbătat? — nu vom şti niciodată) şi ajunge să-şi retrăiască ultimii 25 de ani din viaţă, reuşind ca viaţa ei amoroasă să fie de data asta mai reuşită. Desigur, timpul recurge la trucurile sale obişnuite, iar întorsăturile intrigii sunt mai gogonate decât ar fi cazul. Dar nici nu s-a intenţionat ecranizarea unei poveşti de călătorie în timp, ci doar folosirea ca pretext a acestei călătorii.

Dacă vrem într-adevăr să ne apropiem de înţelegerea timpului, cele mai indicate sunt povestirile scrise de oamenii de ştiinţă. Unul dintre cele mai bune exemple este lucrarea astrofizicianului Fred Hoyle, *October the First is Too Late* („Pe unu octombrie e prea târziu"), din 1966, care propune o idee interesantă: timpul curge cu viteze diferite în diferite zone ale spaţiului, călătoria în timp devenind posibilă prin deplasare laterală, nu temporală.

El susţine totul cu ajutorul unei teorii destul de complexe, pe care, ne spune în carte, o doreşte tratată de cititor cu toată seriozitatea. În esenţă, el vine cu ideea că toate timpurile există simultan în cosmos, ca un sistem de rafturi, plin de deschizături, ca la recepţia unui hotel. Aşa cum te duci la recepţioner şi cauţi ceva la numărul 1, tot aşa altcineva va putea căuta la 14, totul fiind ordonat de o forţă externă (conştiinţa recepţionerului).

Hoyle spune că noi suntem conştienţi doar de propria noastră nişă. Este posibil, susţine el, ca cineva care are acces, de exemplu, la nişa 14, să aibă acces la toate nişele de la 1 la 14, având deci acces la viitorul nostru.

Este destul de greu de înţeles numai cu ajutorul bunului simţ, dar este ceva care se poate trata matematic şi probabil o

cale la fel de bună ca oricare alta de a înțelege timpul. Pe scurt, ceea ce ne impune această percepție unidimensională a timpului ar fi mintea noastră, care nu simte decât prezentul sau, altfel spus, numai nișa respectivă. Dar la un nivel mai apropiat de fundament toate nișele există simultan și sunt teoretic accesibile, cu condiția ca noi să putem să ne sustragem cumva realității noastre, să ne depărtăm de ea pentru a vedea în ansamblu nișele. Îndată ce ai intrat în domeniul propus încă de la început de Wells, adică să călătorești în viitor și apoi să te întorci în trecut, practic după dorința inimii, ești înconjurat de acel paradox fatal. Fie în realitate, fie în ficțiune, trebuie să-l rezolvi cumva.

Și au existat multe tentative de rezolvare. Trilogia ecranizată de mare succes *Înapoi în viitor* din anii '80 conține niște întorsături foarte interesante, ilustrate în călătoria mașinii sport între zonele temporale. Piatra de temelie a intrigii a fost modificarea trecutului, dar se pare că scenariștii nu au fost prea afectați de aspectele paradoxale. Totuși, filmul nu are pretenții de SF serios, ci doar de distracție pentru spectatori, ceea ce a și reușit. Prin urmare a putut trece cu ușurință peste o aparentă absurditate: A știe că B este în pericol de a fi ucis cu un secol înainte de timpul prezent, după ce a citit un ziar sau a văzut o fotografie, după care a călătorit în trecut pentru a preveni dezastrul, drept pentru care a văzut cum atât ziarul, cât și fotografia se transformă ca prin farmec.

În tentativele mai bine articulate de a trata aceste dileme, pentru evitarea paradoxului se întâmplă de obicei un lucru sau două. Ori trecutul se dovedește imposibil de schimbat, ca în povestirea mea, ori, dacă istoria se schimbă, lumea devine complet diferită, dar nimeni nu-și dă seama de acest lucru, pentru că a avut loc o succesiune de evenimente diferită de cea percepută de noi acum. Cu alte cuvinte, A îl împiedică pe B să moară în trecut, B ajunge să aibă o familie, iar în prezentul nou creat există și descendenții lui și faptele lor. Totuși, nimeni, nici măcar călătorul în timp, nu este conștient că ar fi existat un prezent în care lucrurile să stea cu totul altfel.

Ambele aceste rezultate, spre deosebire de scenariul din *Înapoi în viitor*, pot fi justificate într-o anumită măsură de actualele cunoştinţe ştiinţifice. Ele au inspirat nenumărate poveşti despre „lumi alternative", în care Hitler a câştigat al doilea război mondial, Sudul a bătut Nordul în Războiul Civil american, bomba atomică nu a fost niciodată inventată, iar Imperiul Britanic încă domină lumea, datorită unor nave aeriene uriaşe! Într-adevăr, fiul lui Fred Hoyle, Trevor, a scris o serie de romane despre călătoria temporală experimentală. Primul dintre acestea a fost *Seeking the Mithical Future* („În căutarea viitorului mitic", 1977).

Cred că cea mai bună tentativă de a examina această problemă este capodopera Ursulei LeGuin, *The Lathe of Heaven*. Aici personajul visează o lume doar puţin diferită de cea pe care o cunoştea şi la trezire constată că lumea s-a schimbat ca să se adapteze acestui vis, dar nimeni nu ştie acest lucru. Toţi se poartă de parcă niciodată nu ar fi fost altfel. De fiecare dată când survine un vis, lumea suferă o uşoară schimbare la trezirea persoanei care a visat. Trebuie să ne punem întrebarea dacă visătorul recreează lumea de fiecare dată, sau dacă — cum fizica cuantică spune că ar fi conceptual posibil — nu cumva există o sumedenie de lumi aproape identice, dar diferite într-un mod subtil, „paralele", iar visătorul pur şi simplu se deplasează lateral în spaţiu şi timp într-o nouă zonă, în fiecare zi.

Paradoxul îşi face simţită prezenţa foarte des în povestirile şi filmele mai recente. Inteligentul film din 1980, *The Final Countdouwn,* se bazează pe câteva cazuri reale, care vor fi tratate şi în prezenta carte şi proiectează o navă de război nucleară, cu ajutorul unui fenomen meteorologic straniu, în Oceanul Pacific, în timpul celui de-al doilea război mondial, la scurt timp după atacul-surpriză al japonezilor de la Pearl Harbor. Echipajul, înarmat cu nişte arme fantastice, se află în postura de a putea curma războiul cu trei ani înainte, dar ce se

va întâmpla cu lumea viitorului din care au venit ei, dacă US Navy va schimba istoria în această manieră radicală? Filmul se învârte în jurul paradoxului, având câteva ramificații cu adevărat interesante ale intrigii.

Atât în seria din anii '60, cât și în cea din anii '90 a lui „Star Trek" apare nu o dată tema călătoriei temporale și a paradoxului.

Echipajul primei nave *Enterprise* este proiectat printr-o poartă a timpului, în episodul (premiat, de altfel) „Orașul de la marginea eternității". Ei ajung pe un Pământ al anilor '30 infestat cu gangsteri și se lovesc de dilema dacă să salveze sau să lase să moară o femeie bună la inimă, interpretată de Joan Collins. Aceasta a fost prima tentativă sofisticată de a trata paradoxul călătoriei temporale pe micul sau marele ecran.

Un sfert de secol mai târziu, în episodul „Simplă chestiune de timp", pe noua navă stelară *Enterprise* sosește un om care se declară istoric din secolul XXVI, care a călătorit înapoi în timp două sute de ani, pentru a studia, timp de 24 de ore, nava despre care susține că se află într-o misiune istorică. Echipajul știe că se află într-o misiune de rutină și vrea cu tot dinadinsul să afle ce știe acest om din viitor, astfel încât în momentele critice să poată reacționa cum se cuvine. Dar vizitatorul invocă paradoxul și se joacă cu ei într-un mod aproape perfid, nelăsând însă să-i scape nimic despre cele ce se vor întâmpla sau despre ce ar trebui ei să facă.

Povestea este de fapt mult mai subtilă, având un deznodământ foarte inteligent construit, pe care nu vreau să-l repet aici. Să fie călătorii în timp atât de incredibil de discreți pentru ca nu cumva să ofere nici cel mai mic indiciu care să provoace un efect paradoxal? Să ne închipuim oare că nici nu vor tresări la vederea unui buton care, apăsat fiind, ar putea avea efecte tragice? Că nu vor încerca să convingă pe cel ce l-a apăsat să ia o pauză și să nu-l mai apese? Consecințele acestea, care pot schimba în ultimă instanță întregul univers, arată că în orice caz călătoria în timp nu este făcută pentru oamenii slabi de înger.

* * *

Bineînțeles, există și multe romane care pun în evidență partea cea bună a paradoxului. În primele povestiri din ai săi *Paznici ai timpului*, apărute în 1955, Poul Anderson închipuie o „Patrulă a Timpului" pentru care se recrutează oameni din toate perioadele istoriei. Acest complex fantastic este situat undeva în trecut și durează timp de o jumătate de milion de ani, pentru a putea instrui numărul necesar de absolvenți. Apoi este distrus cu grijă și când zona ajunge să fie locuită de oameni nu se va găsi nici un semn din trecut al acestei clădiri venite din viitorul îndepărtat.

Urmărim un recrut al academiei care învață legile timpului. Cea mai importantă se referă la paradox. Dar, i se spune, incidente minore, cum ar fi omorârea accidentală a unei oi, nu vor afecta fundamental viitorul, pentru că, o dată cu trecerea timpului, efectele se atenuează. Mai mult, dacă chiar vrei să modifici viitorul, va trebui să munceşti din greu, pentru că timpul reacționează pentru a pune lucrurile la punct. De pildă, dacă îl împiedici pe John Wilkes Booth să-l omoare pe Abraham Lincoln, sunt mari șanse ca altcineva să o facă și Booth să fie învinuit de crimă. Nu poți învinge paradoxul fără luptă.

„Patrula Timpului" există pentru a căuta anomaliile în timp — evenimente în istorie care să arate că un călător în timp rău intenționat ar fi putut să-și fi băgat acolo (sau mai degrabă atunci) coada. Sarcina Patrulei este să rezolve încurcăturile și să pună lucrurile pe făgașul lor normal.

La patruzeci de ani după aventurile lui Anderson, SF-ul foarte serios a început să se preocupe de complexitățile mecanicii cuantice, care, în adevăr, sunt mult mai incredibile decât orice i-ar fi trecut prin minte lui H.G. Wells.

De exemplu, Ian Watson este un scriitor cu idei foarte incitante. El a scris mai multe povestiri despre timp, în care include un mod de călătorie temporală bazat pe o stare modificată a conștiinței. În această stare, mintea poate trece

dincolo de limitele spațiului, și prin urmare, după cum sugerează fizica, ale timpului. O povestire pe acest calapod ar fi *The Embedding*, din 1973.

Dar în *The Very Slow Time Machine* (1982) el vine cu ideea foarte interesantă că o mașină a timpului are nevoie de multă energie. Dacă trebuie să meargă, să spunem, 20 de ani în viitor, atunci va trebui să se târască înapoi 20 de ani, să-și „ia avânt" ca o catapultă, astfel încât să poată folosi energia acumulată. Această poveste analizează modul în care oamenii prezentului ar percepe un călător care vine din viitor prin continuumul lor, acumulând energia necesară pentru a sări într-un viitor și mai îndepărtat.

Dar probabil cea mai extraordinară adaptare a mecanicii cuantice este în romanul lui Gregory Benford *Timescape* (1980). Benford este fizician și lucrează în domeniu, iar ideile prezentate în această carte foarte bine scrisă sunt perfect credibile.

El imaginează un experiment din 1990, efectuat la Cambridge, în care un om de știință hotărăște să folosească tahionii, un set de particule subatomice teoretice despre care unii teoreticieni consideră că ar exista și pentru căutarea cărora s-au făcut experimente cu rezultate incerte. Tahionii sunt asemenea multor alte particule subatomice cu nume exotice (cum ar fi muonii sau leptonii), descoperite în ultima jumătate de secol ca urmare a reacțiilor nucleare. Marea deosebire față de acestea constă în faptul că, dacă sunt reali, cum indică deja unele studii foarte bine fundamentate teoretic, ei călătoresc înapoi în timp! Folosirea tahionilor ca un mijloc de transmitere a unui mesaj prin spațiu (și, desigur, prin timp) i-ar permite respectivului om de știință să avertizeze trecutul asupra poluării lumii.

Între timp, în 1963, un om de știință din California descoperă că experimentele lui sunt pentru scurt timp afectate de semnale stranii. El nu știe nimic despre nedescoperiții tahioni, dar începe să facă investigații. El descoperă că semnalele par să

conţină un mesaj. Cum era de aşteptat, el trage concluzia greşită că ar fi semnalele unei civilizaţii extraterestre.

Benford ne arată într-un mod foarte inteligent modul în care un om de ştiinţă autentic se va lupta cu aceste probleme şi care ar fi consecinţele acestei transmisii bidirecţionale de informaţii — adică imposibilitatea ca cineva să călătorească în persoană în timp. Este mult mai uşor de conceput un viitor în care să fie pusă la punct transmiterea în trecut a informaţiilor, iar din acest punct de vedere această poveste unică se dovedeşte mai realistă decât altele. De asemenea, ea lasă deschise alte probleme, pe care le vom trata în cartea de faţă.

Cel mai mult a folosit acest efect serialul TV numit „Quantum Leap"*. Acesta a constituit o noutate în lumea filmelor despre călătoriile în timp, deoarece a limitat în mod deliberat anii accesibili călătorului. De asemenea, filmul a evitat implicarea în prea multe rânduri a eroului în evenimente istorice majore, având tendinţa de a trata mai mult viaţa de toate zilele, cum şi arată majoritatea relatărilor despre călătoria în timp.

În acest serial, un strălucit fizician, specialist în mecanică cuantică, de la sfârşitul anilor '90, a pus la punct o tehnică experimentală cu ajutorul căreia conştiinţa lui putea călători în timp, dar numai în limitele perioadei vieţii lui. Cu alte cuvinte, cel mai departe el poate călători până la începutul anilor '50 şi nu va putea niciodată să ajungă în propriul viitor.

Conştiinţa doctorului Sam Beckett din „Quantum Leap" face salturi aleatorii şi în fiecare episod ocupă corpul câte unei persoane obişnuite. Toţi cei din perioada respectivă văd persoana aşa cum fusese până atunci, dar Sam ştie ce se întâmplă şi este în contact cu prezentul lui. Întotdeauna există o raţiune a intrării lui într-un corp sau altul şi, aproape abstracţie făcând de paradox, reuşeşte să schimbe viaţa unei persoane fie de o manieră radicală (de exemplu, prin salvarea vieţii), fie într-un amănunt oarecare (câştigarea unui meci de base-ball).

* Care a putut fi văzut şi de telespectatorii români sub titlul „Capcana timpului" (n.t.).

Abia după ce îşi îndeplineşte „misiunea", poate Sam să sară în alt corp şi în alt timp. Teoria spune că dacă va rata măcar una dintre misiuni, atunci nu va mai putea face saltul cuantic şi va rămâne prizonier al timpului. Tema subînţeleasă a filmului este că fiecare asemenea salt cuantic este dictat de „Dumnezeu", care îl foloseşte pe nefericitul fizician pe post de înger păzitor. Din fericire, ideea este puţin urmărită în episoade, care funcţionează în mare parte ca fabule umane presărate cu mirodenia unui mecanism de călătorie în timp cu adevărat ingenios.

Există mulţi cercetători, printre aceştia numărându-mă şi eu, care au ajuns la concluzia că, probabil, cheia călătoriei în timp este conştiinţa şi că, dacă se va ajunge vreodată la o metodă practică, aceasta va semăna foarte mult cu cea din *Capcana timpului*.

Pentru a ne face o idee despre acest subiect, a venit vremea să părăsim teoria şi fantezia pe tema dată şi să analizăm ceea ce este relatat pe post de realitate. Am foarte puţine dubii, atât din propriile experienţe, cât şi în urma nenumăratelor investigaţii făcute de mine sau de alţi cercetători pornind de la evenimente bine documentate şi atestate din toată lumea, că există în percepţia noastră asupra timpului o componentă fundamental eronată. Oamenii traversează frontierele timpului în multe moduri şi foarte frecvent.

Călătoria temporală este o realitate. Bănuiesc că momentul în care ştiinţa va accepta acest fapt va veni abia atunci când se va construi prima maşină a timpului — moment pe care eu îl consider nu prea îndepărtat.

2

Simțul istoriei

În ianuarie 1983, m-am lovit de o problemă neobișnuită. M-a căutat o femeie din Southport, care mi-a spus că știe unde este soțul ei. Acest amănunt nu este deosebit de ciudat (știam că respectivul soț nu este un gigolo). Problema era că nu prea se știa unde este acest soț, care fugea de poliție! Toate dilemele morale cu care am fost confruntată au dispărut pe măsură ce femeia și-a continuat povestirea. Ea mi-a descris un fel de „empatie", ceva mai puțin decât telepatia, mai mult o legătură emoțională. În „Star Trek — The Next Generation", personajul Deanna Troi este o extraterestră betazoidă, care posedă aceeași calitate. Prin urmare, ea devine consilier al navei (psihiatru) și se folosește de această calitate pentru a citi emoțiile celor 1000 de personalități puternice ale echipajului navei și pentru a-i ajuta în rezolvarea problemelor psihice.

Dar femeia din Southport nu era un personaj dintr-un serial SF. Cu toate acestea, ea avea o legătură empatică reală cu soțul ei. Ea mi-a spus că, indiferent care ar fi fost explicația punții dintre ei, îi simțea prezența ca „un lichid care izvorăște ca să umple un spațiu gol". Iar această „împlinire" emoțională dura mai multe minute, până ce se ajungea la saturație. Apoi era imediat capabilă să simtă prezența soțului, ca și locul în care se afla acesta.

Deontologia investigatorului nu-i permite să se amestece în asemenea probleme, dar mi-am spus că cel mai bun lucru pe care-l puteam face era să mă duc la poliție și să-l „torn" pe împricinat, care era clar că nu comisese cine-știe-ce fărădelege.

Dar îmi închipuiam ce față vor face polițiștii când le voi spune care era sursa mea de informații.

Mă îndoiesc că sergentul de serviciu mi-ar fi mulțumit pentru servicii.

Această poveste este importantă pentru că ilustrează ceea ce majoritatea oamenilor din lume știu prea bine — asta dacă nu cumva se întâmplă să fie oameni de știință și să fi uitat. Ființele omenești nu sunt niște computere biologice cu toate funcțiile limitate prin decret de legile lui Newton, iar creierul nostru nu este pur și simplu o mașină care să judece ce este real și ce nu. Avem și ceva efemer și științific nedetectabil, numit minte, care adesea ne pare mult mai important decât orice aglomerare de celule, oricât de complexă s-ar dovedi codificarea lor.

Pentru majoritatea fizicienilor, biologilor și psihologilor, mintea (spirit) este un cuvânt banal. Noțiunea de minte (spirit) implică ceva despre care ei știu că nu e adevărat: ideea potrivit căreia conștiința ar fi mai mult decât simplul produs al curenților din circuitele creierului nostru. Pentru ei, noi nu suntem decât niște receptoare TV conștiente de programele pe care le afișează. Nu avem, deci, capacitatea de a trece dincolo de spațiu și timp, ca o consecință a funcțiilor minții noastre, așa cum nici ceasurile cu arc nu au capacitatea de a se întoarce singure.

Din nefericire, această certitudine fermă este stânjenită de numărul copleșitor al experiențelor umane de zi cu zi. Aceasta dictează limpede că există ceva numit conștiință, că mintea noastră nu este deloc doar produsul creierului nostru limitat de timp. Drept rezultat, se întâmplă multe lucruri pe care nu le putem explica. Acestea sunt inexplicabile numai pentru că știința respinge soluția evidentă, anume că creierul ar fi un simplu instrument folosit de minte pentru comunicare. Dacă dăm deoparte această restricție — despre care, intuitiv, cu toții știm că este contrazisă de evenimente (deși, intuiția bazându-se și ea pe minte, putem considera și explicația de mai sus un nonsens!) — ce ne mai rămâne? O revelație dramatică.

Un om de știință mai puțin încorsetat în prejudecăți, Arthur Eddington, spunea: „Totul pe lumea asta se învârte în jurul minții." Și nu vorbea despre ESP*, ci de ingredientul necesar care ține pseşte pentru a pune în mișcare teoriile și experimentele științifice. Dacă nu introduci conștiința, noua știință dă greș. Din fericire, tot mai mulți din colegii lui devin conștienți de acest adevăr, permițând de pildă unui cosmolog ca doctorul Paul Davies de la Universitatea din Adelaide să scrie cărți despre modul în care noțiuni ca știința modernă și Dumnezeu pot converge în calitatea lor de concepte de lucru. Nu cu multă vreme în urmă, probabil că doctorul Davies ar fi fost ars pe rug pentru asemenea erezie.

Capacitatea numită empatie nu respectă granițele timpului. Și nici nu are o importanță redusă. Să ne gândim la experiența relatată de Vaunda Johnson din statul american Arkansas. Toate mamele, din toate timpurile, au arătat că adesea există puternice legături empatice între ele și copiii lor, dar în general nu considerăm lucrul acesta prea straniu... până ce această legătură salvează o viață.

Doamna Johnson dormea profund când a fost trezită — nu de o viziune, nici de o premoniție, de nimic concret. Pur și simplu a simțit imboldul de a o lua la goană spre camera în care dormeau fetițele ei, în paturi suprapuse. A acționat instinctiv și din fericire nu s-a oprit să-și pună întrebări despre prezența ei acolo și să permită părții raționale a minții ei să arate cât de bizar îi este comportamentul.

Vaunda a luat-o pe Karen din patul de jos, a legănat-o fără să o trezească și a dus-o pe fetiță în camera alăturată, ca să doarmă cu mama ei. Cealaltă fetiță, Yvonne, a fost lăsată să doarmă netulburată în patul de sus.

La câteva minute după întoarcerea în dormitor, când încă nu apucase să-și analizeze actul pur instinctiv, din camera copiilor s-a auzit un bubuit și un strigăt înfundat. Doamna Johnson s-a

* Percepții Extra Senzoriale (n.tr.).

repezit în cameră şi a descoperit că patul de sus se prăbuşise, cu tot cu Yvonne. Fetiţa era nevătămată. Dar suportul de oţel al patului de sus se odihnea exact pe perna pe care ar fi ţinut Karen capul, dacă nu ar fi existat acel îndemn imperativ, inexplicabil şi — spune ştiinţa — complet imposibil de a merge acolo.

A venit timpul să ne gândim serios la asemenea evenimente. Este clar că nu există decât două căi de a explica o asemenea experienţă. Ştiinţa poate să încerce să ne convingă că a fost o stranie coincidenţă, sau noi putem să încercăm să convingem ştiinţa că există o conştiinţă fără limite impuse de timp, care ar duce direct la o natură aparent lipsită de sens a timpului. De fapt, nici nu avem nevoie de asemenea experienţe pentru a ne gândi că mintea traversează timpul şi spaţiul atunci când formează o punte de tipul intuiţiei sau empatiei.

Să luăm cazul lui Maureen Blyth. Pe 7 noiembrie 1984, aceasta se afla într-un restaurant din Liskeard, Cornwall, şi nu putea mânca, fiind cuprinsă de o deprimare cumplită şi ştiind — fără să ştie cum — că soţul ei se află într-o situaţie disperată.

Soţul doamnei Blyth se numeşte Chay. Este chiar celebrul navigator solitar, care a făcut de mai multe ori înconjurul lumii. În momentul în care soţia lui simţea acea senzaţie acută, el era aruncat de pe catamaranul lui în apele îngheţate ale Atlanticului de Sud, unde a aşteptat 26 de ore până ce a fost salvat. Este doar un exemplu, din miile consemnate, al acestei legături empatice. Maureen Blyth nu a ştiut ce se întâmplă. Nu a avut nici o premoniţie înainte de eveniment. Dar mintea ei şi cea a soţului au fost legate printr-o punte de mii de kilometri, de parcă distanţa nu ar fi existat. Dacă analizăm mai profund această experienţă, vedem că în ecuaţie s-ar putea să intre şi timpul. Nu avem nici o dovadă, nici în acest caz şi nici în altele, că expresia „în acelaşi moment" are exact semnificaţia semantică obişnuită. Dar, dacă între soţ şi soţie s-a stabilit un fel de comunicaţie, cum a călătorit informaţia? Şi, mai important, cu ce viteză?

Atât misiunile spaţiale americane, cât şi cele ruseşti, au executat experimente, de obicei secrete, în care s-a transmis

informație de la o minte la alta, din spațiu pe Pământ. Se pare că zecile de mii de kilometri nu au constituit un obstacol. Pentru distanțele din spațiul extraterestru, până și mesajele radio, care călătoresc cu viteza luminii, au o întârziere sesizabilă. Oricât ar fi de rapidă, și radiația electromagnetică are nevoie de un timp măsurabil pentru o distanță atât de mare. Totuși, dacă relația empatică se manifestă simultan, cum par a sugera aceste cazuri, atunci înseamnă că ea călătorește cu o viteză mai mare decât a luminii și ocolește timpul la fel de straniu pe cât traversează spațiul.

Această calitate este mult mai întâlnită decât ne-am aștepta. Eu cred că o posedăm cu toții, dar majoritatea ne-o reprimăm. Avem ceea ce eu numesc un „portar" care stă de veghe la intrarea în creierul nostru rațional, deductiv, filtrând toate informațiile venite de la partea subconștientă a minții, pe măsură ce acestea încearcă să iasă la suprafață. În parte, aceasta se datorează faptului că am fost îndoctrinați să credem că „instinctele", „reacțiile viscerale" sunt mai puțin importante, dar este și un proces natural de protejare a creierului împotriva supraîncărcării cu informații. Acest filtru a devenit o parte din noi. Dar sub această suprafață informația empatică există încă și poate fi recunoscută de toți aceia dintre noi care nu au fost crescuți cu ideea că trebuie să respingă subconștientul, în loc să fie învățați să-i folosească potențialul.

Doamna Jopson din Kent a ilustrat acest efect, descriind ce i s-a întâmplat în aprilie 1973. Fiica ei mai mare, care pe vremea aceea nu împlinise trei ani, se juca cu ea în curte. Dintr-o dată, fetița a anunțat-o că bunicul este bolnav. Surprinsă, doamna Jopson a cerut amănunte, iar fetița a continuat să spună că bunicul ei, care pe atunci se afla la aproape 80 de kilometri distanță, la Londra și despre care familia știa că e foarte sănătos, este de fapt foarte bolnav.

În aceeași zi a sosit știrea că într-adevăr bunicul se îmbolnăvise subit. Mai târziu, s-a stabilit ca bătrânul a suferit un atac de cord, aparent exact în momentul în care nepoata lui

de doi ani s-a „acordat" pe această realitate, la zeci de kilometri distanță. Bineînțeles, la doi ani nu apucase să suporte spălarea de creier pe care societatea o impune tuturor și care ne obligă să considerăm asemenea întâmplări drept imporsibile.

Cel mai bun lucru pe care-l putem face cu un asemenea copil este să nu-l tratăm drept „ciudat" sau „diferit", pentru că doar așa va putea continua cu aceste experiențe de-a lungul întregii vieți. E foarte simplu să impui — la nivelul subconștientului, fără îndoială — ideea că aceste lucruri sunt „rele", că lumea o să se uite „ciudat" a tine, iar „ușierul" va lua măsuri și nu va mai lăsa decât puține asemenea informații — sau deloc — să ajungă până la suprafața conștientului nostru.

Actorul de televiziune Bill Waddington mi-a spus că această calitate l-a ajutat mult.

În tinerețe, în al doilea război mondial, lucra la departamentul „distracții" de pe front și a avut numeroase asemenea experiențe, acționând ca un „burete". Dacă se afla în mijlocul unui grup de soldați veniți dintr-o luptă aprigă, nu numai că le simțea încordarea, disperarea, până la punctul în care aceasta îl afecta, dar putea să-i „golească" de toate aceste sentimente, ajutându-i să depășească traumele.

Mai recent, în calitatea lui de crescător de cai de rasă în Penini, Bill a avut momente în care a avut relații empatice cu animalele lui — care, bineînțeles, pentru el sunt mai mult decât niște simple animale. Se ducea la grajduri cu noaptea-n cap ca să se intereseze de sănătatea unui cal despre care „știa" că a fost bolnav în timpul nopții și îi uimea pe cei care aveau grijă de animale, căci nu avuseseră prilejul să vorbească cu nimeni. Întrebările de tipul „de unde a știut?" sunt mai puțin importante. Este destul că știa și că această calitate este mult mai răspândită decât suntem dispuși să credem.

Această calitate se poate dovedi un avantaj profesional. Pentru Renie Wiley cu siguranță este. A absolvit academia de

poliție din Florida și acum lucrează ca detectiv. Și-a antrenat capacitățile empatice până la punctul în care la locul crimei are scurte străfulgerări în care vede imagini care o ajută să reconstruiască mozaicul întâmplărilor și să rezolve cazurile. Dar este o calitate pe care a avut-o de când se știe pe lume.

În copilărie, Renie a simțit că una din profesoarele ei avea un cauciuc dezumflat și a avertizat-o. Din nefericire, profesoara respectivă nu fusese luminată de cartea de față și a dedus că Renie nu avea cum ști acest lucru decât dacă ea ar fi dezumflat cauciucul. Drept pentru care domnișoara Wiley a fost trimisă la director.

În biroul acestuia, Renie a fost salvată de calitățile ei empatice. Aceasta pentru că a „prins" în mintea directorului o scenă întâmplată în seara trecută. Acesta luase cina cu o femeie atrăgătoare, iar fetița i-a spus-o foarte sigură pe ea. Omul a fost șocaat, parțial pentru că ea nu avea de unde afla pe căi obișnuite de escapada lui. Dar directorul a fost mai mult decât fericit să o scoată basma curată pe fetiță. Poate și din dorința ca soția lui să nu afle ceea ce a „prins" Renie!

Margaret Rickard din Lancashire a folosit și ea, cu bune rezultate, această calitate. Ea mi-a spus că într-o zi se afla la pat, foarte bolnavă, incapabilă să se miște. Soțul ei pusese mâncarea la încălzit pe plită și plecase. Dar calculase greșit intensitatea căldurii și cratița a început curând să scoată fum, iar Margaret a simțit iminența dezastrului.

Doamna Rickard, din patul de suferință, a trimis soțului semnale disperate, cerându-i să se întoarcă, ceea ce acesta a și făcut. Soțul a explicat că a simțit brusc „imboldul" să se întoarcă știind că „ceva" îl întoarce din drum, fără să știe ce anume, așa că s-a grăbit și a ajuns la timp ca să preîntâmpine o catastrofă. Nu a fost o premoniție, ci un semnal de alarmă între doi îndrăgostiți.

* * *

Eu am bănuiala că anumite afecțiuni psihiatrice, cum ar fi schizofrenia, ar fi mai bine înțelese dacă ar fi considerate drept o dereglare a mecanismului „uşierului". Dacă acest inhibitor natural, care previne invadarea creierului de către PSI (*Paranormal Sensory Information* — Informația senzorială paranormală), începe să dea rateuri, asupra conştientului se revarsă un potop de emoții PSI. Lipsa filtrului duce la o suprasolicitare a creierului. Iar subiectul se scufundă în fantezii ce țin de domeniul psihiatriei.

Un indiciu că aşa este ar veni şi de la cazurile de pacienți schizofrenici care au avut experiențe autentice, printre multele imaginate, şi care adesea află cum se poate lupta cu aceste viziuni şi cum se pot controla, de o manieră mult mai eficientă decât terapia medicamentoasă. Totuşi, subliniez că sunt ultima persoană din lume care ar spune că în aceste cazuri nu este nevoie în primul rând de terapeuți calificați.

Audrey Hampton din Philadelphia, Statele Unite, mi-a vorbit despre experiențele ei proprii după ce i s-a pus diagnosticul de MPD (tulburări de personalitate multiplă). În această situație, creierul este atât de supraîncărcat, încât mintea se împarte în mai multe subpersonalități, fiecare dintre ele bine conturată, unică, adesea inventându-şi un nume şi părând să fie toate în război cu celelalte în capul pacientului. Este un fenomen înspăimântător.

Audrey avusese dintotdeauna o legătură empatică cu fiul ei adolescent, ale cărui probleme psihice îl împiedicau să învețe, să scrie şi să citească. Într-un rând, când ea luase o supradoză, el a „simțit" şi a sosit la timp ca să o ajute.

În timpul îndelungatei terapii pentru MPD, cu un celebru psihiatru, la un spital la fel de celebru aflat la sute de kilometri de casă, Audrey a avut un moment de disperare. A început să vorbească despre moarte şi despre senzații care îi parveneau, dar atât ea cât şi doctorul au considerat că este o parte a „exorcismului" bolii. Aceasta se întâmpla pe 29 martie 1984. Peste câteva ore, a tăiat cablul uscătorului de păr, l-a făcut lat în

jurul gâtului şi a pornit spre duş. Din fericire, şi-a revenit la timp ca să nu comită un act grav.

În ziua următoare, la spital a sosit soţul ei cu o veste tragică. Cu douăzeci şi patru de ore înainte, la ora la care Audrey avusese acea legătură empatică cu moartea, fiul ei, în vârstă de 13 ani, murise într-un accident îngrozitor. În timpul unui joc, un laţ petrecut pe după gât se dovedise fatal.

Acest concept de informaţie PSI ajunsă la nivelul conştientului, fiind în acelaşi timp atemporală şi aspaţială, ne oferă o metodă utilă de înţelegere a largului spectru al experienţelor paranormale. Se poate întocmi un grafic care să arate că toate aceste fenomene „diferite", pe care le vom trata mai departe, au rădăcini comune.

De exemplu, ceea ce noi numim „viitor" sau „prezent", cu acea definiţie a timpului generată de creierul nostru încorsetat, se poate extinde şi asupra a ceea ce noi interpretăm drept „trecut". La nivelul conştiinţei, acesta trebuie să fie la fel de accesibil. Dovezile o arată clar. Există ceea ce numim experienţe în care apare un „simţ al locului", în care martorii receptează „vibraţii" dintr-un loc care pare să fie îmbibat de emoţii şi senzaţii puternice.

Un asemenea loc ar fi Aughton Moss, în sud-vestul comitatului Lancashire. La o primă vedere, vizitatorul nu remarcă altceva decât câmpuri cultivate, oraşul Ormskirk, ferme împrăştiate şi nisipurile de la plaja Formby. Dar sub această aparenţă te aşteaptă mult mai multe, dacă este să-i luăm în serios pe numeroşii martori.

În 1644, în acest loc s-a dat o teribilă bătălie, decisivă pentru Războiul Civil din Anglia. Regaliştii din Ormskirk au fost atacaţi de o trupă condusă de un general scoţian, fidel Parlamentului. Spre teatrul acţiunii se îndreptau întăriri dinspre Liverpool. Sorţii bătăliei s-ar fi întors, dacă apărătorii nu şi-ar fi confundat salvatorii cu nişte noi inamici. Regaliştii s-au măcelărit între ei, iar Aughton Moss s-a înroşit de sânge.

Mulți oameni, care habar nu aveau de cele întâmplate în această regiune liniștită, au receptat peste timp emoțiile acestei bătălii. Un om care se plimba pe acolo a relatat cum a crezut el că acolo se întâmplase un accident îngrozitor, din cauza durerii și suferinței care l-au lovit ca un val în timp ce mergea pe drumurile de țară de prin preajmă. Alții au auzit zgomote de bătălie și cai galopând.

Eu și prietenul meu, cercetătorul Peter Hough, am cercetat separat trei relatări despre astfel de cazuri de „poltergeist", uimitor de similare, din surse independente. Pe plaja de la Formby, un cuplu de îndrăgostiți nu a mai putut să pornească mașina parcată între dune, și nici să deschidă capota, care părea închisă magnetic, în timp ce nisipul se agita frenetic în jurul lor și zona părea inundată de o strălucire galbenă.

În această mică zonă rurală s-a semnalat de multe ori receptarea unei stări morbide, a senzației de disperare și a zbuciumului unei bătălii.

Fenomenul are loc și în alte zone ale lumii. Peste aceste locuri se întinde „un lințoliu greu de energie psihică" — după cum a spus un cercetător. De exemplu, asemenea locuri sunt cele care conțin ruinele fostelor lagăre de concentrare naziste, unde au avut loc inimaginabile suferințe în timpul celui de-al doilea război mondial. După unele mărturii, chiar și animalele ocolesc aceste locuri.

Oricare ar fi sursa acestei energii Psi, ea este decodată de către „ușier" și ajunge la creier, unde este interpretată conform legilor cunoscute de acesta, ale timpului și spațiului. Noi impunem aceste legi. Există două „moduri" în care această informație este procesată — cea a senzațiilor și cea a viziunii. Modul I, pe care l-am numit *Psi-emoțional*, este, bănuiesc eu, fenomenul primordial, în care conștiința detectează emoțiile primare mult mai ușor decât orice altceva. Aceasta ar explica imediat de ce fenomene cu o mare încărcătură emoțională (moartea, tragedii de tot felul, bătălii etc.) sunt sursele unor experiențe de deplasare în timp.

Modul *Psi-emoțional* se manifestă ca o senzație, o părere, un presentiment, o bănuială, dacă e să încercăm o încadrare terminologică. Dacă ea pare să vină din trecut, atunci avem o experiență de „simț al locului", cu care simțim „vibrațiile", bune sau rele, prinse în capcană acolo. Dacă pare să fie contemporană, atunci vorbim despre o legătură empatică, sau chiar telepatică, cu cineva. Dacă se leagă de ceva ce creierul nostru decide că este viitorul, atunci este interpretată drept un fel de premoniție.

La nivelul conștientului, unde timpul nu pare să fie important (și s-ar putea să ajungem cândva la concluzia că nu există), aceste distincții sunt arbitrare. Ele devin semnificative doar din cauza perspectivei comune asupra lumii, care decretează că trebuie să ne supunem modelelor realității pe care ni le dictează știința, raționalitatea și partea logică a cortexului nostru. Se pare că acestea impun, dintr-o cauză necunoscută, necesitatea distincției între trecut, prezent și viitor.

La unii subiecți, emoția PSI se transmite mai departe. Mulți cercetători psihologi sugerează că aceștia sunt cei dotați cu creativitate vizuală (buni la arte plastice, poezie, sau pur și simplu la reprezentări mentale de imagini). Emoția PSI neperturbată este transformată într-o formă vizuală, care este evident mai spectaculoasă și mai ușor de memorat. Prin urmare, acești artiști vor recunoaște mult mai des decât alții experiențele PSI și se numesc „mediumuri psihice". Aceasta nu înseamnă decât că ei vizualizează mai bine ceea ce alții (eu bănuiesc că noi toți) întrezăresc. Dar creativitatea tinde să permită experiențe mult mai vii, pe care eu le numesc viziuni Psi.

Dacă acești oameni se „acordează" pe ceva ce creierul decodifică drept trecut, ei au o „deplasare în timp", sau o „viziune a unei vieți trecute". Dacă informația se leagă de ceva mai mult sau mai puțin contemporan (cum ar fi moartea sau boala unei persoane apropiate) fenomenul se manifestă ca o apariție de criză. Dacă sursa informației pare să fie în viitor, ei văd literalmente viitorul cu ochii.

Astfel, practic orice formă de experiență paranormală legată de timp devine ușor de înțeles pe baza unuia și aceluiași proces.

La nivelul conștiinței sau al minții, timpul este unic, iar noi avem, potențial, acces la orice parte a lui. Informația — cum ar fi informația PSI, de pildă — trece de ușier, ajunge la creier și, în multe cazuri, nu merge mai departe, din diverse motive.

Când i se permite trecerea, trebuie să o transformăm în informație încadrată în timp, care să poată fi procesată de creierul nostru deductiv și de viziunea restrânsă a acestuia asupra universului. Cel mai adesea nu ajunge la noi decât esența mesajului PSI — cu alte cuvinte, o emoție Psi. Dacă avem capacități deosebite de creativitate vizuală, se poate transforma într-o viziune Psi. În ambele cazuri, informației i se impune distincția dintre trecut, prezent și viitor, aparent într-un efort de clasificare, în vederea stocării și înțelegerii.

Totuși, dovezile din experiențele autentice par să sugereze, la nivelul universal al conștiinței — acea sursă din care izvorăște informația — că timpul este o construcție artificială, lipsită de rigiditatea pe care vrem să i-o impunem. Astfel, mintea noastră poate călători în trecut, prezent și viitor.

3

În contact cu tine însuți?

Unul din cele mai stranii intervale din viața mea a constat în cele câteva ore în care mi-am văzut propria moarte. Aveam 48 de ani și trăiam de pe o zi pe alta într-o zonă împădurită din apropierea satului Alferington (numit astăzi Alvington), la marginea codrului Dean. Nu am fost niciodată acolo. Și nici nu am ajuns, cel puțin până în momentul în care scriu acestea, la vârsta de 48 de ani. Dar aveam 48 de ani și mă numeam Mary Reynolds. Iar anul era 1782.

Această experiență a avut loc datorită unei femei cu totul remarcabile, pe numele ei Mary Cherrett. De profesie soră medicală, ea s-a specializat într-o tehnică ce permite oamenilor să „vizualizeze" o viață trecută fără adjuvante artificiale, cum ar fi metoda întrucâtva controversată a hipnozei. De fapt, când a pus procedura în aplicare, nici măcar nu ne aflam în aceeași cameră. Ea era în Surrey, iar eu la peste 350 km distanță, în Cheshire, la capătul celălalt al firului telefonic!

Episodul a fost întru totul ciudat. Bănuiam că o să fie un soi de autohipnoză, sau ceva gen terapie de relaxare, sau poate vizualizare creativă. Dar pur și simplu mi-am lăsat mintea să hoinărească și — cu ajutorul îndrumării experte a lui Mary Cherrett — am ajuns să descriu ceea ce îmi venea în minte ca într-un film.

Imaginile văzute au fost clare și cu totul neașteptate. Dacă a fost doar o închipuire, atunci a fost foarte înrudită cu ceea ce se întâmplă în timpul visului. În fapt, a fost un fel de tur complet al minții mele. Imaginile apăreau ca prin farmec de nicăieri și nu

aveam nici o dovadă că ar avea vreo semnificație. Sursa lor ar fi putut să fie fantezia pură, amintiri inconștiente, acea senzație de atemporalitate despre care am discutat în capitolul trecut, sau, poate, vreo viață trecută bine încuiată în psihicul meu. Nu există nici o metodă obiectivă de a distinge între aceste alternative pe cea reală, așa că am receptat întregul episod ca pe o experiență fascinantă.

Acumulam în mod direct o perspectivă asupra unui subiect care constituie profesiune de credință pentru o jumătate din populația lumii... aceea că trăim mai mult de o viață.

Studiul reîncarnării sau al vieților trecute este foarte popular în comunitatea New Age. Scrierile actriței Shirley MacLaine au făcut mulți adepți, dar știința încă este sceptică (și are destule motive să fie așa), preferând să caute alte răspunsuri. Există dificultăți majore în a accepta lucruri necuantificate. Conceptul cel mai adesea folosit este acela de suflet etern, pe care fiecare din noi îl are. Bun, trăim după moarte, dar unde am fost înainte de naștere? Răspunsul ar fi că probabil până atunci am fost altă persoană.

Bineînțeles, încătușați în cutia strâmtă a creierului nostru, nu mai putem concepe o altă existență înainte de naștere. Ideea că nașterea noastră este un simplu episod al eternității ne descumpănește. Cercetătorii fenomenului consideră că imagini ale subconștientului reușesc să „dribleze" portarul zonei conștiente, strecurându-se ocazional în visele noastre și în imagini pe care nu le putem recunoaște, care ne fulgeră prin fața ochilor. Cel mai ușor ne este să ne închipuim că am inventat noi aceste imagini — iar mintea este în mod sigur capabilă de a închipui non-realități. Cealaltă abordare constă în a vedea aceste imagini ca o memorie ascunsă, vestigii ale unui eu anterior, dinainte ca eul actual să fie ceea ce este.

Totuși, dacă conștiința este atemporală, atunci nu avem nevoie nici măcar de această credință că suntem în legătură cu persoana care am fost. Dacă, așa cum am văzut în capitolul precedent, poți sta pe un câmp unde a avut loc o bătălie cu secole

înainte şi să detectezi emoţiile, sau chiar să auzi sunete sau să vezi „stafii" din acea vreme, asta nu înseamnă că iei parte la bătălie. În mod similar, am putea să ne „acordăm" pe frecvenţa unei persoane care a trăit în trecut, să „absorbim" imagini din viaţa acesteia şi să ne „sincronizăm" cu ele, mulţumită unor trucuri mentale cum ar fi hipnoza sau imaginaţia ghidată de Mary Cherrett.

Înarmată cu certitudinea că nu este nevoie să cred în reîncarnare pentru a trăi o viaţă trecută, am lăsat-o pe Mary să-mi dirijeze mintea într-o călătorie. Ea ţinea „lesa", iar conştientul meu o urma supus. La început, m-a dus în scene din timpul copilăriei. Bănuiam că o să reuşească acest lucru cerându-mi să mă concentrez asupra propriilor mele sentimente şi să întruchipez imagini în jurul acestora. Este ceva perfect logic deoarece, după cum am văzut deja, emoţiile PSI primare sunt acelea care trec cel mai adesea de bariera impusă de creierul raţional.

Prima escală a fost la vârsta de patru ani. Am descris senzaţii şi imagini pe care mai târziu le-am putut verifica. Apoi mi-am trăit propria naştere. A fost ceva cu adevărat straniu.

Tot procesul a semănat cu un test de asocieri de cuvinte. Îndată ce am înţeles că nu am nici o nevoie să-mi „amintesc" după aceea (totul a fost înregistrat pe bandă magnetică), m-am implicat în joc. Am vorbit despre tot ce mi se părea „în regulă", ieşind liber din propriul eu şi intrând într-un fel de torent care trecea pe aproape. Mă lăsam purtată de un râu şi mă bucuram de peisajul care plutea încet pe lângă mine.

Am descris procesul propriei mele naşteri, camera în care m-am născut, precum şi aparenta rezistenţă pe care am opus-o intrării pe canalul pelvian (spunând că nu vreau să ies, dar că trebuie, pentru că am o misiune de îndeplinit!). Abia mai târziu mi-am amintit că în copilărie am avut multe vise înspăimântătoare, în care intram cu capul înainte într-un tub îngust şi mă sufocam. Mary Cherrett mi-a spus că aceste

coşmaruri (de mult uitate) sunt comune la copiii care au avut naşteri dificile.

Nu aveam cum să ştiu dacă era sau nu adevărat. Dar am întrebat-o pe mama. Ea mi-a confirmat faptul pe care nu-l ştiam conştient, deşi este perfect posibil să-l fi auzit vreodată întâmplător şi apoi să-l fi uitat pur şi simplu. Naşterea mea a fost într-adevăr un proces foarte dificil şi lung. Mama a ascultat şi descrierea camerei în care m-am născut (într-un spital vechi din valea Rossendale) şi a spus că seamănă foarte mult cu propriile ei amintiri despre acel loc.

Imediat se ridică o întrebare evidentă: dacă am putut să descriu precis ceva ce nu aş fi putut cunoaşte — după tradiţia ştiinţifică —, atunci oare nu este posibil ca şi „viaţa" mea ca Mary Reynolds să fi fost reală?

Nu ştiu care este adevărul, dar am avut parte de multe amănunte. Mi-am descris naşterea şi căsătoria de la o biserică (Church Lea) din Bristol — un oraş pe care l-am vizitat o singură dată (şi numai timp de patru ore) cu câţiva ani în urmă. Am descris în imagini vii felul cum m-a repudiat soţul meu Frank, văzându-l clar cum înfige o furcă de fân în pământ şi spune că după şapte ani de căsnicie asta e tot ce are. Apoi mi-am descris viaţa dusă în pădure, felul cum fierbeam într-o oală mare bucăţi de carne pe care le vindeam diligenţelor care treceau pe acolo (am fost precursoarea serviciilor drive-in!). În cele din urmă mi-am văzut şi propria moarte, provocată de o boală fără nume, pe care „spiţerul" local nu a putut-o învinge. Am murit singură şi nedumerită.

Nu era deloc genul de nonsens romantic pe care l-ar putea visa cineva. Nu a fost nimic spectaculos. Totul era banal şi monoton. A fost o lungă agonie, lipsită de la un cap la altul de orice element spectaculos. Dar a fost fantezie, sau amintire?

Am luat legătura cu Ian Wilson, care este unul din cei mai renumiţi cercetători ai relatărilor despre vieţile anterioare. Cartea lui *Mind out of Time* este probabil cea mai importantă

scrisă până acum în domeniu. Iar abordarea lui exprimă, o ştiu bine, punctul de vedere al scepticului. În mod sigur nu ar fi spus că a fost ceva real, numai ca să-mi facă plăcere.

Şi nici n-a făcut-o. Mi-a spus doar că Mary Reynolds este un cunoscut caz din viaţa reală, un fel de „Rip Van Winkle" care a intrat în comă în Pennsylvania în anul 1811 şi s-a trezit cu personalitate multiplă. Deci se putea să fi auzit de undeva despre acest caz, dar să nu mi-l amintesc conştient. Iar aceasta se adăuga la un alt amănunt îngrijorător: Mary era prenumele ghidului meu, iar Reynolds este un nume de familie foarte asemănător cu al meu. Mintea mea raţională a considerat suspect acest lucru încă de la început. Ian Wilson a fost prudent: „Credeţi că subconştientul vrea să vă comunice ceva?"

Desigur, este o posibilitate. Dar de ce bordeiul lui Mary Reynolds apărea atât de des în imaginile fulgerătoare? Mi-am închipuit că aceasta provine dintr-o imagine din copilărie văzută în vreo carte de poveşti. Atunci, de unde această afinitate faţă de Bristol, un oraş în care nu am nici un fel de rude?

Un amănunt surprinzător: Ian Wilson, deşi nu avea nici o intenţie să caute în catastifele bisericeşti ca să vadă dacă în 1759 Mary şi Frank Reynolds s-au căsătorit la Church Lea (şi nici asta nu ar fi constituit o dovadă, putea fi tot o amintire de mult uitată), mi-a spus totuşi că există un loc numit Alvington, exact acolo unde spusesem eu (sau mai degrabă Mary). M-am uitat pe hartă şi am văzut că punctuleţul care îl marca se găsea într-adevăr la marginea unei păduri.

Iar Wilson mi-a explicat cu siguranţă: „Este probabil o informaţie pe care aţi citit-o cu multă vreme în urmă, din care aţi reţinut în mod inconştient nişte nume." A spus că a căuta această sursă este ca şi cum ai căuta acul în carul cu fân.

Aceste incursiuni ale mele în lumea reîncarnării ilustrează toate problemele ridicate de acest subiect. Cu aceste probleme s-au luptat zeci de ani de zile cercetători foarte serioşi. Lucrurile prin care am trecut eu sunt tipice. Practic nimeni nu ajunge prinţesă în Atlantida sau un pirat fioros. Se pune firesc

întrebarea: dacă tot e o fantezie, de ce nu arată ca în aşteptările noastre? Este greu de crezut că cineva îşi doreşte atât de mult o viaţă banală, poate chiar plicticoasă, adesea sfârşită într-o moarte prematură şi tot atât de nespectaculoasă.

Într-o serie de experimente de reîncarnare bazate pe hipnoză, terapeutul Joe Keeton de la Wirral, experienţe făcute la cererea mea pentru BBC în 1986, o producătoare cunoscută pentru scepticismul ei a fost adusă într-o viaţă în care se numea Jill Leadenoak. Jill s-a prezentat ca fiica unui crescător de porci, dar nu a putut să spună în ce an se află. Ne-a vorbit fericită despre cum se numeau porcii ei, despre metoda dezgustătoare — dar, cum aveam să descoperim mai târziu, corectă din punct de vedere istoric — de producere a cidrului, dar, în ciuda eforturilor noastre, despre nimic altceva.

Şi totuşi, „Jill" vorbea cu un delicios accent, foarte departe de tonurile femeii culte care fusese hipnotizată. Producătoarea a fost mirată să audă benzile, dar mirarea s-a transformat curând în uluire. Deşi noi toţi de acolo am crezut că este vorba de un accent de Somerset, a rezultat că este de fapt graiul din zona Hereford*. Aveam prea puţine informaţii pentru a încerca să o descoperim pe Jill Leadenoak, fiică de crescător de porci din „Pădurea Verde". Dar dacă a fost o fantezie a subconştientului (căci conştientă în mod sigur nu se poate considera), atunci de ce s-a lăsat construită în atâtea şedinţe de hipnoză şi de ce a fost atât de surprinzător de plicticoasă? Subiectul era o femeie sclipitoare, foarte instruită, o creatoare binecunoscută, care ar fi putut cu uşurinţă să imagineze o poveste mult mai complicată şi fără să fi intrat în transa hipnotică.

Chirurgul stomatolog Leonard Wilder din Londra foloseşte o tehnică asemănătoare. Am întâlnit odată un agent de asigurări, care mi-a spus că a fost hipnotizat de doctorul Wilder şi şi-a amintit foarte realist cum a fost doborât în flăcări în timpul

* Hereford se află în Ţara Galilor (n.tr.).

primului război mondial — era pilot german şi bolborosea isteric în limba aceea (pe care nu o cunoştea) şi a urlat „Kaput!" când a lovit pământul.

Ziarista Gabrielle Donnelly a fost adusă de către doctorul Wilder în copilărie şi în cele din urmă în trecut, unde a avut o experienţă foarte similară cu a mea. A avut imagini clare din viaţa ei ca Alice Baines, în 1672, o existenţă tipică, obişnuită, din care nu a putut descrie mare lucru în afară de hainele pe care le purtau ea şi logodnicul ei. Întoarsă la realitatea ei curentă, femeia secolului XX a spus: „A fost o regresie, sau o imagine venită de cine-ştie-unde? Nu ştiu... dar mintea mea era acolo, îşi făcea griji acolo..." Pot să vă confirm că exact aşa stau lucrurile.

Leonard Wilder crede că amintirile reţinute, dar uitate — teoria susţinută de Ian Wilson (cunoscută de psihologi sub numele de *criptomnezie*) — sunt răspunzătoare de fapt pentru informaţiile provenind din vieţi anterioare. Dar el spune că nu poate explica tot ce a descoperit, pentru că uneori informaţia este prea specifică, prea plină de emoţii şi acţiuni autentice. A rugat-o pe prietena lui, actriţa Diana Rigg*, să asculte câteva din casetele lui. Aceasta i-a spus că, dacă subiecţii înregistrărilor joacă teatru, atunci sunt foarte buni.

Nu pot decât să fiu de acord cu ea. Am înregistrat regresii cu soldaţi care retrăiau răni groaznice, sau un om care se îneacă, sau altul în stupoarea beţiei şi aşa mai departe. Iar cei care „retrăiesc" aceste lucruri nu sunt câtuşi de puţin actori profesionişti, nici măcar amatori. Dacă ei ar putea să-şi exteriorizeze acest talent latent (în cazul în care s-ar dovedi că nu este nimic altceva), atunci i-ar da clasă uneia ca Meryl Streep. Dar eu cred că este mai mult decât un talent dramatic în aceste amintiri care par a veni din viețile anterioare; eu cred că ele ne vor duce la o nouă hartă a minţii şi a timpului.

---

* Binecunoscuta Emma Peel, din serialul *Răzbunătorii* din anii '60. (n.tr.).

John Keeton nu ştie prea bine ce explicaţie să ofere. Dar el are două observaţii interesante. Pacienţii lui par să nu traverseze barierele rasiale. Dacă ei sunt britanici în prezent, britanici sunt şi în aceste vieţi anterioare. Alţi cercetători au rezultate diferite. Acest lucru este curios, unii spun că de-a dreptul dubios, în cazul în care avem a face cu o formă a imaginaţiei. Şi totuşi, Keeton consideră că, dacă te întorci în timp înainte de secolul al XV-lea, nu mai poţi comunica cu subiectul. Acesta pare să nu-ţi mai poată recunoaşte întrebările. Iarăşi, alţi cercetători au ajuns la concluzii diferite. Ei susţin că au comunicat cu vieţi anterioare din timpul epocii preistorice, în care abia dacă exista un limbaj, care oricum era foarte deosebit de engleza modernă!

Problema se poate rezolva prin admiterea existenţei unei punţi între ieri şi azi. Această punte este mintea subiectului supus experimentului. Acesta va înţelege evident întrebările puse şi, dacă chiar are acces la imagini de undeva din decursul istoriei, poate să le descrie chiar dacă nu poate „comunica" cu persoana aflată în acel trecut ceţos. De fapt, pe calea aceasta oamenii se pot transforma în telefoane temporale, care ne permit să vorbim cu oamenii de demult, folosind corzile vocale ale subiectului. Nu are nici o importanţă dacă fenomenul este un truc mental sau o călătorie reală în timp. Oricum ar fi, este o experienţă fascinantă.

Într-adevăr, până şi acei doctori care nu acceptă vieţile anterioare ca sursă a acestor întâmplări sunt adesea de acord cu beneficiile psihoterapeutice ale fenomenului. Doctorul Gerald Edelstein de la Herrick Memorial Hospital din Berkeley, California, este un caz tipic. El a descoperit că folosirea „vieţilor anterioare" în munca lui poate rezolva multe fobii acute. Când foloseşte hipnoterapia pentru a încerca vindecarea, adesea el descoperă o tranziţie spontană într-o existenţă anterioară, care pare să fie însăşi sursa fobiei. Şi şi-a dat seama că simpla negare a reîncarnării nu diminuează deloc efectul terapeutic, valoarea potenţială a catharsisului acestei experienţe.

Cu alte cuvinte, cui îi pasă *cum* funcționează, câtă vreme merge?

Doctorul Edelstein amintește exemplul unei femei care și-a urmărit fobia până în 1793. Mama ei (cea din „viața anterioară") murise din cauza hemoragiei de la nașterea ei, într-o cabană de lemn, departe de orice medic. Doctorul Edelstein a încercat să vadă dacă nu cumva este vorba de un incident din copilăria pacientei, dar a reieșit că nu. Dar nici nu a putut crede că pacienta lui a fost într-o viață anterioară fiica unui sărman braconier. Totuși, regresia aceasta (și multe altele) a atenuat fobia până la completa ei dispariție.

Există nenumărate alte cazuri în dosarele marilor pshihoterapeuți, cazuri în care fobii și traume au fost vindecate prin metode similare. Frica de roșu, care provenea din imaginea unui părinte care sângera, înjunghiat de moarte, sau frica de apă, de la o înecare accidentală. Oricare ar fi sursa acestor vindecări miraculoase, importanța ei pălește în fața ameliorărilor clinice pe care le-a generat.

Americanul Joseph Vitale a descris cum s-a luptat cu greutatea lui de peste 660 de kilograme și cum nu a fost în măsură să găsească un regim adecvat. Dar a trecut printr-un proces similar creativității dirijate a lui Mary Cherrett. S-a văzut pe sine, călugăr, murind de foame într-o mănăstire din Himalaya. A decis că actuala greutate este un fel de compensație pentru acea viață plină de privațiuni. Îndată după aceea, fobia (care nu a fost acceptată niciodată ca fobie) a încetat, iar în nouă luni Joseph a pierdut cu ușurință 200 de kilograme.

Cercetătorul californian Loyd Auerbach este îngrijorat. El consideră că „unii oameni folosesc viețile trecute ca un mecanism de evadare", lucru care i-ar putea pune într-un „pericol psihologic". Acesta ar fi reversul efectului curativ. La fel ca majoritatea cercetătorilor, el nu este sigur că probele demonstrează realitatea fenomenului reîncarnării. Problema criptomneziei este pentru mulți o simplă gogoriță.

Există relatări, descoperite de Ian Wilson şi Melvyn Harris, în care o „amintire" dintr-o viaţă anterioară îşi are de fapt sursa într-o lectură veche de câţiva ani a subiectului. Un alt caz clasic este cel al unei femei care a ajuns prin regresie în Roma, dar care de fapt citise întâmplările respective, unele personaje fiind de fapt inventate de autorul cărţii respective! Wilson susţine că dacă s-a descoperit sursa într-un caz, este foarte posibil să fie descoperită în toate cazurile. Deci, adio vieţilor anterioare!

Una dintre înregistrările pe care le-am făcut cu Joe Keeton a fost cu un bărbat din Reading, Ray Bryant, care retrăia viaţa lui Reuben Stafford, un om cu un accent acceptabil de Lancashire, care a luptat în Războiul din Crimeea. Dosarul lui a fost descoperit la Preston, în arhivele armatei. Omul a existat cu adevărat şi multe din detaliile oferite de Bryant s-au potrivit cu viaţa lui reală. Ray Bryant a descris şi moartea lui Stafford, prin sinucidere, fără să ştie că prin aceasta confirmă un certificat de deces mai vechi de un secol! Totul s-a verificat între relatarea sub hipnoză a lui Ray Bryant şi actele descoperite.

Dar nimeni nu poate răspunde la întrebarea dacă aceste descoperiri fac reîncarnarea mai probabilă sau mai improbabilă. Se pare că mai probabilă, întrucât Ray Bryant insistă, iar eu îl cred, că nu s-a întâlnit niciodată în stare conştientă cu detaliile acelea. Dar cum poţi fi sigur că nu le-a văzut niciodată, uitându-le după aceea?

Aceasta este dilema. Îndată ce ai decis că probele susţin reîncarnarea, scepticii sar imediat (şi pe bună dreptate) cu argumentul că persoana ar fi putut da cumva în timpul vieţii de aceleaşi întâmplări. Iar dacă, prin absurd, poţi trece în revistă întreaga viaţă a subiectului şi nu găseşti respectiva întâmplare, aceiaşi sceptici vin cu soluţia fanteziei: subiectul a închipuit totul. Se pare că niciodată nu vom şti adevărul.

Într-adevăr, Ray Bryant însuşi, în ciuda remarcabilelor sale regresii, dă înapoi când e vorba să se identifice cu Reuben Stafford. Fără să respingă ideea...

* * *

Această stare de regresie hipnotică pare să îngrijoreze cel mai mult pe unii oameni de știință în legătură cu studiul vieților anterioare. Această stare de conștiință modificată, indusă artificial, facilitează atât imaginația, cât și aducerea-aminte, în egală măsură. Nici experților nu le este ușor să facă distincția între ele.

Doctorul Michael Heap, secretar al Societății Britanice pentru Hipnoză Clinică, se află în dispută cu Melvyn Harris și Ian Wilson în privința rolului pe care îl joacă criptomnezia în viața noastră, a tuturor, dar nici el nu crede în reîncarnare. El bănuiește că lucrurile sunt ceva mai complicate de atât.

Heap face o paralelă cu fantezia de care dăm dovadă în copilărie, sau la școală. El subliniază și importanța faptului că hipnotistul îi sugerează subiectului ideea că va regresa într-o viață anterioară în timpul ședinței. Experimentele, spune el, dovedesc că dacă unei persoane i se cere să se „prefacă" a trăi o viață anterioară, rezultatul ar fi destul de apropiat de acela obținut prin regresie hipnotică. Cum putem, atunci, să deosebim cazurile de pură fantezie?

Ar fi totuși o greșeală să considerăm că dovezile vin exclusiv din regresia hipnotică. „Viața" mea trecută nu a survenit în stare de hipnoză. La fel multe alte relatări similare. Toate implică un anume grad de modificare a conștiinței, probabil necesară pentru păcălirea „portarului", care altfel nu ar lăsa să treacă informația provenită din acel vid atemporal. Drept rezultat, avem relatări despre vieți anterioare provenind în stări de reverie, în visele cu ochii deschiși, în timpul relaxării yogine și al viselor de noapte.

Paul Catlow din Norwich mi-a povestit despre visurile lui repetate și ample, în care este soldatul german Karl Schumann din Hamburg, care moare pe 23 octombrie 1944. Nu avea nici o idee dacă o asemenea persoană existase în realitate, dar verificase unele din detalii, cum ar fi culoarea neobișnuită a uniformei, care nu semăna deloc cu cele din serialele TV.

Paul mi-a spus că ar fi mai mult decât fericit dacă toate aceste vise atât de realiste se vor dovedi un fel de „autoînşelare". Dar nu crede acest lucru. Se întreabă, totuşi, cum se face că, dacă „a fost" soldat german în trecutul recent, în prezent pentru el germana este o limbă inaccesibilă.

Este foarte dificil să jonglezi cu toate aceste dovezi contradictorii, să evaluezi diversele posibilităţi.

De departe cea mai remarcabilă cercetare de până acum în domeniu a fost efectuată de doctorul Ian Stevenson, de la Şcoala de Psihiatrie a Universităţii din Virginia, începând cu anii '60. Lucrările lui erudite s-au ocupat de sute de cazuri din toată lumea, analizând în special două aspecte care le fac atât de importante. Există povestiri ale unor copii foarte mici. Amintiri spontane, care apar îndată ce copilul este în stare să vorbească şi dispar rapid până la şapte sau opt ani.

Deşi multe din acestea vin din ţări ca India, în care reîncarnarea face parte din credinţele comune şi din religie, există şi rapoarte din alte zone, cu credinţe contrare. De pildă, un număr tot mai mare de relatări provine din Anglia şi Statele Unite.

Cunosc o mamă din Marea Britanie, al cărei copil a început să descrie cum a murit ca războinic indian în Vestul Sălbatic. Ea a trecut cu vederea episodul, considerându-l o joacă de copil, dar, remarcând persistenţa, lipsa de elemente eroice şi termenii izbitor de simpli, şi-a schimbat părerea. Copilul a început să povestească în treacăt, de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume, la vârsta de cinci ani. Familia a reacţionat rapid, spunându-i că minte, iar el nu a mai vorbit despre subiect decât întrebat. După doi ani, întrebat din nou, nu şi-a putut aminti nici măcar că s-a gândit vreodată la aşa ceva.

Mulţi bănuiesc că, dacă am fi mai deschişi la această posibilitate (şi am avea destul curaj să întrebăm copiii despre amintirile lor „dinainte de naştere"), am descoperi multe alte asemenea exemple.

Cercetările lui Ian Stevenson intrigă. Dar nu demonstrează realitatea reîncarnării. El doar spune că o „sugerează". Dar alții declară sus și tare că aceste cercetări dovedesc inexistența vieților anterioare. Ei pun în evidență unele coincidențe stranii. De pildă, un copil susține că este reîncarnarea cuiva. Se descoperă de obicei că acel cineva a trăit în satul vecin și că are rude acolo, încă în viață, rude de obicei mai bogate decât familia copilului. De asemenea, trecerea de la un sex la altul între vieți se întâmplă, dar este relativ neobișnuită și nu apare decât în culturi în care doctrina religioasă acceptă această posibilitate.

Toate acestea sună foarte suspect, într-adevăr. Pe de altă parte, există cazuri în care copilul pare să aibă niște „amintiri" surprinzător de detaliate, cum ar fi numele animalelor favorite de demult, amintiri complete despre interiorul casei în care ar fi locuit pe vremuri etc. Există chiar și exemple în care o rană mortală se regăsește sub forma unui semn la naștere într-un loc identic, la persoana reîncarnată.

Un rezultat interesant, care apare din aceste studii ale vieților anterioare, indiferent de țara și de tipul de cultură, este acela că, cu cât sunt mai apropiate de timpul prezent, cu atât par să fie mai frecvente. Dacă i se dedică suficient timp, orice om care și-a descoperit o viață anterioară va descoperi alte trei sau mai multe (de obicei mult mai multe). În cazul meu, am descoperit alte două, în timpul limitat disponibil (una în Franța, acum câteva secole, alta care s-a terminat cu doar 17 ani înainte de nașterea mea).

În general, miile de vieți anterioare descrise până acum permit extragerea unor modele și tendințe, indiferent de naționalitate, de cultură, sau de cine a făcut cercetarea. Informațiile se dovedesc fascinante. Se pot referi la momente istorice diverse, cum ar fi 1150, 1500, 1750, 1810, 1900, 1935 etc. Pe măsură ce secolele trec, ele par să se înghesuie tot mai aproape de viața subiectului prezent. Dar nu se suprapun niciodată cu aceasta.

Pare foarte rezonabil, pentru că dacă există un număr finit de suflete care se încarnează pe Pământ, acestea trebuie să se întoarcă cu atât mai des cu cât populația crește. Cum ar putea o fantezie întinsă pe toată planeta să se potrivească statistic cu o atare logică matematică?

Se pare că acum ne aflăm, totuși, la nivelul saturației (adică ecartul dintre vieți nu se mai poate micșora). Prin urmare, dacă populația planetei va crește în continuare în acest ritm infernal, în 50 de ani logica aceasta se va dovedi greșită, apărând dovezi clare împotriva reîncarnării. Dacă reîncarnarea este reală, se poate prezice că populația lumii va descreşte, sau cel puțin va rămâne staționară.

În 1983, grupul de cercetări ASSAP (*Association for the Scientific Study of Anomalous Phenomena*) a început un studiu pe termen lung asupra reîncarnării, pentru a căpăta date analizabile statistic.

Zece ani mai târziu, raportorul grupului, chimistul doctor Hugh Pincott, a declarat că încă era imposibil de indicat care dintre teoriile rivale, cum ar fi criptomnezia, super-ESP (în care subiectul culege informația pentru crearea trecutului dintr-un vast depozit de informații al universului) sau încarnarea propriu-zisă, este reală. O altă teorie ar fi moștenirea memoriei, adică informațiile sunt trecute în același mod cu genele, pe linie familială. Dar aceasta este contrazisă de decesele oamenilor care nu au copii, retrăite în prezent. Dacă teoria ar fi corectă, atunci evident că amintirile respectivilor nu ar fi putut fi transmise prin gene.

Doctorul Pincott a citat două cazuri remarcabile. Un bărbat a retrăit o viață în secolul al XI-lea, ca fermier numit „Cerdic", în Kent. A descris participarea lui la bătălia de la Hastings, din 1066. Dar nu a ajuns acolo decât după ce a început să mâzgălească niște hârtii în timpul unor întruniri plictisitoare. În momentele sale de reverie, acest om fără pregătire artistică a creat un tablou foarte reușit al vieții din

epoca anglo-saxonă, cu amănunte care, spune Pincott, s-au verificat cu precizie.

Într-un alt caz cu totul remarcabil, care s-ar putea constitui în cea mai credibilă dovadă a existenței încarnării, o femeie și-a retrăit viața din secolul al XVI-lea. De pildă, ea a spus că o cameră din fosta ei casă a fost transformată în capelă de rugăciune. Cercetătorii au reușit să descopere casa respectivă, din care o parte rămăsese intactă. Proprietarii nu cunoșteau multe amănunte, dar știau că o cameră fusese într-adevăr capelă. Folosindu-se amănuntele furnizate de ședințele de hipnoză, a fost deschis un dulap ascuns în perete. Ocupanții casei nu aveau nici cea mai mică idee despre existența lui. Metoda de deschidere, descrisă de femeia de acum 400 de ani, a fost exact ca în descriere. În dulap au fost găsite lucruri din acea remarcabilă „viață trecută" a femeii, lucruri autentificate de muzeografi.

Acceptarea ipotezei criptomnezice într-un asemenea caz, deși nu e imposibilă, ne duce la limitele plauzibilului. Iar acesta este doar unul din multele cazuri de ceea ce pare a fi reîncarnare apărute în ultimii ani.

În Statele Unite, există la fel de remarcabila poveste a unui grup de 35 de oameni din California strânși în jurul doctorului psihoterapeut Margie Reider. Aceștia i s-au alăturat fie din proprie voință, fie la îndemnul unor cunoscuți. Mulți au format în zilele noastre o comunitate, deși unii nici nu se cunosc și foarte puțini au legături adevărate. Doar trei din ei susțin că au vizitat vreodată Virginia, aflată la mii de kilometri depărtare. Totuși, sub hipnoză, cei 35 i-au relatat doctorului Reider viețile lor, legate între ele, din orășelul Millboro, din timpul Războiului Civil. Au fost în stare chiar să schițeze drumurile și casele care formau orășelul, așa cum arăta acesta în anii 1860 și așa cum planurile păstrate o arată.

Cazul acesta miroase puțin a Hollywood și te face să fii prudent. Dar doctorul Reider pare să aibă argumente destul de plauzibile, susținând că nu este vorba de reîncarnare, ci mai

degrabă de un fel de subconştient colectiv, în care uneori pot să se regăsească mai mulţi oameni. În acelaşi timp, nu am nici un motiv să mă îndoiesc că acei oameni au relatat — cu onestitate — altceva decât ceea ce au văzut.

În 1993 a fost adus la cunoştinţa publicului un caz care pare să fie dovada supremă de retrăire a unei vieţi trecute. Dacă accepţi că este vorba de o relatare cinstită a unor amintiri reale şi dacă accepţi concluziile lungilor verificări ale acestora, atunci trebuie să laşi deoparte orice explicaţie de tipul criptomneziei. Este foarte greu să nu priveşti acest caz ca pe unul de amintire a unei vieţi trecute.

Sursa este Jenny Cockell, o femeie din Northamptonshire, născută în 1953, cu educaţie înaltă, cu o carieră ireproşabilă în tratarea picioarelor şi mâinilor bolnave. Încă din primii ani ai vieţii, ea a avut vise repetate despre un sat, despre care ştia că se află în Irlanda, cam la începutul secolului. Ea a fost în măsură să schiţeze aşezarea principalelor drumuri şi clădiri, să-şi descrie propria casă şi amintirile fugitive despre un podeţ de lemn, un câine şi copiii ei.

Cu trecerea anilor, Jenny Cockell s-a agăţat de aceste „fantezii", ca să scape de tensiunea produsă de propria copilărie nefericită. Ea crede că şi alţi copii au asemenea amintiri, dar că pierd legătura cu ele o dată cu creşterea.

În cele din urmă, având o căsătorie fericită şi propriii ei copii, s-a decis să-şi exploreze mai cu atenţie aceste fantezii, deşi acceptase deja că sunt amintiri reale ale unei existenţe anterioare. Ea ştia că localitatea se numea Malahide şi se afla la nord de Dublin, în actuala Republică Irlanda. Nu i-a fost uşor să găsească hărţi detaliate ale satului, dar când a găsit-o şi-a dat seama că schiţele ei se potrivesc cu amplasamentul clădirilor importante (cum ar fi gara) şi cu străzile.

Jenny a făcut apel şi la hipnoza regresivă, dar numai după ce a obţinut informaţiile de mai sus. Nu a ajutat-o prea mult, doar adăugând câteva imagini la ceea ce cunoştea deja. Jenny

ştia de mult că femeia din trecut se numea Mary, dar nu ştia care era celălalt nume. În cele din urmă, a vizitat Malahide şi a început o adevărată investigaţie. Pur şi simplu, i-a căutat pe cei opt copii pe care i-a avut într-o viaţă anterioară!

După eforturi susţinute, a descoperit căsuţa în care locuise şi faptul că acolo trăise o femeie cu numele de Mary Sutton, a cărei existenţă se potrivea cu detaliile pe care şi le amintise Jenny. Dar mai mult nu prea se ştia despre ea, puţine au rămas scrise şi destul de puţine amintiri printre localnici. Mary a murit în 1930, iar cei opt copii au fost împrăştiaţi pe la diverse orfelinate. Jenny Cockell crede că această legătură emoţională şi sentimentul ei de vină că le-a cauzat atâta durere prin moartea ei şi prin despărţire au dus la edificarea acestei punţi între cele două existenţe şi i-au permis să păstreze amintirile.

În cele din urmă, Jenny a dat de urma tuturor copiilor ei (cu excepţia unuia, despre care se credea că ar fi plecat în Australia). Unii dintre ei erau morţi. S-a organizat o remarcabilă reuniune familială, prin aducerea unora dintre cei rămaşi în viaţă la locul căsuţei lor ruinate din Irlanda. Acolo au făcut stupefiante schimburi de amintiri cu Jenny, de parcă nu ar fi trecut atâta timp.

Unul dintre cele mai convingătoare aspecte ale poveştii provine din micile amănunte verificate cu această ocazie. Jenny (în calitatea ei de Mary) îşi amintea cum fiul ei Sonny, de 11 ani, prinsese într-o capcană un iepure viu. A putut chiar să-l ducă la locul unde se petrecuse captura şi să descrie toată întâmplarea. Asemenea lucruri nu se înregistrează în nici o carte şi nu pot fi accesate prin obişnuita criptomnezie. Mulţi au impresia că aceste întâmplări au avut cu adevărat loc în 1930, cu 23 de ani înainte de naşterea lui Jenny Cockell, şi că nu ar fi putut fi descrise atât de detaliat decât de cineva care a fost acolo.

Evident, şi această poveste a suscitat destule dubii. Puţine povestiri de ficţiune cu călătorii în timp pot să se compare cu momentul în care copilul cel mai mare al lui Mary Sutton —

acum de 74 de ani — s-a întâlnit pentru prima oară cu mama lui — care era acum cu 35 de ani mai tânără decât el!

Totuşi, analiza acestui caz ar putea fi afectată de ceea ce mi-a spus Jenny Cockell spre sfârşitul anului 1993: ea avusese şi viziuni despre alte vieţi anterioare, iar acum explora una dintre aceste vieţi. Problema este că aceasta are loc (sau, mai precis, va avea loc) în secolul XXI şi implică nişte copii încă nenăscuţi, dar ale căror suflete ar putea fi încarnate undeva pe Pământ sub forma altor oameni!

4

Imagini din ziua de ieri

Credeți în stafii? Nu cred să fie un om căruia să nu i se fi pus întrebarea asta. Conform unor sondaje publicate pe această temă în ultima vreme, aproape jumătate din populație răspunde cu un „da" categoric. Iar mai mult de unul din zece oameni cred că chiar au văzut o fantomă.

Dar cartea de față nu se ocupă de fantome. Rafturile bibliotecilor sunt pline de asemenea cărți, pe care nu am de gând să le copiez aici. Dar fantomele pot spune câte ceva și despre subiectul călătoriei temporale. În fapt, cred că ele ne oferă o cale posibilă către proiectarea primului dispozitiv care să ne transporte prin timp. .

Cel mai aproape de vederea unei fantome am fost în luna iunie a anului 1986. Am întâlnit în Wythenshawe, Manchester, un medium, pentru efectuarea unui experiment de precogniție. Împreună cu mine se afla un psiholog sceptic, care urma să verifice orice tentativă de fraudă. Mediumul mi-a spus că eu eram „protejată în vise" de o femeie în vârstă. Mi-a descris-o și chiar a spus că acea femeie avea cu ea un stindard de școală de duminică. Asta m-a dus imediat cu gândul la bunica din partea mamei, care avusese câteva experiențe empatice și precognitive și al cărei interes în domeniu începuse pe când eu eram copil. Ea a murit în ianuarie 1971. Nu mă gândisem până atunci la așa ceva, dar ideea că ea îmi supraveghează drumul vieții mi s-a părut ciudat de credibilă.

Problema este că, totuși, mediumul a văzut-o pe bunica, o doamnă bătrână, fragilă spre sfârșitul vieții, așa cum mi-o

aminteam eu din copilărie. Trebuie să recunosc că mi-a trecut prin cap că imaginea asta mi-o putea extrage din minte orice persoană dotată cu capacități extrasenzoriale. Pur și simplu m-a pus pe gânduri faptul că a văzut-o pe bunica exact cum mi-o aminteam eu, diferit de imaginea pe care bunica o păstrase probabil despre ea însăși (o persoană mai tânără, mai robustă).

Desigur, ideea că o fantomă este o entitate vie, care se întoarce după viață pentru a bântui lumea materială, este destul de îngrijorătoare. Mare parte a fenomenelor de apariție nu susțin, totuși, această idee. Este mai plauzibilă o construcție mentală alcătuită de martor din informațiile care au reușit să treacă de ușierul minții. Iar acestea vin din oceanul conștiinței atemporale.

Mediumul din Wythenshawe știa că imaginea văzută de ea nu era reală, ci doar se formase în mintea ei. Dacă ar fi fost o impresie foarte vie, sau dacă ar fi avut, de pildă, un dar special al creativității vizuale, atunci, mai mult ca sigur, ar fi proiectat imaginea în cameră. Atunci ar fi „văzut-o" pe bunica stând în fața ei.

Asemenea lucruri se întâmplă. Într-o dimineață rece de iarnă, m-am trezit și l-am văzut pe prietenul meu plecând spre slujbă, la peste 50 de kilometri. În weekend-uri, el venea să stea la mine, în Irlam, Lancashire. Dată fiind starea drumurilor, nu eram prea încântată că va pleca pe puternica lui motocicletă, dar știam că trebuie să plece. Câteva minute mai târziu, l-am auzit întorcându-se și m-am ridicat din pat să-l întâmpin, bucuroasă că s-a hotărât să nu riște să meargă pe vremea aceea. Dar în aceeași clipă m-am „trezit" la realitate. Nu mă trezisem de fapt deloc, iar el nu se întorsese. Eu stăteam acolo, în fața focului strălucitor din cămin. Probabil că după plecarea lui adormisem din nou și trăisem o „falsă trezire". Aceasta este o stare de alterare a conștiinței extrem de realistă, foarte apropiată de un vis lucid. Simțurile preiau totul și este greu de deosebit de realitate. Dar totul este o simplă halucinație.

În timpul falselor treziri, subiectul trăiește trezirea din somn, îmbrăcarea, drumul spre slujbă — pentru ca apoi să se

trezească în patul pe care nu l-a părăsit o clipă. Doar a avut halucinația că s-a ridicat din el. De obicei, este posibil să vezi dacă ai avut parte de o halucinație, pentru că te trezești și, cum a fost cazul meu, în care prietenul nu se întorsese — putea fi întrebat și mai târziu dacă nu cumva s-a întors — totul se poate verifica. Totuși, dacă în timpul acestei stări îți vezi soțul decedat sau o persoană pe care n-o cunoști? De unde știi că nu a fost ceva real? N-ai cum să-i mai întrebi dacă au fost sau nu în cameră. Faptul că au dispărut când te-ai repezit la ei nu înseamnă nimic. Doar face experiența mai stranie. Se știe că fantomele dispar subit.

Din această experiență a falsei treziri trag concluzia că, dacă aș fi văzut-o pe bunica, nu pe prietenul meu, acum v-aș fi povestit cum am văzut cu o fantomă. O să vi se pară că sunt sceptică, poate chiar cinică. Dar nu sunt. Când mi-am „văzut" prietenul, am avut o reacție firească. Eram îngrijorată și nu voiam să plece. Dar mecanismul prin care am creat această experiență completă senzorială este cu totul necunoscut. Dacă aș fi chemat imaginea cuiva mort, tot halucinație ar fi fost. Nu ar fi fost vorba de întoarcerea spiritului respectivei persoane pe pământ. Dar trebuie să fi existat un motiv pentru care mintea mea s-a străduit să creeze niște imagini atât de vii. La fel, cineva care a suferit de curând pierderea unei persoane apropiate, ar fi putut avea o motivație în acest sens. Dar halucinația nu poate fi un răspuns pentru toate, nici măcar pentru majoritatea experiențelor legate de fantome. Există rațiuni mult mai stranii în cazuri cum ar fi cel care urmează.

Am fost contactată de Mary Black din Clwyd. Aceasta dorea să-și înțeleagă visele/halucinațiile foarte vii pe care le avea de o viață întreagă. Multe dintre acestea implicau absorbția a ceea ce am putea numi energie emoțională — de parcă ar fi cules undele trimise prin timp de un eveniment emoțional intens. Un fel de transfer de energie între energia fizică și reacția emoțională. Dar cu alte ocazii ea spunea că se simte „secătuită". Multe persoane cu calități de medium vorbesc

despre simptome similare după o ședință obositoare și cred că aceasta se întâmplă din cauză că absorb toate energiile psihice din jurul lor. Cred că acesta este înțelesul termenului de „burete psihic", inventat de Bill Waddington. Și el, și Mary mi-au spus că apare „o senzație îngrozitoare de nefericire" după fiecare dintre aceste experiențe cu fantome. Interesant, ea relatează și probleme cu aparatele electrice. Ori de câte ori trece prin apropierea unui calculator, sau a unui ceas electric, acestea încep să funcționeze aiurea.

În fizică există ceva ce se numește legea conservării energiei. Aceasta spune că energia dintr-un sistem izolat trebuie să rămână constantă, ea doar transformându-se dintr-o formă în alta. Dacă apăsăm pe butonul întrerupătorului becului, energia electrică se transformă în căldură, care încălzește un filament. Acesta devine incandescent și emite lumină. Toate formele de energie, combinate, rămân în aceeași cantitate. Doar că energia totală se manifestă sub diferite forme (electricitate, căldură etc.).

Am bănuiala că energia psihică (emoțională) intervine și ea în ecuație atunci când e vorba de evenimente de tipul călătoriei temporale sau al percepției extrasenzoriale.

Mary Black spune că aparițiile se văd în acele momente de secătuire energetică. Mai mult, ea are strania senzație că timpul s-a oprit în loc. Într-o zi de vară, Mary a fost cuprinsă de această senzație în timp ce trebăluia în bucătărie, cu gândurile aiurea (se pare că lipsa de concentrare este un ingredient obișnuit). Dintr-o dată, ea a văzut un bărbat care a intrat pe ușă, a traversat bucătăria și a ieșit. Era solid și foarte real. Mary și-a închipuit că a fost tatăl ei, venit din grădină. Câteva clipe mai târziu, mama ei i-a cerut să-l cheme pe tatăl ei în casă, iar Mary i-a spus că acesta abia a intrat. Mama a negat și s-a dovedit că, într-adevăr, tatăl ei era încă afară. Apoi, Mary și-a dat seama că personajul văzut nu semăna cu tatăl ei, și că ea își băgase ideea asta în cap. A descris omul, amintind că trecuse la doar câțiva centimetri de ea. Avea haine ieșite din comun. Cercetările au

arătat că, în trecut, persoana mai fusese văzută şi de alţii, în aceeaşi casă. Omul fusese servitor în acea casă şi murise cu multă vreme în urmă.

Ce s-a întâmplat în casa aceea? Probabil că Mary a avut o experienţă halucinatorie ca a mea — vederea unei persoane inexistente în imediata apropiere. Dar a fost mai mult de o simplă imaginaţie, pentru că ea a văzut o persoană reală, pe care nu o cunoştea. Era de parcă mintea ei ar fi fost un aparat video care redă scene de acum 60 de ani.

Actriţa Pat Phoenix, care a jucat rolul lui Elsie Tanner din serialul TV „Coronation Street", a avut o experienţă asemănătoare în casa ei din Sale, Cheshire. Ea şi câţiva vizitatori au văzut, de-a lungul anilor, o femeie cu o broboadă de modă veche şi cu o rochie lungă, cenuşie. Femeia purta ceva în braţe. Entitatea era complet solidă, adesea fiind confundată cu un intrus, şi apărea peste tot prin casă şi chiar în grădină. Dar de fiecare dată păşea ca un robot, făcând unul şi acelaşi lucru şi niciodată nu reacţiona în vreun fel, indiferent de numărul persoanelor aflate în casă. S-a remarcat adesea că dispărea imediat ce persoana care o vedea îşi lua privirea pentru o clipă de la ea. Parcă semnalul care lega cele două realităţi se „stingea" o dată cu distragerea atenţiei.

În secolul trecut, proprietara clădirii a fost doamna Mueller, actriţă care a avut multe necazuri. Se crede că ea a fost/este apariţia văzută acolo în mod repetat. Totuşi, totul conduce la ideea că nu avem a face cu o manifestare psihică, ci mai degrabă cu un fel de înregistrare fidelă, obiectivă.

Mai există şi alte cazuri de apariţii fantomatice care susţin puternic ideea înregistrării. Unul, absolut remarcabil, este cel al instalatorului Harry Martindale, care în 1951 repara ţevile din subsolul unei case vechi din York şi a văzut un cal urmat de câţiva soldaţi pedeştri romani. Toţi aceştia au ieşit dintr-un zid, au traversat pivniţa şi au intrat în goană în peretele opus. S-a verificat că exact pe acolo a avut loc o paradă romană.

Faptul că aceste lucruri sunt un fel de proiecții video este subliniat de cazurile în care nivelul parterului clădirilor a fost ridicat de-a lungul anilor sau în care nivelul solului este acum mult mai înalt decât înainte. Nu este neobișnuit ca picioarele fantomelor să fie „îngropate" sub nivelul solului, de parcă imaginea ar păși încă la nivelul care exista la „imprimarea" scenei în țesătura timpului. Întregul fenomen are similitudini cu modul în care un moment al istoriei este înghețat pe bandă de camera video. Acesta va exista pentru totdeauna, prizonier al unui câmp magnetic de pe banda magnetică. Dacă ai echipamentul adecvat pentru a decodifica semnalul peste cincizeci, o sută sau un milion de ani, poți proiecta scena pe un ecran TV și vei vedea trecutul. Dată fiind capacitatea noastră tehnologică de a face acest lucru, ideea acestor înregistrări ale trecutului efectuate de natura însăși printr-un mijloc încă necunoscut nu este deloc de neconceput.

Ideea că un întreg pluton de soldați și un cal mărșăluiesc prin eternitate nu se leagă direct de cea de călătorie în timp. Asemenea cazuri indică cu tărie existența păstrării unui semnal video într-un fel de buclă temporală, în așteptarea decodificării în imagini. Un excelent episod din „Star Trek — The Next Generation", apărut în 1992, exploatează, neintenționat dar foarte inteligent, această idee. Ea se dezvoltă din conceptul de *déjà vu*, sentimentul pe care îl avem toți, destul de des, că în momentul în care avem o experiență parcă am fi „văzut-o deja", parcă am mai fi trăit-o anterior. Suntem vag conștienți că am mai fost martorii acelui eveniment.

De obicei, senzația este intangibilă și trecătoare și nu putem spune în timpul ei ce va urma în evenimentele reale. Dar după aceea suntem siguri că am trecut prin întreaga scenă de două ori. Psihologii au dezvoltat mai multe teorii în încercarea lor de a explica acest remarcabil fenomen foarte răspândit, dar el a rămas până astăzi o enigmă. Punctul de vedere tradițional propus cel mai adesea susține că ar fi vorba de o defețiune în

procesul de înregistrare prin care amintirile sunt stocate în creier.

Probabil că atunci când depunem o amintire în creier, aceasta urmează acelaşi traiect neural prin circuitele noastre cu alta, deja sedimentată, poate cu ani înainte. Această familiaritate se înregistrează ca o senzaţie vagă de *déjà vu*. Altă idee sugerează că ar putea fi cu adevărat o scurtă pauză temporală (milisecunde) în transferul informaţiei de la organele de simţ la creier. Temporar, noi interpretăm acest lucru eronat ca sentimentul că am trăit toate astea cândva înainte. Dar nu putem spune când s-a întâmplat aceasta.

Aceste idei nu sunt pe deplin satisfăcătoare, mulţi apelând la alte opţiuni — în genere paranormale. Dacă visăm evenimente banale ale viitorului pe atât de des pe cât sugerează relatările, dar uităm 99% din aceste imagini, atunci poate că chiar trăim o realitate deja visată cu un timp înainte şi înregistrată vag pe acele circuite ale memoriei care sunt activate de subconştient. S-ar manifesta acestea ca *déjà vu*?

Ocazional, o dată cu desfăşurarea evenimentelor, am avut vaga impresie că am înregistrat acele imagini într-un experiment visat şi că mai târziu voi putea verifica dacă chiar aşa stau lucrurile. Dar asta nu seamănă cu acel sentiment straniu de *déjà vu*. Totuşi, *déjà vu* apare numai când amintirea visului este foarte puţin pregnantă şi imposibil de recuperat integral, poate doar cu excepţia înregistrării sale scrise. Actul scrierii unui vis în timpul unui experiment temporal va întări această amintire, care va dispărea mai greu decât amintirile altor vise. Dar nu ar trebui să ne aşteptăm la profunzimea senzaţiei din cazul amintirilor autentice, chiar dacă în visul respectiv am prevăzut un eveniment real, de care însă am uitat mai târziu.

Alte sugestii serioase privitoare la *déjà vu* survin din natura timpului însuşi. Dacă, aşa cum sugerează fizica cuantică, oricare reacţie subatomică are mai multe rezultate posibile, *déjà vu* ar putea implica un transfer de informaţie dintr-o realitate paralelă, învecinată propriei noastre „lumi", în care a avut loc

cu puțin timp înainte un eveniment similar, dar nu absolut identic.

După cum vedeți, *déjà vu* este o problemă importantă, fascinantă, dar complexă.

În episodul din „Star Trek" numit „Cauză şi efect", spectatorii sunt inteligent acaparați. Ei văd o scurtă secvență a vieții din *Enterprise*, care intră într-o regiune nouă a spațiului. Au loc evenimente obişnuite, plus alte câteva evenimente neobişnuite. Apoi, brusc, pare să survină o defecțiune a transmisiei TV, şi începe „partea a doua". Episodul pare a se întoarce la punctul de începere, aceleaşi scene se repetă iar şi iar. La a treia sau a patra repetare, spectatorul îşi dă seama că ceva se întâmplă în scenariu şi începe să înțeleagă că nava a intrat într-o buclă spațio-temporală, în care se retrăieşte iar şi iar o scurtă perioadă din existența navei. În afara vagii senzații de *déjà vu*, membrii echipajului nu ştiu ce se întâmplă, pentru că bucla se închide şi amintirile celor întâmplate dispar. Realitatea este constant reluată la nivelul simțurilor acelor oameni, posibil pentru totdeauna.

Ne putem uşor închipui că fantomele sunt nişte „imagini video" ale unui eveniment prins într-o asemenea capcană a unei bucle temporale, reprezentând evenimente obişnuite, cum ar fi o femeie care coboară o scară, sau nişte soldați pedeştri în marş etc. Această scenă poate avea loc la nesfârşit, din punctul de vedere al energiei prinse în capcana timpului. Pentru a vedea această fantastică succesiune de evenimente, trebuie să ne „acordăm" pe frecvența potrivită.

Modul în care imaginile se succed prin fața noastră seamănă cu acel transfer brusc de la începutul episodului „Cauză şi efect" din *Star Trek*. Dacă în acel moment schimbăm canalul, ca să revenim după zece minute, descoperim pe ecran se derulează aceleaşi scene, în aceeaşi ordine. Desigur, realitatea nu seamănă neapărat cu această ficțiune, totuşi, stafiile de tipul imaginilor înregistrate sugerează că lucrurile s-ar putea desfăşura după scenariul din Star Trek.

Există unele motive să credem că clădirile însele joacă un rol în capturarea acestui semnal pentru epocile ulterioare. Locurile în care apar în mod repetat personajele şi scenele respective se numesc „bântuite". Efectele capcanei par să dureze secole, sau — cum a fost cazul Martindale din York — milenii.

S-a remarcat că piatra, gresia şi prundişul cu un conţinut mare de cuarţ fac casa mai aptă de a fi bântuită. Multe clădiri vechi, ca şi multe clădiri noi din mediul rural sunt construite din asemenea materiale.

Există şi cazuri în care se pare că apariţia acestor imagini este produsă de lucrări de renovare sau restaurare a clădirilor. Interpretarea generală este că spiritele se împotrivesc modificării iubitei lor case. Eu cred că există alte explicaţii.

Într-o casă veche din Hyde, Cheshire, ani de zile nu s-a înregistrat nici un fel de activitate neobişnuită. Au urmat apariţiile, îndată după restructurarea unui perete. Când magazinul aflat perete în perete cu clădirea a fost distrus de un incendiu şi apoi refăcut, fenomenul a apărut din nou. Când proprietarii s-au decis în sfârşit să se mute în casă şi au făcut lucrări de amenajare interioară, luni întregi de inactivitate s-au sfârşit cu apariţia repetată a unui personaj îmbrăcat într-o manta victoriană, traversând camera. Atât de multe cazuri, de obicei cu martori care nu au citit despre asemenea fenomene, nu pot fi coincidenţe, nu pot fi întâmplătoare.

Se ştie că cristalele de cuarţ vibrează şi emit un semnal electric la aplicarea unei forţe. Cristalele de cuarţ se folosesc la ceasuri, calculatoare, lanterne, folosind ceea ce se numeşte efectul piezoelectric. Este foarte posibil ca loviturile de baros şi alte lucrări de construcţii asupra materialelor de tipul pietrei să pună în mişcare cristalele de cuarţ şi să stimuleze un câmp energetic latent. Trecerea prin zona respectivă a unui sistem de presiune atmosferică mult diferită, ca şi ionizarea excesivă produsă de soare sunt şi ele posibilităţi sugerate de unii cercetători, cum ar fi doctorul neuropsiholog Michael Persinger, de la Laurentian State University din Canada.

Probabil că există mai multe amănunte decât ne-am imaginat până acum. Poate că trebuie să fie prezentă şi o persoană capabilă să perceapă semnalele emise de acest câmp energetic. Când toate condiţiile necesare sunt îndeplinite, energia emoţională latentă a unui eveniment trecut, păstrată în capcana câmpului creat de clădire, este pusă în mişcare de un eveniment declanşator. Totul este transformat într-o formă vizuală de mintea unei persoane suficient de sensibile, care se află întâmplător în cameră. Persoana se află la locul potrivit, în momentul potrivit, pentru a declanşa, sau poate numai pentru a recepta, reluarea înregistrării. Aceasta poate fi sub forma unei proiecţii halucinatorii în cameră, în esenţă o înregistrare video a scurtului interval de timp păstrat în bucla temporală.

Am bănuiala că cele mai multe exemple de bântuiri (adică de clădiri în care diverşi oameni au relatat despre aceeaşi fantomă, făcând mereu acelaşi lucru) şi unele din apariţiile singulare (în care o persoană vede o alta într-o cameră, fără a putea interacţiona cu aceasta) sunt probabil rezultatul acestui tip de buclă temporală.

În felul acesta pot fi înregistrate nu numai evenimente vizuale, ci şi auditive.

Cercetătoarea Joan Forman a fost căutată de o femeie din Norfolk, care în mai 1983 făcuse o vizită la cercul megalitic de la Clava, din podişurile muntoase ale Scoţiei, construit de un popor neolitic cu circa 3000 de ani în urmă. Ea s-a aşezat pe una dintre pietre ca să se odihnească şi să bea ceva, intrând într-un fel de reverie (cu alte cuvinte, o stare modificată a cunoştinţei). A auzit sunete înfundate provenind din interiorul cercului, oameni strigând şi opintintu-se, apoi a văzut un grup de oameni trăgând din greu ca să deplaseze un monolit uriaş. Personajele aveau păr negru, lung, şi purtau tunici grosolane din piei de animale. Dintr-o dată, a intervenit un sunet al secolului XX, o dată cu sosirea în zonă a unui grup de turişti. Aceasta a dus la dispariţia punţii temporale. Viziunea şi sunetele au dispărut.

Trebuie să ne întrebăm din nou dacă nu cumva enorma energie emoțională cheltuită la crearea și în timpul folosirii ceremoniale a locului s-a imprimat în țesătura timpului

Chiar când evenimentele nu au o importanță intrinsecă, aceste înregistrări implică adesea o concentrare emoțională considerabilă. Am vorbit cu câțiva oameni de la o clădire foarte veche de Poarta de Est din Chester. Aceasta era folosită ca atelier. În mai multe rânduri, au fost auzite ecouri ale unor pași pe treptele de piatră și pe un coridor, sunete percepute de mai toți muncitorii, rămași perplecși. Mai multe nu au fost în stare să vadă, dar ecourile s-au repetat de-a lungul timpului. Necunoscuta persoană a căpătat numele „George". Unul dintre muncitori mi-a spus: „Puteai să urmărești personajul invizibil cum trece pe lângă tine. Totul era perfect normal, doar că acolo nu se afla nimic."

Am descoperit că acea clădire era ridicată de secole și că în ultimii două sute de ani era locul în care erau ținuți condamnații. Este ușor de închipuit că un asemenea deținut este un vălmășag de emoții și că măsoară celula dintr-un colț în altul, pășind pe podeaua de piatră. Dacă, într-o zi, s-au îndeplinit condițiile ca un eveniment să fie încorporat într-o buclă temporală (poate o combinație între cristalele din pietre și condițiile atmosferice), atunci semnalele care au fost înregistrate sunt redate din când în când chiar și astăzi. Ocazional, ele pot fi detectate de cineva din secolul nostru care lucrează în același spațiu fizic.

Și câteva bătălii au fost înregistrate doar ca sunete. Se pare că raidul britanic de la Dieppe*, Franța, din timpul celui de-al doilea război mondial, a fost auzit de niște englezoaice aflate în vacanță în apropiere, în august 1951. Evenimentul avusese loc cu nouă ani mai înainte, dar femeile par să fi auzit în amănunțime exploziile cunoscute, zborurile și mitralierele. Acestea se auzeau venind de la mulți kilometri depărtare, de

* Controversată tentativă de debarcare anglo-canadiană, care a înregistrat un eșec usturător, în 1942 (n.tr.).

parcă ar fi ocolit pământul. A fost declanşată o impresionantă anchetă a Societăţii pentru Cercetări Psihice. Dar se pare că nimeni altul nu a auzit acea înregistrare în acea noapte de vară, de parcă sunetele nu erau audibile decât din camera de hotel a celor două femei — posibil ca bucla temporală să fi fost localizată acolo, în acel spaţiu închis, aflat cam la trei kilometri de centrul acţiunii, fiind apoi activată de un concurs oarecare de împrejurări.

Doamna Nina Stansfield locuieşte într-o minunată casă de piatră, veche de câteva sute de ani, ridicată în zona de dealuri de lângă Todmorden, în West Yorkshire. Această zonă este bogată în roci cu conţinut ridicat de cuarţ, majoritatea clădirilor de acolo fiind construite din aceste materiale, ceea ce explică şi de ce este una din regiunile cele mai active din punct de vedere al activităţii paranormale din toată lumea. Aici au avut loc, pe o rază de opt kilometri în jurul acestui orăşel, mai multe întâlniri OZN de gradul trei decât oriunde în Europa. Nina a trăit şi experienţe de natură OZN, dar cele mai relevante pătanii ale ei sunt cele legate de ceea ce par a fi câteva bucle temporale extraordinare. Acestea ar putea oferi nişte sugestii importante pentru o explicaţie a ceea ce se întâmplă.

Sunt foarte curioase problemele ei cu energia electrică. Din când în când, pare să aibă loc scurgeri uriaşe de energie electrică, reflectate în nişte note de plată pe măsură. Societatea de electricitate nu a fost capabilă să descopere cauza. Consumatorii electrici, cum ar fi becurile, au tendinţa de a se suprasolicita şi a se arde sau a exploda brusc. Uneori, când foloseşte maşina de spălat, aceasta pare să o sece de energie pe Nina însăşi, care rămâne puternic afectată emoţional. Poate că există un schimb de energii care alimentează acea buclă temporală auditivă şi vizuală şi poate că acest schimb duce la facturile mari de electricitate.

Nina Stansfield a văzut în casă oameni din mai multe secole. Aceştia apar doar ca imagini care persistă câteva secunde şi apoi dispar. A văzut şi animale. De asemenea, aude

frânturi de conversație ivite din senin. Aude destul cât să-și dea seama că este vorba de discuții din timpuri vechi, uneori chiar din secolul trecut, în care a fost construită casa. Doar rareori, cum ar fi o conversație dintr-o mie, în care se vorbea de o moară veche de 50 de ani, cuvintele pot fi auzite clar. Întâmplările au devenit atât de obișnuite, încât Nina le acceptă așa cum sunt.

Interesant, și câinele ei pare să fie conștient de aceste sunete. De pildă, ea a auzit de mai multe ori ușa trântită și sunetul scos de motocicleta fiului ei. Zona este foarte liniștită, iar aceste sunete nu pot fi confundate cu nimic altceva. Atâta că fiul ei nu mai locuiește acolo de mulți ani! Când câinele aude aceste sunete, ciulește urechile, se uită în jur intrigat și adoarme la loc. Din câte am aflat pe propria piele, acest câine reacționează violent la orice străin și la sunetele pe care le face acesta. După cum ne-a spus Nina, mie și lui Roy Sandbach, în cursul interviului: „Mă simt ca o antenă din acelea de satelit, acordată pe trecut."

Cel mai straniu lucru din amintirile sale se referă la ziua când și-a cumpărat un aspirator nou. Acesta nu a putut fi folosit, pentru că pornirea lui reproducea acele sunete! Apăreau frânturi de conversație din fabrica producătorului, cuvinte ale șoferului care l-a transportat, ale vânzătoarei etc. Când l-a mutat în altă cameră a clădirii de patru nivele, comportamentul acesta a încetat. Nina a descoperit prin încercări repetate că aceste reproduceri de bucle temporale par să fie precis localizate în spațiu, ca un ecou care poate fi auzit doar dacă stai în locul potrivit în cameră, în care undele sonore se focalizează corect.

Este posibil ca un studiu detaliat asupra unor asemenea cazuri să descopere acei factori declanșatori. Noi n-am reușit decât să adunăm informații privind datele la care apar aceste fenomene. Ce leagă evenimentele din 4 august 1951 (de la Puys, lângă Dieppe), din 29 mai 1973 (de la Calva, în Scoția) și din alte zile, din locurile în care au avut loc acele redări ale înregistrărilor din bucle? Cu ajutorul unui calculator,

coroborând cu diverşi factori, cum ar fi presiunea atmosferică, ionizarea atmosferei etc., am putea descoperi ingredientul magic care ne scapă. Atunci am putea deveni capabili de a „arăta cu degetul" potenţiale locuri în care au loc înregistrări în bucle temporale şi de a descoperi şi oamenii sensibili, în măsură să prezică momentele potrivite — altfel spus, combinaţia potrivită de factori pentru redeschiderea buclei.

Ce vom obţine astfel? Dacă sunt halucinaţii, doar cei acordaţi „pe frecvenţă" vor fi în măsură să le vadă? Sau va fi ceva real, tangibil, vizibil pentru toată lumea? După cum vom vedea mai departe, avem câteva excelente motive să sperăm că din acest fenomen vom putea să construim ceva extraordinar. S-ar putea dovedi posibilă construirea unui radio al timpului. Sau a unui televizor. Sau a unui video-recorder!

Ideea călătoriei în timp ne-a captat imaginația. Trilogia cinematografică *Înapoi în viitor* s-a bucurat de un uriaș succes internațional prin sugestia sa că un inventator ar putea construi o mașină a timpului dintr-un automobil De Lorean.

Conceptul victorian de tehnologie a viitorului arată tendințele de bază, care însă nu s-au păstrat în detaliile adoptate de televiziunea de mai târziu. (*Jules Robida, 1881)*

Un oraş de la sfârşitul secolului XX, în viziunea populară din anii '20. Există foarte puține puncte în care se potrivește cu realitatea, dar aici avem a face doar cu pura imaginație. (*Cunningham/Grey's Cigarettes*)

Science-fiction-ul modern speculează copios călătoria în viitor şi schimbarea trecutului

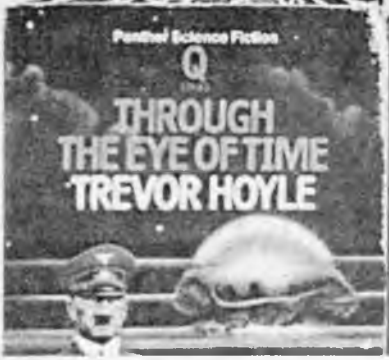

Aborigenii au o viziune foarte sofisticată asupra timpului. Printre locurile lor sacre se numără şi Stânca Ayers din Teritoriul de Nord al Australiei, văzut ca un repozitar al energiei de pe vremea timpului visului. Ideea unor energii înmagazinate în roci este acum luată foarte în serios de către oamenii de ştiinţă din Occident.

Aborigenii concep timpul visului ca pe un şarpe puternic încolăcit în esenţa vie a pământului, cum ar fi în această operă de artă tradiţională.

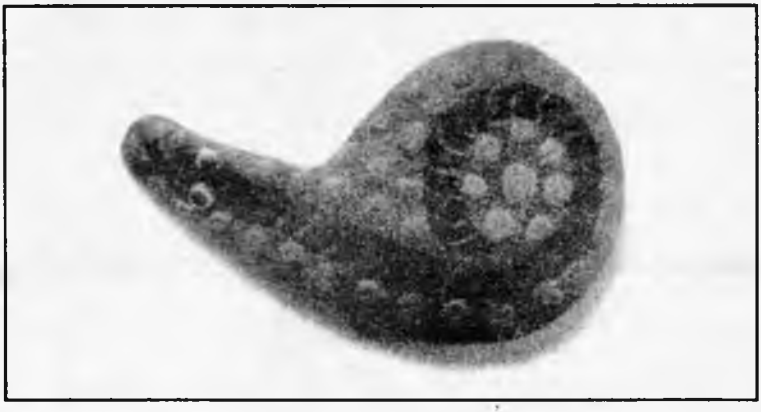

Bill Waddington (personajul Percy Sudgen din „Coronation Street") are experienţe empatice care permit minţii lui să se acordeze în diverse puncte ale timpului şi spaţiului.

Certificatul de deces al lui Reuban Stafford.
100 de ani mai târziu, Ray Bryant are amintiri din viaţa acestuia de parcă ar fi ale sale.

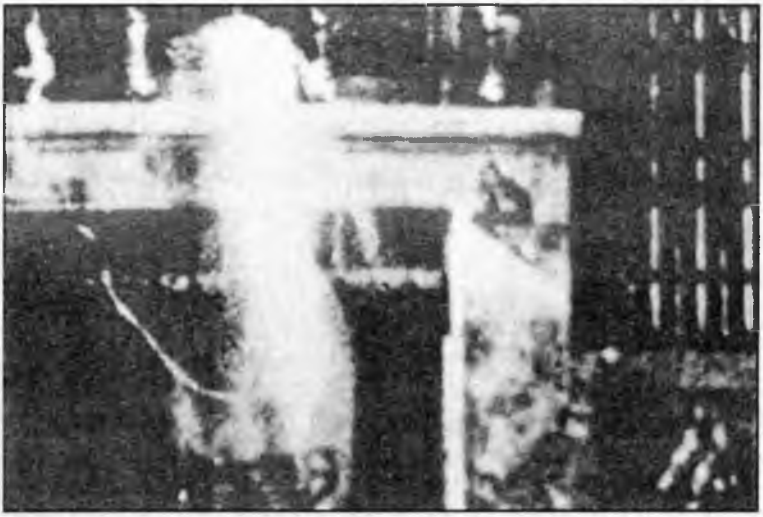

O „fantomă" fotografiată lângă un altar de biserică. Nimeni nu a văzut nimic. Să fie un joc al luminii, sau al timpului?

O controversată fotografie a unui călugăr fantomă aflat deasupra nivelului podelei, la nivelul la care se afla aceasta cu mulți ani înainte.

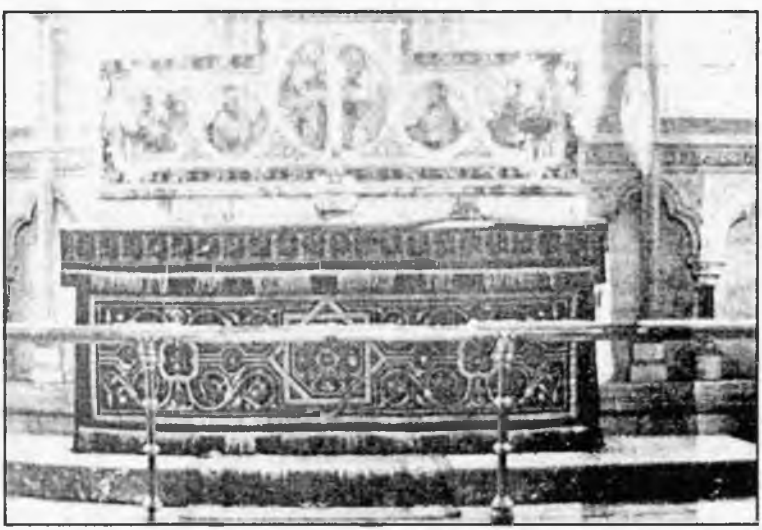

Jenny Randles cercetând zona colinară de lângă Todmorden, West Yorkshire, unde se aud în mod regulat sunete misterioase ale trecutului, redate ca o înregistrare pe bancă.

Barajul de ceață care a blocat drumul, desenat din amintirile familiei de la Aveley, Essex, care l-a întâlnit în octombrie 1974. La fel cu cețurile observate de mulți martori, și aceasta i-a transportat în timp și spațiu.

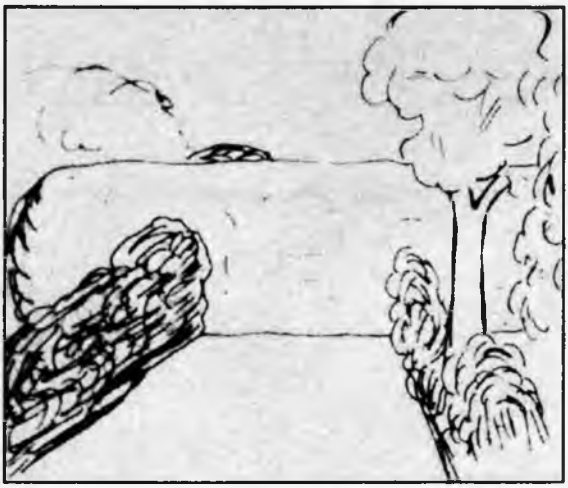

Jenny Randles împreună cu o echipă de la London Weekend Television, cercetând rocile bogate în cuarț din jurul orașului Todmorden, West Yorkshire, unde au fost raportate nenumărate experiențe stranii și anomalii temporale.

Bocancul de polițist, crăpat, al lui Alan Godfrey, care a pierdut timp și a fost transportat prin spațiu în noiembrie 1980, în urma unui alt eveniment misterios din această vale.

Operă de artă tipică pentru creativitatea vizuală a martorilor care trăiesc frecvent factorul Oz şi anomaliile temporale corespunzătoare.

Autostrada care trece pe lângă aeroportul din San Francisco, California. Scenă dintr-un vis înfricoşător, în care viitorul este văzut şi modificat în mai bine.

5

O lunecare în timp

Cele discutate până acum sunt, într-un anume fel, călătorii temporale în trecut artificiale. Mai degrabă, le-am putea denumi călătorii mentale. Ceea ce percepe cu ajutorul simțurilor pare să fie autentic, dar e foarte probabil că nu este vorba de o deplasare fizică prin ere, de tipul celei închipuite de H.G. Wells când a născocit mașina timpului. Totuși, cazurile descrise anterior sugerează că aceste călătorii în timp nu sunt imposibile. Ne vom concentra asupra acestui aspect remarcabil.

Pentru cel mai simplu nivel avem un exemplu din numeroasele cazuri ale cercetătoarei Joan Forman. Nu este cea mai spectaculoasă dintre descoperirile sale, și nici dintre ale mele. Dar acest exemplu ne prezintă bazele și punctele ilustrative ale fenomenului cunoscut ca lunecarea în timp.

Incidentul a avut loc în 1920, având-o drept protagonistă pe doamna Hand, care acum locuiește în orașul brazilian Sao Paolo. La acea dată, eroina noastră era copil. Ea s-a dus în vizită la bunica sa, care locuia într-o casă mare de pe dealurile de lângă Bury, Lancashire. Jucându-se în grădină, s-a întors în casă, pe care a găsit-o schimbată. Dintr-o dată, era mai întunecată, de parcă ferestrele s-ar fi micșorat, iar mobila era diferită, de modă veche. Ușa de la bucătărie nu se mai afla la locul ei. Firesc, a crezut că a intrat în altă casă și a ieșit afară. În timp ce ieșea, intensitatea luminii s-a schimbat. S-a întors în casă și a văzut același decor straniu, de lume veche. A ieșit pentru a doua oară și, zece minute mai târziu, întoarsă înăuntru pentru a arunca o privire pentru a treia oară, a descoperit că

totul era normal. Lumina era la nivelul cunoscut, iar una din mătuşile ei se vedea în bucătărie, prin uşa familiară.

Se pare că doamna Hand a văzut clădirea în două zone temporale adiacente. Dar actul intrării în casă a declanşat mecanismul de deschidere a culoarului dintre secole. Desigur, nu a avut loc nici o interacţiune directă, deci s-ar putea să fie unul din cazurile de redare video despre care am discutat în capitolul precedent. Dacă ar fi fost prezentată ca o imagine foarte vie în mintea fetiţei, dacă halucinaţia ar fi fost atotcuprinzătoare, ea s-ar fi simţit ca parte a scenei. Ar fi fost ceva diferit de relatările în care martorii se simt absorbiţi de ceea ce văd. În mod normal, ei nu se consideră deplasaţi în trecut, ci simt că o imagine din trecut le tulbură prezentul. S-ar putea, totuşi, să avem a face doar cu nuanţe ale aceluiaşi fenomen.

Dar există şi cazuri în care asemenea interacţiuni directe au loc şi nu avem încotro, suntem nevoiţi să presupunem că e vorba fie de o fraudă, fie de o reală călătorie în trecut. Probabil că cel mai cunoscut este cel al celor două femei care au scris împreună, la începutul secolului, o broşură, numită *O aventură*, în care au descris o vizită în Franţa. Ele par să fi „lunecat" în timp, ajungând în grădinile din Versailles, plimbându-se printre personajele din epoca Mariei Antoaneta, cu mai mult de o sută de ani înainte. Bineînţeles, mai întâi şi-au închipuit că au dat peste un bal mascat, dar şi-au dat repede seama că se înşeală. Au descoperit că anumite detalii de relief au dispărut, dar se potrivesc perfect cu cele din Versailles-ul timpului lor, pe care îl vizitaseră. Acest caz a fost mult dezbătut şi cercetat şi nu voi repeta aici detaliile sale. Ştim acum că este departe de a fi unicul, dar că este mai semnificativ în sine decât orice tentativă de-a noastră de a determina autenticitatea unei întâmplări vechi de o sută de ani.

John Peters din Durham mi-a vorbit despre remarcabila sa experienţă. În octombrie 1967, el conducea maşina spre localitatea scoţiană Kelso. Tocmai trecuse frontiera dintre

Anglia şi Scoţia, când s-a rătăcit. Drumul se pierdea într-un drumeag care traversa pâlcuri de pădure. A fost fericit să ajungă într-un sat ceva mai mare decât un cătun. A parcat maşina şi a ieşit să întrebe localnicii despre direcţia în care trebuie să meargă. A văzut însă foarte puţine semne de locuire şi nici o altă maşină. Acolo se afla doar o femeie cu aspect straniu, cu o rochie lungă, cenuşie, şi cu un şal înfăşurat pe umeri. Aceasta l-a îndrumat spre şoseaua principală.

Domnul Peters s-a întors la maşină şi a condus printre dealuri până a descoperit drumul descris de femeie. Nu s-a mai gândit la eveniment, considerând că a dat peste un loc liniştit, adormit, fără prea multe contacte cu civilizaţia.

La sosirea la destinaţie, s-a scuzat pentru întârziere şi a explicat de ce nu a sosit la timp. A căpătat priviri amuzate, apoi chiar admonestări. John a scos harta şi a arătat drumul pe care o luase, crezând că este o scurtătură, apoi a punctat şi poziţia satului, spunând că „era atât de mic, că nici nu l-au pus pe hartă". Partenerii de afaceri au zâmbit şi au spus că gluma e bună. S-a trecut apoi la alte subiecte de discuţie.

A doua zi, John Peters s-a întors spre casă, conducând pe şoseaua principală. A ajuns la răspântia cu pricina şi s-a decis pe loc să le arate prietenilor că greşesc şi să facă fotografii ale satului somnoros. A condus din nou printre dealuri, trecând pe lângă una sau două clădiri în ruină. Dar nici urmă de sat. A verificat din nou harta. Nu exista nici un alt drum pe care să fi putut vira. Era, categoric, cel pe care mersese cu o zi în urmă. Însă nici urmă de cătun şi de împrejurimile lui ciudat de liniştite.

Descumpănit, când a ajuns acasă a telefonat unuia dintre prieteni şi i-a cerut să-i spună de ce au considerat că relatarea lui a fost o glumă. Nu i-a povestit despre tentativa lui de a reveni în sat. Prietenul i-a spus că, într-adevăr, existase pe acel drum un sat, dar că din cauza unui lac de acumulare a fost părăsit, împreună cu altele, din care câteva se află chiar sub ape. Toate cătunele respective dispăruseră cam cu 15 ani în urmă.

„Ai fi putut trece prin satul ăla dacă veneai acum 20 de ani, i-a spus prietenul. Dar nu ieri."

Asemenea întâmplări te lasă perplex. Trebuie că recunosc că la început am crezut că prietenii lui John Peters au făcut o glumă. Apoi că persoana a născocit întâmplarea ca să mă impresioneze. M-am gândit la legendarul oraş Brigadoon, care se lasă văzut doar o dată la o sută de ani. Dar ceea ce nu ştiam atunci şi ştiu acum este că asemenea lunecări în timp sunt rare, însă nicidecum unice.

Una dintre ele a fost relatată de Bo Orsjo din Portland, Oregon. În iunie 1974, acesta tocmai sosise pe Coasta de Vest a Statelor Unite din Suedia natală şi încă nu se familiarizase cu împrejurimile. Dar s-a decis să facă o ieşire pe muntele Lowe, care domină oraşul californian Pasadena.

Ziua era foarte ceţoasă, aşa că a fost bucuros să ajungă la un hotel vopsit în verde, aflat undeva la mijlocul traseului, într-un loc destul de accidentat. A fost intrigat de ideea unei asemenea clădiri într-un loc atât de greu accesibil. Locul părea mai mult sau mai puţin necirculat, dar se afla acolo un fel de cameristă, care tocmai atunci făcea curăţenie, deci hotelul părea funcţional. Bo avea cu el provizii, neaşteptându-se să găsească vreun adăpost pe acel versant al muntelui. Prin urmare, nu a intrat în clădire. S-a odihnit şi apoi s-a întors la civilizaţie.

Ceva mai târziu, a văzut o carte în care scria că un milionar numit Lowe construise o cale ferată până la munţii care acum îi purtau numele, oferind turiştilor privelişti spectaculoase. Lowe sperase să ajungă până la vârful muntelui Wilson*, dar din lipsă de fonduri lucrarea s-a oprit la jumătatea drumului. În această lucrare intra şi un splendid sat alpin, din care făcea parte şi hotelul. În carte se afla şi o fotografie a locului. Era chiar locul de care dăduse Bo Osjo.

---

* Pe muntele Wilson se află unul dintre cele mai cunoscute observatoare astronomice, posedând un telescop care multă vreme a fost cel mai mare din lume (n.tr.).

Totuşi, a apărut o nedumerire: furtunile, ploile torenţiale, incendiile şi vandalii trecuţi pe acolo timp de peste o jumătate de secol au spulberat rămăşiţele acestui splendid sat, care fusese abandonat încă din 1930. Cartea declara că din acesta nu mai rămăsese absolut nimic, cu excepţia unor mormane de piatră. Lui Osjo nu-i venea să creadă. A convins un prieten care susţinea că ştie precis că adevărul se află în carte să meargă cu el. Au urcat pe muntele Lowe, ajungând pe locul hotelului. Hotelul nu mai exista. Acolo se aflau doar resturile unui şantier şi nişte ruine de ciment şi piatră, năpădite de vegetaţie. Era evident că de zeci de ani nu mai locuise nimeni acolo.

După cum avea să afle drumeţul nostru, clădirea pe care ar fi putut jura că a văzut-o a ars într-un mare incendiu din 1937 — cu 37 de ani înainte de epuizanta sa ascensiune. Singura explicaţie care ne rămâne— în afara minciunii — este că a fost o glisare în timp.

Ciudat, hotelurile şi restaurantele par să atragă ca magnetul asemenea tipuri de experienţe. Acestea sunt atât de des relatate, încât eşti tentat să le consideri un fel de folclor modern.

În 1993, Tony Clark a descris primul în revista *Fortean Times* propria experienţă, de pe vremea când fusese inginer de construcţii civile şi industriale în Iran, în 1956. Se întorcea la Teheran, după o inspecţie la şantierul unei fabrici de ciment de la Manjil, din nord-vestul ţării. Drumul de întoarcere era lung, plin de praf şi destul de accidentat. Le era foame, şi lui şi însoţitorului său iranian, fără să aibă perspectiva imediată a unei mese. Au ajuns într-un sat, uşor de recunoscut prin obişnuitul semn: o grămadă de pietre suprapuse. Acolo, la marginea drumului, se afla un mic restaurant în care au intrat încântaţi şi uşuraţi.

Proprietarii s-au prezentat şi i-au servit ceea ce Tony Clark a numit „o masă fantastică" cu mai multe feluri de mâncare. Au mâncat pe săturate, apoi au întrebat cât costă. A reieşit un preţ foarte convenabil. Au plătit şi au plecat. Proprietarul şi soţia acestuia i-au condus la maşină şi i-au rugat să mai vină şi să le

spună şi prietenilor. Ceea ce domnul Clark a şi făcut bucuros, fiind însă întâmpinat cu reticenţă. Prietenii au considerat că un asemenea local este puţin probabil să existe pe un drum secundar, care nu face parte din rutele comerciale mari. Totuşi, trei luni mai târziu, când a trebuit să se întoarcă la Manjil cu unul din prietenii lui englezi, a urmărit, firesc, kilometrajul, pentru a ajunge la ridicătura de pietre, semnul de recunoaştere pentru aşteptata masă.

Au descoperit şi ridicătura, şi satul, exact unde se aşteptau. Dar nici urmă de restaurant. Deşi au căutat îndelung, nu exista nimic care să indice că restaurantul ar fi existat vreodată acolo. Un sătean chiar i-a spus lui Tony Clark că locuia de 40 de ani în satul acela, dar că nu văzuse niciodată o clădire care să semene cu descrierea lui.

Dacă avem a face cu o lunecare în timp într-un restaurant care a existat pe vremuri în acel loc, se pune întrebarea cât de des se repetă asemenea cazuri. De exemplu, de ce nu au apărut probleme la plata mesei, cu bani care, teoretic, proveneau din viitorul gazdelor? De ce nu s-au mirat acestea la vederea maşinii? Este de aşteptat ca aceasta să le pară celor doi un fel de navă spaţială. Se poate argumenta că a fost de fapt un pas lateral, într-o realitate paralelă. Aceste întrebări tulburătoare ne pot îngrijora de-a binelea.

De departe cel mai uimitor caz pe care l-am întâlnit — şi în care am avut norocul de a intervieva personal doi din cei patru martori — ridică, pe lângă întrebările de mai sus, multe altele. Explicaţia o las în seama cititorului, dar Geoff şi Pauline Simpson din Kent jură că chiar s-a întâmplat cum spun ei şi ridică din umeri la toate întrebările de natură filozofică pe care le-am pus. Geoff Simpson mi-a spus: „Dumneavoastră trebuie să ne daţi o explicaţie. Noi nu ştim decât ce s-a întâmplat."

Spre sfârşitul verii lui 1979, Len şi Cynthia Cisby i-au invitat pe Simpsoni la o călătorie cu maşina prin Europa. Urmau să treacă prin sudul Franţei, să treacă în Spania, unde urmau să petreacă două săptămâni, şi să se întoarcă în Anglia.

Pe 3 octombrie, la apusul soarelui, se aflau pe autostradă, în drum spre frontieră, în apropiere de oraşul Montélimar, aflat la sud. Se apropia înserarea. Fiind obosiţi, au decis să se oprească la un motel de la marginea drumului. Len Gibsy a fost întâmpinat de un băiat de hotel cu o ciudată uniformă de culoarea prunei. Acesta i-a explicat că, din păcate, hotelul este plin, dar dacă vor vira pe un drum secundar care ducea spre sud, vor găsi un mic hotel.

Totul era prea straniu ca să mai spui ceva. Len s-a întors la maşină şi au găsit destul de uşor drumul. Era marcat de săgeţi şi de postere care făceau reclamă unui circ. După zece minute de la părăsirea autostrăzii, după ce au trecut şi de o veche secţie de poliţie, au ajuns la o construcţie stil fermă, cu două nivele, care arăta de modă veche, dar altfel destul de bună. Pancarta de la intrare spunea „Hotel", aşa că şi-au dat seama că aceea era destinaţia lor.

Patronii nu cunoşteau engleza, şi nici cele două familii nu vorbeau prea bine franceza, dar au reuşit până la urmă să obţină două camere. S-au hotărât şi să mănânce şi au comandat singurul fel pe care l-au recunoscut în meniu: *oeuf* (ou pe franţuzeşte), care a sosit garnisit şi cu jumări şi cu cartofi franţuzeşti. Felurile au fost servite pe platouri grele de metal, fără feţe de masă, ştergare, sau alte asemenea facilităţi obişnuite. Colegii de masă erau îmbrăcaţi destul de grosolan şi beau bere din halbe uriaşe.

După masă, ştiind că a doua zi îi aşteaptă un drum lung, s-au retras să doarmă în camerele lor. Camerele erau surprinzătoare. Nimic modern în acea parte a hotelului, accesorii grele de lemn, obloane în loc de ferestre, o baie cu ţevăria din epoca de piatră — şi cu săpunul legat de o bară metalică. Nu erau nici perne pe pat, nici zăvoare la uşi. Cu toate acestea, au dormit neîntorşi. Precaută, Pauline a rezemat un scaun de uşă, nefiind obişnuită să doarmă fără cel mai mic mijloc de securitate.

Dimineața li s-a servit micul-dejun, simplu, constând în pâine, gem și o cafea înfiorător de tare. Mai erau acolo și niște curiozități, cum ar fi o femeie îmbrăcată de parcă ar fi venit de la bal, cu un halat care mătura podeaua. Era totuși ora șapte dimineața! Erau și doi polițiști, pe care i-au presupus ținând de secția pe lângă care trecuseră. Aceștia purtau uniforme albastru închis și cape, ca și niște căciuli cu moț, cum nu mai văzuseră la jandarmii întâlniți în vacanța lor din Franța.

Ciudățeniile și le-au explicat ca niște curiozități rurale — sau ca urmări ale unei petreceri cu costume de epocă, poate legată de circul căruia i se făcea reclamă în afișe. Dar când Len și Geoff au încercat să se înțeleagă cu polițiștii, pentru a afla care este drumul cel mai scurt spre Avignon și mai departe spre frontiera spaniolă, aceștia au început să descrie un traseu ce ocolea foarte mult. Păreau că nu știu ce este aceea *autoroute* (cuvântul franțuzesc pentru autostradă). Cele două cupluri au renunțat în cele din urmă, considerând că e de vină accentul lor groaznic.

Au făcut semn că vor să plătească, iar Len s-a apropiat de patron, care a scris pe o hârtie că vrea 19 franci. Era o sumă ridicol de mică, aproximativ două lire sterline. Len Gisby a clătinat din cap și a spus: „Nu, pentru noi toți". Patronul a zâmbit, ca și polițistul căruia i s-a arătat hârtia. Au plătit și au plecat fără altă vorbă. Geoff își amintește că i-a șoptit prietenului său: „Hai să plecăm de aici până nu se răzgândesc."

Au descoperit fără probleme drumul înapoi spre autostradă și au ajuns în Spania, fericiți că au dat peste acel hotel. Peste două săptămâni, s-au întors pe același drum. Nu este de mirare că și-au planuit din timp să tragă la același hotel. Cine n-ar fi făcut-o, la prețurile acelea?! De data aceasta, vremea era diferită — nu luminile electrice de acum două săptămâni, ci un întuneric umed. Au descoperit imediat răspântia cu afișele circului. Dar hotelul nu mai era. Au mers încolo și încoace pe drumul noroios, l-au parcurs de trei ori, dar nici urmă de acea minunată sfidare a industriei turistice.

Cynthia s-a supărat tare, declarând că „trebuie" să fie pe acolo. Unul dintre bărbați a remarcat ironic că probabil a dat faliment, din cauza prețurilor, lucru destul de probabil. Dar și-au dat imediat seama că o clădire ca aceea nu poate să dispară în două săptămâni fără urmă. Au ajuns la motel. Acolo, la recepție, nimeni nu știa nimic despre vreun hotel apropiat. Mai mult, au negat că ar fi avut vreodată uniformele de culoarea prunei descrise de Len.

Deja puțin descumpăniți, dar presupunând că probabil au greșit pe undeva, cei patru vilegiaturiști au mers mai departe, ajungând la Lyon. Acolo au plătit un preț de douăsprezece ori mai mare decât cel plătit la hotelul dispărut. Totuși, a fost un preț foarte rezonabil: 25 de lire sterline pentru două camere și masa pentru patru persoane.

Și-au dat seama pentru prima oară în Kent de cât de stranie a fost experiența când au vrut să obțină fotografiile din vacanță. Geoff avea un film cu 20 de poziții care urma să fie prelucrat la un atelier local, iar Len unul cu 36 de poziții, pe care nu-l prelucra decât producătorul. Ambii făcuseră fotografii la hotel, Geoff una cu soția sa în cameră, lângă obloanele de lemn, iar Len două afară, luate rapid una după alta, datorită mecanismului electric de antrenare a filmului.

Nici unul dintre filme nu a fost voalat. Dar nici una dintre fotografiile de la hotel nu se afla pe filme. I-am întrebat cu mare grijă despre asta, pentru că în asemenea întâmplări este foarte puțin obișnuit să ai vreo dovadă tangibilă. În succesiunea negativelor nu era nici o întrerupere. Cei doi au apreciat că fotografiile ar trebui să se afle cam la jumătatea filmelor. Dar fotografiile dinainte și cele de după se potriveau ca numere și totul era de parcă cele trei instantanee nu ar fi fost deloc făcute.

O echipă de cercetători condusă de celebrul Arthur C. Clarke, adept al atitudinii sceptice, a examinat aparatul și negativele lui Len Gisby. Concluzia la care au ajuns a fost că aparatul are tendința ca la mijlocul filmului să nu tragă pelicula, care temporar blochează avansul. Cel puțin, găurile de antrenare

ale filmului prezintă lărgiri la pozițiile respective. Pe filmul lui Geoff Simpson nu s-au descoperit asemenea găuri lărgite. Cu alte cuvinte, s-a sugerat că martorii nu şi-au dat seama că filmul nu a avansat corespunzător.

Istorisirea a fost adusă la cunoştința publicului din întâmplare, iar Simpsonii au declarat că preferă să uite totul. Deşi nu au intenționat niciodată să facă bani de pe urma acestei întâmplări, au avut ocazia să se întoarcă în zonă şi să caute hotelul. În ciuda eforturilor intense şi a anchetelor făcute de organizația de turism din Lyon, nu s-a descoperit nici urmă de hotel. Doar într-o carte veche s-a descoperit o fotografie cu uniforme de poliție identice cu cele descrise de martori. Datau dinainte de 1905.

Ce se poate spune despre un asemenea caz? Glisări temporale în care o persoană intră într-un mediu din trecut pentru un interval de câteva minute, după care se întoarce la situația normală, s-au mai întâlnit. Dar cazurile în care patru persoane petrec o noapte întreagă într-un alt timp sunt mult mai rare. Aceste cazuri ne oferă mult mai multe subiecte de meditație şi, trebuie să recunoaştem, mult mai multe de acceptat pentru a crede că au avut cu adevărat loc. Eu personal m-am întrebat imediat — şi cu cinism — dacă nu cumva menționarea oraşului Avignon (care în engleză sună cam ca expresia „*having you on*" — „te-am avut") nu e tocmai întâmplătoare. Îşi băteau cumva joc de noi? Era clar că nu putea fi vorba de o simplă halucinație. Ori era o călătorie temporală în toată regula, ori un fals. Altă explicație nu încăpea.

Ezitările pot să apară şi pentru că hainele celor patru oameni din viitor nu au atras atenția aşa cum au atras cele ale oamenilor din trecut. Cum a putut un patron de hotel să accepte fără murmur nişte bani imprimați într-un viitor îndepărtat? Cum a putut un vehicul al anului 1979 să nu intereseze — aparent — pe nimeni? (Se presupune că la vremea aceea nu existau nici autostrăzi, nici automobile în zonă.)

Aceste întrebări nu pot decât să ne neliniştească. Dar trebuie să spun că Simpsonii mi-au lăsat impresia unor oameni fermecători, plini de bun simţ şi neliniştiţi de modul în care poate fi interpretată istorisirea lor. Cineva afirmase că la procesarea fotografiilor ar fi apărut ei, suspendaţi în aer, pe locul unde ar fi trebuit să fie hotelul! Nu am descoperit nici un fel de indiciu de fraudă din partea lor, iar întrebările rămase fără răspuns nu sunt suficiente pentru a-i acuza de lipsă de onestitate.

Faptul care intrigă probabil cel mai mult este acela că o victimă a acestei glisări temporale a fost supusă regresiei hipnotice. Sesiunea a avut loc cu Geoff Simpson (soţia sa nu a putut fi hipnotizată) şi a fost efectuată de Harry Harris la cabinetul doctorului Albert Kellar din Manchester. Am fost de faţă tot timpul experimentului.

Harris cerceta cazurile de răpiri extraterestre şi avea ideea surprinzătoare — şi, susţin eu, greşită — că acest episod ar fi o „poveste de acoperire" impusă de subconştient, pentru protejarea minţii. Cu alte cuvinte, cei patru ar fi întâlnit nişte extratereştri, iar mintea ar fi impus acest hotel fantomă, pentru evitarea amintirilor despre această întâlnire. Există unele cazuri precedente de asemenea „amintiri de ecranare" (de exemplu, conducerea pe drumuri care ulterior nu au mai putut fi găsite). Sub hipnoză, s-a descoperit că acestea ascund răpiri extraterestre (sau fantezii despre acestea — juriul de psihologi încă nu a găsit a treia explicaţie). Deci ideea lui Harris nu era chiar atât de deplasată pe cât ar părea.

Totuşi, din această poveste a hotelului nu a apărut nici un indiciu despre vreo componentă extraterestră. Geoff Simpson a retrăit toate evenimentele la fel cum le-a povestit în stare conştientă, adăugând foarte puţine lucruri pe care nu le cunoşteam, dar manifestând emoţii foarte vii, legate de un hotel care pare să nu fi existat.

Există extrem de puţine cazuri care să susţină cu probe materiale ideea de călătorie temporală. Dar Joan Forman are un

alt exemplu care prezintă similitudini cu cel al hotelului fantomă. Caz care prezintă, însă, şi o importantă deosebire. Unele din probele materiale au supravieţuit.

Pe scurt, domnul Squirrel, numismat din Norfolk, s-a dus la un magazin pe care nu-l mai vizitase din oraşul de coastă Great Yarmouth. Dorea să cumpere nişte pungi de plastic, pentru păstrarea optimă a monedelor sale; astfel procedează mulţi numismaţi. El a relatat cum a traversat o stradă pietruită şi a intrat într-un magazin cu mobilă veche, în care tot zgomotul traficului a dispărut subit. A fost servit de o tânără îmbrăcată într-o rochie lungă. Aceasta avea plicuri de plastic, dar i-a spus că acestea sunt în mod normal vândute pescarilor pentru păstrarea cârligelor, ea neavând idee despre păstrarea monedelor în aceste plicuri. I-a cerut pentru pungi 5 pence, surprinzător de puţin, spunând că îi datorează „un şiling" (adică exact 5 pence în exprimarea dinainte de adoptarea sistemului monetar zecimal). Lucrurile se întâmplau în 1973, la doar doi ani de la adoptarea sistemului nou, şi mulţi oameni încă foloseau terminologia veche. Prin urmare, domnul Squirrel nu a fost prea surprins. Punga în care femeia a pus cumpărăturile s-a rupt după câteva zile, iar el a aruncat-o. Plicurile au devenit cafenii şi s-au decolorat foarte rapid, dar au rămas folosibile. A păstrat câteva.

Când s-a întors la magazin, peste şapte zile, ca să mai cumpere plicuri, locurile erau diferite. Strada nu mai era pietruită. Interiorul magazinului era modern. Femeia care vindea, care a spus că niciodată nu lucrase acolo vreo tânără, a susţinut şi că nu a vândut niciodată plicurile în discuţie.

Joan Forman pariază pe acest caz, remarcând că este mult prea incoerent ca să fie o simplă făcătură. Ea a vorbit cu o persoană care a spus că l-a văzut pe domnul Squirrel în ziua celei de-a doua vizite la magazin, când a povestit pentru prima oară întâmplarea şi — spune persoana — „[dl. Squirrel] era alb ca hârtia". Dar cercetătoarea era mai îngrijorată de soarta probelor palpabile.

Păstrarea unor obiecte fizice peste ani este neobișnuită în cazurile de glisare temporală. Plicurile maronii, marcate de timp, oferite drept dovezi, își au și ele propriile probleme. Joan Forman a trimis unul fabricantului, spre examinare. Acesta a confirmat că este vorba de peliculă de celuloză, care se face maronie și devine cu timpul friabilă. Fabricantul a estimat că plicurile au vârsta de 10-15 ani. Dacă ar fi să ne luăm după descrierea dată de domnul Squirrel magazinului, ar fi vorba de un salt în timp de 50-55 de ani. Evident, nu poți face multe deducții precise în asemenea condiții! Compania a susținut că procesul de fabricare a celulozei datează cu puțin dinaintea primului război mondial, dar că produsele nu s-au putut găsi în magazine decât prin anii '20. Deci aproximațiile temporale nu sunt exagerate. Totuși, domnul Squirrel a afirmat că și bunicul său, care a locuit în zonă în perioada susmenționată, a fost numismat.

Toate aceste experiențe, oricât de ciudate ar părea, poartă cu ele o vagă senzație de neliniște. Este greu să spui despre ce este vorba. Poate doar neliniștea noastră legată de capacitatea de a călători în persoană prin timp. Totuși, trebuie să spun că ceea ce mă neliniștește pe mine cel mai mult sunt anomaliile apărute.

Sigur, suntem într-un domeniu care încă nu are reguli și deci în care deocamdată nimic nu este imposibil. Dacă povestea domnului Squirrel este corectă, ea provoacă imediat un gând care intrigă: dacă micile plicuri de celuloză au fost translatate cincizeci de ani în timp, atunci, probabil, și moneda cu care le-a cumpărat a făcut drumul opus. Oare nu am putea găsi îngropată în presa locală din Yarmouth vreo anecdotă despre vreo patroană care a primit o monedă stranie cu cuvintele „Cinci Pence" și bătută într-un an viitor, având efigia unei regine încă nenăscute?

6

Deplasarea laterală în timp

Am explorat până acum diverse căi prin care pare posibilă călătoria în trecut: prin vise, viziuni, amintiri dintr-o altă viață și prin acele rare și extraordinare călătorii care par să transpună literalmente oamenii de astăzi în ziua de ieri. Deși numeroase indicii ferme arată că trecutul nu este de neatins, mai ales pentru mintea noastră, totuși nu există ceva de necontestat care să dovedească existența unui salt prin istorie „în carne și oase"

Poate de vină este dificultatea noastră înnăscută de a ne imagina cum ar putea avea loc această călătorie fără a ne izbi de nefericitul paradox. Dacă ne punem întrebări stângace și obținem răspunsuri stângace, se. prea poate să ajungem la concluzia că este imposibil. De pildă, ce s-ar fi întâmplat dacă o persoană cu înclinații tehnice ar fi examinat în liniște mașina model 1979 a familiei Gisby, parcată pe drumeagul necirculat din Franța, cu multă vreme înainte de apariția vehiculelor cu motor? S-ar fi putut oare proiecta imediat după aceea un prototip asemănător, modificându-se astfel cursul istoriei? Sau timpul se închide într-o buclă? Poate că așa s-au inventat până la urmă mașinile! Dar istoria ne arată că lucrurile nu au stat așa și că, dacă s-au întâmplat, trecutul nostru ar fi fost alterat. Oare o să ne trezim într-o dimineață conducând Renault-uri fără să știm de ce? Sau există un mecanism intrinsec al naturii timpului care evită acest soi de evenimente?

Mintea noastră se retrage în fața unor asemenea eventualități; este cel mai ușor să fugi, să negi tot ce ar fi putut să se întâmple. Totuși, există un grup de evenimente cu totul

deosebit. Indiciile sugerează cu tărie o realitate. În aceste cazuri, oamenii călătoresc, de asemenea, dar se pare că în spațiu. Le putem numi teleportări — mișcări instantanee dintr-un loc în altul, pe calea unui fel de eternitate atemporală și aspațială. Cu toate acestea, dacă ele au loc, le putem considera călătorii temporale autentice, la fel de mult pe cât sunt călătorii spațiale. Ele sunt, cu adevărat, călătorii laterale în timp.

Un caz legendar în cercurile care cercetează fenomenele paranormale este teleportarea unui soldat spaniol pe 25 octombrie 1593. Se spune că acesta ar fi apărut dintr-o dată în scuarul principal din Ciudad de Mexico, stupefiat și fără să aibă habar cum a ajuns acolo, dar jurând că în ziua aceea se afla la datorie, la unitatea sa din insula filipineză Manila. De acolo până la Ciudad de Mexico sunt 14.500 de kilometri, iar cea mai rapidă călătorie ar fi durat în secolul al XVI-lea cel puțin câteva săptămâni. „Dovada" acestei incredibile călătorii prin spațiu și timp a fost anunțul morții guvernatorului general al Manilei. Nimeni nu a crezut la început această poveste aiuritoare. Dar, peste mai mult de o lună, când la Mexico au ajuns în sfârșit știri printr-un curier venit cu corabia, s-a descoperit că guvernatorul murise, într-adevăr, evenimentul având loc în aceeași zi cu cea a teleportării soldatului peste Oceanul Pacific. Dacă povestea era adevărată, atunci teleportarea era unica explicație.

Conform ufologului Gordon Creighton, faptul nu a fost „o plăsmuire" și „există consemnări de încredere ale evenimentului" (afirmație făcută în 1965). Totuși, Robert Rickard și *Fortean Times* au decis să verifice aceste consemnări, pentru a le descoperi slăbiciunile. Au început cu dreptul: la vremea morții guvernatorului nu a existat nici o consemnare a acestei extraordinare întâmplări. Doar un secol mai târziu a început să se infiltreze încet-încet în scrierile istorice. Se remarcă chiar o tendință de amplificare o dată cu fiecare repovestire. În cele din urmă, totuși, pornind de la relatări demne de încredere vechi de sute de ani, s-a consemnat ceea ce pare a fi o teleportare cu adevărat enigmatică.

Desigur, întârzierea poate fi explicată prin cenzura decretată de autoritățile bisericești împotriva unei asemenea istorii neverosimile, ușor de asociat cu vrăjitoria. Totuși, la vremea aceea, legenda și realitatea aveau multe puncte de contact, ficțiunea și adevărul amestecându-se adesea pentru a crea relatări ale unor evenimente fantastice. Foarte asemănător cu presa de scandal de astăzi.

Din fericire, dovezile teleportării se bazează pe fundamente mult mai solide decât această poveste dubioasă. În cele ce urmează, veți găsi situații remarcabil de asemănătoare.

Cazul 1: Argentina, 1959

În 1959 (restul datei nu se cunoaște), un om de afaceri se deplasa cu mașina la sud de Buenos Aires. S-a oprit la un hotel din Bahia Blanca. A plecat devreme cu noua lui mașină, dar a fost înconjurat de un nor apărut din senin. Și-a pierdut cunoștința și s-a trezit imediat, dar pe un drum de țară și nu în mașina proprie. A oprit un camion și a aflat de la șoferul acestuia că se află într-un loc numit Salta, la peste 1300 de kilometri distanță de hotel! Mai mult, de la plecarea din hotel nu trecuseră decât câteva minute! Intrase într-o falie spațio-temporală. Situația a fost raportată poliției din Salta, care a făcut cercetări. Mașina omului de afaceri a fost găsită exact acolo unde a indicat el, la mică distanță de hotel. Era goală, iar motorul încă mergea.

Cazul 2: Japonia, 1963

Pe 19 noiembrie 1963, pe la ora opt, un manager bancar din Tokyo, conducea pe șoseaua de centură Fujishiro, aflată în partea de nord a orașului. Împreună cu el se mai aflau în mașină alți doi oameni. După ce au trecut prin Kamanachi, au văzut în față, la câteva sute de metri, o mașină care le-a atras atenția prin formă și culoare. Toți cei trei martori au văzut în acea mașină, pe locul din spate, un bătrân care citea un ziar. Tot ei au descris

şi cum a apărut din senin un gaz alb, poate vapori, care a înconjurat maşina. Gazul a persistat cam cinci secunde, după care a dispărut, cu tot cu maşină.

Cazul 3: Argentina, 1968

Probabil cel mai remarcabil caz a fost cel al unui avocat din Buenos Aires, doctorul Gerardo Vidal, şi al soţiei lui, Raffo. S-a întâmplat în mai 1968, când cei doi plecau de la o reuniune de familie de la Chascomus, îndreptându-se în direcţie sudică, spre Maipu. Cu ei se mai afla un cuplu, care îi urma în altă maşină. Drumul era scurt, fără să pună probleme deosebite până la Maipu. Dar familia Vidal nu a ajuns niciodată la Maipu. Au dispărut pur şi simplu, deşi au fost căutaţi îndelung.

Două zile mai târziu, prietenii Vidalilor au primit un telefon de la un consulat argentinian. Li s-a cerut să spună dacă îi cunosc pe Vidali. Apoi a vorbit cu ei chiar doctorul Vidal, care i-a asigurat că el şi soţia sunt bine, dar sunt complet buimăciţi. A reieşit că în timp ce conduceau spre sud a apărut pe drum o ceaţă deasă. Următorul lucru pe care l-au ştiut a fost că se luminase de ziuă şi că erau pe un drum de ţară.

Cerând localnicilor ajutor şi îndrumare, au aflat cu uimire că sunt în Mexic, la peste 6400 de kilometri de punctul de plecare. Trecuseră patruzeci şi opt de ore, dar le-ar fi fost imposibil să parcurgă distanţa aceea, nici chiar pentru a pune la cale o uriaşă farsă.

În noaptea dispariţiei lor, la spitalul din Maipu a fost internat un bărbat care a declarat că a condus şi el pe şoseaua aceea şi că fusese înconjurat, doar pentru scurt timp, de o ceaţă stranie, după care i se făcuse rău.

Tuturor celor intraţi în norul alb li s-au oprit ceasurile.

Cazul 4: Argentina, 1968

Au avut loc şi cazuri asupra cărora planează îndoiala, dată fiind similitudinea prea bătătoare la ochi, fiind în cele din urmă considerate farse. Nu au putut fi niciodată destul de bine verificate.

Totuşi, un caz anume prezintă un interes deosebit. O fetiţă de 11 ani numită Graciela se afla pe pragul casei ei de la Cordoba, pe 4 august 1968. Nu avea cu cine să se joace afară, aşa că a hotărât să intre în casă, pentru a se uita la televizor. Dar, dintr-o dată, în cale i-a apărut un nor alb, ceţos şi toate senzaţiile i-au dispărut. S-a trezit într-o piaţă plină de oameni. S-a învârtit derutată printre ei, până s-a întunecat şi a bătut la o uşă, ceràndu ajutor. Locatarii au condus-o la secţia de poliţie, unde s-a descoperit că are nevoie de un tratament pentru şoc, după ce a povestit fantastica păţanie.

Dacă ceea ce spune Graciela este adevărul, atunci ea a fost transportată într-o clipă mai mulţi kilometri, în cealaltă parte a oraşului. Nu există semne ale trecerii unei perioade semnificative. Ne-am putea imagina că a plecat la plimbare, iar povestea cu transportul a inventat-o ca să se dezvinovăţească. Dar ca să ajungă acolo i-ar fi trebuit câteva ore; chiar şi aşa, de unde putea ea afla detaliile identice cu cele ale altor cazuri?

Cazul 5: Essex, 1974

Familia Avis, compusă din John, Sue şi cei trei copii ai lor, se întorcea dintr-o vizită la rude, într-o seară de octombrie. Se grăbeau să ajungă acasă, mergând prin peisajul rural pustiu din preajma periferiei estice a Londrei, mai ales că voiau să prindă o piesă BBC la TV. Dintr-o dată, drumul din faţă a fost acoperit cu o ceaţă groasă, verde, apărută din senin. Era prea aproape ca să poată fi evitată. La intrarea în nod, radioul maşinii a început să scoată scântei. Temându-se de o pană la instalaţia electrică, John, care conducea, a tras firele din distribuitor. Câteva clipe mai târziu, maşina a trecut parcă peste o cocoaşă a drumului, căzând iar pe asfalt după un scurt zbor. Ceaţa se risipise. S-au trezit, stupefiaţi, mult mai aproape de casă decât la intrarea în nor.

Ajunşi acasă, John a mai rămas afară câteva clipe, ca să repare firele radioului, după ce i-a spus lui Sue să intre în casă şi să dea drumul la televizor, piesa fiind pe cale să înceapă.

Curând, Sue a venit cu o ştire stupefiantă: piesa se terminase deja. De fapt, emiţătorul nu mai funcţiona, fiind deja noaptea târziu. Faţă de cât ar fi trebuit să fie, trecuseră cu două ore mai mult.

Datorită evenimentelor ulterioare, implicând intervenţia ufologilor şi folosirea hipnozei regresive, acest caz este considerat de multă lume unul de răpire extraterestră. Totuşi, faptele brute prezentate de martori reflectă în esenţă o anomalie spaţio-temporală. Orice tentativă de clarificare a acestor evenimente impune o interpretare care s-ar putea dovedi sau nu corectă, dar rămâne la nivel de speculaţie.

Vă veţi întreba, de ce atâtea cazuri în Argentina? După cum vom vedea, cazuri apar în toată lumea, dar am bănuiala că zona din sudul Buenos Aires-ului favorizează cumva apariţia fenomenelor spaţio-temporale. Există indicii privitoare şi la alte „pungi" în care fenomenele respective sunt mai probabile. De pildă, o mică zonă rurală din Cheshire, aflată între Daresbury, Preston Brook şi Helsby, a generat cel puţin o jumătate de duzină de exemple cunoscute de teleportare a unor maşini şi motociclete la distanţe între 15 şi 60 de kilometri, timpul „dispărut" fiind de până la şase ore.

Un alt exemplu, din septembrie 1973, l-a avut drept protagonist pe un italian de 21 de ani care locuia în Bedford, Anglia. Acesta se întorcea de la discoteca din Northampton, dar i s-a întâmplat un lucru straniu. Pe la ora 2 dimineaţa se afla în satul Little Houghton. El îşi aminteşte cum în faţa parbrizului i-a apărut o masă lucitoare, venind direct spre el, apoi nimic. Mai departe, italianul nostru îşi aminteşte cum se plimba ameţit şi fără nici o ţintă, de parcă tocmai scăpase dintr-un accident de maşină. Se afla la Bronham Bridge, la peste 30 de kilometri depărtare, iar ora era 7 dimineaţa. Nu mai era în maşina lui, ci mergea şovăitor pe marginea drumului, ud fleaşcă, deşi nu plouase. În cele din urmă, i-a fost găsită maşina. Vehiculul era încuiat, în mijlocul unui teren nămolos de lângă Olney. Nici o

urmă în noroi nu arăta cum ar fi putut ajunge maşina acolo. Nu ar fi putut ajunge nici singură, nici tractată.

Povestea este interesantă prin ea însăşi, dar peste zece ani, în februarie 1983, satul Little Houghton a fost din nou în centrul unui mister. Sunt practic sigură că martorul acestuia, numit Peter Rainbow, nu ştia nimic de cazul precedent, care nu apăruse nicăieri în presa de orice fel.

Peter mergea cu motocicleta spre casa din sat a mamei lui. Chiar înainte de ora 7 dimineaţa, i s-a blocat motorul şi i s-au stins luminile. Crezând că i s-a ars o siguranţă, a scos o foiţă de staniol pentru înlocuire (veche şmecherie a motocicliştilor). Dar nu a mers şi a trebuit să se ridice din şa pentru a înlocui siguranţa. A zărit lângă drum o masă argintie, tremurătoare, care se legăna de la o margine la alta a carosabilului. A urmat ceva ca o fulgerare a realităţii, apoi masa argintie a dispărut. Peter a remarcat că siguranţa lipseşte (mai târziu a aflat că nici nu o pusese la plecare). Totuşi, avea în mână cheia de contact, care anterior fusese introdusă în locaşul ei. A introdus-o în orificiu, a întors-o, iar motorul a început să meargă normal. Părăsind locul (necunoscut lui) în care se trezise, a ajuns foarte repede la Little Houghton, unde a aflat că trecuse, nu se ştie cum, o oră şi jumătate.

Mulţi au interpretat aceste cazuri britanice în context OZN, altfel spus au presupus că e vorba de celebrul *missing time* („timp lipsă") care însoţeşte răpirile OZN. Interesul în teleportare a existat de multe ori doar pentru a se ajunge la această explicaţie. Prin aplicarea regresiei hipnotice, de multe ori s-a urmărit aducerea martorilor în starea de a-şi „aminti" ceea ce s-a întâmplat „cu adevărat", respectiv un zbor la bordul unei nave spaţiale.

O asemenea tehnică nu s-a aplicat nici unuia dintre primele patru cazuri de care am discutat mai sus. Nici nu ar fi existat motive serioase. Legătura dintre OZN-uri şi răpiri este puţin forţată, adesea venind din obsesia investigatorului şi nu dintr-un

indiciu concret. Totuşi, tentaţia este inevitabilă. Un caz remarcabil de similar cu primul din cele de la Little Houghton a fost raportat în Europa de Est în 1992 şi a fost supus, probabil eronat, unei evaluări OZN.

Locul întâmplării a fost Szekszard, în Ungaria, aproape de malul lacului Balaton. Seara târziu, se pare în ianuarie 1992, o femeie care îşi conducea Trabantul în zonă a observat în faţă o sclipire ciudată. În acelaşi moment şi-a pierdut cunoştinţa şi şi-a revenit în maşină, în mijlocul unui câmp, cu motorul şi luminile stinse şi refuzând să repornească.

Femeia a ieşit greu din maşină şi s-a târât cu dificultate până la o lumină aflată la distanţă, care s-a dovedit a fi pichetul de pază al unui complex industrial. De acolo a fost transportată la un spital, unde s-a descoperit că este victima unui profund şoc şi că pe picioare avea sânge provenind de la nişte inexplicabile mici ulceraţii.

A fost chemată poliţia, care a descoperit maşina în mijlocul câmpului. Dar problema a apărut abia atunci: câmpul era acoperit cu zăpadă imaculată de mai multe zile. Nu se vedea nici un fel de urmă de cauciucuri provenind de la drumul aflat la o distanţă apreciabilă. Şi mai ciudat, mânerul uşii Trabantului era topit, cu piesele aproape sudate, deşi nu exista nici un indiciu de incendiu.

Comparaţia dintre cazurile Olney şi Szekszard vine de la sine. În ambele cazuri, vehiculul ajunsese cumva în mijlocul unui câmp, fără să existe vreun semn de tracţiune mecanică. Cum s-a întâmplat oare?

Nu numai oamenii şi maşinile au asemenea experienţe ciudate de transport. Au fost raportate şi teleportări de animale, în special vite, toate în împrejurări misterioase.

În ianuarie 1984, un taur cu un pedigree impresionant a apărut peste noapte într-un grajd perfect închis din Chillerton, din insula Wright. Fermierul se jură că seara nu se aflase acolo.

Incidente similare au existat peste tot, de pildă la Clifton, Kansas, câteva luni mai târziu, unde un animal, tot de rasă, a apărut din senin.

Un incident care combină multe din aceste elemente ne ajută să înțelegem de ce este teoria OZN atât de populară. Este vorba de un caz considerat a fi unul dintre cele mai reprezentative în privința răpirilor extraterestre. Să vedem cum au stat lucrurile, adăugând și o urmare puțin cunoscută, care ne-ar putea obliga să reconsiderăm interpretarea.

Evenimentul a avut loc în West Yorkshire. Ofițerul de poliție Alan Godfrey se pregătea, la ora 5 dimineața, să-și termine patrularea, dar s-a decis să mai caute o dată vitele care provocaseră agitație în micul oraș Todmorden. Nimeni nu știa cum scăpaseră din țarc, dar el voia să le găsească.

Conducând spre Burnley, Alan a văzut o masă rotitoare pe carosabil, în față. Tufișurile de pe marginea drumului vibrau din cauza aerului pus în mișcare de vârtej. A oprit mașina ca să caște ochii la fantastica apariție. Următorul lucru pe care și-l amintește este că se afla în mașină, cu motorul și farurile stinse, dar undeva pe un drum pustiu, la o distanță necunoscută de locul în care se aflase cu o clipă înainte.

Reconstituirea evenimentelor de către ufologii din Manchester sugerează că teleportarea dintr-o poziție în cealaltă ar putea să nu fi fost chiar instantanee. Există posibilitatea ca ea să fi avut loc în zece minute, perioadă de care polițistul nu-și amintea nimic (nimic sigur, totuși, pentru că nu a avut prezența de spirit de a se uita la ceas). Au existat urme ale unei lupte (una dintre cizmele sale era spartă, de parcă ar fi fost târâtă pe sol). Una peste alta, o experiență bizară.

Într-o perioadă ca a noastră, interpretarea unei mase gazoase suspendate în aer ca fiind OZN este deja un loc comun. La fel și presupunerea că timpul de care nu-ți amintești este timp pierdut. La fel și folosirea hipnozei pentru explorarea acestei pierderi. Alan Godfrey a fost subiectul unei ședințe de hipnoză șase luni mai târziu, când a spus că a văzut niște

extratereştri într-o cameră stranie. Totuşi, a recunoscut sincer (în faţa mea) că a citit literatură OZN în lunile de după întâmplarea cu pricina. Revelaţiile din timpul hipnozei ar putea foarte bine să provină din propria fantezie.

Dacă e aşa, atunci interpretarea acestui caz ca unul clasic de răpire extraterestră este mai degrabă dubioasă. Eu personal cred asta despre numeroase alte cazuri similare. „Timpul lipsă" este de foarte multe ori o simplă aparenţă. Mintea noastră ne forţează să credem că o călătorie trebuie să fi avut loc într-un alt interval de timp decât cel real. Ceea ce lipseşte este doar amintirea călătoriei, a teleportării. Nu putem să măsurăm cu mintea zece sau douăzeci de minute, dar senzaţia că lipsesc câteva minute poate să apară surprinzător de uşor. Cu alte cuvinte, clar este doar faptul că a fost vorba de o forţă stranie, capabilă să deplaseze maşina dintr-un loc în altul, posibil fără trecerea unei perioade finite de timp.

Totuşi, cel mai incitant aspect al poveştii de la Todmorden este rar menţionat atunci când cazul este discutat ca unul de răpire extraterestră. Vacile au fost descoperite la venirea zilei, pe un câmp noroios, foarte departe de locul dispariţiei lor — şi într-un loc complet închis, încuiat! În noaptea cu pricina plouase, iar câmpul era o mare de noroaie. Dacă vacile ar fi ajuns acolo pe propriile picioare, ar fi lăsat urme. Dar nici o urmă nu a arătat modul în care vacile au ajuns pe câmpul acela.

La fel ca stupefiantele efecte asupra maşinii de patrulare a poliţistului Alan Godfrey, misterioasa deplasare a vacilor sugerează că în acea zonă foarte bogată în roci cu conţinut ridicat de cuarţ au lucrat forţe foarte stranii.

Există multe alte cazuri care par a indica faptul că asemenea teleportări au loc destul de des. Iată câteva exemple.

Pe 8 octombrie 1981, un cuplu american însoţit de văduva unui colonel mergea cu maşina pe un drum pustiu, printre colinele din pădurea Salen, pe insula Mull. Au oprit, pentru ca

unul dintre americani să poată face fotografii, şi au fost dintr-o dată înconjuraţi de o ceaţă venită de nicăieri şi care a început să se îngroaşe şi să se solidifice în jurul corpului metalic al maşinii.

Deşi Dwight, fotograful amator, nu era un om slab de înger, de data asta s-a speriat. Maşina a început să vibreze, iar unul dintre martori a declarat că ceaţa se mişca în jurul lor într-un mod straniu, ca nişte umbre însufleţite. Apoi a dispărut, pur şi simplu. Au ieşit din maşină şi s-au trezit pierduţi pe un drum necunoscut. Portbagajul era desfăcut, iar conţinutul lui împrăştiat.

Se aflau încă pe insulă şi au găsit destul de uşor oraşul principal, Tubermory. Dar soarele se deplasase vizibil pe cer, misterioasa lor călătorie durând aparent câteva ore. Amândoi americanii aveau ceasuri cu cuarţ, care s-au oprit şi a trebuit să fie repornite de un meseriaş. S-a oprit şi ceasul cu cuarţ din maşină.

Pe 15 octombrie 1983, Catherine Burk din localitatea americană Bellwood (Pennsylvania), îşi conducea maşina pe autostradă, pe la 9 seara. Dintr-o dată, a auzit un zgomot ca de titirez şi a observat o masă argintie, cu o bază emisferică bine profilată, venind direct spre maşină. Apropiindu-se la câţiva metri, acoperişul habitaclului maşinii a fost smuls şi dus ca o frunză, în afara carosabilului. Doamna Burk a fost proiectată în uşă, în timp ce maşina se înclina. Motorul s-a oprit brusc, ca şi luminile. În cele din urmă, ciudata strânsoare a încetat, iar maşina a lovit cu o bufnitură înfundată carosabilul.

Revenindu-şi, doamna Burk a reuşit să pornească motorul abia după câteva minute. Ea a suferit serioase traume, inclusiv dureri de cap, tulburări ale vederii şi ulceraţii supurante înţepătoare. De asemenea, a fost nevoită să poarte o vreme un colan de întărire a gâtului. Cei de la asigurările medicale au spus că a fost vorba de un caz de forţă majoră şi au refuzat să-i achite cheltuielile medicale.

* * *

Un interesant caz similar a generat titluri de primă pagină pe 20 ianuarie 1988, când a lovit o familie care călătorea pe autostrada Eyre din Australia de Vest. Ca şi în incidentul de la Bellwood, este vorba de o stranie masă plutitoare care a „supt" o maşină de pe stradă şi a creat avarii similare cu cele din insula Mull. Dar acest caz australian a avut loc la 4 dimineaţa, pe un drum lung, plat, unde o distorsiune temporală ar putea trece neobservată, chiar dacă ar avea loc. Se ştie că este practic imposibil să ştii unde şi când te afli pe cea mai lungă autostradă din lume.

Familia Knowles plecase din Perth, pentru o reuniune de familie. Ei au zărit o masă alb-gălbuie chiar în faţa lor, mişcându-se pe o traiectorie ezitantă şi scoţând un zumzet chiar la trecerea pe deasupra lor. Maşina a fost violent scuturată, iar vocile ocupanţilor cuprinşi de panică au suferit distorsiuni, de parcă ar fi avut loc un efect Doppler (care schimbă tonalitatea sunetului emis de o maşină care se apropie şi apoi se depărtează, de pildă).

Călătorii au spus că la un moment dat maşina a fost ridicată de pe autostradă în aer. Apoi maşina s-a prăbuşit la pământ şi s-a răsucit pe loc. Unul dintre cauciucuri s-a spart din cauza impactului. Cei patru au ieşit repede din maşină şi s-au ascuns în tufişuri, de teamă să nu se întoarcă lucrul acela. Mai târziu, au descoperit conţinutul portbagajului risipit la marginea drumului.

În cele din urmă, au înlocuit în mare grabă cauciucul spart şi au pornit în viteză spre cel mai apropiat oraş, aflat la doar câţiva kilometri, pe monotona şosea către Mundrabilla. Acolo au relatat experienţa lor altora, care au adus poliţia la faţa locului. Se spune că în maşină se depusese un praf galben, persistând şi un miros de arc electric sau de bachelită arsă.

Alţi câţiva şoferi care au trecut pe şosea în noaptea aceea au raportat cum au fost zgâlţâiţi de puternice rafale de vânt, iscate din senin.

* * *

Doar două săptămâni mai târziu, pe 9 februarie 1988, a avut loc un caz care nu a ajuns la cunoştinţa publicului, fiindu-mi relatat direct mie. Martorul este şofer de camion. La vremea aceea, lucra la o fermă şi mergea pe jos pe un drum liniştit de lângă Oswestry, în Shropshire. Era ora 8 a unei dimineţi însorite. A văzut o femeie în vârstă cu un câine lăsat să zburde liber pe drum. Câinele alerga pe câmp şi deodată a început să latre ca şi cum ar fi descoperit un intrus nevăzut.

Nedumerit, omul nostru s-a mai uitat o dată şi a văzut că un nor ciudat umplea locul gol dintre gardul viu şi carosabil. Era un fel de ceaţă nesănătoasă, alb-gălbuie, ce scotea un sunet care aducea cu vibraţiile unui motor amestecate cu un vânt puternic şi dădea o senzaţie ciudată, furnicături de parcă tot părul de pe corp s-ar fi îndreptat. Întregul ansamblu se rotea violent. În afară de acele sunete ciudate, domnea o linişte nefirească, plus un miros de gaz odorizat.

Dar cel mai înfricoşător lucru a fost câinele (un cocker spaniol), care a sărit în misteriosul nor şi a dispărut. Stăpâna lui a început să strige isterică, iar şoferul a încercat disperat s-o aducă în simţiri, neştiind prea bine ce să facă. S-a uitat la norul rotitor, care avea cam nouă metri diametru şi nu se deplasa lateral. Dar de câine, nici urmă. Pur şi simplu, fusese înghiţit de ciudatul nor.

Dar ceaţa a dispărut brusc, pe cât de brusc şi apăruse, ca fumul care se dispersează. Au zărit câinele cu botul pe labe, cu capul pe carosabil şi labele pe potecă. De la distanţă, părea mort.

S-au grăbit spre animal şi au remarcat nişte ciudăţenii. Respira foarte greu şi ochii îi erau injectaţi. Era şi ud fleaşcă, deşi dimineaţa era foarte uscată. Din el se ridicau aburi, de parcă abia ar fi ieşit dintr-o saună. Omul a cărat câinele în maşina femeii şi l-a pus pe bancheta de lângă şofer, acoperit cu o pătură.

Câteva zile mai târziu, câinele îşi revenise, dar nu peste multă vreme a murit, aparent din cauze naturale, care, evident, ar fi putut fi amplificate de severa traumă suferită de animal.

* * *

Cazurile discutate în acest capitol prezintă un număr de caracteristici comune. Cea mai generală dintre acestea este apariția subită a ceței lucitoare, din senin, condensarea acesteia în jurul unei mașini (sau, ca în ultimul caz, al unui animal) și apoi rapida sa dispariție. Acest fenomen pare a fi în directă legătură cu mecanismul care duce mașina sau animalul într-o călătorie prin spațiu sau timp, sau, poate, ambele.

După cum am observat deja, gradul de intensitate a fenomenului variază. Adesea, deplasarea este prea mică pentru a fi sesizată. Am puternica bănuială că au existat multe asemenea întâlniri cu misterioasa ceață, în care martorii nu au remarcat nici un fel de dislocare a timpului sau spațiului.

În alte cazuri, această dislocare a spațiului sau timpului este — firesc, dar, cred eu, incorect — asociată răpirilor OZN. Există și cazuri consemnate în istorie de asemenea „ceturi răpitoare", atribuite pe vremurile acelea zânelor și demonilor.

Desigur, în unele cazuri extreme, cum ar fi deplasarea aparentă a Vidalilor de-a latul unui întreg continent, pe mii de kilometri, efectul este prea evident și prea inexplicabil. Dar există alte indicii, care s-ar putea dovedi importante. De exemplu, efectul asupra ceasurilor — totuși, se pare, numai asupra celor electrice sau cu cristal de cuarț, ceea ce indică prezența unui câmp electric sau magnetic.

Apariția apei condensate pe corpurile celor transportați este și ea o trăsătură comună. La fel ca și mirosurile și senzația de furnicături, care sugerează o emisie de radiație electromagnetică. Într-adevăr, unele efecte fizice, cum ar fi durerile de cap și ochii injectați cu sânge, sunt simptomele expunerii la câmpuri de radiație slabe.

Concluzia firească pe care o tragem este că în jurul nostru apare, în mod natural și destul de frecvent, o forță care se manifestă sub forma unui nor sclipitor. Când cineva se apropie prea mult de acesta, consecințele pot fi uimitoare. Ele par să implice posibilitatea unei călătorii în spațiu și timp.

În timp ce scriu aceste rânduri, cel mai recent caz de care am auzit a fost studiat de Ken Phillips şi Judith Jaafar. Cazul a avut loc pe 8 august 1992. O familie mergea cu maşina către Milton Keynes, în Buckinghamshire, în speranţa unei sâmbete de cumpărături plină de soare. La Hockliffe, la graniţa cu Bedfordshire, toate sunetele au dispărut brusc, o dată cu apariţia unui nor gros de ceaţă şi a unei ploi puternic localizate, care cădea doar pe porţiunea ocupată de maşina lor. „Cât ai zice peşte — cum spune unul dintre martori —, am fost deja acolo." Asta înseamnă deplasarea instantanee pe distanţa de 13 kilometri.

În următoarea oră, şi soţul şi soţia au remarcat senzaţii deosebit de stranii. Nu-şi mai puteau coordona mişcările corporale. Încercând să deschidă maşina, femeia nu a reuşit să ajungă la mâner, iar bărbatul nu a putut să facă plinul la staţia cu autoservire. De asemenea, au observat că a avut de suferit şi vederea şi că au gâdilături pe tot corpul. Cei doi copii au fost şi ei afectaţi.

Aceste efecte au fost atât de intense, încât mai târziu, când au mers să vadă un membru al familiei, au pus o întrebare care a şocat: „Chiar suntem aici?" Întrebarea a fost pusă pentru că le trecuse prin gând că toate întâmplările prin câte trecuseră şi efectele lor (care din fericire au durat puţin) puteau fi cel mai bine explicate prin aceea că au avut un accident de maşină şi sunt morţi!

Evident, nu erau morţi. Dar s-ar fi putut să fi avut o călătorie fantastică prin timp şi spaţiu.

7

Factorul Oz

S-ar părea că am ajuns la concluzia că o călătorie „reală" prin timp şi spaţiu poate avea rareori loc ca rezultat al unui câmp de energie, probabil natural, câmp de energie cu care putem intra în contact dacă avem ghinion. Aceste câmpuri radiante par să ne afecteze percepţia timpului, spaţiului şi realităţii într-o asemenea măsură încât să ne punem întrebarea dacă nu cumva suntem morţi. Totuşi, am văzut că în asemenea situaţii şi mintea joacă un rol fundamental. La urma urmei, victimele se află într-o stare modificată a conştiinţei, despre care am văzut că este necesară pentru a ajunge înapoi, lateral, sau înainte în timp.

Mai există un lucru care se repetă în aceste cazuri şi care pare să fie cheia acestei stări modificate. L-am botezat Factorul Oz, după fermecătoarea poveste a unei călătorii într-o realitate diferită de a noastră. Apariţia factorului Oz este cheia înţelegerii, a explicării acestor fenomene. Oz este nu un timp care a uitat de spaţiu, ci un spaţiu care a uitat de timp. Nu putem ignora factorul Oz în tratarea cazurilor. Acesta se relevă în multe experienţe în care timpul pare să fi dat înapoi. Iată câteva exemple.

Mary Latimer, din Illinois, Statele Unite, mi-a povestit de o apariţie din propriul ei dormitor, în zorii zilei. Era o imagine a bunicului său, aflat în acea clipă la mii de kilometri, în California. El îi făcea semne de rămas bun, exact în clipa — după cum a reieşit după aceea — în care avea un infarct fatal. Parcă făcuse o oprire în drumul său către paradis şi ocolise

cumva timpul şi spaţiul, pentru a-şi lua rămas bun de la ruda lui favorită.

La fel de importantă este şi interpretarea de către Mary a senzaţiei avute în acel moment: „Mă simţeam de parcă timpul ar fi dispărut. Erau acolo doar mintea mea şi mintea lui, legate prin iubire. Cred că experienţa a durat cincizeci de secunde, sau cincizeci de ani, nu ştiu dacă mi-aş fi dat seama de deosebire. Cumva, în locul în care locuiam atunci nu mai exista timpul. Acesta este adevărul persistent, amintirea unică a acestui eveniment."

Atemporalitatea este unul dintre elementele cruciale ale factorului Oz, dar mai există un lucru important care trebuie analizat, el apărând în mai toate cazurile. Este vorba de izolarea spaţială, de dispariţia tuturor sunetelor şi senzaţiilor provocate de mediu. Johnny Caesar, actor şi muzician, care are un rol important în telenovela „Emmeralde", mi-a povestit despre noaptea în care a fost electrocutat în timpul unui spectacol în Aviemore, în Scoţia. Când s-a prăbuşit la podea, audienţa a crezut că asta face parte din scenariu. În fapt, el a fost catapultat în afara propriei stări normale de cunoştinţă şi în factorul Oz, unde a trecut prin ceea ce în mod obişnuit se numeşte „experienţă în apropierea morţii". Şi-a văzut de deasupra propriul corp, în timp ce se făceau eforturi disperate de a-l aduce înapoi la viaţă.

Dar Johnny spune că ceea ce a simţit a fost o plutire în afara timpului şi a spaţiului: „Nu mai era nici o durere. Era doar o minunată senzaţie de căldură. I-am văzut cum se ocupau de mine ca şi cum m-aş fi uitat la televizor, la o piesă. Nici un sunet şi nici un fel de panică. Nu auzeam, doar simţeam ce se întâmplă. Dar eram foarte atent, pentru că aveam şi senzaţia că din acea stare se putea aluneca uşor, te poate lua valul."

În cele din urmă, spre norocul nostru de cercetători, sentimentul că are o datorie şi dorinţa de a se întoarce şi-au făcut apariţia şi Johnny Caesar s-a întors. Şi-a revenit complet, dar a

declarat, ca mulți alții care au trecut prin această stare extracorporală, că ceea ce a simțit nu poate fi exprimat prin cuvinte, nu există cuvinte pentru a descrie acea izolare de spațiu și timp în care se poate trezi cineva la un moment dat. Cea mai apropiată expresie a fost „ca și cum te-ai scălda în veșnicie".

Ne-am putea aștepta ca la observațiile OZN să nu avem a face cu asemenea efecte, dar el apare în aproape toate întâlnirile de grad III, de fapt în tot ce implică mai mult decât vederea unei lumini pe cer. Eileen Arnold, fostă conducătoare a unei prestigioase școli private, ilustrează cel mai bine aceasta. Întâlnirea ei a avut loc în primăvara lui 1943, cu trei ani înainte de apariția termenului însuși de farfurie zburătoare. Deci ceea ce a văzut ea în acea după-amiază a fost doar un obiect misterios pe cer. Să nu uităm că ea era cu totul lipsită de prejudecățile noastre involuntare despre extratereștri, cer, nave, care, spun cercetătorii, influențează mult relatările martorilor.

La urma urmei, mintea nu este o cameră video, ci un proces de gândire viu, activ, care se modifică dinamic, care evoluează. Vedem nu numai ceea ce există, ci și ce este filtrat prin propriile noastre percepții, credințe, așteptări și experiențe. Adesea, ceea ce „vedem" s-ar putea să nu fie deloc ceea ce este.

Eileen se plimba pe High Street, în Cheltenham, Glouchestershire, întorcându-se de la un control prenatal. Trotuarele erau aglomerate, iar pe carosabil traficul era la fel de intens, în soarele după-amiezii.

Interesant, Eileen spune că în ziua aceea era „într-o stare deosebită de sensibilitate", poate din cauza gândurilor legate de apropiata naștere. Făcea multe lucruri „din impuls", simțind legături empatice cu alți oameni, chiar și cu străinii pe lângă care trecea. Apoi, ceva a făcut-o să se uite în sus, unde a văzut un obiect spectaculos navigând pe cer. Nu semăna cu nici unul din tipurile de OZN-uri de care ați auzit dumneavoastră, fiind mai degrabă „un fel de porc spinos care ejecta gaze în aer, în timp ce luneca pe cer".

Desigur, fenomenul nu putea să scape atenției unui întreg oraș aglomerat fără ca sute, poate mii de oameni să-l vadă. Și totuși, se pare că nimeni altul nu l-a văzut. Această izolare este unul dintre cele mai interesante, și totuși cele mai comune, aspecte ale întâlnirilor OZN de aproape.

Eileen își amintește de intervalul în care obiectul s-a deplasat în liniște peste centrul orașului Cheltenham: „Era un fel de pauză a timpului, ca și a mediului înconjurător — nu am cuvinte să o exprim. Timpul a încetinit. Strada extrem de aglomerată s-a schimbat. Oamenii și mașinile dispăruseră complet, de fapt nu mai vedeam nici măcar trotuarul sau strada... tot ce vedeam, în afara OZN-ului, era acoperișul de după care apăruse."

Factorul Oz se manifestă de foarte multe ori în acest mod în cazurile OZN. Uneori, martorii vorbesc despre sunetele care dispar (cum ar fi trilurile de păsări, sau zgomotele de trafic). În alte situații, ei se trezesc dintr-o dată singuri pe o stradă de obicei plină de oameni și mașini.

Bănuiesc că aceasta ne spune un lucru important despre ceea ce are loc. Cuvintele lui Eileen Arnold îmi fac impresia că „acordarea" ei în stare conștientă cu restul lumii a fost cea care a generat dispariția împrejurimilor și receptarea a ceea ce trecea pe deasupra lumii ei. Este mai degrabă ca o stafie care poate fi o halucinație, dar, dacă este așa, este în general o apariție într-o cameră. Aici avem a face cu un OZN spectaculos, detectat cumva de mintea lui Eileen și atât de impunător ca imagine, încât a blocat orice alt semnal senzorial venit din jur.

Acest moment este adesea numit de poeții care l-au trăit „eternul acum". În acel prezent, Eileen a devenit una cu experiența ei și orice altceva, inclusiv spațiul și timpul, a căpătat o importanță secundară.

Eric, din Essex, care a lucrat acolo 28 de ani ca polițist, trecând, cum a și subliniat, prin examene medicale severe, și

care nu putea suferi de nici un fel de boală psihică, mi-a povestit cum este când de preia factorul Oz. Aceasta a avut loc în mai multe viziuni, ale trecutului şi viitorului. „Atmosfera se schimbă brusc, împrejurimile devin îndepărtate. Activităţile din jurul tău încetinesc şi te simţi îndepărtat de mediul nemijlocit. Când spun că mă depărtez de mediul nemijlocit, nu spun că acesta se depărtează şi dispare încet. Mă simt ca şi cum eu aş părăsi o anumită situaţie, nu spun că acesta se depărtează şi dispare încet. Mă simt ca şi cum eu aş părăsi o anumită situaţie."

O profesoară de artă dramatică din Israel mi-a vorbit despre desele ei experienţe vizionare, cum ar fi aceea în care a fost catapultată spontan în timp, în cursul lecturii unui articol despre săpăturile unei aşezări din epoca de piatră: „Am ajuns acolo dintr-o dată. Totul era mai întunecat şi m-am simţit plutind sau căzând în spaţiu şi apoi înrădăcinată în altă realitate. Nu era un vis. Stăteam pe un pământ ud. Simţeam asta şi puteam vedea totul în jur. Dar tot ce mă înconjura în mediul meu modern dispăruse. Nu ştiam unde mă aflu. Dar, cumva, am ajuns în alt loc, cel puţin în mintea mea. Am *fost* acolo."

Factorul Oz poate ieşi la iveală în multe locuri neaşteptate. Fred Rayser a relatat experienţa sa din vara lui 1937, când lua parte la o cursă de sprint la Spring Valley, New York. Fiind un alergător de performanţă, a dat handicap, altfel spus a pornit cu o jumătate de tur în urma celorlalţi concurenţi. Pe distanţa de o milă şi jumătate, este un handicap practic imposibil de recuperat, dar el a încercat, puternic încurajat de familie.

Fred a relatat cum, la turnanta ultimului tur de pistă, lucrurile s-au schimbat brusc. Concentrarea intensă asupra victoriei pare să-i fi alterat starea de cunoştinţă şi l-a împins dincolo de o stranie barieră. El a declarat: „Lumina a părut să se schimbe de la soare strălucitor la o licărire mută. Era de parcă aş fi intrat într-un tunel translucid". El a remarcat că ceilalţi

concurenți, aflați în față, au încetinit cu toții și „parcă erau la reluarea cu încetinitorul". A trecut cu ușurință printre ei și s-a simțit cu trece prin panglica de la sosire cu ușurință și cu atâta adrenalină pompată în sânge, că ar mai fi alergat o dată cursa. Chiar a stabilit un record, lăsându-i pe toți ceilalți în urmă, prin această aparentă ocolire a timpului, care a dus la parcurgerea rapidă a spațiului.

Dar încordarea unei curse nu se compară cu cea a unei bătălii. Herbert Lehmann din Euclid, Ohio, relatează experiența sa din octombrie 1944, când făcea parte dintr-o unitate de infanterie marină americană care încerca să ocupe o mică înălțime stâncoasă din insulele Palau din Pacific, înaintea japonezilor.

El s-a târât până pe culmea înălțimii, ajungând cu puțin înainte ca de pe versantul opus să facă același lucru o grupă de soldați japonezi. Și unii și ceilalți dintre combatanți aveau arme automate și aruncau cu boltă grenade peste trupul lui lipit de stâncă. Era clar că învingătorii se aleg cu viața, iar învinșii vor fi toți morți.

Herbert spune cum dintr-o dată „au dispărut toate sunetele și totul se auzea de parcă ar fi fost departe de tot. Parcă aveam capul sub apă... Și parcă pluteam... Îmi amintesc că nu-mi era frică deloc, foarte ciudat, dacă e să ne gândim la tot zgomotul bătăliei din jurul meu." Nu e de mirare că a comis aceeași eroare ca familia teleportată la Hockliffe 48 de ani mai târziu, presupunând că a fost împușcat și că este mort.

Dar Herbert Lehmann era cât se poate de viu. Într-un fel, a fost protejat de factorul Oz, ca într-un cocon de senzații stranii care fac demarcația dintre starea conștientă și cea atemporală. Secunde, poate minute, poate ani după aceea, efectul a dispărut și el s-a întors pe culme, unde bătălia încetase. Japonezii fuseseră învinși.

Factorul Oz apare și în lunecările temporale autentice. Joan Forman a avut o discuție cu C.H. d'Alessio, care se plimba pe

străzile Londrei într-o seară, în 1975, când pare să fi fost proiectat în viitor. El a văzut stranii maşini plutind pe perne de aer şi drumuri cu un aspect sintetic, argintiu. Era foarte convins că pentru câteva clipe a luat contact cu secolul XXI şi că a văzut oraşul aşa cum avea să fie. În timpul episodului a simţit cum dispar toate sunetele traficului, totul a devenit mut, timpul şi-a pierdut semnificaţia pentru el şi a intrat în aceeaşi stare calmă de transă simţită şi de Herbert Lehmann.

Într-adevăr, dacă ne gândim bine nu este deloc imposibil ca Eileen Arnold chiar să fi văzut fantasticul ei porc spinos lunecând pe cerul orăşelului Cheltenham, posibilă viziune a unui aparat aerian al civilizaţiei noastre din viitor. Trebuie să ne aşteptăm ca asemenea lunecări temporale să apară sub forma premoniţiilor, pe calea viselor. Şi nu numai spre trecut.

Termenul meu de factor Oz este singurul potrivit. Mulţi psihologi şi filozofi au remarcat acelaşi efect din propriile lor studii asupra experienţei umane şi au încercat să definească termeni proprii. Citiţi operele lui Freud şi Jung şi veţi vedea că aproape oricine a încercat să citească aventura omului a dat peste fenomenul de care vorbesc aici. Expresii cum ar fi „experienţă de vârf" sau „cunoştinţă cosmică" au fost folosite în trecut pentru fenomenele detectate de atemporalitate şi aspaţialitate.

Totuşi, acum este dificil să nu pari mistic discutând în asemenea termeni. Ceea ce vreau să fac cu acest termen este să ancorez această stare mentală foarte ferm în experienţa reală. Am trecut în revistă spusele martorilor într-o largă gamă de fenomene paranormale, atât din cele care conţin evident o lunecare temporală, cât şi din cele nu atât de evidente (cum ar fi extracorporalitatea şi viziunile unor întâlniri OZN). Schema repetitivă este aceeaşi, se poate construi un portret-robot al stării de cunoştinţă care pare să faciliteze asemenea fenomene.

Acesta este primul pas. Dându-i un nume neutru pentru a capta întreaga esenţă a acestei deplasări magice nu am făcut decât să merg mai departe; de aici, numele de factor Oz.

De aici, trebuie să mergem mai departe. Ne ajută într-o anume măsură să înțelegem că factorul Oz este un set de simptome care arată că am intrat într-o stare alterată a cunoștinței, în care legăturile normale ale timpului sunt eliberate, iar mintea simte universul așa cum este el în realitate și poate să rătăcească prin coridoarele acestea ale lui *totdeauna*.

Totuși, este foarte probabil să existe o schimbare psihică în creier care să corespundă stării Oz. Știm că diverse stări emoționale sunt legate de abundența unui hormon sau a altuia din cei care afectează rețeaua noastră neuronică. Secreția de adrenalină este deosebit de importantă în situații de stres, putând amplifica, de pildă, performanțele fizice.

Nu știm cu exactitate care parte a creierului sau care compuși chimici corespund sentimentelor cum ar fi iubirea, dar amintiți-vă că am descoperit de multă vreme că acest sentiment deschide drumul unor experiențe de viață cu adevărat stranii. Fără un soi de legătură emoțională, barierele spațiului și timpului nu pot fi sparte și nici o informație relevantă nu va ajunge în partea conștientă, nu va trece de acel portar pe care-l avem toți și care ne protejează secțiunea trează de intruziuni.

Cu cât sondăm mai adânc în funcționarea creierului, mulțumită tehnicilor noi, cum ar fi CAT*, care ne permit să cartăm activitatea cerebrală a unei persoane care doarme, este trează, sau în comă, sau nu face pur și simplu nimic, cu atâta putem să adăugăm noi piese mozaicului și putem recunoaște factorii implicați. Prin acest proces, vom fi în măsură în cele din urmă să izolăm compușii chimici și zonele din creier care sunt stimulate și care se corelează cu starea indusă de factorul Oz.

Există deja semne promițătoare în lucrările psihologului doctor Serena Roney-Dougal, care cercetează acțiunea glandei pineale, despre care misticii cred de multă vreme că ar fi sursa celui de „al treilea ochi" și care, au sugerat ei, permite o introspecție spirituală. Se poate deja închipui un declanșator natural, care să folosească hormonii naturali secretați, cum ar fi

* De la Computerized Axial Tomography. (n.tr.)

serotonina, care deja se bucură de multă atenție. Acesta ar fi următorul pas.

De exemplu, în câteva cazuri bine documentate, în care animalele au simțit un cutremur de pământ cu un timp oarecare înainte ca acesta să aibă loc (au intrat într-un fel de stare Oz și au devenit fabulos de tăcute cu o oră sau două înainte de eveniment) s-a emis ipoteza că secreția de serotonină din creier este stimulată de foarte mici cantități dintr-un fel de energie radiantă emisă de pământ în timp ce acumulează tensiunile care vor duce la cutremur.

Se poate imagina un timp când acest proces va fi înțeles și controlat, aplicându-se apoi la un sistem de prevenire a oamenilor, un sistem de detectori de cutremure. Ar fi oarecum un caz de preștiință, de prevedere a viitorului. Evident, nu va fi vorba de așa ceva. Dar dacă factorul Oz este similar cu rezultatul unor reacții chimice, interrelația dintre ceea ce este fizic și ceea ce este psihic s-ar putea să fie în ultimă instanță irelevantă.

Ceea ce ne trebuie pentru a face călătoria în timp practică este să efectuăm studii psihologice, fiziologice și parapsihologice ca să aflăm care este cauza apariției factorului Oz. Dacă putem izola aceste componente, ne vom afla pe calea care duce spre primele dispozitive care să stimuleze călătoria temporală.

Aceasta se va putea obține prin inducerea factorului Oz, mai mult sau mai puțin controlat, și dând minții noastre micul impuls necesar pentru a sări peste oceanele timpului și spațiului. Când acest lucru va deveni posibil — și va fi posibil în viitorul apropiat — atunci se va dezlănțui o nouă generație de exploratori. Noi Columbi sau Magellani, dar fără constrângerile acestora, vor avea la dispoziție spațiul și timpul.

8

Visând la ziua de mâine

„Rareori visez (sau poate rareori îmi amintesc), dar la vremea de care vorbesc, poate din cauza stresului de ordin familial, aveam vise mult mai dese şi mai vii ca de obicei". Aşa începe scrisoarea către mine a lui Michael Senior din Warwickshire.

Memorabilul vis al lui Michael din 1974 a fost surprinzător de banal. Michael lua masa la un restaurant de pe litoral, având vedere directă la un port mare. Nu a recunoscut locul, dar culorile şi senzaţiile erau foarte vii, imprimându-i-se în memorie amănunte cum ar fi modelul feţei de masă sau scena cu un necunoscut cu cheie care a intrat cu o carte roşie în mână. Omul a ocupat scaunul de lângă el, apoi a scos un ziar şi a început să citească.

Michael s-a trezit cu senzaţia că a fost mai mult decât o simplă viziune, dar incapabil să spună ce a fost. În cele din urmă, a lăsat amintirea visului să dispară, dar acesta pare să-şi fi făcut loc adânc în mintea lui, căci nu voia să dispară. Nouăzeci şi nouă la sută din visele noastre se pierd în uitare în primele douăzeci şi patru de ore, dacă nu facem o încercare conştientă de a le înregistra cumva.

Au trecut şase luni, iar visul era deja exilat undeva în subconştientul lui Michael. Era, evident, unul din acele lucruri nesemnificative din viaţa unui om. Apoi Michael a plecat în vacanţă într-o parte a Scoţiei pe care n-o mai văzuse până atunci şi, dintr-o dată, s-a trezit în restaurantul acela, privind la port de la masa lui, pe scurt, exact ca în acel vis, dar în realitate. Şi nu

era senzația vagă a lui *déjà vu*. Amintirea visului l-a lovit „cu un realism zdrobitor". A început să se întrebe dacă o să intre chelul sau nu și acesta a intrat câteva clipe mai târziu, exact ca în scena din visul avut în urmă cu o jumătate de an.

Michael s-a uitat țintă la om, sperând că și acesta este într-un vis și că o să dea semne că-l recunoaște. Dar nici pomeneală. Momentul s-a epuizat. Nu a avut loc nici un eveniment care să scoată din banal întâmplarea. Cei doi nu și-au vorbit niciodată.

Să ne gândim, totuși. Chiar să fie atât de banal faptul? În vis, Michael Senior a simțit că e vorba de ceva important, dar nu putea să spună ce. Atunci când evenimentul a avut loc, a trecut prin aceleași emoții. Michael a avut o revelație precognitivă. Efectiv, el a simțit înainte evenimentele, relevându-și propria incapacitate de a înțelege cât de goale de conținut sunt cele învățate despre structura ordonată a universului. Căci, dacă momente banale se pot proiecta cu șase luni în urmă, ce să mai spunem de adevăratele drame? Mai este ceva fix în țesătura timpului?

Bănuiesc că a existat totuși un eveniment important care a fost văzut în premieră. Ce spuneți de cazul următor?

Michele din Derbyshire a descris o întâmplare proprie. Ea a visat că-și face ceaiul, care conținea în principal feliuțe de banană. Apoi a sunat telefonul și era cel mai bun prieten al iubitului ei, care i-a explicat că acesta din urmă tocmai a avut un accident, căzuse de pe motocicletă și se afla în spital. Reacția Michelei a fost nu de îngrijorare, cum ne-am aștepta, și nici un potop de întrebări. Doar o remarcă nelalocul ei: „A, da?" și apoi un hohot de râs.

Acesta a fost sfârșitul visului.

Michele și-a amintit visul destul de bine ca să-l spună și iubitului și prietenului acestuia. Aceștia au râs amândoi. Totuși, peste doar câteva ore, când Michele s-a întors acasă, chiar tăia felioare de banană când a sunat telefonul și — culmea — era prietenul prietenului, care a folosit exact cuvintele din vis. Fără

să se gândească, Michele a spus „A, da?" şi a început să râdă, convinsă fiind că cei doi îi joacă o farsă. Dar nu era o farsă. Prietenul uitase de vis şi îi spunea adevărul adevărat.

A reieşit că accidentul nu a fost foarte grav, dar visul uşor amintit al Michelei ne ridică o problemă serioasă. Am discutat problema călătoriilor în trecut şi am analizat şi posibilitatea schimbării istoriei printr-un act oarecare din acest trecut. Desigur, pentru oricine din trecut prezentul nostru este viitor, deci această schimbare ar însemna alterarea viitorului lui!

Dacă nu v-a impresionat acest argument, mai gândiţi-vă puţin la visul Michelei. Ea a prevăzut o reacţie nelalocul ei, reacţie la un eveniment real — apelul telefonic de după accident. Dar această reacţie neobişnuită a avut loc ca rezultat al visului ei despre această reacţie neobişnuită! Am început să ne învârtim într-un cerc vicios, neştiind care este cauza şi care efectul. Visul a creat viitorul răspuns la vis, sau viitorul a fost exact ca în vis şi a trimis semnale care au generat visul? Iată cum ceea ce pare un vis banal şi o întrebare inocentă ridică o problemă cu implicaţii din cele mai serioase. Viitorul nostru este deja trasat în detaliul cel mai mic, sau putem să îl schimbăm?

Cei mai mulţi fizicieni ar fi îngroziţi de implicaţiile problemei ridicate de visul Michelei, pentru că acestea par să schimbe însăşi esenţa cauzalităţii, indicată de curgerea unidirecţională a timpului. Noi părem să ne mişcăm dinspre trecut, prin prezent, spre viitor. Ceea ce este trecut pare a fi imuabil şi absolut imposibil de schimbat, iar ceea ce va fi să fie este cu totul impredictibil. Undeva între ele, se află momentul indescifrabil al lui *acum*, o perioadă de timp pe care nu suntem în măsură să o măsurăm încă. Îndată ce am putut pune degetul pe ea, măsurând-o cu rigla sau ceasul atomic, ea a trecut, lăsând loc alteia, unui alt *acum*.

În fapt, între ieri şi mâine pare să fie un pod de lungime zero, care ne arată că nu există nici un pod între ieri şi mâine şi că *acum* este o simplă invenţie. Ieri ESTE mâine!

Şi, ciudat, experienţa din relatările călătoriilor temporale nu contrazice în nici un fel această idee aparent absurdă. Poate că trecutul şi viitorul chiar sunt acelaşi lucru. Atunci când ne eliberăm de această invenţie a noastră care ne ţine legaţi, de *acum*, trăim atemporalitatea realităţii, prin ceea ce eu numesc factorul Oz. Drept rezultat al acestei experienţe, avem iluzia călătoriei în timp.

Desigur, ironia este că deplasarea în timp nu se întâmplă ca o călătorie, pentru că dacă trecutul şi viitorul sunt unul şi acelaşi lucru, atunci pur şi simplu explorăm diverse aspecte ale unui întreg unic şi coerent, aflat exact la îndemână, nu undeva în Africa sau Australia, fără să avem nevoie să călătorim înapoi în timp. Ba s-ar putea ca ironia să fie şi mai mare.

Georgina Mills din Lancashire mi-a povestit un vis înfricoşător. Se afla în camera de zi a casei sale şi vorbea cu mama ei despre moartea tatălui ei. S-a dus jos şi a fost mai mult decât uşurată să-l vadă pe tatăl ei viu; l-a îmbrăţişat, fără să spună nimic. Georgina mi-a spus: „nu poţi să-i spui cuiva: «ştii, tocmai am visat că ai murit»".

Peste câteva săptămâni, domnul Mills chiar a murit, brusc, tragic, iar Georgina a descoperit că-şi trăieşte visul în camera de zi. Nu identic, erau multe similitudini, dar detaliile difereau de cele anterioare. De pildă, în cameră cu ea nu se aflau aceleaşi persoane.

Cred că înţeleg de ce a apărut deosebirea. Probabil tot ce a trecut de „uşierul" ei dinspre viitor a fost emoţia primară a scenei din camera de zi — impactul tragediei. Imaginile din visul Georiginei au fost construite în mare parte din materialul informativ stocat în minte, dând tragicului eveniment din viitor o formă picturală vie. A folosit în acest scop imagini deja existente, cum ar fi amintiri despre cameră şi oamenii care s-ar afla în mod obişnuit acolo.

Implicaţia ciudată a acestui fapt este că, în timp ce într-un sens Georgina Mills a avut o viziune a viitorului, ea a creat-o

din imagini provenind din trecut. Doar scenariul a provenit din viitor. Personajele din el, ca şi decorul, au venit din trecut. Previziunea implică şi să vezi în trecut. Această idee, cum că premoniţiile din vis sunt un amestec de viitor şi trecut ilustrează interschimbabilitatea acestora, ceea ce ne poate părea straniu, din cauza concepţiei noastre despre timp. Dacă ne eliberăm de această povară a vederii timpului ca pe o progresie liniară, totul ne va părea foarte firesc.

Problema descifrării problemei premoniţiei este ilustrată forate bine de un vis de-al meu, pe care eu îl consider venit din viitor, deşi proveniența este totuşi discutabilă.

Era o noapte de la începutul lui octombrie 1984, iar eu aveam un somn agitat. Pe la 04:13, conform ceasului meu digital, m-am trezit că beau un pahar cu apă, după care m-am culcat la loc. În această perioadă dintre 4 şi 8 am, avut un vis foarte intens.

În acest vis, mă aflam împreună cu mai mulţi poliţişti în afara unei clădiri mari. Se vorbea despre un atac terorist. Dintr-o dată, lângă mine a fost aruncat un obiect, poate o grenadă, lumea a început să strige că e o bombă. Aceasta a explodat şi am văzut nori de praf şi tot felul de fragmente zburând prin aer.

Deşi visul era foarte viu, nu a fost unul prea lucid. De obicei, după ce m-am trezit nu pot să spun pe loc, ca Georgina Miller, dacă am visat sau a fost ceva real. Acesta ar fi un semn de luciditate. Am remarcat că imaginile dintr-un vis sunt cu atât mai puţin apropiate de realitate cu cât visul este mai lucid. În contextul visului meu cu „bomba", intens dar nu lucid, tema de pornire suferă de obicei puternice distorsiuni.

Cum m-am trezit, am pornit televizorul ca să aflu ştirile, ceea ce nu fac de obicei. În următoarele câteva ore am fost asaltată până la refuz de imaginile unei teribile acţiuni petrecute în noaptea aceea la 400 de kilometri de locul în care dormeam. IRA detonase o bombă la un hotel din Brighton în care Partidul

Conservator ținea o conferință. Pierderile în vieți și cele materiale au fost reduse, dar impactul emotiv național a fost puternic.

Dacă, în aceste condiții, ar fi venit cineva la mine și mi-ar povestit peste luni sau ani că a visat evenimentul, m-aș fi gândit la două variante. Prima ar fi fost că subiectul, o dată cu trecerea timpului, va urma tendința naturală de a mula visul pe experiența ulterioară acestuia, pe care pare s-o prezică. Eu previn acest lucru prin notarea în detaliu a viselor pe care mi le amintesc.

A doua ar fi presupunerea că persoana chiar a avut premoniția unui dezastru. Din fericire, faptul că am avut visul între 4:15 și 8:15 dimineața dovedește că nu a fost o premoniție, pentru că explozia avusese loc deja cu o oră înainte ca eu să mă culc la loc.

Din experimentele mele, am aflat că adesea această metodă mărește probabilitatea de a avea vise transtemporale. Dacă te trezești noaptea și adormi la loc și dacă notezi cu grijă visele din această a doua perioadă de somn, este mult mai probabil să descoperi imagini în relație cu viitorul.

Desigur, nu aveam de unde să știu despre dezastru pe o cale normală. Totul a fost paranormal. Dar dacă a fost vorba de o simplă receptare prin spațiu, nu prin timp?

Am credința că nu, pentru că atunci când am analizat imaginile confuze din vis am descoperit cu ușurință că multe dintre ele sunt din scenele prezentate la TV dimineața — fumul care se ridica din fațada clădirii, masiva prezență polițienească ce ținea la respect reporterii și curioșii etc. În fapt, exact imaginile de după explozie visate de mine.

Visul meu era mai puțin despre bomba de la Brighton și mai mult despre imersarea mea în știrile care au invadat canalele de știri despre eveniment. Așa cum pare să fie cazul foarte des, dacă nu întotdeauna, precogniția este nu a evenimentelor, ci a propriei stări psihice la timpul când ai luat cunoștință de eveniment. Este vorba de reacția ta emoțională, nu de fapte și cifre.

Descoperirea este foarte importantă, pentru că ne va ajuta să înțelegem de ce practic toate tentativiele de a verifica aceste viziuni în laborator sunt sortite eșecului. Este mai dificil să controlezi o stare de spirit, pentru că, în căutarea adevărului obiectiv, oamenii de știință tind să înlăture exact emoțiile — de fapt, singurul factor critic esențial în succesul experimentului!

Visul meu cu bomba de la Brighton mai prezintă o dificultate. Cum pot fi folosite asemenea imagini confuze pentru prezicerea unui eveniment? Dacă nu putem recunoaște nimic într-un vis premonitor (deși conținutul său emoțional intens ar trebui să fie semnalul unei atenții sporite), dată fiind și asemănarea doar aproximativă a visului cu realitatea, cum se poate folosi visul pentru preziceri? Dar dacă prezicerea se va face, nu cumva ea va altera exact ceea ce prezice? Iar dacă alterăm ceea ce am prezis, nu cumva nu am mai prezis nimic?

Problema aruncării unei priviri în viitor este o problemă de experiență, nu de experiment pregătit. Avem aceste vise probabil pentru că ele sunt o parte a funcționării noastre ca ființe umane. Caz în care trebuia să ne facem drum prin aspectele neclare care sunt reflectarea alterată a faptului real reprezentat.

În mod sigur, în visele mele confuzia este dominantă. Astfel se ridică problema unei alte dificultăți care trebuie trecute. Când visul are tendința de a ilustra un eveniment din viitor, el rareori prezintă o imagine cinematografică sau o fotografie. El folosește un fel de limbaj specific viselor, care adesea este de un simbolism complicat.

Psihologii, de la Freud la Ann Faraday, au scris cărți foarte citite despre cum să decodifici imaginile confuze ale unui vis. De exemplu, am visat o dată că sunt prinsă într-o inundație și că scap urcând pe un pian cu coadă. Am consultat doi psihologi privitor la această imagine vagă. Primul mi-a spus că eu privesc muzica drept un refugiu, un mod de eliberare a conștientului. Celălalt a subliniat că visele sunt adesea ambigue și că s-ar putea ca acesta să reprezinte și frica mea de emoții copleșitoare

și nevoia de o barcă cu care să scap de acestea. Mintea mea ar fi făcut legătura cu linia de transport maritim P&O — iar de aici ideea de pian (*P and O*).

Nu am idee care dintre ei are dreptate — sau dacă are vreunul dreptate, dar există foarte multe indicii care arată că visele folosesc o simbologia într-o manieră bizară. Vedeți cât de dificilă se prezintă a fi problema.

Visul precognitiv a avut loc pe 4 ianuarie 1983. S-au întâmplat două lucruri remarcabile. *Daily Express* publicase un articol de-al meu, extras dintr-o lucrare, fără ca eu să știu că apare chiar atunci. De asemenea, postul de radio Merseyside îmi ceruse să susțin o emisiune de un sfert de oră despre fenomenele paranormale, care emisiune putea deveni un serial. Posibilitatea aceasta era o provocare imensă pentru mine și probabil că mi-a ridicat tensiunea mentală.

Am avut un vis foarte curios, pe care mi l-am amintit — tot în mod neobișnuit — a doua zi, dimineața. L-am înregistrat cu grijă în scris. Adesea, nu rezultă nimic din aceste înscrieri, dar uneori merită. Ca în cazul de față.

În vis, eram într-un fel de război între două tabere rebele și dezertasem ca să mă alătur uneia dintre ele. Îmi era teamă și părăsisem camera, strângând în mâini un vraf de tăieturi din presă, pe care le consideram, nu știu din ce motive, foarte importante. Un rebel mi-a dat o verighetă de aur, spunându-mi „o să te sun”*, dar în încercarea de evadare o mașină mi-a tăiat calea. Avea numărul de înmatriculare MCK...P (nu am putut să-mi amintesc cifrele). În vis am reușit să le citesc și mi-am spus: „mașina asta e din Preston. Numărul nu este fals.”

După care m-a trezit telefonul. Eram sunată de la Radio Red Rose. Redactorul citise interviul meu din dimineața trecută, apărut în *Daily Express* și dorea să-mi solicite un interviu și pentru ei. Am spus că trebuie să aranjez mai întâi cu Radio City. Și am început să-mi fac gânduri. M-am așezat

* Joc de cuvinte între inel (*ring*) și a suna (*ring*). (n.tr.)

repede să scriu amintirile visului. Chiar atunci m-a izbit posibila interpretare.

Aveam de ce să mă îngrijorez. Radio City (din Liverpool) se suprapunea oarecum cu Radio Red Rose (cu sediul în Preston, dar care nu îmi luase niciodată un interviu). Cu o zi înainte promisesem exclusivitatea lui Radio City, iar acum aveam idei de dezertare la Red Rose, din cauza unor „tăieturi din presă" văzute de aceştia. Culmea, redactorul de la Red Rose chiar mi-a spus „o să te sun" — exact replica de la primirea inelului.

Cât priveşte legătura mea cu Preston, aici intervine lucrul cel mai ciudat. Numărul acela, MCK...P, chiar este un număr real, alocat în 1975. Lucrasem într-o slujbă în care trebuia să lucrez cu tot felul de informaţii inutile. În oraşul Preston s-au repartizat în anul acela 161 de marcaje, printre care şi MCK.

Dar precogniţia mea nu era chiar corectă. În aceeaşi zi în care am primit telefonul de la Preston, am fost intervievată de un binecunoscut comentator sportiv, despre care nu aveam habar că lucrează acolo, pe nume Hugh Macklin. MCK sunt primele trei consoane din numele lui. Mi-a trebuit o veşnicie ca să înţeleg — în stare trează — ceea ce visul mi-a relevat în câteva secunde. Visul conţinea forma simbolizată a celui care avea să-mi ia interviul peste doar câteva ore.

În faţa acestor vise precognitive, intelectul nu poate decât să se bâlbâie. Acest caz ilustrează şi dificultatea folosirii viselor pentru prezicerea (şi prevenirea) unor evenimente ulterioare. Nu ştim care dintre vise conţin elemente ale unui eveniment viitor. Iar ele vor reflecta mai degrabă starea mentală a persoanei care visează, la momentul aflării ştirii, nu o previziune a evenimentului însuşi. Visurile vor avea un grad oarecare de distorsiune, pentru că, se ştie, este greu să-ţi aminteşti un vis — şi, oricum, puţină lume le aşterne pe hârtie îndată după ce s-au întâmplat.

Pus în faţa unor asemenea probleme, îţi vine să te cam îndoieşti că merită să te gândeşti la vise ca la un mijloc

precognitiv. Dar beneficiile potențiale sunt imense. Dorința de a cunoaște ceea ce se va întâmpla este foarte puternică.

Cumplita dilemă adusă de visarea viitorului este bine ilustrată de cazul lui Phyllis Hudson, din Wisconsin, Statele Unite. La naşterea fiului ei, în iulie 1948, aceasta a început să aibă o serie de oribile coşmare, în care copilul se îneca.

Au fost trei vise, neidentice. Toate erau foarte intense, vii, dar modul de înecare era altul în fiecare dintre ele, într-un bazin de la grădina zoologică, într-o fântână, sau într-un lac. Dar în toate cazurile copilul murea.

Nu e de mirare că doamna Hudson şi-a supravegheat cu mare atenție fiul, ori de câte ori se aflau în apropierea unei ape. S-au luat măsuri extreme de precauțiune, cum ar fi acoperirea fântânii casei în care s-au mutat. Copilul nu a fost lăsat niciodată neînsoțit în preajma unei ape.

Apoi, în 1961, la 13 ani, băiatul s-a angajat să tundă gazonul vecinilor, fără a fi supravegheat. Neştiind de visele mamei, a propus vecinilor să le curețe şi piscina. Şi-a plătit inițiativa cu viața, înecându-se.

În ciuda celor trei avertismente foarte veridice şi a tuturor precauțiunilor luate ca urmare a acestora, viitorul nu a fost alterat. Am putea spune că moartea băiatului a fost amânată de răspunsul la vise, prin acoperirea fântânii, supraveghere etc. Dar dacă aşa stau lucrurile, ajungem la concluzia că nu te poți pune cu soarta prea mult timp.

Această poveste este de o fatalitate descurajantă. Totuşi, ea contrastează cu experiența lui Marilyn Mayer, care în 1968 era instrumentistă de muzică clasică în San Francisco, California.

Într-o zi de februarie, aceasta trebuia să se deplaseze împreună cu alții la un recital, dar pe la 6 dimineața a avut un vis foarte intens. În vis, era într-o maşină cu ceilalți, nimic nefiresc, în drum spre aeroport. Dar şoferul a apucat doar să spună „Doamne!" şi au fost loviți frontal de o maşină venită pe

contrasens. S-a trezit îngrozită, apoi fericită că n-a fost decât un vis. Dar forța emoțiilor a fost atât de mare, încât a fost convinsă că este un avertisment privitor la un accident viitor.

Totuși, hotărând că nu se poate împotrivi destinului, s-a grăbit să plece și la sosirea unui alt muzician a relatat visul, primind drept răspuns zâmbete și cuvintele „vis stupid". Bărbatul a sugerat să se stea în mașină exact ca în visul ei.

Șoferul a întârziat douăzeci de minute, explicând că al patrulea pasager avusese probleme de parcare neobișnuite și generase întârzierea. Au plecat, pe o ploaie torențială. Au ajuns în apropierea aeroportului, în locul în care avea loc acțiunea din vis. Marilyn și colegul au schimbat o privire. Dintr-o dată, șoferul a strigat „Doamne!", ca în vis, și a frânat brusc. În fața lor, prin ploaia deasă, se vedea o mașină care trecuse pe contrasens. Aceasta a lovit prima mașină din coloana lor, omorând toți ocupanții. Dacă nu ar fi întârziat, ar fi putut foarte bine să fie ei.

Înapoiată acasă, doamna Mayer a primit un telefon de la o veche prietenă din Dakota de Nord, de la peste 3200 de kilometri distanță. Aceasta se trezise la 7:30 dintr-un vis în care fusese sunată și fusese anunțată că prietena ei (adică Marilyn) a murit într-un accident rutier. Visul se terminase cu pregătirile prietenei pentru înmormântare. La trezire, se grăbise să o sune pe Marilyn, s-o avertizeze, dar aceasta plecase deja în nefasta călătorie.

În timp ce vorbeau la telefon, a sunat soneria de la ușă. Venise în vizită o altă prietenă, care venise de la o distanță de 30 de kilometri doar pentru că se trezise cu o acută senzație de groază, și voia să o avertizeze.

Ce concluzie putem trage? Evident, primul lucru care sare în ochi este că accidentul a trimis cumva semnale înapoi în timp unuia dintre cei patru implicați în el și celor două prietene foarte apropiate. Să remarcăm că bărbatul implicat în accident nu a avut decât o ușoară activitate PSI emoțională, dar nu o viziune a accidentului. De asemenea, că prietena ei de la mii de kilometri

depărtare a avut şi ea previziunea primirii veştii, fără însă a prevedea accidentul însuşi. Este exact ceea ce am aştepta la o distanţă atât de mare.

Desigur, problema reală care se ridică este de ce o persoană din Dakota de Nord neimplicată direct poate fi afectată de această anomalie temporală, în timp ce unii ocupanţi ai maşinii, nu. Tot aşa, există incitanta posibilitate ca muzicianul care a cauzat întârzierea să o fi făcut printr-o miraculoasă potrivire. Dacă în cazul lui evenimentul s-a înregistrat la nivelul subconştientului, cu consecinţele respective?

Ştim că subconştientul poate genera scheme comportamentale — aşa numitele „lunecări freudiene" sunt un exemplu. În acestea, o persoană spune neintenţionat ceva ce reprezintă un sentiment, o exprimare subconştientă. Manipularea aceasta motivaţională se poate explica şi în termeni de psihologie pură. Dacă ciocnirea a fost receptată adânc în subconştient, dar imaginea nu a putut trece totuşi de „uşier", pentru a deveni gând conştient, este foarte posibilă alegerea unei alte rute pentru ca instinctul primar să acţioneze. Problema găsirii unui loc de parcare a fost rezultatul fizic al acestei acţiuni, care probabil a salvat viaţa cvartetului.

Există unele indicii obiective în această direcţie. Fizicianul Danah Zohar a descoperit în dosarele SPR (Societatea pentru Cercetări în Fizică) cazuri în care un vis, sau o senzaţie vagă, nu a fost receptat ca atare, dar a provocat o neobişnuită vigilenţă, care a prevenit un dezastru. Într-unul din exemple, un navigator a visat că este în pericol de răsturnare şi scufundare de către alt vas. S-a trezit, a descoperit că se lăsase ceaţa, dar nu a dat mare atenţie visului. Totuşi, a avut o senzaţie ciudată şi a schimbat cursul instinctiv, exact la timp pentru a preîntâmpina catastrofa.

Vorbim adesea despre intuiţie, despre „inspiraţii subite", despre „senzaţia că ştim", despre un „glas care ne avertizează". Acest fenomen pare să fie destul de răspândit. Este reacţia subconştientului la informaţii primite din viitor.

Cercetătorul american William Cox este singurul care a reprodus acest fenomen, folosind un experiment inteligent pregătit. Munca lui trebuie continuată, chiar duplicată pentru verificări, pentru că ea a furnizat incitante indicii ale premoniției.

Ceea ce a făcut el a fost analizarea statisticilor de călători cu trenul din zilele dinaintea unei catastrofe feroviare. Este vorba de călătorii de pe aceeaşi rută, la aceeaşi oră. El a descoperit că în toate cazurile analizate în perioada premergătoare au fost mai puțini pasageri decât ar fi fost în mod normal în vagoanele care aveau să sufere accidentul.

Şansele ca această scădere să fie o fluctuație erau mai mici de un procent. Deşi nespectaculoase, aceste descoperiri sunt mai mult decât sugestive. Ele arată că pasagerii au fost cumva manipulați de propriul subconştient şi ținuți departe de vagoanele condamnate, pe măsură ce semnalele venite din viitor erau mai intense şi îşi făceau loc în conştient.

Un caz interesant, care ilustrează valoarea acestui „instinct" generat de subconştient, este al Charlottei, o femeie din Tacoma, Washington, Statele Unite, care în iulie 1980 visa cu ochii deschişi, în timp ce spăla vasele. Soțul ei se afla afară şi tundea gazonul. Dintr-o dată, o emoție PSI puternică a reuşit să treacă de „uşier". A ştiut că se va întâmpla ceva foarte rău. Apoi o viziune PSI grafică, puternică, i s-a proiectat pe retină. A văzut o baltă de sânge, într-un spital.

Desigur, reacția logică a Charlottei a fost să se gândească la soțul ei, să-l avertizeze. Totuşi, curios, nu a făcut nimic, nici măcar nu i-a bătut în fereastră. S-a depărtat instinctiv de chiuvetă şi nu a spus nimic. A fost bine şi aşa. O clipă mai târziu, maşina de tuns iarba a lovit o piatră mare, pe care a proiectat-o în aer. Piatra a spart geamul, pe care l-a spulberat în sute de fragmente mortale. Dacă nu ar fi făcut pasul înapoi, Charlotte ar fi fost grav rănită, iar premoniția cu balta de sânge în spital ar fi fost împlinită.

* * *

Actrița de la Hollywood Lindsey Wagner pare să ofere un alt exemplu perfect.

Pe 25 mai 1979, aceasta se afla la aeroportul O'Hare din Chicago, pregătindu-se să se îmbarce pe o cursă a companiei American Airlines. Dar a fost copleșită de o senzație neplăcută. Înecată pur și simplu de un ceva oribil și inexplicabil, care aproape i-a făcut rău, fizic, ea a fost nevoită să anuleze rezervarea pentru ea și mama ei. Și-a salvat astfel viața, pentru că aparatul DC-10 a pierdut aproape imediat după decolare un motor și s-a prăbușit într-o mare de flăcări la capătul pistei. Toate persoanele de la bord au murit.

Este uimitor cât de mulți pasageri au asemenea intuiții, sau chiar vise, dar nu le dau importanță. Se cunoaște cel puțin un caz în care o femeie a visat un dezastru și nu și-a anulat biletul.

Dar folosirea cu rezultate faste a visului precognitiv este ilustrat de același eveniment. Un om numit David Booth, din Cincinnati (Ohio) chiar a visat accidentul, și chiar de zece ori la rând. Convins că accidentul va avea loc, el a încercat să-l evite. Importantă este povestea eșecului lui.

Primul vis al lui Booth a avut loc cu nouă zile înaintea accidentului. Un vis neobișnuit de concret. A văzut că este un avion al American Airlines din culori și siglă, nereușind să identifice tipul, dar a reușit să vadă și cele trei motoare. A știut că se întâmplă ceva rău cu un motor, totul fără sunete, și a văzut avionul cum plonjează spre sol. A descris și locurile.

A avut repetări aproape identice ale visului în fiecare noapte până pe 25 mai. De pe 22 mai nu mai avea nici o îndoială că era pe cale să se producă un dezastru, așa că a sunat la biroul local al Administrației Aviatice Federale (FAA). A vorbit și cu managerul de servicii al lui American Airlines, care i-a recomandat să vadă un psiholog care se ocupă de vise.

Unul dintre funcționarii FAA a înregistrat în scris convorbirea de pe 22 mai. Aceasta confirmă că Booth a văzut câteva detalii-cheie, între care avionul, compania, timpul din zi

(după-amiaza târziu), cauza prăbuşirii şi întâmplarea însăşi. Dar au apărut şi indicii false, mai ales acela că avionul ateriza şi că zborul includea numărul 40. Şi FAA a tras concluzii (fireşti, dar greşite) că e vorba, eventual, de prăbuşirea unei curse locale, deci a unui Boeing 727 la Cincinnati.

Când accidentul a avut loc, David Booth s-a simţit foarte frustrat.

Visele sale aveau probabil un grad de precizie de 75%. Unele dintre imagini par să fie identice cu cele din filmul realizat din întâmplare de un turist şi difuzate la TV. Şi totuşi, cu toată puternica şi precisa premoniţie a lui Booth, FAA şi American Airlines nu au luat nici o măsură.

Ar fi putut preveni dezastrul? Dacă ar fi încercat, probabil că ar fi ţinut la sol un alt avion, unul care zbura spre Cincinnati, de pildă. Dar cum s-ar fi putut opri toate zborurile care să se potrivească cu descrierea din vis? Oamenii de ştiinţă fac experimente cu echipament sofisticat pentru detectarea unui pericol major, cum ar fi un cutremur, dar li se repetă mereu că nu trebuie să provoace panică de masă pe baza unor probabilităţi. Cu atât mai puţin vor genera reacţii nişte vise, fie ele repetate.

Şi totuşi, nu ne putem reprima întrebarea crucială: dar dacă? Oare avertismentele lui David Booth ar fi putut să salveze oamenii aceia? Dacă aparatul nu ar mai fi plecat pe 25 mai 1979, accidentul ar fi avut loc oricum, altădată? Ar fi fost alterat viitorul? Este evident că vieţile a câteva sute de oameni care ar fi trăit ar fi afectat pe ale altor milioane prin simplul fapt că nu vor fi murit în ziua aceea. Prin urmare, literalmente, consecinţa directă a acestor vise ar fi schimbarea cursului întregii lumi.

Dezastrele majore, ca cel de mai sus, sunt o abundentă sursă de vise precognitive. Sau, cel puţin, la aceasta ne-am aştepta. Puternicele impulsuri emoţionale generate de o tragedie care afectează mulţi oameni au mai multe şanse să afecteze în avans componenta conştientă a cuiva, pentru că cei afectaţi vor

fi mai mulți. Evenimentul însuși va avea o importanță mai mare. Este evident că el depinde de factori suplimentari, cum ar fi apariția știrii pe ecranele a milioane de alți oameni, mărind astfel probabilitatea ca aceștia să aibă un contact personal cu tragedia. Prin urmare, după cum am aflat din cazurile de mai sus, precogniția are șanse mai mari de răspândire în cazul evenimentelor cu o acoperire mediatică mare.

După visul propriu cu bomba de la Brighton, am căutat — și am găsit — alte cazuri de vise premonitorii. Sunt destul de comune visele care prevedeau asasinarea președintelui John F. Kennedy din noiembrie 1963. Și moartea lui John Lennon, în 1980, a afectat în avans mulți oameni. SPR posedă câteva cazuri bine documentate de persoane care au văzut *Titanicul* scufundându-se, înainte ca evenimentul să aibă loc. Iar povestea se repetă cu multe alte incidente similare.

Unul dintre cele mai studiate cazuri a fost acela al îngrozitoarei tragedii petrecute în satul minier Aberfan din Țara Galilor, din octombrie 1966, când o haldă de steril, muiată de ploile interminabile, a lunecat peste școala primară, omorând 144 de persoane, în majoritate copii. Un eveniment care a impresionat lumea întreagă, ca puține altele.

Previziunile sunt clare, neafectate de distanțele spațiale și temporale. Ele au fost raportate de oameni din toată lumea. Doctorul John Barker, psihiatru din Londra, a adunat un număr de 60 de excelente cazuri, iar în aproape jumătate din acestea a fost în măsură să verifice prin martori independenți că visul a fost spus altora înainte de dezastru. Aceste vise ocupă întreg spectrul de claritate, punând din nou în lumină dificultățile noastre. Unele sunt foarte simbolice (o herghelie de cai negri care coboară panta unui deal, de pildă). În altul apar copii de școală în costume galeze tradiționale, plutind către paradis, o reprezentare grafică premonitorie de puțini înțeleasă înainte de catastrofă.

Alt vis este cel al unei femei care a văzut operațiunile de salvare și care a văzut, după aceea, aceleași imagini, la știri. Din nou, avem o legătură cu o stare de spirit, nu cu tragedia ca atare.

Dar cel mai remarcabil vis este al unui copil. Nu putem şti câţi dintre cei care au murit au avut vise premonitorii. Dar unul dintre ei, Eryl Mai Jones, de nouă ani, a avut două. Cu două săptămâni înainte de dezastru, ea a spus în familie că nu-i e frică de moarte şi că o să ajungă în rai, împreună cu Peter şi June. În mormântul comun, ea a fost îngropată între cei doi. Apoi, în dimineaţa dinaintea tragediei, a vorbit despre un vis ciudat, în care merge la şcoală, dar un lucru negru cade peste ea şi şcoala dispare.

Evident, acest ultim vis ridică o nouă problemă. Se pare că partea conştientă a minţii lui Eryl Mai nu a ştiut niciodată că halda a lunecat peste şcoală şi a omorât-o. Ce aspect al minţii din viitorul ei a putut să-şi reprezinte lipsa şcolii şi noroiul negru? Avem aproape un indiciu de cunoştinţă post-mortem a timpului de după declanşarea tragediei.

Având în vedere toate aceste informaţii, teoretic este simplu să punem la punct un sistem în care să se înregistreze, centralizeze şi analizeze visele, pentru obţinerea unor avertismente, care, combinate cu — de pildă — înregistrări eletrice, seismice şi de emisii de gaze, să poată permite oamenilor de ştiinţă să prezică un eveniment cu cât mai mult timp înainte.

Înainte de a-şi începe culegerea de informaţii despre dezastrul de la Aberfan, doctorul John Barker a înfiinţat un aşa-numit Birou al Premoniţiilor. În 1967, el a primit 500 de scrisori cu vise, aproape toate neclare şi neconvingătoare. Puţine ar fi putut fi folosite pentru vreo prezicere, dacă nu cumva nici unul. Evident, în acel an nu s-a întâmplat nimic atât de traumatizant ca afacerea Aberfan.

Doctorul Barker a murit tragic în 1968, dar munca lui a fost continuată de ziaristul Peter Fairley de la ITV, până în 1970, după care a fost promovată de revista *TV Times*. A ieşit ceva din această muncă? Din păcate, răspunsul este mai degrabă negativ. Au fost primite încă aproximativ 1000 de vise, unele chiar

corelându-se cu evenimente reale. Dar nu s-a pus niciodată la punct un sistem de avertizare timpurie. Probabil că experimentul ar fi avut nevoie de mai mult timp. El a încetat din cauza împuținării scrisorilor, în urma pierderii entuziasmului inițial.

Un corespondent american al acestui experiment a existat într-un laborator de cercetări din Brooklin, New York. Aici s-au primit mii de rapoarte spre sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70, existând, probabil, mai multe succese individuale spectaculoase. Totuși, fracțiunea de vise posibil legate de o predicție reală nu a depășit 1-2%. Acum se știe, în urma folosirii calculatoarelor, că ar fi fost nevoie de cel puțin de zece ori mai multe vise analizate pentru a pune la punct un sistem de studiere a viselor premonitorii. Asta raportat la maximul de scrisori primite într-o săptămână.

Un interesant experiment a fost coordonat în 1974 de psihologul practicant doctor J. Orme, care s-a bazat pe 148 de cazuri bine documentate, inclusiv pe unele din lucrările doctorului Barker și din arhivele spitalelor americane. Doctorul Orme voia să facă un grafic reprezentând frecvența viselor precognitive multiple legate de evenimente importante (cum ar fi Aberfan) în funcție de timpul scurs între apariția viselor și împlinirea premoniției.

Din cazurile din acest capitol probabil că v-ați făcut deja o idee despre rezultatul studiului — cele mai multe vise apar aproape de evenimentul previzionat. Dar studiul este important pentru că a arătat că a pus în evidență o relație matematică. Cele mai multe vise se focalizează în jurul a câteva ore înaintea incidentului. Dacă timpul crește la două săptămâni, frecvența viselor scade dramatic. Doar câteva au apărut cu mai mult de 14 zile înainte. Graficul care reprezintă visele în timp este o linie continuă, care arată o ordine bine definită și predictibilă științific a structurii timpului. Cu cât un eveniment este mai aproape de declanșare, visele ajung la un apogeu.

Aceste rezultate matematice, care acum pot fi extinse și îmbunătățite, oferă tentativei moderne de predicție cu ajutorul

computerului un instrument puternic. Dată fiind puternica tehnologie informatică din zilele noastre, impactul mediilor de informare şi faptul că ştim că apar anumite regularităţi, s-ar putea să merite să încercăm să ne aventurăm într-un experiment premonițional. Cea mai mare provocare a acestuia este probabil răbdarea de care este nevoie. În primă analiză, dacă experimentul va fi susținut de mediile de informare, rezultatele vor fi imediate. Dar s-ar putea să nu fie chiar aşa. Proiectul ar putea avea nevoie de ani de zile de eforturi pentru acumularea informațiilor relevante. Perseverența ar putea să fie răsplătită şi am afla foarte multe lucruri despre natura viselor care ating viitorul.

Am avut şansa de a conduce o operațiune pilot mulțumită revistei *She*. Dar a fost la o scară mică (doar câteva sute de mii de cititoare), durând doar trei luni, cu o întindere limitată a subiectelor, pentru a funcționa corespunzător.

Proiectul Dreamwatch s-a desfăşurat între august şi octombrie 1988 şi a primit scrisori care să se conformeze condițiilor stricte formulate de mine. Adică vise foarte vii, simțite de martor suficient de acut ca să fie considerate avertismente din viitor, dar şi evenimente care să depăşească viața personală, cum ar fi evenimente naționale şi internaționale. Cele mai multe vise sunt personale, după cum am văzut până acum. Restricția a fost necesară pentru experiment.

Date fiind limitările impuse de mine, am primit doar relatările a 29 de vise foarte recente; se presupunea că evenimentele previzionate nu au avut încă loc.

Dintre aceste vise, cred că cel puțin jumătate erau complet deplasate. Ele preziceau evenimente specifice, cum ar fi moartea unor personalități sau dezastre, la date specificate; nici unul dintre acestea nu a avut loc.

Altă categorie a fost formată de visele neconcludente. Au rămas doar şapte vise interesante. Acestea au sugerat evenimente viitoare care nu s-au întâmplat, dar teoretic pot avea loc, sau au fost suficient de vagi ca să se potrivească cu un

eveniment, dar să nu poată fi considerate predicții adevărate. Unul a fost interesant pentru că evenimentul a avut loc în dimineața trimiterii plicului, dar acesta a ajuns la redacție cu întârziere, din cauza poștei.

Cele șapte cazuri rămase sunt destul de interesante pentru a le trece rapid în revistă.

Într-una din relatări este descris un cutremur care ar avea loc în America de Sud. Trei zile mai târziu, a avut loc un cutremur puternic, dar în Himalaya. L-am considerat un eșec, deși multe amănunte se potriveau.

Un dezastru natural prevăzut mai precis a fost o inundație catastrofală în Africa, bine descrisă într-un vis avut cu două luni înainte. Dar este aceasta o previziune, sau o simplă coincidență, dată fiind frecvența acestor inundații?

Pe 16 septembrie, un vis avertiza asupra unor pericole la exploatările petroliere din Marea Nordului. Persoana ar fi văzut dezastrul platformei Ecofisk și ar fi încercat să avertizeze un muncitor de acolo. La șase zile după ce am introdus visul în proiect, a venit și dezastrul lui Ocean Odyssey, sondă din lanțul Ecofisk. Se poate spune că a fost o previziune adevărată, deși destul de generală, privind toate sondele.

Dar poate cel mai precis vis a fost cel despre un vas care transporta niște școlari, care s-a scufundat cu mulți dintre aceștia. L-am înregistrat pe 23 august, cu șase săptămâni înainte de accident, cu care a avut multe similitudini.

Un vis interesant a fost cel despre dezastrul de la un loc de distracție. Visul a fost înregistrat pe 27 august. Peste două zile, BBC prezenta un documentar-anchetă despre riscurile prezentate de parcurile de distracții. Emisiunea a provocat o dezbatere publică furtunoasă. Posibil ca visul să fi detectat această dezbatere și să fi luat imaginile documentarului drept realitate.

La fel de fascinant a fost și visul complex despre moartea unui celebru actor britanic. Nu voi da detalii, pentru că la ora la care scriu aceste rânduri actorul respectiv este încă în viață.

Totuşi, pot spune că moartea descrisă era în timpul filmărilor şi că apa juca un rol important. Era acolo şi o dispută în jurul unui testament. Visul a fost primit pe 2 septembrie. Câteva zile mai târziu, dar nu prin intermediul experimentului, mi-a parvenit un vis de la o femeie care văzuse limpede un alt actor TV, Roy Kinnear, murind în timpul filmărilor. Aceasta a fost atât de tulburată, încât i-a scris lui Kinnear o scrisoare care probabil că nu a ajuns la destinatar niciodată. Eu însămi i-am trimis printr-un prieten o scrisoare lui Kinnear, care se afla peste hotare, filmând „Cei trei muşchetari". Pe 20 septembrie, în timpul filmărilor, după ce a traversat un râu pe cal, Kinnear a căzut mort de pe animal. În aceeaşi zi, pe canalele de ştiri a apărut un raport despre o dispută privitoare la testamentul unui al treilea actor britanic, Kenneth Williams.

De acelaşi calibru, dar distorsionat, apare şi un alt vis, înregistrat pe 30 august. Acesta dădea detalii grosiere, schiţate, privind o scenă în care „un jeep sau un autobuz" cădea într-un lac sau în mare, lângă nişte munţi, scufundându-se. Au fost văzuţi şi şase „supravieţuitori", înfăşuraţi în pături. Peste 24 de ore, un avion s-a prăbuşit în ocean, lângă aeroportul din Hong Kong, în condiţii care amintesc destul de bine de cele din vis. De remarcat corpurile învelite în pături. Dar au fost şase morţi şi mulţi supravieţuitori, nu şase supravieţuitori şi mulţi morţi, ca în vis.

Dacă aceste vise au prevăzut evenimente reale, este un subiect de dezbătut. Dar, judecând după procentul mare de vise interesante, am bănuiala că au fost previziuni autentice.

Ocazional, aceste vise despre viitor pot avea consecinţe stranii. Îmi place visul trimis de Helen Thornton din Middlesex. Aceasta avea un nou prieten şi a visat că un bătrân necunoscut i-ar fi spus că acesta mai are o prietenă, numită Cindy. Dintr-un motiv oarecare, Helen a considerat numele cam pueril, lucru pe care i l-a spus şi prietenului ei. Acesta s-a făcut palid şi i-a cerut s-o descrie pe Cindy cea din vis. Apoi i-a explicat lui Helen că a fost căsătorit cu o femeie numită Cindy, despre care nu dorise

să-i vorbească. Apoi, după cuvintele lui Helen, „relația noastră a încetat".

Dar situația lui Chris Robinson, din Luton, este mult mai frământată. Acest caz a fost studiat de doctorul Keith Hearne, psiholog specializat în vise. Acesta a făcut atât de multe previziuni, inclusiv de atacuri teroriste, că a şi fost arestat într-un rând de poliția militară de la o bază militară, după ce le-a spus că vor suferi un atac violent. Pentru militari, singura explicație a fost că omul care a văzut în vis atacul nu poate fi decât unul dintre organizatori! Evident, Chris Robinson i-a convins repede că e o absurditate şi a ajuns pe lunga listă de persoane sensibile ale căror vise le-au atras suspiciuni. Mai cunosc două persoane care au fost interceptate de poliție ca suspecți de crimă, pentru că viselor lor se refereau la fapte care nu ajunseseră niciodată informații de domeniu public!

Cred că există destule dovezi, aş zice covârşitoare, că visele noastre pot intra în contact cu viitorul. Dar nu toată lumea este de acord cu mine. Pe 19 octombrie 1983, am luat parte la un program la Granada TV pe această temă, împreună cu Paul Barnett şi doctorul Peter Evans, care consideră visele precognitive foarte improbabile. Argumentul lor era că din miliardele de vise din fiecare noapte e foarte probabil să apară şi unele cu asemănare de predicție.

Dar punctul lor de vedere a fost sancționat pe loc.

Un spectator a anunțat — după emisiune — că a avut un vis în care unul din actorii din „Coronation Street" (serial la aceeaşi Granada TV) murea subit. Aceasta a picat foarte prost pentru echipa care producea serialul, dar scepticii au înregistrat.

Nu au trecut multe ore, şi un actor (cel care juca rolul Bert Tildsley) chiar a murit subit, neaşteptat pentru vârsta lui, în urma unui atac de inimă. Milioanele de fani au fost răvăşiți. La următoarea întâlnire, Paul Barnett mi-a spus spăşit: „Păi, n-am afirmat niciodată că precogniția nu există!"

9

Profeții la comandă

„Am toată încrederea că nu există nici o posibilitate de eroare, profeția fiind atât de unanimă... Niciodată Anglia nu va mai fi implicată într-un război." Aceste cuvinte au fost rostite de Maurice Barbanell, editor al prestigioasei reviste de psihism și probleme spirituale, *Psychic News*. Aceasta pe 22 august 1939.

Nu era singurul. După cum arată istoricul psihologiei Kevin McClure în minunatul său studiu, pe tot timpul verii au existat nenumărate afirmații că pacea va fi păstrată. Ele erau mai toate de tipul „După cum spun profețiile... lumea noastră nu va cunoaște războiul."

La exact o zi după această stupizenie, Marea Britanie declara război Germaniei naziste și cel de-al doilea război mondial își începea coșmarul de șase ani.

Cum a putut un asemenea cataclism să inducă în eroare întreaga comunitate a mediumurilor? Nu cumva acest eșec demonstrează inexistența capacităților precognitive?

Și nu este singurul caz. În aprilie 1992, chiar în timp ce comenta gafele din urmă cu o jumătate de secol, *Psychic News* prezenta — statistic — părerile prezicătorilor despre alegerile care urmau în Marea Britanie. Aceste preziceri se potriveau și cu sondajele și declarau o zdrobitoare victorie a Partidului Laburist și căderea guvernului lui John Major. Parcă plutea în aer; era o concluzie de la sine înțeleasă.

Numai că nu a fost așa. Alegerile au bulversat experții analiști, au dat peste cap toate sondajele și i-au lăsat mască pe

mai toți prezicătorii. Nu numai că laburiștii au pierdut, dar Major s-a bucurat de o majoritate confortabilă.

Cum poate o profeție să fie atât de imprecisă?

Există totuși o deosebire. Probabil foarte importantă. În ultimul capitol s-au studiat cazuri provenite dintr-o „străfulgerare", reacții instinctive, viziuni și vise venite de nicăieri. Oamenii aceia au descris niște experiențe involuntare. Nici unul dintre ei nu s-a gândit la previziune. Pur și simplu li s-a întâmplat.

Pe de altă parte, premonițiile nu sunt întotdeauna corecte, probabil din cauză că o mare parte din ele provin din imaginație, dar ele sunt în general corecte, mult mai adesea corecte decât prezicerile prezicătorilor de meserie, lucrători la comandă fermă. Aceasta probabil pentru că privirile furișate în viitor sunt aproape sigur receptate la nivelul subconștientului, strecurându-se pe lângă „ușier" în diferite moduri. Ele nu apar când ai nevoie de ele, nu apar când vrei să cunoști câștigătorul cursei hipice sau când vrei să asiguri o lume înfricoșată că nu va veni războiul. Dacă ar fi așa, am avea o grămadă de psiho-prezicători bogați!

Există câțiva legendari prezicători de-a lungul istoriei despre care se crede că au „văzut" în viitor într-un mod mai sistematic. Dar o examinare mai atentă a raportului dintre eșecuri și succese le cam spulberă legenda. Suntem tentați să ne amintim de loviturile ocazionale și nu de multele cazuri în care au dat greș.

De exemplu, Jeanne Dixon este fără îndoială sinceră și, cred eu, un mediu psihic talentat. Profeția ei despre ascensiunea lui John Kennedy și despre asasinarea acestuia, dovedită de un număr al unei reviste din 1956, cu ani înainte de aceste evenimente, o recomandă. Totuși, forțând rolul de profet de zi cu zi, ea pare să fi făcut preziceri care adesea au fost departe de a se împlini. De pildă, ea a spus că primii vor fi pe Lună sovieticii, în 1965 (au fost de fapt americanii, patru ani mai

târziu), că Richard Nixon va fi un mare președinte (poate că a fost, dar ce ziceți de Watergate!)

Comentariile ei sunt ușor de descoperit. În anii '60 și '70, ea a fost eroina unor cărți, inclusiv biografii. Există acolo și un rezumat al profețiilor ei privitoare la ultimul sfert al secolului nostru.

Ce a spus ea? Că sistemul american bipartid (democrați și republicani) o să ia sfârșit în 1980. În ciuda unei târzii și repede abandonate tentative a miliardarului Ross Perrot din 1992, sistemul bipartid a supraviețuit intact*. De asemenea, ea a nu prezis ascensiunea lui Margaret Thatcher în 1979, în schimb a vorbit de o femeie-președinte în Statele Unite, „în anii '80". Să fi fost vorba de Nancy Reagan?

Războiul din Vietnam, care în 1972 era aproape terminat, ar mai fi durat după ea încă niște ani și ar fi târât Statele Unite într-un teribil conflict cu China, în anii '80. URSS ar fi urmărit hegemonia mondială, dar ar fi fost oprită din veleități de o catastrofă naturală, în 1985. Mulți s-au așteptat să fie vorba de un asteroid sau de o cometă, pe care Jeanne Dixon chiar susține că ar fi văzut-o și care va aduce distrugeri formidabile. De atunci, acest Armageddon tot este împins mai spre viitor, ultimele estimări fiind sfârșitul anilor '90. Jeanne a promis că o să anunțe evenimentul în avans, oricum. Dacă chiar crede că va avea loc dezastrul, această femeie — fără îndoială o bună creștină — ar considera de datoria ei să ofere lumii niște informații, ca să ne putem pregăti pentru acest holocaust.

Desigur, când lumea va fi lovită de aceste dezastre naturale ne vom putea muta în Atlantida — un alt respectat prezicător al zilelor noastre, Edgar Cayce (profetul somnoros, cum i se mai spune) a spus că acesta va ieși din ape, în timp ce California, New York, insulele britanice și Japonia se vor scufunda.

---

* Partidul lui Perrot nu a câștigat locuri în Congres, dar este o forță politică importantă la nivel local. Perrot însuși a câștigat peste 5% din voturile americanilor la alegerile prezidențiale. (n.tr.)

Cu aceste preziceri pe termen lung mai este o problemă. Nimeni nu se sinchiseşte de încălzirea globală, care în următorii 50-100 de ani ar putea să ducă la topirea ghețurilor şi la inundarea zonelor litorale. Nimeni nu a prezis aşa ceva. Deci, sau spunem că a avut dreptate Cayce, sau aşteptăm destul de mult, cât să apară un eveniment care să se potrivească cu o profeţie sau alta.

Au fost efectuate două experimente pentru testarea eficienței profețiilor pe termen lung.

Cercetătorul american Herbert Greenhouse a adunat mai mulți psiho-prezicători în 1972 şi le-a colectat prezicerile pentru următoarele decenii. Aceasta ne va oferi un material de referință foarte prețios în privința profețiilor făcute la comandă.

Articolul său numit „Următorii treizeci de ani: priviri pe furiş" (în revista *Premonitions*) este plin de lucruri minunate. Toate acestea ar trebui să se întâmple în ultimii patru sau cinci ani ai celor treizeci. Altfel, nici urmă de evoluție constantă, în sensul împlinirii lor pe rând.

Există un acord aproape unanim că Japonia va deveni puterea economică dominantă în lume, în vreme ce Germania va domina Europa. Corect, dar nu era uşor de văzut în 1972?

La fel de precisă a fost şi afirmația destul de frecventă că Rusia va deveni aliata Statelor Unite — aparent absurdă, la vremea aceea, dar pe care evenimentele o justifică tot mai mult. Puține s-au vorbit despre căderea comunismului şi de democratizarea Estului, probabil unicul eveniment global important dintre 1972 şi 1992. De asemenea, s-a vorbit mult despre un război global cu China (cu date de declanşare între 1979 şi 1995). Acesta pare la fel de absurd în momentul în care scriu aceste rânduri.

Totuşi, au existat şi potriviri notabile. Altfel, aceste profeții ne par acum nişte stupizenii. Dacă e să ne luăm după ele, până acum aveam leacul cancerului, foametea ar fi fost eradicată, aveam de mult oraşe pe fundul oceanului, un nou tip de teatru,

descoperirea unei planete cu copaci, râuri şi fructe etc. Nu pot garanta că n-o să fie aşa, dar cine crede că toate astea vor exista în 2002?

Celălalt experiment a avut loc în 1980, fiind mult mai specializat. Şapte celebri profeţi americani de tipul cât se poate de lumesc (adică neavând mare lucru de pierdut în materie de reputaţie) au fost solicitaţi să-şi prezinte visele sau viziunile pentru anii '80 şi '90. Acestea au apărut în „Cartea listelor", compilaţie în care viitorologii, economiştii şi scriitorii îşi dădeau cu părerea în privinţa anilor următori. Se pot astfel compara succesele profeţilor care s-au folosit doar de cunoştinţe şi de ghicit, în raport cu cei care declarau calităţi psihice suplimentare. Trebuie să recunosc, ambele grupuri au avut dese eşecuri, psiho-prezicătorii greşind de mai multe ori decât cei care susţineau că nu au puteri deosebite.

Conform mediumurilor, Chicago sau Munţii Stâncoşi vor fi fost devastaţi de catastrofa unui reactor nuclear între 1983 şi 1985. În aceeaşi perioadă, reprogramarea ADN-ului ar fi rezolvat problema cancerului. Până în 1984, birourile vor fi lucrat doar patru zile pe săptămână, pentru economie de energie. Până în 1991 (1987, în altă viziune), televiziunea tridimensională va fi pătruns în toate căminele, iar poluarea va fi fost eliminată. Dolarul american va fi fost lovit de o stabilizare peste noapte, în 1990, când zece dolari vechi vor fi devenit un dolar nou. Şi (prezicerea mea favorită), în anii '80 oamenii vor fi început să construiască în masă şanţuri de apă în jurul caselor!

Dacă asemenea preziceri nu v-au impresionat, ce ziceţi de următoarele? Secretele Atlandidei vor fi fost descoperite într-un fel de capsulă a timpului îngropată într-o piramidă egipteană, iar o specie binevoitoare de extratereştri (probabil destul de proşti) ne vor fi vizitat şi ne vor fi invitat să facem parte din federaţia galactică! Pe mine, acestea m-au siderat întotdeauna.

* * *

Asta nu înseamnă că nu au existat şi succese surprinzătoare. Unul dintre prezicători a văzut că în 1982-83 Gaddafi al Libiei va începe să devină o ameninţare pentru Occident, echipat cu arme sovietice, sau că Argentina va începe să emită pretenţii asupra unor insule (din păcate, războiul din Falkland nu a fost prevăzut, inamicul Argentinei din viziune fiind Chile!) Sau că în 1984 au început luptele între Iran şi Irak.

Toate cele de mai sus provin de la o femeie din Texas, numită Bertie Catchings. Am fi tentaţi să luăm mai în serios profeţiile ei. Din nefericire, cu cât încearcă să treacă mai departe de 1980, cu atât mai puţin precise sunt profeţiile, deşi unele se mai potrivesc.

Ea a văzut maşini cu hărţi memorate de computerul de bord şi din 1990 telefoane mobile, cărate în buzunar sau poşetă, foarte răspândite — totuşi, nu a văzut cum acestea pot deveni agasante pentru călătorii din autobuze sau trenuri! Cu toate acestea, am mari îndoieli cu privire la realizarea în viitorul apropiat a unei linii ferate subterane între Chicago şi Dallas, cu vagoane tip „glonte", la viteze foarte mari.

Să nu uităm, totuşi, francezii au din 1980 trenuri TGV de suprafaţă între Paris şi Lyon, care mai nou fac şi drumuri până la Londra, prin tunelul de sub Canalul Mânecii (deşi prin acesta trenurile mai mult se târăsc).

Viziunea extraterestră a doamnei Catching este mai modestă şi mai fezabilă. În 1995, vom fi descoperit pe Lună unelte de minerit ale unor vizitatori din spaţiu de acum multe mii de ani.

Mergând mai departe, după 2000 copiii vor purta balize electronice, ca să nu se piardă vreodată, speranţa de viaţă va fi de 150 de ani, mulţumită progreselor medicale şi — mult mai puţin plauzibil — o serie de poduri flexibile vor traversa Atlanticul, iar oamenii vor putea merge pe propriile picioare din Europa în America!

* * *

Dar jocul favorit al profeților (o adevărată industrie) este interpretarea și reinterpretarea versetelor foarte absconse ale misticului francez Michel de Nostre Dame. Acestea au fost scrise cu peste 400 de ani în urmă.

Viziunile acestuia, cunoscut mai ales sub numele de Nostradamus, se referă aproape sigur la secolul lui, de aceea le-a reprezentat anagramat, simbolic, ceea ce le face foarte esoterice. Îi era clar frică de persecuții din partea mărimilor bisericești și laice implicate în profeții.

Oricum, după cum s-a văzut, cu cât profeția este mai îndepărtată în timp de evenimentul prezis, cu atât ea se pierde în cețuri. Deși puține sunt imaginile care pot fi recunoscute peste timp, credulitatea noastră și ambiguitățile au făcut să credem că Nostradamus a schițat o hartă detaliată a viitorului pe secole înainte.

Motivul pentru care „catrenele" și „centuriile" lui Nostradamus (cum se numesc seturile lui de o sută de strofe a patru versuri) continuă să atragă fiecare generație care apare este provocarea lor intelectuală. Ele formează singura carte — în afara Bibliei — care continuă să fie tipărită încă de la inventarea tiparului.

Ele sunt un adevărat joc uriaș, la care poate lua parte oricine. Nimeni nu a câștigat vreodată, dar premiul jocului se crede a fi o istorie a zilei de mâine. Tot ce ar trebui ar fi să decodifici aceste încâlcite și aparent lipsite de sens versete, scrise într-o franceză arhaică și obscură și pline de trimiteri astrologice. Ușor de zis, greu de făcut, dar marea plăcere a jocului este să încerci.

Până acum, unele dintre profețiile lui au fost folosite de zeci de ori pentru a se „potrivi" pe diverse evenimente din ultimele secole. Îndată ce se petrece ceva care pare să fie mai potrivit cu profeția, traducerile până atunci acceptate fac pe tăcute loc altora, care la rândul lor vor fi considerate „interpretările greșite din trecut".

Acestea spuse, trebuie să recunoaștem totuși că există în scrierile lui Nostradamus unele fraze care atrag atenția. Cei ce

doresc să le studieze vor descoperi în publicațiile Ericăi Cheetham obiectivitate și competență.

Tipic pentru profețiile acestea este o repetată referință la Hister, cum ar fi Versetul 29 din Centuria 5, care arată cum „Republica Venețiană va fi tulburată de Hister". Pe vremea lui Nostradamus, Hister era numele vechi al Dunării, deci interpretările dinainte de secolul nostru s-au bazat pe această analogie. Dar, la apariția pe scenă a lui Adolf Hitler, cum mare parte din aceste versuri par să vorbească despre un șef militar, s-a presupus că Nostradamus a greșit cu puțin numele lui Hitler. Nu mă îndoiesc că în anul 2097, când marele șef de armate Bert Mister va ieși la rampă, se va găsi cineva care să sublinieze că H-ul lui Nostradamus era de fapt un M și toate interpretările vor fi chinuite să se potrivească noului scenariu.

Închipuiți-vă ce va fi când săpăturile vor descoperi această carte, cu profeții de Jenny Randles, iscându-se discuții aprinse din cauza acestor considerații ale mele, emise foarte în treacăt, de altfel.

Pe de altă parte, ce facem cu una din ultimele lui profeții (asta dacă numerotarea lor are vreo noimă) — Versetul 100 din Centuria 10 — în care, permițându-și licențe artistice și adăugând puțină sare și piper, el pare să spună că „Anglia va ține marele și puternicul ei imperiu timp de 300 de ani — mari forțe vor străbate uscatul și marea și portughezii vor fi făcuți praf"?

Pe vremea lui Nostradamus era ușor previzibilă expansiunea britanică, iar portughezii au fost, pentru un scurt timp, rivalii navali ai englezilor, deci catrenul poate fi înțeles în acest sens. Totuși, astăzi nu prea are mare importanță. Putem să jonglăm cu cifrele și să spunem că imperiul britanic a stăpânit mările peste 300 de ani (350, vor spune cei mai mulți istorici). Să fie deci o uimitoare prezicere, sau o simplă deducție logică, ajutată de puțin noroc?

Profețiile sunt foarte rareori datate, dar în aceste puține ocazii ele creează premisele reinterpretării și deci sunt cele mai

interesante. Totuşi, adesea, aceste date trebuie extrase din mişcările planetelor şi uneori se pot referi la perioade de luni sau ani de zile sau chiar la mai multe date posibile dintr-un secol. Doar în două sau trei versete există date exact specificate în viitor. Din motive evidente, acestea sunt cele mai importante.

El pare să descrie un dezastru în Londra, „în anul şase şi de trei ori douăzeci" — aceasta însemnând poate 1666, dar poate 1966, desigur. Istoria spune că în 1966 nu a avut loc nici măcar un incendiu mai mare, deci unii au spus că ar fi vorba de dezastrul de la Aberfan, presupunând (cum adesea se face când e vorba de Nostradamus) că Londra reprezintă nu numai capitala, ci şi ţara pe care o conduce.

Adevărata dramă apare când vrem să aplicăm aceste preziceri la evenimente care încă nu au avut loc. Majoritatea interpretărilor bat monedă pe ideea că Nostradamus a văzut un conflict generalizat la sfârşitul secolului nostru (expresii ca „marea revoluţie a numerelor" fiind interpretate ca schimbul de la 1999 la 2000).

Inutil să spun, dacă ştii ce versete să alegi poţi pastişa o istorie a viitorului, dar foarte dubioasă. Dar într-un catren înfricoşător (Centuria 10, Versetul 72), Nostradamus este neobişnuit de clar: „În anul 1999 şi şapte luni, un mare rege al terorii va coborî din ceruri. Acesta va reînvia marele regat al mongolilor. Şi înainte şi după, Marte va stăpâni bucuros."

Oare nu este aici prezicerea unui teribil eveniment în iulie 1999? Dar ia staţi puţin: nu cumva este septembrie 1999? Depinde de modul în care interpretăm noţiunea de lună — cea calendaristică, sau cea astrologică, plus că trebuie ţinut cont de schimbarea calendarului de la Nostradamus încoace. Este greu să mai raportezi datele vechi la ceea ce astronomii moderni au declarat a fi data potrivită cel mai bine cu mişcările din univers.

Şi cum e cu stăpânirea lui Marte? Dacă e vorba de Marte, zeul războiului, cum au presupus cei mai mulţi, ce război este pe cale să izbucnească în 1999? Sau e vorba de Marte într-un sens mai obiectiv? Dacă americanii şi ruşii vor lansa mult

discutata misiune comună spre Marte — s-a avansat chiar anul 1999 — nu cumva trebuie să ne schimbăm părerea despre semnificația versetului?

Da, dar cum rămâne cu revenirea mongolilor? Nostradamus a folosit termenul de „angolmois", necunoscut de nimeni, dar declarat de unii ca un soi de anagramă la „rois Mongols" — regi mongoli.

Iar descinderea din cer este prin ea însăși impresionantă, nu? Evident, spun mulți, o rachetă nucleară. Sau este cometa Jeannei Dixton, care o să izbească Pământul? Să spunem că va lovi emisfera nordică și va devasta Europa și America de Nord. Cine va beneficia cel mai mult (cine vor fi noii lideri mondiali, adică?) — posibil vechii regi mongoli răsărit. Într-adevăr, în alt catren mult vehiculat (Centuria 2, Versetul 29), deși fără vreo legătură cu anii 1990, Nostradamus spune cum „răsăriteanul se va scula din tronul său și va traversa Italia ca să ajungă în Franța... lovind cu biciul lui pe toți" — evident, datorită cometei, hoardele orientale vor invada o Europă demoralizată.

Prin 1993, alți decodificatori ai lui Nostradamus veneau cu ideea că poate aceste prevestiri se referă la conflictele brusc apărute în Europa de Est, cum ar fi conflictul iugoslav. Acum este la modă folosirea profețiilor (inclusiv despre peștii care fierb în Marea Egee) pentru a prevesti un inevitabil holocaust nuclear care se va întinde din Europa de Est spre Italia și Franța.

Sau, altfel spus, porcii s-ar putea să zboare (ciudat, Nostradamus a prezis și apariția „omului pe jumătate porc", și a unor „bestii brutale", care „vorbesc" — interpretat ca viziunea unei lupte aeriene și a măștilor purtate de piloți în timpul celui de-al doilea război mondial care-i făcea să arate ca niște porci când strigau „inamic 90 babord").

Adevăr grăiesc, singurul lucru care se poate spune despre Nostradamus cu siguranță este că el a prevestit că pe la sfârșitul verii lui 1999 se va întâmpla ceva destul de rău. Dar nu este nici pe departe profeția finală a lumii, cum pare la prima vedere.

* * *

Cred că lecția tuturor acestor previziuni ale viitorului e destul de subțire. Acestea funcționează ceva mai bine pe termen scurt şi în vise în care subiectul ajunge în contact cu subiecte care îl afectează direct şi în care impactul emoțional asupra lui este important.

Ocazional, aceste vise pot să „vadă" evenimente globale şi tot ocazional ele „sar" peste mai mult decât câteva ore sau zile. Dar acestea sunt excepții. Mi se pare foarte dificil să arunci o privire asupra viitorului îndepărtat; după cum indică experiențele, cu cât eşti mai depărtat de viitorul apropiat, cu atât mai imprecise sunt ele.

În această privință, profețiile făcute conştient, voit, sunt din capul locului sortite eşecului. Nu spun prin asta că nu ar exista şi viziuni autentice. Chiar cred că am recunoscut unele. Dar trebuie să fim foarte prudenți în abordarea pe termen lung, mai ales când e vorba de profeții scoase pe bandă rulantă. Mi se pare că banda rulantă induce multe concepții eronate.

10

Reacții în lanț

Când am încercat să folosim calitățile precognitive pentru previziuni şi avertismente, ne-am lovit de o problemă pe care nici tehnologia informațională actuală nu o poate rezolva: nu există suficiente date pentru o corelare statistică a tendințelor şi modelelor repetitive ale evenimentelor ce vor veni.

Pentru rezolvarea acestei probleme este nevoie de mai mult de un vis sau două care să descrie o posibilitate. Dar s-ar putea să existe o cale prin care să se îndeplinească cerințele statisticii, o cale despre care cred că nu a scris nimeni până acum. Am bănuiala că ea se va dovedi o serioasă metodă de privire în viitor.

Voi numi acest fenomen „reacția în lanț", fără a susține că sunt descoperitoarea sa. Ideea a venit într-un fel care, deşi remarcabil, decurge firesc din vechile teorii asupra timpului. Singura cale reală de ilustrare a conceptului este prin exemplificare. Înainte de aceasta trebuie însă să medităm puțin asupra ideii globale de coincidență.

Cei mai mulți dintre noi consideră coincidența, probabilitatea — foarte slabă, dar nu supranaturală — ca două evenimente să aibă loc simultan. Te întâlnești la o petrecere cu cineva şi afli că v-ați născut în aceeaşi zi a anului. Asta e o coincidență. Calculezi probabilitatea şi vezi că nu e prea mică — 1 la 366, iar la petrecere sunt cam 30 de oameni, probabilitatea devenind 1 la 12.

Dar avem un simț interior care spune că e ceva mai mult în treaba asta. Toți ştim zicala cu lucrurile care „vin câte trei".

Acesta este răspunsul convingerii subconştiente, sedimentate în ere întregi, că evenimentele astea apar împreună mai puţin întâmplător decât s-ar părea.

Pe la începutul secolului nostru, s-a înfiripat o stranie relaţie între fizicianul Wolfgang Pauli, specialist în teoria cuantică, ale cărui lucrări despre natura reacţiilor atomice, la un nivel la care timpul şi spaţiul se comportă de-a dreptul mistic, încă sunt extrem de valoroase, şi unul dintre cei mai celebri psihologi ai timpurilor moderne, Carl Jung. Acesta este promotorul conceptului de subconştient colectiv — acea informaţie primordială pe care o posedăm toţi, la nivelul cel mai de jos.

Fizicienii consideră că în acest loc se poate determina realitatea cuantică. Psihologii bănuiesc că de aici poate porni elucidarea modelelor comportamentale comune. Noi, ca unii care studiem timpul, trebuie să remarcăm că aici pare a exista un continuu atemporal, aspaţial, în care se poate regăsi şi informaţia călătoriei în timp. Când informaţiile de aici trec de pragul porţii păzite de uşierul nostru şi ajung la nivelul minţii noastre conştiente, are loc o aparentă anomalie temporală — fie o experienţă a unei vieţi trecute, fie un raport telepatic cu o persoană iubită, fie un vis precognitiv.

Am aflat că uneori, când informaţia nu este trimisă direct conştientului, ea poate manipula comportamentul nostru prin intermediul subconştientului. Aşa se face că de multe ori când avem o intuiţie, o premoniţie, nu urcăm la bordul avionului, nu luăm trenul, sunăm „din impuls" pe cineva exact când are nevoie de noi, sau facem un pas în spate exact la timp ca să scăpăm de un proiectil etc.

Aceste lucruri ni se întâmplă tuturor, probabil foarte des. De cele mai multe ori, nu suntem conştienţi de aceasta, deoarece credem că ele provin din reacţia conştientă, logică, la diversele pericole.

Dar dacă, după cum spun fizicieni ca Pauli, reacţiile subatomice sunt şi ele condiţionate într-un anume grad de

alegeri impulsive şi de observaţiile asupra lor, obligând atomii să se distribuie după anumite combinaţii, atunci putem extinde conceptul de comportament impulsiv subconştient din subconştientul colectiv la realitatea subatomică însăşi.

Drept rezultat, evenimentele par să survină „la întâmplare", adică să fie produsul unor reacţii atomice sau individuale haotice. Dar, presupunând că între subconştientul colectiv şi lumea subatomică există un soi de transfer de informaţii, atunci este vorba mai corect de un răspuns la detectarea colectivă a acestor informaţii nevăzute. Instinctul, premoniţia, ar fi ceea ce apare în mintea unei persoane, a întregii umanităţi, pe baza realităţii subatomice.

Jung şi Pauli, fără a avea vreo informaţie despre experienţe temporale, au inventat termenul de „sincronicitate" (adică două evenimente care apar împreună în timp) pentru coincidenţele semnificative. Coincidenţa semnificativă este un eveniment care este ceva mai mult decât o fluctuaţie statistică, cum ar fi întâlnirea a doi oameni care au aceeaşi dată de naştere.

Iată un caz real, care ne va ajuta să înţelegem ceea ce vi se propune. O prietenă a mea conducea pe o autostradă aglomerată. Dintr-o dată („fără motiv", cum a spus ea) a ieşit de pe banda ei şi a intrat pe cea de viteză superioară. Fără să se asigure. Ar fi putut fi un accident teribil. Din fericire, nu era nici o maşină pe banda respectivă. Apoi, peste vreo zece secunde de „nebunie şoferistică", camionului din faţă i s-a spart un cauciuc şi a cotit spre fosta ei bandă. Dacă ar fi rămas acolo, ar fi fost lovită. Actul ei ilogic, ca răspuns la un impuls subconştient, a salvat-o de la o catastrofă.

Din cele discutate până acum în carte, probabil că vă închipuiţi ce s-a întâmplat. Informaţia despre accident s-a strecurat cumva înapoi prin timp. În alte condiţii, dacă ar fi „dormit", probabil ar fi fost într-un vis asemănător cu realitatea, care putea sau nu să fie ţinut minte. Aici nu a existat alegere. Ocolirea uşierului a avut loc prin punerea la lucru a

subconştientului, cu rapiditate. Ca răspuns la informaţie, a apărut comportamentul ei „impulsiv", ea nefiind nici o clipă conştientă că a primit informaţii în avans.

Ne este uşor să trecem de la acest caz particular la o vedere mai largă, în care subconştientul colectiv este recipientul aceluiaşi tip de informaţie venită în avans.

Să spunem că însăşi societatea noastră a pornit-o pe un curs „riscant", nu doar precum acea femeie care schimbă brusc banda. În faţă se găseşte un pericol, despre care apare în avans o informaţie. Aceasta atinge anumit minţi şi provoacă fenomenul precognitiv, de pildă prin vise. Dar semnalul din viitor se poate adresa şi nivelului colectiv, printr-o modificare subtilă a comportamentului social.

James Lovelock a conceput „ipoteza Gaia". Conform acesteia, ar exista o intercorelare între speciile trăitoare şi sistemele închise de pe Pământ, cum ar fi clima. Ideea de ecologie şi conservare este un corolar al acestei ipoteze. Dar în iulie 1993 Lovelock a venit cu o idee nouă, spectaculoasă. De ce se interesează oamenii atât de serios de dinozauri? Aceste fiare, care oficial au dispărut acum 65 de milioane de ani — mult înainte de apariţia vreunor mamifere cât de cât asemănătoare cu oamenii — ne-au captat atenţia de o manieră surprinzătoare. Filmul lui Steven Spielberg, *Jurassic Park*, bazat pe cartea lui Michael Crichton, în care dinozaurii sunt aduşi iar la viaţă prin metode genetice, a devenit în vara lui 1993 cel mai mare succes din istoria cinematografiei în privinţa încasărilor.

O parte din acest interes a fost indus prin publicitate. Dar oamenii au, probabil, o nevoie interioară puternică să vadă cum dinozaurii supravieţuiesc pe ecran. Lovelock se întreabă dacă nu cumva specia noastră a primit în subconştientul colectiv informaţii că specia noastră se apropie de sfârşitul existenţei sale pe Pământ. Dacă lucrurile evoluează ca până acum, planeta va ajunge într-o criză ecologică şi oamenii vor dispărea de la

sine. Noi nu am stăpânit planeta nici pe departe atât de mult timp ca dinozaurii, care erau departe de reptilele stupide şi lente pe care le credem. Totuşi, ei au sucombat, după 100 de milioane de ani de supremaţie, în urma unui dezastru natural la scară planetară, despre care mulţi spun că ar semăna cu asteroidul sau cometa profeţită de Jeanne Dixon, care ar schimba peste noapte toată planeta.

Dacă ne aşteaptă după colţ un asemenea dezastru, atunci ipoteza pe care o propun duce la concluzia că semnalele vor fi trimise cu mult înainte şi vor afecta mult mai multe persoane decât orice tragedie obişnuită. Ne putem aştepta la recrudescenţa activităţii de profeţire a zilei de apoi, la un interes mai mare faţă de precunoaştere, la coşmaruri legate de un holocaust, de focuri căzute din cer. Vor exista probabil şi efecte mai subtile, cum ar fi tendinţa de deplasare a populaţiei, oamenii părăsind instinctiv zonele afectate direct, pentru altele, mai sigure, aflate la înălţime. Dacă vrem să descoperim semnele prevestitoare ale unor teribile întâmplări care ne aşteaptă pe toţi, aceste lucruri trebuie urmărite.

Lovelock, fără a fi mistic şi fără a gândi în termenii de mai sus, spune că suntem fascinaţi de dinozauri ca rezultat al detectării la nivelul subconştientului colectiv a ideii subtil infiltrate că s-ar putea să le împărtăşim soarta curând.

Dacă această idee a detectării subconştientului la nivel socio-cultural este corectă, ne-am putea aştepta să se întâmple anumite lucruri. Oamenii vor fi împinşi să comită acte motivate subconştient, ciudate şi fără explicaţie, poate chiar nebuneşti. Dar acesta ar fi răspunsul la neştiuta detectare a informaţiei. La nivel general, pot să apară schimbări majore în tendinţele culturale, ca reacţie la impulsurile venite în avans prin timp.

O idee similară, dar cu mai mult miez, este că evenimentele vizibile sunt rezultatul unor reacţii subatomice (cum sunt de acord mai toţi oamenii de ştiinţă), iar dacă rezultatul acestor reacţii se răsfrânge măcar parţial asupra subconştientului colectiv (cum mulţi fizicieni au început să fie convinşi, după

modelul experimental al structurilor subatomice din univers), atunci va exista o consecință mult mai dramatică. Orice informație detectată subconștient înainte de timp la nivel colectiv și care este destul de puternică pentru a crea alte tendințe comportamentale, poate cauza chiar schimbări în realitatea însăși. De vreme ce conștientul ghidează reacțiile subatomice spre rezultate specifice, creând evenimente și realitate, atunci tot ce duce la schimbări la nivelul subconștientului colectiv poate să se adapteze la rezultatul reacțiilor subatomice și, prin urmare, chiar lumea reală.

Cu alte cuvinte, este perfect posibil ca evenimentele reale să fie manipulate prin forțe subtile, nevăzute dar puternice, din subconștientul nostru colectiv. Acestea vor răspunde cumva informației venite prin timp.

Ceea ce vom vedea va fi o serie de evenimente prevestitoare — așa cum s-ar produce și schimbările în comportamentul uman. Deși vom recunoaște aceste schimbări instinctive de comportament și nu vom fi foarte șocați de gândul că sunt semne prevestitoare, nu vom fi niciodată capabili să anticipăm un efect similar în realitatea însăși. Dar discuția de mai sus implică cu tărie faptul că va trebui să ne așteptăm totuși la aceasta.

Cele mai multe din misterioasele cercuri în lanuri, formate începând cu sfârșitul anilor '70, mai ales în jurul locurilor sacre cum ar fi Stonehenge din sudul Angliei, sunt fără îndoială munca unor farsori. Unele, puține, sunt totuși și rezultatul unor energii naturale rare. Dar ele au provocat reacții sociale fără precedent, fiind vizitate de milioane de oameni anual. Ele par să atragă persoanele psihosenzitive așa cum mierea atrage muștele.

Este posibil ca aceste cercuri să fie consecința unei detectări înainte de timp a unui dezastru ecologic iminent și un mijloc foarte vizibil de exprimare a acestui avertisment. Nu are importanță dacă farsorii sunt manipulați să muncească la ele, sau dacă clima locală face ca ele să apară mai mult în anumite zone, sau dacă sunt noi aranjamente inexplicabile ale structurii

moleculare a celulelor chiar din respectivele lanuri. Acestea sunt cele trei teorii cu răspândire, dar dacă ceea ce spun este corect, atunci fiecare dintre ele anticipează consecinţele unuia şi aceluiaşi fenomen care se circumscrie apariţiei cercurilor. Cu alte cuvinte, s-ar putea ca toate teoriile să fie corecte. Dar ceea ce contează este nu cum apar aceste cercuri, ci de ce.

Exemplul nu este izolat. La o scară mai mică, atunci când ne lovim de evenimente dramatice, dar nu planetare — ca un dezastru ecologic — ne putem aştepta să vedem o serie de întâmplări care par a fi coincidenţe (fie ele de tipul „toate lucrurile vin câte trei") şi care prin manifestarea lor sunt semnificative. Acestea vor putea fi declanşate de primirea înainte de timp a informaţiei, care va modela reacţiile atomice. Rezultatul va consta în evenimente reale, cum ar fi cercurile din lanuri, nu numai în vise sau schimbări de comportament.

S-ar putea să avem la dispoziţie posibilităţi spectaculoase, pe care noi le neglijăm. Avertismentele din viitor pot să vină la scară mare, de o manieră deschisă, vizibile de către toţi. Dar nu suntem conştienţi de ele, pentru că nu ne uităm la tendinţe sau le înlăturăm din categoria evenimentelor semnificative, spunând că sunt simple coincidenţe.

Da, ele sunt coincidenţe, dar nu lipsite de semnificaţie. Este vorba de sincronicitate.

Există nenumărate exemple de sincronicitate. Am un dosar uriaş, provenit din experienţele proprii şi din exemplele oferite de alţii.

La nivel personal, un caz interesant, foarte simplu, a apărut când sortam un uriaş număr de fişiere de caz, cu nume de martori pe ele. În timp ce făceam asta, tatăl meu a fost chemat acasă de mama, prin telefon. Am terminat copierea datelor, după care am intrat într-un fel de blocaj mental, rămânând cu unul din dosare în mână o veşnicie, privind în gol, uluită de ciudăţenia că era chiar numele dosarului pe care tocmai îl terminasem. Deşi nu-mi dădeam seama, era de fapt

acelaşi dosar, pe care-l ţineam în mână pierdută de câteva minute. Nu aveam nici un motiv logic să mă ocup de el atât de mult. Apoi, dintr-o dată, m-a sunat mama: „Scrie un nume; tatăl tău vrea să-l ţin minte." Nu a fost nevoie să-l scriu. Numele era chiar în faţa mea, îl ţinusem în faţa ochilor pentru câtăva vreme.

Bănuiesc că ceea ce s-a întâmplat a fost că această premoniţie a fost manipulată de coincidenţa — prin timp — că ţineam în mână dosarul cu acel nume. Dacă mama ar fi scris pur şi simplu numele spus la telefon şi nu ar fi vorbit cu mine, probabil că aş fi scăpat de vrajă şi nu aş fi ştiut niciodată că m-a pândit un moment de iraţionalitate.

În alt caz, mă plimbam pe un drum din Seacombe, aflat pe lângă râul Wirral. Acolo am încercat disperată să-mi amintesc numele unui doctor la care fusesem cândva şi de care aveam nevoie atunci. Luptându-mă să-mi amintesc, mergeam pe drum fără să mai iau seama. M-am trezit într-o bibliotecă. Nu avusesem nici o intenţie să ajung acolo, dar am avut senzaţia stranie că era important. Aşa că m-am lăsat „luată de apă". Am ajuns la pupitru şi am observat coada. Cineva lua o carte. Numele autorului — foarte vizibil — era Pattinson. Doctorul se numea Pattiniot. Evident, „coincidenţa" mi-a amintit pe loc numele şi mi-a rezolvat problema.

Singurul lucru eronat din această poveste este descrierea. Nu am găsit cuvinte să exprim atmosfera de basm în care intrasem. Bănuiala mea este că nu a fost o coincidenţă oarecare, ci o manifestare a sincronicităţii.

Un om din Liverpool mi-a povestit despre o extraordinară zi, în care a petrecut inutil ore întregi căutând în magazinele din centru un ciocănel de care avea nevoie pentru o problemă domestică. Frustrat, se plimba fără ţintă, când s-a trezit pe o alee în spatele a două blocuri. Dintr-o dată, ceva a căzut, iar el a ridicat un mic ciocan din iarbă. S-a uitat în sus, dar nu a putut

vedea de unde căzuse, deşi erau ferestre deschise şi exista şansa să fi căzut accidental. Partea vinovată, probabil înfricoşată de periculosul act, nu şi-a făcut apariţia. Oricum, omul nostru a luat ciocanul şi a plecat spre casă. Era exact ce-i trebuia.

Aici, nu numai că mişcările i-au fost motivate astfel încât să fie la locul potrivit în momentul potrivit, dar şi reacţiile persoanei care a scăpat ciocanul au fost afectate subconştient, ca să-l scape exact la momentul potrivit.

Actorul laureat al Oscarului, Anthony Hopkins, ne oferă un alt exemplu. Primise să joace un rol în filmul *Fata din Petrovka*, dar căutase în zadar în librăriile din Londra un exemplar al cărţii. Apoi, plimbându-se prin staţia de metrou Leicester Square, a văzut un exemplar al cărţii, lăsat pe o bancă. A ridicat-o, fără să se uite la adnotările de pe margine.

După câteva săptămâni, Hopkins a plecat spre platouri, unde l-a întâlnit pe autorul romanului, care i s-a plâns că a pierdut propriul exemplar din carte, după ce a împrumutat-o unui prieten din Londra. Nu o mai putuseră găsi, iar pentru el notele marginale erau de o mare importanţă.

Evident, cartea era exact cea descoperită pe o bancă de la metrou de actorul care avea rolul principal, prin „coincidenţă".

Este evident că statistica este deconcertantă, dat fiind numărul de exemplare ale cărţii, numărul de oameni care folosesc metroul londonez zilnic, posibilitatea ca unul dintre ei să găsească cartea, ca să nu mai vorbim de căutarea disperată. Şi ea este găsită de singura persoană capabilă să o returneze proprietarului! Nu putem decât să tragem concluzia că am văzut o ilustrare a ceea ce eu numesc sincronicitate motivată.

Există sute de asemenea cazuri în dosarul meu.

Acum, suntem pregătiţi destul ca să putem să auzim o poveste şi mai fantastică. Aceasta trece de pragul incredibilului într-o oarecare măsură, dar o pot susţine cu dovezi materiale de neatacat. Cred că ea arată destul de bine ceea ce ar trebui să urmărim în căutarea reacţiilor în lanţ din lumea mare.

Începem cu, probabil, cel mai tulburător din visele mele precognitive.

În noiembrie 1983, am fost în vizită în Statele Unite. Mulțumită prietenului meu, regretatul astrofizician J. Allen Hynek, am luat o cină cu un astronaut de la NASA. Aceasta plănuia prima misiune din ultimii doi ani în care un civil avea să fie transportat cu naveta în spațiu. Am discutat misiunea în detalii, cum ar fi cine poate fi selecționat. Aveam să aflu că e vorba de o profesoară, numită Christie McAuliffe.

Câteva zile mai târziu, am vizitat Cape Canaveral și am privit emoționată lansarea unei navete. Ambele experiențe mi s-au întipărit puternic în minte, fiind interesante, memorabile.

Unul din principalele motive pentru care am fost în Statele Unite a fost obținerea de material documentar pentru o carte pe care o scriam, în numele și împreună cu doi colegi, Brenda Butler și Dot Street (Dot era cu mine în America). Cartea era despre un incident petrecut într-o bază aeriană americană din estul Angliei, în 1980, pentru care nu se găsise (și nici nu s-a găsit până acum) vreo explicație. Când cartea a fost terminată, peste circa trei luni, am numit-o *Prăbușire din cer*, titlu cam ciudat privind retrospectiv, fiind vorba despre un obiect necunoscut căzut din aer și aterizat în pădure, cu care, de altfel, oficialii bazei ar fi avut o întâlnire de aproape.

Mare parte din informațiile culese dintr-un caz similar din Texas se potriveau foarte bine cu cazul de mai sus, în loc de USAF fiind însă NASA. Am dat capitolului care amintea acest caz similar numele *Houston, avem o problemă**, mesaj celebru în lumea spațială.

La vremea aceea, nici unul dintre titlurile alese nu mi s-a părut ciudat. Păreau foarte potrivite. Doar după aceea am început să-mi fac probleme.

Prăbușire din cer a fost publicată în cele din urmă în octombrie 1984. Am dat timp de o săptămână interviuri la posturi de radio. Într-o noapte, înainte de a merge în West

* Mesajul care a anunțat avaria de pe Apollo 13 (n.tr.).

Midlands, am avut un vis foarte animat. A fost destul de puternic pentru a-l înregistra în scris, pe scurt, neavând prea mult timp, din cauza programului încărcat.

În visul meu, vedeam o navetă cum decolează şi explodează. Am văzut ruptura de la unul dintre rezervoarele de combustibili chimici şi mi-am închipuit că aceasta este cauza. Efectul asupra mea a fost teribil, dar ştiam că nu se lansează curând nici o navetă în misiune. Oricum, nu am avut ocazia de a mă gândi prea mult dacă a fost sau nu vorba de un dezastru la NASA. Fiind ocupată, după cinci sau şase ore visul mi-a dispărut din memorie.

În dimineaţa aceea am plecat din Cheshire, pentru primul interviu al zilei, la Wolverhampton, dar trenul s-a oprit chiar înainte de intrarea în oraş. Peste câteva minute, am trecut pe lângă locul unui accident, cu pompieri şi salvări în aşteptare. Ajunsă la destinaţie (Beacon Radio), am aflat la ştirile de prânz că un uriaş rezervor chimic de la o uzină aflată exact lângă linia ferată suferise o ruptură şi explodase în flăcări, omorând un lucrător. Aceasta se întâmplase cu câteva minute înainte ca trenul meu să treacă pe acolo. Nu ştiu dacă ar fi fost un pericol (deşi puteam fi la nu mai mult de 30 de metri de rezervorul explodat). Oricum, am fost cel mai aproape în viaţa mea — în spaţiu şi timp — de locul unui dezastru. Mi s-a părut că în aceste condiţii visul meu are o semnificaţie.

Am tras concluzia că impresia vederii rezervorului spart şi explodând într-o mare de flăcări a fost dramatizată de mintea mea, suprapunând-o peste amintirile foarte vii ale navetei care decola, purtată spre cer de uriaşe rezervoare de combustibil, care sunt detaşate cu ajutorul unor explozii controlate. Era un exemplu tipic, deşi tulburător, de funcţionare a precogniţiei în vise, chiar dacă lucrurile nu au stat la fel. De pildă, naveta văzută de mine în vis decolase pe întuneric, în timp ce cea văzută în realitate (ca şi rezervorul explodat din Wolverhampton) era ziua.

Cam cu un an mai târziu, pe 28 ianuarie 1986, îmi amintesc cum imaginile teribile de la Cape Canaveral m-au smuls de la lucru. Naveta explodase la decolare. Era exact misiunea despre care discutasem cu doi ani înainte la cină cu un astronaut al NASA, prima în care se lua un civil la bord. După cum avea să se demonstreze, cauza catastrofei a fost un defect într-un inel care lega rezervorul de combustibil de navetă. Se crease o ruptură, apoi o explozie ca o uriaşă minge de foc, exact ca în visul meu.

Dintr-o dată, cele două imagini gemene mi s-au suprapus în minte. Scenele reale se repetau obsesiv la TV, redând ultimele câteva secunde ale navetei. Amintirile mele vechi de 15 luni erau similare în multe privinţe, totuşi diferite. Principala deosebire — naveta decolase ziua. Dar ecranul meu era în spatele ferestrei. Afară era întuneric beznă, dimineaţa devreme, iarna, în Anglia.

Implicându-mă personal în acest eveniment, am urmărit mai mult decât de obicei ştirile TV. Aceasta, paradoxal, ar fi trebuit să creeze un curent contrar în timp, mărind şansele de a prevedea evenimentul.

În cele din urmă, m-am bucurat că astronautul cu care luasem cina în Statele Unite nu fusese la bordul lui *Challenger*. I se schimbase misiunea exact la o zi după întâlnirea noastră. A zburat într-o misiune mult mai târziu. Cu toate acestea, eram destul de interesată să caut alţi oameni care au avut o premoniţie a dezastrului. Nu am făcut eforturi speciale de a-i găsi, cum ar fi publicarea unor anunţuri în presă. Dar unele dintre poveştile lor gravitau în jurul meu, cum mă şi aşteptam.

Un exemplu tipic este al unui dentist din Manchester, care avusese o serie de vise în săptămânile dinaintea exploziei. Acesta a văzut un vehicul straniu căzând spre pământ. Apoi a înţeles că nu decola ca un avion normal, de pe o pistă, ci se ridica aproape vertical, dar nu perfect vertical. Încă se lupta cu imaginile confuze, când a văzut dezastrul navetei şi-a dat seama

ce visase. Unghiul aproape, dar nu perfect vertical al decolării este o combinație dintre unghiul cu care camerele de la sol iau imaginile navetei care urcă rapid și unghiul, într-adevăr, ușor oblic, sub care decolează naveta.

Dar șocul cel mare a venit din partea unui om numit John Webb, programator de calculatoare la Warwickshire. Am început să corespondăm cu o lună înainte de tragedia navetei, discutând despre interesul nostru comun într-o povestire scrisă de Nigel Kneale, intitulată *Quatermass and the Pit*. Paradoxal, aceasta are legătură chiar cu afacerea navetei.

Îmi amintesc de serialul BBC alb-negru după această povestire, din copilărie (1958). Apoi a urmat un film horror, în 1968, practic o copie la indigo, dar fără impactul serialului în șase episoade. Povestea este complexă, inteligentă, probabil plină de elemente paranormale autentice, deși relatată într-un delicios stil SF-horror. Am fost întotdeauna impresionată.

În esență, este vorba de o navă extraterestră descoperită în urma unor săpături la metroul londonez. E veche de milioane de ani și conține niște creaturi moarte, de tipul insectelor. De-a lungul povestirii, care se desfășoară din timpurile preistorice până astăzi, au loc acolo evenimente paranormale, cum ar fi viziunea unor demoni cu coarne. Profesorul Quatermass crede că aceste insecte sunt strămoșii noștri îndepărtați, care au creat societatea noastră pe vremea când eram niște neanderthalieni. Adânc în noi, păstrăm memoria acestor extratereștri ca o trăsătură a speciei, îngropată în subconștient, iar interacțiunea dintre metalul cristalin (carcasa navei) și forțele exterioare (lucrările de săpături) face ca anumite persoane sensibile să aibă acces la aceste imagini. Punctul culminant al povestirii este imaginea unui demon cu coarne, plutind într-un uriaș nor alb deasupra stației de metrou.

Pe lângă această povestire, John Webb a mai abordat și subiectul unei cărți recent publicate de mine, în care scrisesem despre un interesant caz de sincronicitate.

În romanele sale *De la Pământ la Lună* şi *În jurul Lunii*, Jules Verne ne-a oferit o remarcabilă previziune a dezastrului care avea să lovească misiunea NASA, Apollo 13, o sută de ani mai târziu. De exemplu, Verne şi-a numit capsula *Columbiad* şi a lansat-o de pe litoralul Floridei, exact ca în cazul lui Apollo 13, a cărui capsulă se numea *Columbia.*

În cartea lui Verne, o explozie a oxigenului îi împiedică pe eroi să aselenizeze şi printr-o foarte inteligentă manevră, adevărată operă de ştiinţă, ei se întorc pe Pământ folosind gravitaţia Lunii pentru accelerare, după ocolirea astrului. Calculul trebuia să fie foarte precis, pentru că altfel capsula ar fi ars la reintrarea în atmosfera densă a Pământului. Din fericire, echipajul lui Verne a ajuns înapoi cu bine, în Oceanul Pacific, fiind salvat de o navă.

Exact acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu *Columbia* cea adevărată, în aprilie 1970. Echipajul a retrăit efectiv opera de ficţiune veche de un secol.

NASA ar fi trebuit să suspecteze ceva, dacă este să ne gândim la alegerea numelui capsulei, ca şi la faptul că prin calcule astronomice s-a hotărât ca lansarea lui Apollo 13 să aibă loc pe 13 aprilie, la ora 13:13!

În timp ce eu şi Webb puneam în discuţie toate acestea prin scrisori, centrul de control de la Houston avea alte probleme. Deciseseră ca una dintre navete să se numească Columbia, idee nu prea fericită, dată fiind soarta lui Apollo 13. Dar în decembrie 1985 şi ianuarie 1986, în timp ce eu şi John Webb discutam nevinovaţi *Quatermass and the Pit*, şi coincidenţele *Columbiad/Columbia*, o serie deja legendară de necazuri făcea ca lansarea navetei Columbia să fie amânată de nenumărate ori, din cauza unor erori tehnice minore. În cele din urmă, a fost lansată cu succes.

Câteva lansări au fost ratate din cauza vremii. Aceleaşi condiţii nefavorabile o aşteptau şi pe *Challenger*, câteva săptămâni mai târziu. Ulterior, s-a descoperit că inginerii de la

NASA găsiseră că unul din inelele care legau tancul cu combustibil de navetă are probleme din cauza înghețului. Dacă nu ar fi existat minusculele probleme care au dus la amânarea zborului *Columbiei*, posibil ca aceasta să fi avut teribila soartă a lui *Challenger*, la lansarea în aceleași condiții. Astăzi, întregul sistem a fost reproiectat, iar problema nu va reveni, dar *Columbia* nu a fost protejată în câteva rânduri decât de șansă, înainte de reproiectare.

Necunoscând nimic din avatarurile *Columbiei*, John Webb și cu mine am început să dezbatem filmul *Superman III*. John l-a adus în discuție, pentru că la premiera britanică a filmului (5 septembrie 1985) avusese o inexplicabilă „senzație neplăcută". Era atât de afectat, încât a apelat la revista *TV Times*, exact aceeași cu biroul de premoniții! Aici apăreau în detalii distribuția etc.

Am aflat toate cele de mai sus cu o lună înainte de lansarea lui *Challenger*. Nici unul dintre noi nu a remarcat sincronicitatea la vremea aceea, deși ea apare limpede din paginile lui *TV Times*. Lângă film, pe coloana alăturată, era programul Canalului 4, care la aceeași oră avea emisiunea „Zboruri spațiale", o serie de patru filme pe acest subiect. Primul se numea „Teritoriul care ne așteaptă" și punea în discuție viitorul navetei și cum, deși am devenit niște obișnuiți ai zborului spațial, considerat la fel de sigur ca zborul cu avionul, este aproape inevitabil că va avea loc un dezastru important, probabil al unei navete, fapt care va afecta percepția societății asupra acestui mijloc de transport.

Presupunere cu confirmare dramatică.

Dar nici eu și nici Jonh nu am văzut nimic semnificativ în acele rânduri decât după 28 ianuarie 1986. De ce să fi văzut? John voia doar să-mi spună că are un sentiment ciudat apropo de filmul *Superman III*.

În *Superman III*, răul, Ross Webster, vrea să controleze economia mondială prin distrugerea comerțului cu cafea. El dorește să pună mâna pe un satelit de control al climei numit

Vulcan (după zeul focului, de la care derivă și substantivul vulcan). Tentativa lui se lasă cu inundații teribile în statul sud-american Columbia, unul din marii exportatori mondiali de cafea. Superman trebuia să-l oprească.

În noiembrie 1985, la două luni după apariția pe ecrane a filmului, un vulcan din Columbia a explodat de-a dreptul, topind zăpada. A rezultat o inundație apocaliptică, cu mulți morți și distrugerea recoltelor. John Webb voia să-mi atragă atenția asupra sentimentului lui din timpul apariției filmului, a legăturii dintre vulcani și Columbia din scenariu, pe de o parte, și dintre scenariu și dezastrul care a urmat. La acestea se mai adaugă și o mică sincronicitate de nume (Ross Webster, personajul negativ din film, și Webb, numele lui).

O să spuneți că este încă o coincidență. Dar John Webb nu avea de unde să știe că și eu am legături puternice cu acest subiect. El îmi scrisese doar pentru că eram autoare de cărți despre aceste probleme și-mi exprimasem interesul față de sincronicitate, amintind și despre coincidența *Columbiad/Columbia*.

Prima lui scrisoare venise după întoarcerea mea de la Lanzarote, Insulele Canare. Acolo am fost după dezastrul vulcanic din Columbia. Cercetasem un vulcan adormit, ca parte a unui experiment finanțat de o revistă (cu rezultate care încă nu se publicaseră). În acel experiment, intenționam să văd dacă pot comunica cu cititorii prin spațiu și timp, analog unui efect de tunel.

De asemenea, este aproape sigur că Webb nu avea de unde să cunoască ce semnificație deosebită are filmul *Superman III* pentru mine. Rolul partenerei lui Ross Webster este jucat în film de o rudă a mea, singura dintre noi care a ajuns pe genericul unui film de mare succes de la Hollywood. Rudă îndepărtată, dar actrița Annie Ross este una din mândriile familiei. Chiar și aici vedem una din coincidențele „slabe" menționate de John: John Webb — Annie Ross — Ross Webster.

În ianuarie 1986, John Webb mi-a trimis pagini din scenariul lui Nigel Kneale la *Quatermass* și mi-a explicat cum

distrugerea oraşului columbian de către vulcan îl determinase să-l avertizeze pe episcopul de Coventry asupra pericolului unor excavaţii miniere. Era exact punctul pe care John îl lega de povestea lui Kneale — Hob Lane —acelaşi nume cu staţia de metrou din *Quatermass*. În povestea lui Nigel Kneale, analogia este importantă („hob" fiind un arhaism pentru diavol).

Dar ne-am învârtit în jurul cozii, nevăzând ceea ce astăzi ne apare limpede, asta în timp ce la NASA se întâmplau lucruri ciudate, iar nenumăratele amânări ale lansării *Columbiei* continuau.

În fapt, lucrătorii de la NASA plecau pe capete, unii acuzând siguranţa proiectului, alţii fără să dea vreun motiv anume al plecării din senin. Mai târziu, mediile de informare au spus că acest exod brusc înseamnă abandonarea visului de cucerire a spaţiului ca scop major în viaţă. Mie, retrospectiv, exodul îmi aduce aminte de şobolanii care părăsesc corabia care se scufundă, fără să ştie de ce, dar răspunzând semnalelor trimise din viitor, după cei doi ani de anulare a misiunilor spaţiale ale navetelor şi de disponibilizările din săptămânile dinaintea lansării lui *Challenger*.

Dar chiar şi aşa, eu şi John Webb am ratat lucrul evident, adâncindu-ne în direcţii greşite. John ne-a avertizat că *Superman III* a fost făcut de Columbia Pictures. La care eu i-am arătat că lucrasem cu şapte ani în urmă la promovarea unui alt film, al lui Spielberg, *Întâlniri de gradul III*, ba chiar fusesem la premieră. În acest film, un număr de oameni sunt motivaţi de impulsuri subconştiente să ajungă la Devil's Tower, Wyoming, unde trebuia să aterizeze nava extraterestră. Pentru mine, oportunitatea de a lucra pentru o companie de filme a fost o experienţă unică.

John a continuat cu ideile sale: *Columbia* derivă din numele latin al porumbiţei (*dove*), iar compania care a produs efectiv *Superman III* se numea *Dovemead*. Iar porumbiţa este legată de potopul biblic, eveniment menţionat în scenariul lui *Superman III*. Iar Maria Magdalena din Biblie este „păzitoarea

porumbițelor" și că una din cauzele distrugerii orașului columbian Armero, efectiv spulberat de erupție, a fost apropierea lui de râul Magdelana.

Am întors coincidențele acestea pe toate părțile. Evident, nu puteam fi acuzați de nimic, discutând între noi filme, nume de companii și dezastre. Mai ales că discutam fapte obiective, nu experiențe subiective.

Pe măsură ce noi ne jucam cu coincidențele, iar NASA se lupta să lanseze naveta, am mai primit o scrisoare. Scrisă pe 12 ianuarie 1986 de un om din Sussex cu nume semnificativ — Max Dangerfield*. Și chiar ne apropiam de pericolul Max(im)! Nu citise cartea mea despre coincidența cu Jules Verne, dar le citise pe cele despre problematica OZN și voia să-mi spună că pe 9 noiembrie, cu câteva zile înainte de erupția din Columbia, ascultase o conferință pe tema OZN — la hotelul Columbia! Această potrivire banală poate nici n-ar fi meritat amintită. Dar nu avea să fie singura. Era o parte a unui șir de evenimente fără precedent.

Max mi-a menționat și un vis curios, în care a văzut contururile Americii pe o hartă și un obiect urcând spre cer, de pe litoral. El a presupus că a visat un OZN. I-am trimis totuși lui John Webb o copie a scrisorii. *Challenger* era programat să-și ia zborul peste 14 zile de pe litoralul Floridei, dar *Columbia* tocmai trebuia să decoleze. Încă credeam că aceste vise și coincidențe sincronice se refereau la erupția din Columbia. Nici unul dintre noi nu făcuse legătura cu navetele NASA și cu problemele *Columbiei.*

În cele din urmă, am primit o a treia istorisire, din partea lui Bob Aldridge din Staffordshire. Acesta era marcat de o întâmplare presonală. Pe 8 noiembrie 1985, văzuse într-un vis cum un lichid se transformă în ceva negru și „oameni care se luptă să supraviețuiască în ape noroioase". A văzut o strălucire roșiatică, despre care a știut pe loc că este un vulcan, apoi, spre uluiala lui, i-au răsunat în minte cuvintele „Armero" și „Bogota".

---

* *Câmpul primejdiilor* (n.tr.).

După vis, a consultat o hartă şi a descoperit Bogota, capitala Columbiei, dar nu şi Armero (oraş prea mic pentru scara hărţilor din atlase). S-a gândit să sune la ambasada Columbiei, dar nu a putut face legătura dintre apa noroioasă şi vulcan, fapt pentru care a abandonat ideea. Peste câteva zile a înţeles legătura dintre apă şi vulcan, după izbucnirea dezastrului.

Pe 28 ianuarie, când *Challenger* îşi trăia ultimele clipe, toate aceste potriviri aparent ridicole s-au legat într-o matrice logică, aproape incredibilă.

Legătura mea cu naveta, visul despre rezervorul fisurat, toate celelalte vise cu naveta — toate acestea indicau clasica premoniţie a unui dezastru.

Factorii motivaţionali şi comportamentali cei mai subtili au lucrat neştiuţi. Să fi fost cumva manipulată ca să aleg titluri ca *Prăbuşire din cer* şi „Houston, avem o problemă"? Ce a determinat toţi oamenii aceia de la NASA să plece în săptămânile dinaintea dezastrului? Să fie o forţă care a încercat să evite lansarea *Columbiei* în ianuarie 1986?

Mai mult, aceşti curenţi sub limita percepţiei, reacţii ale semnalelor trimise de dezastrul ce avea să vină, sunt însoţiţi de alte lucruri aparent fără noimă, dar care retrospectiv se dovedesc coincidenţe mult prea săritoare în ochi.

În vreme ce *Columbia* se lupta cu dificultăţile, în lume apăreau tot mai multe indicii legate de dezastre legate de acest nume. Eram câţiva în măsură să decodificăm toate aceste avertismente, dar nu am ajuns până acolo. Am trecut pe lângă predicţie, pentru că noi căutam altceva.

În Columbia, focul vulcanului a topit gheaţa şi a dat naştere unui dezastru. Naveta *Columbia* a fost salvată de la o catastrofă asemănătoare de şansa amânării lansării, dar *Challenger* a decolat, iar focul din rezervor a fost eliberat din cauza gheţii de pe inelele care asamblau nava la decolare. Aceiaşi factori — foc şi gheaţă — în toate aceste incidente.

Şi ca o ironie a soartei, ziarele din toată lumea au publicat pe 29 ianuarie 1986 fotografia momentului exploziei lui

Challenger. Acest punct împietrit al timpului a surprins norii ejectați de teribila explozie. Era o imagine a celor două propulsoare cu combustibil solid coborând în spirală la unghiuri diferite din marele nor în formă de ciupercă. Unii comentatori au spus că seamănă cu „un monstru pe cer". La fel cu imaginea demonului cu coarne care domină scenele finale din *Quatermass and the Pit*, al lui Neale.

Este dificil să stabileşti importanța acestor fapte, pentru că totul sună atât de direct, aproape incredibil. Dar cred că au existat prea multe coincidențe pentru a nu considera că am fost martorii unei reacții în lanț a evenimentelor.

Am tastat cuvintele de mai sus pe computerul meu vineri seara, 16 iulie 1993, ora 20:30. Apoi am coborât de la birou în salon, am pornit televizorul, pregătită să mă relaxez cu un serial uşor şi zicându-mi: „Cititorii nu vor crede nimic. Sună prea ciudat. Cum să-i conving că este ceva esențial pentru noi?"

În sinea mea ştiu că ceva este. Şi nu sunt singura. Cercetătorul american Larry Arnold a făcut un studiu similar al evenimentelor de pe 28 martie 1979, când a avut loc defecțiunea de la reactorul nuclear de la Three Mile Island.

Studiul lui Arnold a pus în evidență un val de fenomene precognitive în Pennsylvania, oamenii primind semnele a ceea ce avea să fie cel mai apropiat accident de un holocaust nuclear. De asemenea, au existat şi multe „inspirații subite", cum ar fi un lucrător la centrala nucleară care şi-a evacuat familia cu câteva zile înainte de accident, sau o femeie gravidă care s-a trezit în noaptea precedentă avariei şi a dat ocol neliniştită casei, cu imboldul imperativ de a fugi, căruia i-a rezistat însă. Arnold a descoperit că frecvența acestor premoniții a crescut o dată cu apropierea evenimentului, dar a mai descoperit şi unele semne prevestitoare recepționate cu patru ani în urmă.

Arnold a mai găsit o ciudățenie. Cu câteva zile înainte de topirea miezului reactorului, instalația de la Three Mile Island a suferit avarii minore. Neimportante, dar prea multe ca să nu

atragă atenția. De asemenea, evenimente similare, dar nu catastrofale, au avut loc la alte centrale nucleare din Statele Unite — susținând superstiția că „lucrurile rele vin câte trei". Toate acestea au fost avertismente ratate, puse la cale de vechea noastră prietenă — coincidența.

Mai subtil, Arnold a căutat coincidențele literare în care operele de ficțiune par să descrie evenimentele ce vor să vină. Cel mai remarcabil dintre acestea a fost filmul *Sindromul chinezesc*, în care un reactor nuclear aproape ajunge la topirea miezului, într-un mod tulburător de asemănător cu cel de la Three Mile Island. Acesta a apărut la cinematograful din orașul învecinat, Harrisburg, cu 12 zile înainte de accidentul real. În scenariu, un personaj care vrea să avertizeze asupra riscurilor ridicate de centrala din film spune că o zonă de mărimea Pennsylvaniei ar putea fi afectată de radiații! Mai puțin de două săptămâni după aceea, totul a părut mult mai mult decât o replică întâmplătoare dintr-un film, aproape o profeție.

Ar putea să pară ridicolă sugestia mea că există o legătură cauzală sau logică pe linia cafea-Columbia-vulcani-gheață-apă. Dar vedem că reacția în lanț a navetei nu a fost unică. Au mai fost descoperite și altele, independent. Probabil că mai există, dar nimeni nu le studiază, pentru că nimeni nu a înțeles că evenimentele „coincidente" pot face parte dintr-un model plauzibil.

În vreme ce mă uitam în vinerea aceea la televizor, îndoielile nu mă părăsiseră. Dar au fost amuțite de o manieră adecvată. Înainte de filmul-sirop au fost două reclame. În prima, un torent de apă limpede curgea pe un versant de munte, iar o voce proclama din fundal virtuțile cafelei columbiene. Apoi a urmat un clip promoțional pentru un program despre dinozauri. Pe fundalul unui vulcan în erupție!

Cascada Niagara, de la granița dintre Canada și Statele Unite. Într-un vis a fost prevăzut dezastrul vasului *Maid of the Mist (Fecioara cețurilor)*, care ar fi dus turiștii până în vârtej. În realitate, nimic nu s-a întâmplat. Dar curând după aceea, împrejurări neobișnuite au dus la închiderea tuturor amenajărilor turistice. Premoniție salutară, sau simplă coincidență?

Colina înverzită din Dallas, Texas, scenă a asasinării în 1963 a președintelui John F. Kennedy — scenă văzută de mai multe persoane în vis. Mediumul psihic Jeanne Dixon a prezis evenimentul în profețiile ei.

Michel de Nostredame („Nostradamus"), ale cărui profeții sunt în mod repetat interpretate și reinterpretate în fiecare epocă.

Stâncă vulcanică lângă Lanzarote. Jenny Randles a efectuat o serie de experimente de vedere la distanță de la vulcanul adormit de pe țărm, în timpul reacției în lanț care a implicat și erupția vulcanului columbian.

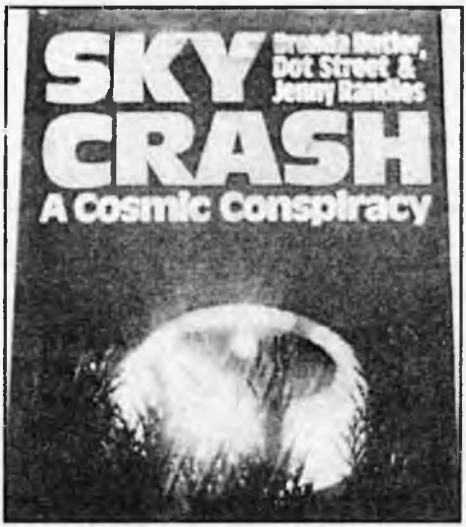

Sky Crash — Prăbușire celestă — titlu premonitor, în povestea reacției în lanț a navetei.

Naveta este pregătită pentru decolare la Cape Canaveral, Florida. Fotografie luată după reluarea zborurilor, după catastrofa lui *Challenger*.

Psihologul Carl Jung, inițiatorul teoriei subconștientului colectiv și, împreună cu fizicianul Wolfgang Pauli, al conceptului de sincronicitate — coincidența semnificativă.

USS *Eldridge*, vas care se presupune că ar fi fost implicat în Experimentul Philadelphia, fiind transportat în timp și spațiu. (*U.S. Archives*)

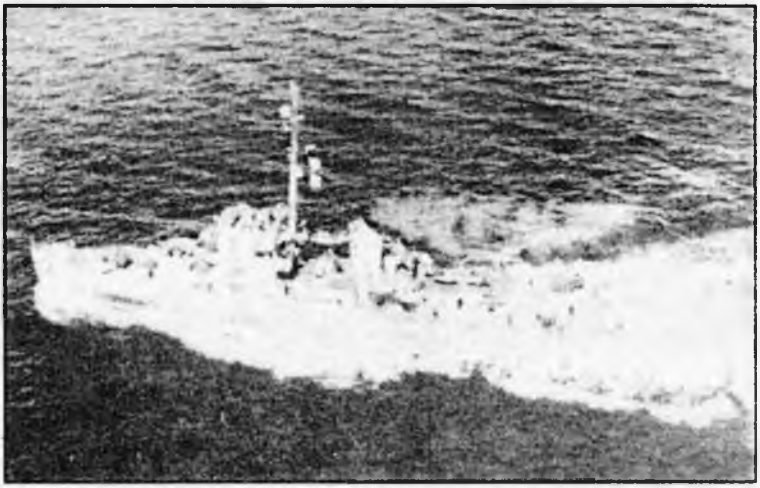

Experimentul secret al lui Tesla, tratat în revista *Fate*. Geniul electronicii ar fi fost şi eminenţa cenuşie din spatele Experimentului Philadelphia.

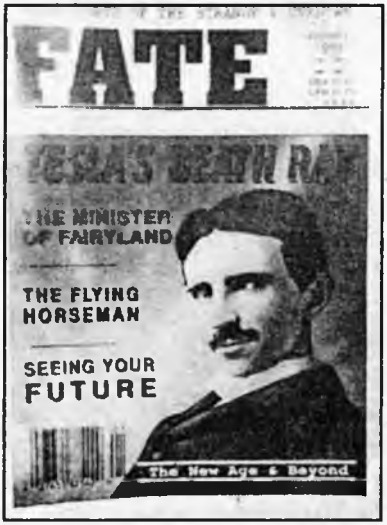

Fotografia luată de fraţii Jaraslaw la muntele St. Clements, Michigan. Mai târziu, au declarat că a fost un fals, dar ea reprezintă exact tipul de obiect văzut în mai multe locuri timp de aproape un sfert de secol. Să fie un fel de maşină a timpului?

Obiectul fotografiat de familia Trent la ferma lor din McMinnville, Oregon, în mai 1950. Maşină a timpului?

Bizara triplă imagine pe un singur cadru, luat de un om de ştiinţă care traversa Pasul Williamette, Oregon, în 1966. Cum a reuşit acest obiect să se fazeze şi să se defazeze în spaţiu şi timp în acest mod? Sau este doar imaginea mişcată a unui stâlp, cum spun scepticii?

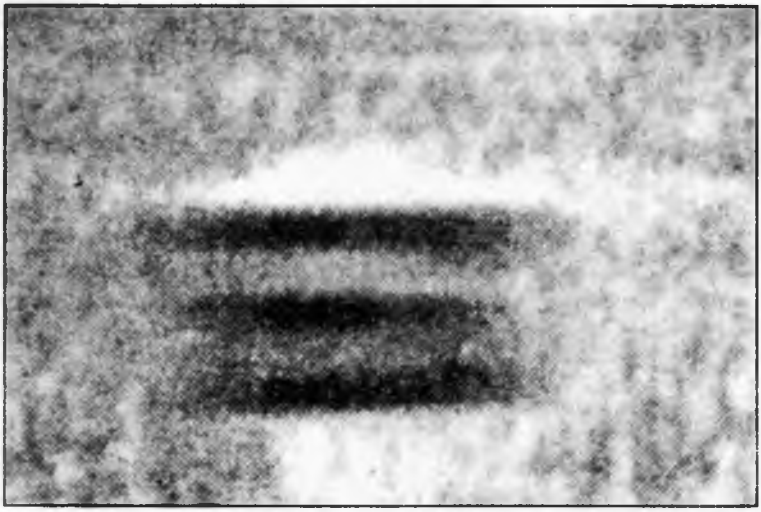

Râul Colorado a tăiat Marele Canion din Arizona, scoțând la lumină zeci de straturi de depuneri, reprezentând milioane de ani din istoria Pământului. Fiecare strat reprezintă o perioadă de timp mai mare decât cea a prezenței oamenilor pe Pământ.

Dorința de a descoperi metode de a călători în timp este irezistibilă. În capitolul final propun unele idei care pot fi încercate.

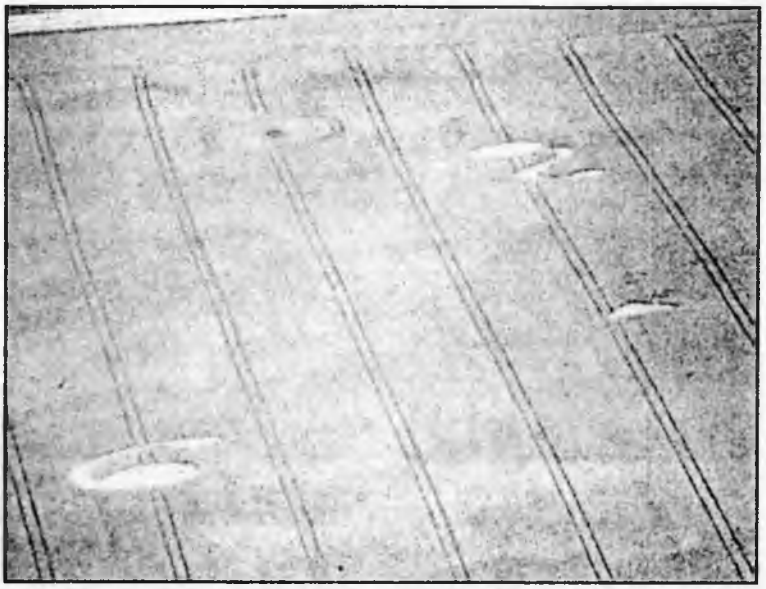

Cercuri în lanurile din Wiltshire. Pot fi anomalii datorate prezenței călătorilor temporali.

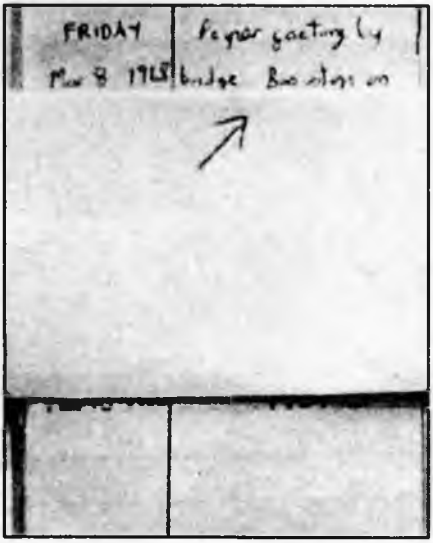

Scurtă însemnare întru-un jurnal de vise — primul meu succes în domeniu. În practică, aceste însemnări ar trebui să fie mai detaliate.

11

Cum să construiești o mașină a timpului

Cea mai ridicolă poveste pe care am ascultat-o în viața mea a fost în Phoenix, Arizona, într-o zi teribil de caldă de septembrie, în 1989. Acolo am întâlnit un om care mi-a spus că a călătorit în timp. Și nu mental! Mi-a spus că a fost catapultat cu 40 de ani în viitor, cu ajutorul unei mașini a timpului construită de Marina Americană.

Probabil că reacția dumneavoastră la o asemenea afirmație ar fi fost exact la fel cu a mea: zâmbet, politețe. Dar cu credința că totul este absurd. Această opinie avea să se transforme în certitudine când un anume Al Bielek mi-a spus că s-a născut sub numele de Edward Cameron și că este doctor în fizică la Harvard. Dar după ce a călătorit în timp de la al doilea război mondial până în 1983, fusese „transferat" în corpul lui Al Bielek și făcut să uite rezultatul experimentului secret la care luase parte. Bielek mi-a declarat că și-a amintit toate acele uluitoare fapte doar după ce a văzut un film SF numit *Experimentul Philadelphia* și a înțeles că totul e adevărat!

Al Bielek părea destul de sincer. Povestea lui seamănă teribil cu cea din film.

Primele zvonuri despre experiment datează din 1955. Cei mai mulți le-au considerat o farsă grosolană, dar unora dintre cercetători le-a rămas în minte; întregul subiect a renăscut în urma afirmațiilor surprinzătoare ale lui Bielek.

Dată fiind gravitatea afirmației că a fost construită o mașină a timpului, ar trebui să verificăm spusele acestui american. Unele din afirmațiile lui sunt verificabile. Restul e o chestiune de alegere personală.

Povestea începe de la Morris Jessup, unul dintre primii scriitori americani pe tema OZN, care a primit o scrisoare de la unul dintre cititorii lui, numit Carlos Allende. Acesta îi scria despre diverse subiecte, cum ar fi levitația, în maniera exaltată cu care sunt obișnuiți toți cei care primesc aceste scrisori.

Jessup i-a trimis un răspuns, dar apoi a lăsat-o baltă. Dar în ianuarie 1956, Allende și-a exprimat punctul de vedere asupra marelui vis al lui Einstein (rămas vis și după 40 de ani): teoria unificată a câmpurilor, care avea să lege mecanica cuantică de alte câmpuri energetice naturale într-o singură entitate. Allende spunea că teoria a fost de fapt închegată și aplicată cu succes. Într-un test al US Navy, energia rezultată ar fi ajutat la dispariția unei nave și a echipajului ei. La întoarcere, mulți dintre acești cobai umani ar fi înnebunit, din cauza teribilului calvar trăit.

Omul a revenit cu materiale suplimentare, în scrisori semnate Carl Allen. Jessup probabil că le-ar fi aruncat la gunoi pe toate, dacă nu ar fi fost invitat, surprinzător, să viziteze Biroul de Cercetări Navale (ONR — *Office of Naval Research*) de la Washington în vara următoare. Acolo, șeful de stat major, amiralul Furth, i-a arătat o copie a cărții *The Case for the UFO*, scrisă chiar de Jessup, cu multe adnotări pe margine, în stilul scrisorilor lui Allende/Allen. Evident, ideile au intrigat amiralul mai mult decât pe ufolog!

În aceste adnotări erau tratate multe subiecte, în discuțiile dintre trei personaje: A, B și Jemi. Aceștia și-ar fi pasat cartea, cu tot cu comentarii, presărate din belșug cu „dacă ar ști", cu conotația că cei trei știu mai multe decât alții. Mai mult decât orice, ei au discutat despre două tipuri de entități — LM și SM. Posibil „oameni mari", respectiv „oameni mici". Cei din urmă nu ar fi fost prea mari iubitori ai omenirii. Apoi, detalii despre

nava dispărută, care teoretic trebuia să fie teleportată la câteva sute de kilometri, apoi înapoi la Philadelphia, în tot acest timp fiind invizibilă.

Cum au apărut comentarii despre două tipuri de entități în 1956 este un mister. Pe vremea aceea nu exista problema răpirilor OZN, prevalentă în folclorul şi literatura de azi, nici fiinţele asociate observaţiilor OZN nu se bucurau de credibilitate. Ideea de două entităţi, ambele aproximativ umanoide, cei mari fiind prietenoşi, iar cei mici nu prea, are acum rădăcini ferme în istoria OZN. Dar nu aşa stăteau lucrurile în timpul întâlnirii de la ONR, din vara aceea.

Deşi s-a subliniat întotdeauna că a fost vorba de „un interes personal" al unui ofiţer al Marinei Militare, exact această chemare a lui Jessup în capitală a făcut ca Experimentul Philadelphia să nu dispară din istorie ca o farsă oribilă.

ONR a copiat scrisorile trimise de Allende scriitorului şi a tipărit un tiraj redus al cărţii adnotate, în care scrisorile apăreau ca anexe. Într-o scurtă introducere semnată de ofiţerul pentru proiecte speciale al ONR, comandantul George Hoover, se spune că intenţia este de a se distribui diverselor grupuri de discuţii, pentru că „importanţa pe care o prezintă pentru noi, prin asocierea cu posibilitatea descoperirii enigmelor ce ţin de natura gravitaţiei".

Toate acestea implică mai mult o atitudine sceptică, dar şi că persoanele de la biroul de cercetări navale aveau o oarecare idee despre ce vorbea Allende în scrisori. Evident, asta nu înseamnă că ar fi recunoscut realitatea experimentului. Personalul ONR din acea vreme s-a dat de ceasul morţii să explice că nu s-au cheltuit în această tipărire bani publici, fiind o iniţiativă pur particulară. Cu toate acestea, interesul lor pentru o poveste trăznită pare şi astăzi cel puţin ciudat.

În 1958, Jessup i-a dat prietenului său, biologul şi scriitorul Ivan Sanderson, exemplarul original cu adnotările, cerându-i să-l păstreze la loc sigur, în cazul că lui i s-ar întâmpla ceva. Şase luni mai târziu, Jessup a fost găsit mort în maşina lui.

Aparent, sinucidere. Există mulți care cred că a fost mai mult de atât, fără însă a oferi dovezi.

Zece ani mai târziu, un om care a declarat că este Allen a venit la grupul OZN numit APRO (Organizația pentru Cercetarea Fenomenelor Aeriene). El a spus că a semnat inițial „Allende" și că însemnările le-a făcut el și le-a trimis la ONR, pentru a le stimula cercetările. Și că totul a fost închipuit de el.

Dar mai târziu a declarat că propria mărturisire a fost falsă!

Cercetătorul OZN Jerome Clark a remarcat că părinții lui Carl Allen îl caracterizează pe acesta ca „rătăcit" și „maestru în farse". Cei mai mulți cercetători (cel puțin, înainte de apariția lui Bielek), au luat în serios varianta cu farsa. Totuși, de ce a provocat aceasta atâta fascinație în rândul cercetătorilor din cadrul forțelor navale?

În ciuda dovezilor negative, aparent zdrobitoare, ufologul William Moore și faimosul cercetător al misterelor Charles Berlitz au scris o carte pe acest subiect în 1979.

A mai existat un excelent roman SF (*Thin Air*), scris în jurul ideii, ca și un film, dar nu după acest roman, ci mai degrabă bazat pe ideile Moore/Berlitz. Dar filmul a făcut saltul de la prezentarea faptelor la speculațiile de tip Hollywood. Acest film, după cum susține Bielek în 1988, i-ar fi declanșat amintiri în care el ar fi participat la un experiment real petrecut în apele de coastă ale Philadelphiei.

Bielek ne spune că Nicolai Tesla, celebrul magician al electronicii, a fost angajat pentru diverse proiecte, spre sfârșitul anilor '30, în special în domeniul armelor ofensive. Se spune că ar fi construit o „rază a morții" (adică un fascicul energetic mortal pentru oameni). Americanii și britanicii ar fi considerat arma prea îngrozitoare ca să fie folosită — greu de crezut, dat fiind că aceleași țări au considerat, cinci sau șase ani mai târziu, că bomba atomică este justificată, în același context!

Tesla a fost apoi folosit, împreună cu alții, cum ar fi celebrul matematician John Von Neumann — și folosind considerații teoretice ale lui Albert Einstein — pentru

construirea unui dispozitiv care să facă un vas sau un avion invizibil, utilizând energia cuantică. Se urmărea invizibilitatea radar, dar din interacția câmpurilor folosite a rezultat invizibilitatea optică! Proiectul, la fel de secret ca și cel al bombei atomice, ar fi purtat numele de Rainbow. În 1941, ar fi fost primul succes, cu o navă fără echipaj.

Bielek (sau, dacă vreți, Cameron, fizicianul de pe atunci) a fost unul dintre cei câțiva ofițeri inferiori ai Marinei aleși pentru selectarea echipajului „de test", la prima tentativă de a face o navă invizibilă — USS *Eldridge*. Dar Tesla s-ar fi opus folosirii oamenilor pe post de cobai într-un proiect netestat. I s-a amintit atunci în termeni categorici că nu se poate folosi în timp de război greoiul protocol al cercetării științifice. A trebuit să se supună.

Noul test, de la sfârșitul lui 1942, a fost un eșec. Bielek crede că a fost sabotat de Tesla. Câteva luni mai târziu, Tesla a murit subit. Au fost ordonate alte experimente, pentru iulie și august 1943. Acestea au reușit, în cea mai oribilă manieră posibilă.

Se spune că la primul nava ar fi devenit invizibilă, dar că ar fi lăsat încă urma pescajului în apă. Al doilea experiment a dus la dispariția completă a navei, care ar fi reapărut relativ intactă. Unii dintre oameni ar fi „luat foc", din cauza destabilizării moleculare. Alții, mai norocoși, doar au înnebunit.

Adevărata oroare a fost cu cei care s-au întors încastrați în podeaua navei — s-au topit și s-au amestecat cu metalul, cât încă mai erau în viață. Iarăși, lipsa unei alinieri atomice corecte.

Bielek a scăpat, împreună cu cel puțin o persoană, sărind peste bordul navei care era „suspendată într-un nor uriaș". În loc să aterizeze în ocean, în largul Philadelphiei, s-au trezit într-o bază de cercetări din Long Island, New York. Era anul 1983. 40 de ani trecuseră instantaneu. Se pare că în această buclă temporală au „supt" și un OZN. Acesta atârna deasupra vasului, ca și alte lumini stranii, văzute acolo în jurul datei de 1 august 1943. Se pare că aceste obiecte știau dinainte ce urmăresc cercetătorii și voiau să arunce o privire.

Această adăugire aparent ridicolă la o poveste la fel de ridicolă s-ar putea dovedi foarte importantă — dacă presupunem că OZN-ul n-a fost o navă extraterestră, cum s-ar putea crede la prima vedere, atunci originea sa ar fi ceva mai pământeană. Un obiect care cunoştea în detaliu experimentul şi care avea capacitatea de a călători până aici, pentru a-i urmări desfăşurarea.

Să ne gândim cine, sau ce ar fi.

Nu e cazul să spun că această poveste este greu de înghiţit. Dar ea conţine unele puncte curioase.

Mai întâi, cu 39 de ani înainte de experiment — aproape exact — au existat rapoarte foarte bine documentate despre apariţia unui vas cu o aparenţă foarte stranie, în largul coastelor Philadelphiei, exact acolo unde avea să aibă loc experimentul. Acest eveniment a avut loc în iulie 1904, când nava *Mohican* a întâlnit un ciudat nor gri, care a creat fenomene electrice puternice. Bărbile marinarilor s-au zburlit ca în prezenţa unui câmp electrostatic. Obiectele de la bordul navei au fost magnetizate. În acelaşi timp, la ţărm au avut loc mai multe furtuni violente, cu descărcări electrice şi lumini stranii au fost văzute pe cer.

Dacă povestea Experimentului Philadelphia este adevărată, atunci în atmosferă a avut loc o uriaşă activitate electrică, asociată ciudatului nor. Acesta a împins în timp, pe cineva sau ceva, pentru aproape patruzeci de ani. Interesant este că în zonă s-au raportat stranii efecte identice cu 39 de ani înainte de experiment.

Am trecut deja în revistă câteva cazuri atestate de maşini şi oameni posibil teleportaţi în timp şi spaţiu, în prezenţa unui nor sclipitor şi a unor forţe electrice intense. Există şi cazuri în care sunt implicate nave.

S-a sugerat — şi nu lipsit de logică — o posibilă invenţie a poveştii de către Carl Allen, în 1955, bazată pe vreo referinţă obscură a unui ziar local despre bizarele aventuri ale lui *Mohican*. Este mai puţin de crezut că ar fi putut face

conexiunea între povestea marinărească şi activitatea electrică de la țărm, totuşi este posibil.

Cu toate acestea, există şi posibilitatea ca distorsiunile spațio-temporale create de un experiment din 1943 să fi fost proiectate cumva înainte cu aproximativ 40 de ani şi *cu o perioadă similară* înapoi, la aceeaşi locație spațială. Să fie un indiciu că şi alte cazuri de nori misterioşi întâlniți peste tot prin lume, care au „răpit" maşinile, pot fi efecte secundare ale altor experimente reale derulate (sau în curs) în căutarea maşinii ideale a timpului?

La urma urmei, dacă această călătorie în timp va deveni o realitate, ne putem aştepta să apară şi eşecuri. Dacă Experimentul Philadelphia a fost real, ce ne poate convinge că a fost pur şi simplu abandonat după dezastrul din 1943? Bielek spune foarte limpede că nu a fost şi că s-a lucrat la perfecționarea lui. Repercusiunile lui posibile cauzează bucle localizate spațio-temporale, raportate ocazional.

Dar de ce aceşti nori de energie se localizează pe nave şi automobile? Este posibil ca aceste corpuri metalice în mişcare în spații altfel goale să atragă energia electrică. Orice nor călător prin timp pare să „atace" vehiculul, parcă voit. Dar s-ar putea să fie un simplu accident al legilor fizicii — nu o invazie extraterestră.

Oamenii de ştiință fără legături cu militarii par să fie mai doritori decât oricând să susțină ideea posibilității călătoriei în timp. Doctorul David Deutsch, fizician de la Universitatea Oxford, a spus în iulie 1992 că din ce ştim până acum „s-ar putea să nu fim niciodată în măsură să construim o maşină a timpului, dar cel puțin ştim că nu este imposibil". Iar el nu este singurul căutător în această direcție.

Această convingere provine din analizarea în profunzime a naturii materiei sub-atomice. Cartea de față nu intenționează să scormonească la aceste detalii, în parte pentru că este o întreprindere foarte complexă şi în parte pentru că există deja alte cărți care reuşesc să prezinte bine minunile ultimelor descoperiri ştiințifice.

Totuşi, sunt necesare câteva observaţii generale, pentru înţelegerea a ceea ce acum trece de la teorie la practică.

Înainte de 1915, oamenii de ştiinţă ştiau că materia poate fi spartă în mici bucăţi, numite atomi, şi că acestea se comportă ca nişte materiale de construcţie. Dacă ai fire de nisip, acestea vor forma plaje sau pietre, apoi munţi. Aceste particule puteau fi oricât de mici.

Dar descoperirea câmpurilor energetice care se deplasează prin univers cu viteza luminii a ridicat adevărate probleme. Aceste câmpuri de radiaţie — cum ar fi razele X, energia electromagnetică, diverse tipuri de emisii nucleare şi, cel mai la îndemână, lumina însăşi — toate se comportă foarte straniu.

Experimentele arată că, parte din timp, aceste câmpuri, cum ar fi lumina, se comportă de parcă ar fi compuse din trilioane de mici particule, similare atomilor (numite în cazul luminii fotoni). Dacă vei „trage" cu o rază de lumină printr-o gaură mică, fotonii se vor comporta ca nişte mici gloanţe şi vor lovi ţinta din spatele găurii. Cu cât mai mulţi fotoni trimişi, cu atât mai luminată va fi ţinta. Şi viceversa.

Până aici, nici o problemă. Dificultatea vine când ai două mici găuri prin care trimiţi fotonii. Se întâmplă ceva curios. Pe ţintă nu vom avea, cum ne-am fi aşteptat, două pete luminoase, câte una pentru fiecare gaură. Vom avea o serie de benzi luminoase şi întunecate.

Asemenea benzi sunt generate şi de alte forme de energie radiantă şi pot fi măsurate. Rezultatul acestor măsurători reprezintă amprenta sursei câmpului radiant şi o adevărată mană cerească pentru astronomi. Aceştia folosesc benzile pentru determinarea compoziţiei stelelor, prin măsurarea luminii emise de acestea.

Efectul ar fi firesc doar în cazul când lumina nu ar fi compusă din mici particule. Dar rezultatul din experimentul cu o gaură (şi din altele) spune că lumina este formată exact din aceste mici proiectile! Pentru crearea „figurii de interferenţă", cum se numesc acele benzi, ai nevoie să concepi lumina în

termeni care spun altceva, ca fiind o undă, ca niște valuri pe mare. Marea dilemă a fizicienilor a fost să decidă dacă lumina este formată din particule sau din unde.

S-a ajuns la concluzia că dilema este fără sens. Lumina se manifestă în funcție de condițiile experimentului, iar limbajul nostru nu reușește să exprime această ambivalență, la acest nivel.

Cuvântul „relativ" a ajuns la modă atunci când Einstein a arătat că timpul și spațiul sunt întrepătrunse, formând un continuum, numit spațiu-timp. Percepțiile noastre depind întotdeauna de poziția relativă și de starea de mișcare.

Dar exprimarea salvatoare de dualitate particulă/undă, cu adăugarea că „asta e lumina", doar maschează adevărata problemă. Deci câmpurile energetice se comportă funcție de situație. Atunci, cum știe fiecare foton cum să se comporte într-o situație dată?

Era ca un joc de-a șoarecele și pisica. Dacă acoperi una din găuri, și „testezi" lumina, aceasta se va comporta ca fiind formată din particule. Dacă deschizi și a doua gaură, se va comporta ca o undă.

Niciodată până atunci forma fundamentală a unui fenomen nu depinsese de condițiile concrete de experimentare. Lumina își schimba natura, chiar în cazul unei schimbări de ultim moment al intențiilor experimentatorilor. Era ca și cum fasciculul de lumină ar fi fost în stare să detecteze decizia experimentatorului și să se comporte conform acesteia.

Evident, ideea este falsă. Știința a avut mult de luptat cu ea. Și nu era decât unul dintr-o lungă listă de fapte inexplicabile, pe măsură ce trecem la dimensiuni mai mici decât ale atomului, în așa-numita lume cuantică. Aici, lucrurile nu se comportă cum ne-am aștepta în cazul lucrurilor mai mari decât atomul (dar, evident, constituite din atomi).

Senzația era că s-a pășit în altă dimensiune, unde toate regulile sunt schimbate.

Einstein şi-a primit Premiul Nobel pentru lucrările lui în domeniul fizicii cuantice, nu pentru prea puţin înţeleasă (şi nu prea acceptata, pe atunci) teorie a relativităţii, cu care îi asociem acum numele.

În 1932, fizicianul Werner Heisenberg a câştigat şi el premiul Nobel pentru dovada finală că, oricât de tulburătoare şi de nebunească ar părea realitatea, ea trebuie acceptată ca atare.

De fapt, principiul lui Heisenberg, sau „principiul incertitudinii"* merge mult mai departe. El arată că, la nivel cuantic, nu se poate măsura sau prezice nimic cu precizie, ci doar într-un interval de posibilităţi. Dacă încerci, de pildă, să măsori viteza unei particule subatomice, trebuie s-o iluminezi cu cel puţin un foton pentru a o observa. Dar acest foton va interfera cu particula şi îi va modifica viteza. Astfel, observatorul devine parte integrantă a procesului de măsurare.

Aici este spulberată însăşi concepţia de om de ştiinţă aflat în laboratorul lui şi privind detaşat fenomenul, trăgând concluzii importante din ceea ce a măsurat. Asta nu mai e valabil decât pentru mobile şi scaune. Odată intrat în lumea cuantică, s-a zis. Experimentatorul joacă un important rol în experiment, alterându-i rezultatul. Ceea ce putem face, este să evaluăm propria noastră contribuţie şi să extrapolăm de aici adevărul universal pe care l-am căutat.

Descoperirile din prima jumătate a secolului nostru parcă ne-au relevat o planetă străină, cu locuitori bizari şi impredictibili. În esenţă, am aflat că materia este compusă din câmpuri energetice, care doar uneori iau aparenţa solidului şi că multe concepte, cum ar fi cauzalitatea, timpul şi spaţiul nu au nici o noimă la acest nivel. Pachetele energetice, numite „cuante" (de unde şi denumirea de fizică cuantică), fac salturi de la o stare energetică la alta („salturile cuantice"). Ele fac acest lucru ca şi cum ar proceda la testarea tuturor stărilor viitoare posibile şi ocuparea fiecăreia dintre acestea simultan, într-un fel de stare

* Numit şi „principiul nedeterminării" (n.red.).

virtuală, atemporală, înainte de a face saltul efectiv în cea găsită a fi cea mai potrivită, mai „confortabilă"*.

Am construit acceleratoare uriaşe, pentru a mări viteza acestor pachete, pentru a avea reacţii atomice la viteze apropiate de cea a luminii. Rezultatele experimentale au relevat, treptat, justeţea conceptelor mecanicii cuantice, deşi unele dintre acestea erau considerate la fel de ridicole precum subiectele legate de timp din prezenta carte.

Nici precogniţia, nici Experimentul Philadelphia nu sunt mai absurde şi nici nu se contrazic cu ceea ce bănuim a se afla în străfundurile materiei. Trăim într-un univers străbătut de fantome care călătoresc prin timp.

Există particule care se apropie, se ciocnesc ca nişte bile de biliard, se sparg în alte particule, care şi ele se ciocnesc. Sau se poate să treacă una prin alta, de parcă nu ar fi existat niciodată nici una, nici cealaltă. Imaginea seamănă foarte mult cu cea a soldatului roman care trecut prin zidul beciului din York de parcă nu ar fi fost. Pe de altă parte, s-au descoperit indicii despre particule care sfidează timpul, ba chiar de unele — tahionii, acceptaţi teoretic de altfel, dar scăpând experimentului — care călătoresc înapoi în timp. Avem posibilitatea să experimentăm pe multe din acestea.

Oamenii de ştiinţă care cercetează fizica cuantică sunt ca nişte copii în prezenţa lui Dumnezeu. Ei ştiu că „ceea ce văd" este normal imposibil şi poate să le întoarcă pe dos toate credinţele anterioare, dar trebuie să accepte realitatea dovedită.

Savanţii moderni fac adesea afirmaţii de tipul „cine nu este şocat de fizica cuantică, nu a înţeles-o" (Niels Bohr) sau numesc fenomenele „năluci" (Albert Einstein). Uneori, ei glăsuiesc precum vechii mistici în transă, nu ca oameni de ştiinţă bine pregătiţi. Noua fizică nu face altceva decât să întărească vechea afirmaţie despre intercorelarea tuturor lucrurilor şi ideea că materia solidă şi realitatea fizică nu sunt

* Sunt aşa-numitele stări de potenţial minim (n.red.).

decât o iluzie. Ele sunt construite din vidul absolut, umplut cu câmpuri energetice radiante, care uneori ne induc în eroare, purtându-se ca niște structuri materiale.

Puntea dintre lumea microscopică a fizicii subatomice și cea macroscopică, a meselor, scaunelor, cărților și oamenilor, este poarta călătoriei în timp, care desparte cele două lumi paralele, diferite precum fețele aceleiași monede, dar unică.

Înțelegem într-o anumită măsură cauza acestor lucruri stranii. Dar această înțelegere a înrăutățit lucrurile, pentru că totul revine la statistică și coincidență, în care oamenii nu prea au încredere. Einstein însuși a fost tulburat de această descoperire și a spus că „Dumnezeu nu dă cu zarul". El și-a petrecut în zadar mulți ani încercând să descopere unde a greșit. Jumătate de secol mai târziu, suntem nevoiți să spunem că Dumnezeu chiar dă cu zarurile, dar că, mai rău, zarurile pot deveni invizibile, pot călători prin timp și sunt controlate de propria noastră conștiință!

Cea mai simplă cale de a înțelege acestea este aruncarea unei monede. La o aruncare, va cădea cu capul sau stema în sus. Aruncați-o de un milion de ori și mai devreme sau mai târziu va cădea și pe muchie. Probabilitatea decretează că se va ajunge și aici. O dată ce ai obținut capul la prima aruncare, nimic nu te îndreptățește să crezi că la următoarea trebuie să apară stema. Și totuși, dacă arunci de un milion de ori moneda, ponderea celor două fețe va fi practic aceeași. E un lucru pe care-l poți prezice cu certitudine, deși este imposibil să prezici rezultatul unei aruncări.

Același efect se aplică și în știință. El explică de ce am trecut veseli și fericiți prin mii de ani de experiență umană, fără să bănuim că ceva nu e în regulă cu cunoștințele noastre. La scara lumii meselor și scaunelor, numerele sunt atât de uriașe, încât statistica permite certitudini. Asta deși acestea provin din lumea cuantică, unde nimic nu este previzibil! Undele și particulele din atom sunt statistice în esență. Nu putem spune cum se va purta una sau alta. Dar când cel mai mic fir de nisip

conține miliarde de miliarde de asemenea lucruri, putem face o predicție — aproximativă, dar rezonabilă — despre cum se va comporta.

Dar o certitudine absolută nu va exista niciodată. Un scaun nu se deplasează lateral, pentru că există forțele exterioare care acționează, cum ar fi gravitația. Există posibilitatea ca scaunul să o ia din loc, ca o fluctuație statistică, dar evenimentul are loc la intervale de ordinul vârstei Universului.

Dar ce e mai rău abia urmează. Șansa de a decide după un model subatomic poate genera o stare de perplexitate.

Fizicianul Erwin Schrödinger a propus un experiment mental cu o pisică. Acesta este valabil și pentru un om, punând problema grafic, mai pe înțeles.

Ce se întâmplă dacă într-o cameră este închis un om care nu se poate mișca? Deasupra capului există o canistră care conține un gaz care omoară instantaneu. Canistra se va deschide dacă un material radioactiv va emite o particulă într-o anumită direcție. Dacă radiația va fi din cealaltă direcție, canistra nu se va mai desface. Iar dacă persoana se mișcă, va muri instantaneu.

Trebuie deci să aruncăm cu banul. Nu putem prezice ce va face următoarea emisie energetică. Șansele sunt una din două. Fred va muri sau va trăi. Întrebarea noastră este: ce se va întâmpla după aceea?

Îți dă impresia unui experiment orbesc. Deschidem ușa și vedem dacă omul nostru trăiește sau e mort, pentru că materialul radioactiv a avut timp să trimită o cuantă. Dumnezeu a dat cu zarul.

Din nefericire, nu este adevărat. Toate cunoștințele pe care le-am extras din mecanica cuantică spun altceva. Și sunt destul de sigure. Matematica este complexă, dar bine înțeleasă și într-o mare măsură verificată prin experiențe. Dar ceea ce ne spune mecanica cuantică este o nebunie.

Când l-am lăsat pe voluntar în acea cameră, s-a format în spațiu-timp o așa-numită undă de probabilitate. Fred este într-o stare tranzitorie, el este efectiv și mort și viu, până când ceva

va „colapsa funcția de undă", transformând probabilitățile respective (în cazul nostru, două) într-o realitate şi o non-realitate. Este viu şi ne-mort, sau invers. Dar ce s-a petrecut în mintea lui Fred în timpul când era în perioada tranzitorie?

Lăsând deoparte ideea ridicolă că cineva poate fi şi viu şi mort în același timp, când logica ne spune că voluntarul va sta acolo îngrozit, aşteptând momentul în care i se va decide soarta, există o întrebare ce se pune, chiar mai dramatică. Ce determină funcția de undă să colapseze? Cu alte cuvinte, ce face alegerea dintre viață şi moarte? Dumnezeu? Statistica matematică? Se pare că nici una dintre variante!

Într-un fel, este un simplu truc statistic, dar mecanica cuantică susține că este o realitate obiectivă. Există cu adevărat două interpretări, foarte diferite, pe care fizicienii le pot aplica acestui experiment, care chiar a avut loc (evident, fără voluntarul nostru, şi fără pisica lui Schrödinger!)

Una dintre soluții este susținută de avocații ipotezei „mai multe lumi". Apar ambele soluții, iar realitatea se divide în două, în două noi universuri, unul în care voluntarul moare, celălalt în care trăieşte.

Drept rezultat al acestei diviziuni, apare un număr infinit de lumi lipite una de alta, în care orice se poate întâmpla, şi chiar se întâmplă. Conştientul nostru taie o secțiune printr-una dintre aceste lumi, ca o navă care-şi taie şenal printre ghețuri, fără să ia contact cu gheața mai depărtată de ea. Dar principiul incertitudinii implică şi posibilitatea ca mintea să fie transportată prin diverse canale adiacente (a se citi lumi), unde se găsesc realități diferite. S-ar putea să fim în stare să lunecăm în timp prin atingerea acestora.

Nici această ipoteză nu contrazice experiența, dar pare mult prea incredibilă multora, din cauza numărului extrem de mare de universuri lipite care probabil că au fost create de la începutul cosmosului. Ameteşti doar gândindu-te la acest număr, practic infinit.

Din nefericire, cealaltă soluție nu reprezintă o ameliorare. Ba dimpotrivă! Ea cere un factor ascuns, încă nedetectat, care colapsează funcția de undă. Mulți fizicieni se mulțumesc doar cu atât, spunând: „nu știm care este factorul lipsă, dar ce rost are să ne facem griji?" Există, totuși, un număr în creștere de fizicieni care cred că factorul lipsă este tot mai bine pus în evidență de o serie de experimente cum ar fi cel care urmează.

Dacă determini ruperea unei particule atomice, vei crea două emisii similare, oarecum oglindite una față de alta. Ele sunt partea pozitivă și negativă a întregului stabil, neutru, din care s-au tras.

Cele două emisii pornesc prin univers în direcții opuse, nelegate în nici un fel una de alta. Totuși, dacă vei captura particula A și vei face ceva ca să-i schimbi forma și-i vei măsura parametrii, se va întâmpla un lucru straniu. Particula B, oriunde ar fi ea (sau oricând, căci s-ar putea să se miște atât de repede, încât să depășească barierele a ceea ce noi numim timp), dacă va fi capturată, va avea exact caracteristicile simetrice.

Cu alte cuvinte, dacă schimbi starea particulei A, se va schimba și particula B, ca prin vrajă. Asta chiar dacă nu există între ele nici o legătură fizică, nu poate să existe între ele transfer de informație. Drept rezultat, este distrusă concepția noastră de cauză și efect — particula B își va schimba starea în anticiparea unei schimbări pe care încă nu am efectuat-o!

Experimentul de mai sus a fost postulat în 1960, dar a trecut un timp până la construirea echipamentului necesar pentru asemenea măsurători dificile. Punerea în practică, într-un anume grad, a avut loc în 1974, dar importantă este reproducerea lui la Paris, în 1982, de Alain Aspect. De atunci, experimentul a fost rafinisat de mai multe ori.

A mers de fiecare dată. Indiferent cât de depărtate sunt cele două particule emise, schimbați una și cealaltă va avea aceiași parametri. Dacă particula B va fi ajuns chiar și la Soare, experimentul spune că trebuie să-și adapteze starea automat. Dar cea mai rapidă comunicare posibilă are loc cu

viteza luminii. Cum are ea loc? Transferul informației ar trebui să fie pe calea legilor normale ale fizicii, într-un timp oarecare. Dar, dacă ceea ce vedem este corect, transferul are loc instantaneu.

Acest rezultat şocant poate fi interpretat doar în două moduri. Fie există un fel nou de comunicație, în genul celei de la minte la minte, fie alegerea noastră de a determina o anumită stare particulei A este comunicată de noi în acelaşi mod particulei B şi efectuează acecaşi schimbare.

Evident, cei mai mulți savanți pot cu greu să-şi închipuie o particulă comunicând cu alta. Cei care acceptă această ipoteză incredibilă au fost constrânşi să creadă că procesul subatomic este manipulat cumva de conştientul omului. Mințile noastre sunt cele care colapsează funcția de undă. Noi suntem variabila lipsă în ecuația care face alegerea care alterează realitatea. Cum spunea fizicianul Eddington: „Chestiunea Universului este chestiunea minții".

Dacă este adevărat, atunci evident că facem acest lucru prin intermediul unui câmp al conştiinței care există în tot universul şi care este de natură atemporală.

Această ultimă idee este un concept uşor de regăsit în toate cazurile apărute în prezenta carte. Tot ce am văzut — de la experiențele din vis la natura lunecărilor în timp — conduce la ideea că în esență aceste fenomene sunt legate de un câmp lipsit de timp, care transformă universul într-o entitate unică şi ocoleşte percepțiile noastre temporale. Sau care arată că timpul este un concept artificial, pe care l-am impus lumii pentru ca toată experiența noastră confuză să aibă o noimă. La nivel fundamental, acolo unde este determinată realitatea, timpul şi spațiul sunt văzute ca o iluzie.

Concluzia înspăimântătoare a acestei idei, pe care fizicienii o digeră destul de lent, este că dacă ne întoarcem la experiența cu pisica umană a lui Schrödinger, ceea ce determină rezultatul este cumva decizia noastră de a observa. Voluntarul va muri sau va trăi din cauza a ceea ce gândim.

De asemenea, în această lumină apare şi un sens al noii şi ridicolei mele concepţii despre reacţiile în lanţ. Trebuie să vă fi întrebat ce justificare ştiinţifică poate exista pentru o serie de coincidenţe bizare, în evenimente aparent nelegate între ele şi care formează o formă ce exprimă un mesaj primit înainte de timp, sau chiar creează o variantă schimbată a realităţii.

După cum vedem acum, la nivelul realităţii cuantice — în esenţa tuturor evenimentelor din lume — rezultatele sunt determinate de probabilităţi statistice, pe care mintea noastră le afectează într-un anume fel. Atunci, ideea de informaţie detectată dintr-un punct al viitorului poate crea evenimente în lumea reală (de unde coincidenţele) şi induce schimbări comportamentale oamenilor, pentru a face anumite lucruri (de la luarea unui tren, la mutarea copilului într-un loc mai sigur, sau la plecarea pe capete de la NASA) nu mai pare deloc fantastică. Probabil că este un rezultat predictibil al mecanicii cuantice: mintea este „variabila ascunsă" care controlează rezultatul reacţiilor statistice.

Toate cele de mai sus trebuie avute în vedere atunci când analizăm tentativele oamenilor de ştiinţă de a crea sau perfecţiona un dispozitiv de deplasare în timp. Există trei căi posibile de dezvoltare a conceptului, fiecare cu rezultate diferite.

Un cercetător, doctorul Frank Tippler de la Universitatea Tulane, din Statele Unite, se foloseşte de conceptul de spaţiu-timp ca o unitate, în care toate timpurile coexistă simultan. „În stările fizice, dinozaurii există, chiar dacă sunt dispăruţi de milioane de ani", spune el.

Pornind de la această premisă, este posibil să se construiască o maşină care să ajungă în alt timp, în viitor sau trecut, care sunt constant împreună cu ceea ce noi numim prezent.

O analogie simplă este cea cu un râu. Dacă ne aflăm pe o barcă, aceasta va pluti în direcţia în care curge curentul. Dacă

acesta te duce rapid spre niște cataracte, nu ai timp să previi prăbușirea. Probabil nici nu le vei vedea venind spre tine. În ultima clipă, apa devine turbulentă și vom încerca să depărtăm barca. Lucru dificil și probabil tardiv.

Totuși, dacă se atașează bărcii un motor, ea poate urca în susul apei, producând mai multă energie decât cea care o trage la vale. Dacă timpul ne duce într-o direcție, precum curentul apei, nu putem face nimic. Dar dacă vom putea crea un motor care să contrabalanseze forța care ne trage la vale, vom putea să ne întoarcem.

O analogie mai bună ar fi să ne închipuim că suntem ridicați din barcă de un elicopter și că pendulăm agățați de o coardă deasupra apei. Din acest nou punct de vedere, se poate vedea pe o distanță oarecare înapoi și înainte. Se presupune că vedem în această situație doar posibilități, nu certitudini. Dar, oricum, vom vedea viitorul.

Se poate să vedem cataractele și să spunem cu o oarecare siguranță că barca va ajunge la ele dacă nu facem ceva. Dar nu putem fi absolut siguri. Ne putem întoarce la barcă, oprind-o înainte de cataracte. Printr-un efort conștient de voință, putem lupta cu curentul și, datorită lucrurilor pe care le cunoaștem despre viitor, vom putea schimba lucrurile. Am văzut cazuri reale, cum ar fi femeia din San Francisco care a evitat un accident de mașină, în care pare să se fi întâmplat exact așa ceva.

Găsirea unui dispozitiv care să creeze, teoretic, mai multă energie decât cea implicată în scurgerea noastră inexorabilă prin timp depinde de măsura în care timpul are o curgere unidirecțională. Fizica cuantică spune că s-ar putea să nu fie cazul. Dar dacă se va putea realiza, probabil va însemna că mașina va crea cantități enorme de energie, conținute într-un spațiu limitat. Tentativa de a crea un asemenea dispozitiv într-o navă este destul de plauzibilă. S-ar putea să fie nevoie de dimensiuni destul de mari. Chiar și alegerea unei nave este plauzibilă. Există mult spațiu liber. Nu numai că nava poate fi

plasată departe de ochii indiscreți, dar va putea ajunge într-un loc pustiu al oceanului, neobservată de aceiași ochi indiscreți.

Dacă este să luăm în serios ideea că un câmp care a creat o buclă spațio-temporală a fost posibil cu o jumătate de secol în urmă, atunci singurele motive pentru care o mașină a timpului nu este acceptată sunt următoarele: fie că teoria de față este greșită, iar dispozitivul nu este posibil, fie că, dacă a fost construită, efectele secundare asupra țesăturii spațio-temporale și care fac nevăzuți participanții sunt încă necontrolabile. Exact ca în povestea lui Allende din 1955.

Dar o călătorie fizică, precum aceasta, va fi mult mai greu de efectuat decât de imaginat. Doctorul Frank Tippler crede că nu se va putea crea vreodată o mașină care să se întoarcă mai în urmă decât în momentul în care a fost creată. Aceasta pare a fi și ipoteza serialului TV „Quantum Leap" și a palpitantei sale speculații că este posibilă călătoria temporală mentală, dar numai în timpul vieții călătorului.

Mult mai tentantă devine posibilitatea de a traversa timpul pe cale instrumentală. Adică să construim un dispozitiv care poate înregistra sunete și imagini din alte timpuri decât cel prezent.

Există afirmații insistente că acest lucru a fost deja făcut.

Alan Davies din Swansea mi-a spus că într-o seară a adormit în fotoliu și când s-a trezit televizorul fâșâia. Și-a închipuit că a dormit și că postul nu emitea noaptea.

Dar ecranul nu era lipsit de imagine. Era acolo, neclar, un fel de animal. Și-a recunoscut propriul câine. Parcă ar fi fost prost înregistrat pe o bandă video. Singura problemă era că el nu avea video, iar câinele era mort de niște ani buni. S-a ridicat să atingă ecranul, iar imaginea a dispărut.

Și-a interpretat curioasa experiență ca fiind o posibilă proiecție de după moarte. Cei mai sceptici ar propune în acest caz un vis intens, posibil starea cunoscută psihologilor ca falsă trezire. Alan doar s-ar fi gândit că s-a trezit și s-a uitat la

televizor. Alan nu avea cum să efectueze un test diferențial între realitate și vis.

Am luat în considerație și posibilitatea unei emisiuni parazite sau de testare, după încetarea emisiei oficiale a canalului. Dar nu s-a găsit nici o dovadă în acest sens.

Putem să ne gândim și la faptul că Alan a trăit cumva o viziune. Dacă stafia câinelui său poate fi percepută pe calea minții, lucru cel puțin posibil, în lumina celor de mai sus, are prea puțină importanță dacă-i spunem halucinație sau altfel. Termenul nu este deloc trivial. Se poate spune că toate percepțiile noastre sunt o iluzie creată de anumite procese mentale.

Dacă mintea este o formă a unui câmp atemporal, aspațial, cum multe cazuri sugerează, atunci s-ar putea să existe anumite împrejurări în care percepțiile să fie receptate prin intermediul unui câmp electromagnetic. Această perspectivă este sugerată de experiențele cu fantome, de tipul înregistrărilor video, când imaginile apar într-o clădire. Am speculat la capitolul respectiv despre roci și structuri cristaline care pot declanșa manifestarea câmpului, în timp ce mintea decodifică și revede imaginile. De aici și până la a ne închipui primirea informației pe un ecran TV este un pas foarte mic.

Există câteva situații înregistrate de ceea ce s-ar putea numi „gândografie", când o persoană pare să fie în stare să intre într-o stare alterată a conștientului și să transfere o imagine mentală prin substanțele chimice de pe un film aflat într-o cameră de luat vederi. Developat, acesta va conține o imagine neclară a reprezentării gândite. O faimoasă lucrare pe această temă a fost scrisă de psihologul Jules Eisenbud, subiectul fiind mediumul american Ted Serios. Studiul este întrucâtva controversat, relativ puține fotografii acceptabile fiind produse.

Dar au existat imagini anormale transferate spontan pe film, cum ar fi fotografia pompierului din Carlisle, Jim Templeton, cu fiica lui ținând în mână un buchet de flori. La procesarea fotografiei, s-a descoperit și imaginea unei ființe

umanoide, deasupra. Era ceva asemănător cu un astronaut. Există, desigur, multe fotografii care par a reprezenta fantome. Multe sunt fără îndoială jocuri de lumini sau pur şi simplu falsuri, dar există şi destule care încă aşteaptă o explicaţie. În aceste cazuri, se poate spune că imaginea din alt timp s-a format ca semnal electromagnetic şi a fost înregistrată accidental pe film.

Mai interesantă este cercetarea efectuată de psihiatrul din Florida, doctorul Bethold Schwarz, care a studiat o femeie din Michigan, Stella Lansing. Aceasta părea să poată transfera imagini direct din minte atât pe filmul foto, cât şi pe cel de cinema. Există câteva asemenea filme anormale, în care construcţiile ei mentale par să se fi înregistrat în felul acesta.

În acest studiu, există diverse curiozităţi. Pe filme au apărut stranii entităţi umanoide, care parcă au fost dislocate în altă dimensiune de o defazare şi au fost cumva surprinse în dimensiunea noastră de mintea Stellei Lansing, care a „rezonat" cu imaginea lor şi a transferat-o pe un suport — filmul.

Mai există şi o serie de experimente mult disputate, în ceea ce se numeşte EVP (*electronic voice phenomenon* — fenomenul vocilor electronice). Acestea au început cu lucrarea unui suedez, Friedrich Jurgenson. În 1959, în timp ce înregistra cu ajutorul unui echipament sensibil cântecul păsărilor, acesta a prins în mod neaşteptat voci. Acestea păreau să fie nişte entităţi conştiente, care comentau munca lui. Dar la locul respectiv nu se găsea nimeni altcineva.

A fost realizat şi un echipament mult mai sofisticat, de către persoane care au vrut să contracareze argumentele scepticilor, cum că ar fi vorba de transmisii radio, detectate cumva şi înregistrate. Vocile păreau să fie în unele momente conştiente de experimente şi chiar le comentau.

În 1977, George Meek, un bogat inventator american, a pus la punct propriul echipament, cu care a fost posibilă comunicarea bidirecţională cu vocile respective. Se spune acum că aşa-numitul Spiricom ar face legătura dintre lumea noastră şi

cea de dincolo de moarte. Un fizician care a murit în urmă cu câțiva ani ar fi lucrat la proiect o dată ce legătura a fost obținută — așa afirmă Meek și echipa lui!

Unii consideră aceste afirmații prea ieșite din comun ca să fie acceptate, deși reconstituirea experimentului s-a bucurat de un oarecare succes. Problema principală în ascultarea benzilor acestor conversații ține de familiarizarea cu senzația că vorbești cu roboți. Se presupune că aceasta se datorează modului în care funcționează sistemul și că, odată obișnuit, conversațiile decurg normal. Se spune că echipamentul ar emite un semnal electromagnetic, iar „entitatea nevăzută" din alt timp (sau din lumea de dincolo, atemporală, cum preferați) îl modulează cumva. Interferența rezultată se manifestă ca o voce simulată.

Am foarte puține îndoieli că doar două dintre explicații sunt posibile. Una ar fi cea a falsului grosolan, respins de protagoniști cu insistență. Oricum, motivația financiară pare să lipsească. Sau chiar este ceea ce-mi pare a fi — comunicarea peste timp și spațiu cu ceea ce numim „fantome". Cale de mijloc nu prea văd să fie.

Cercetările în domeniu au continuat și, în 1993, un grup din Germania a anunțat că a făcut prima breșă în tentativa de a capta imaginile venite peste timp și spațiu direct pe video. Nu este mai puțin plauzibil decât înregistrările audio, dar primele rezultate sunt încă de slabă calitate și necesită multe verificări.

Interesant, aceste lucrări coincid cu două rapoarte primite de mine, unul din Lancashire, altul din Țara Galilor (straniu de aproape de locul scenei cu câinele mort apărut pe ecranul TV). În ambele, mi s-a spus că persoana a observat un număr de imagini mișcate și/sau statice pe ecranul TV, plus o voce care anunța că aceea este prima transmisiune TV din viitor.

M-am gândit imediat că este o campanie de promovare a vreunei noi tehnologii. Acestea se întâmplau în 1991. În 1993, compania de jocuri Sega a avut o reclamă care simula o emisiune pirat care întrerupea transmisiunile pe timpul reclamelor, promovând produsul lor. Emisiunile erau întrerupte

pentru scurte flash-uri de ştiri, cum ar fi aceea că staţia fusese invadată de extratereştri! Ideea campaniei era că un semnal TV venit din viitor care le spunea oamenilor să cumpere un produs nu putea să-i vină decât cuiva din domeniul publicităţii.

Dar în 1991 nu am putut descoperi nici o asemenea campanie, deşi am căutat-o.

Ceea ce pare a fi fost recepţionat ar fi un semnal care s-a suprapus peste imaginea TV normală şi, foarte scurt, sub forma unor imagini lipsite de semnificaţie, declarat că ar fi un semnal experimental de transmitere în timp a informaţiei TV.

Dacă a mai văzut cineva aşa ceva — sau dacă poate să explice ce a fost — îl rog să-mi scrie. Presupun că este posibil ca o tehnică experimentală din viitor să creeze o interferenţă ca aceasta în prezent. În acest sens, mă situez pe o poziţie asemănătoare cu cea a fizicianului scriitor Gregory Benford, din romanul *Timescape*, în care eroul primeşte semnale tahionice cu 30 de ani înainte de transmiterea lor.

Dar, după cum am aflat până acum, cea mai simplă cale de a călători prin timp pare să fie prin câmpul mental atemporal, aspaţial. Deci probabil că cea mai simplă maşină a timpului va fi aceea care va găsi o cale de efectuare a acestor călătorii mentale. Probabil că vom avea nevoie de dispozitive chimice şi electrochimice, care să poată să adapteze starea noastră de conştienţă şi să ne propulseze înainte sau înapoi în timp.

Într-un anume sens, regresia hipnotică şi vizualizarea creativă, folosite ca tehnici de ghidare a oamenilor în experienţe de „dincolo de viaţă", s-ar putea să facă exact acest lucru. Este posibil ca ele să iniţieze la nivelul mental schimbări care să poată fi măsurate. Schimbările din creierul nostru pot fi hormonale, sau direct de natură electrică.

În afara punerii subiectului într-un scanner CAT, pentru măsurarea activităţii creierului în timpul unei experienţe spaţio-temporale, putem face încercări punctuale, pentru a vedea care este caracteristica ce ajută cel mai mult. Din nefericire, ceea ce spun poate să sune drept campanie pentru

drogurile care afectează mintea, cu efecte periculoase şi impredictibile. Tot din nefericire, folosirea unui scanner CAT este la fel de improbabilă, pentru că acestea sunt aparate scumpe, necesare pentru scopuri medicale de urgenţă, şi nici un spital nu va renunţa la unul — corect, zic eu — pentru un ciudat experiment de călătorie în timp.

Cu toate acestea, cel puţin un cercetător susţine că a reuşit deja să creeze o maşină care stimulează călătoria temporală. Persoana, Tony Bassett, spune că a construit-o sub podul de cale ferată de la Chalk Farm, în nordul Londrei, ca un subprodus al cercetării lui privitoare la modul în care vindecătorii emit unde energetice absorbite de corp, care îmbunătăţesc starea de sănătate.

Cei care au încercat acest dispozitiv, de mărimea unei cutii de pantofi şi care este plasat lângă capul subiectului culcat, spun că el creează o senzaţie de furnicături şi una de stare de conştienţă dual㠀. Ei sunt conştienţi că îşi au rădăcina în această lume, dar descoperă că mintea le pluteşte ca un balon captiv. Ei se pot întoarce la bază în orice moment, dar explorează orice le vine în faţa ochilor.

În experimentele de până acum, au fost citite — cu precizie — numerele de înmatriculare ale vehiculelor parcate la o mare distanţă. Aceasta, sugerează Bassett, ar însemna că percepţiile călătoriilor în alte timpuri şi spaţii s-ar putea să nu fie pură fantezie. Cele mai multe şedinţe au explorat trecutul — bunii receptori având senzaţia completă a „locuirii" în corpul altcuiva din acel timp, văzând şi simţind ceea ce vede şi simte acela. Unele experimente asupra viitorului sugerează aceleaşi senzaţii, iar Bassett raportează că în „deriva" lor oamenii ştiu instinctiv încotro merg: trecut sau viitor, de parcă ar fi o direcţie în spaţiu.

Se spune că dispozitivul funcţionează prin crearea unor efecte similare cu cele dintr-o furtună cu puternice fenomene electrice, inclusiv ionizare şi unde de radiaţie, transferate direct cortexului cerebral. Aceasta ar stimula schimbările electro-chimice din creier care declanşează starea de conştienţă alterată.

Este fascinant, pentru că este exact tipul de energie care pare să fie detectată de martorii anomaliilor temporale, cum ar fi acei nori suspendați și, posibil, unele întâlniri OZN. Acești martori vorbesc în multe cazuri de furnicături, păr zbârlit, lăcrimări și dezorientare senzorială, ceea ce sugerează expunerea la ridicate potențialuri electrostatice și câmpuri de radiație ionizantă.

Este posibil ca Tony Bassett să fi făcut o mașinărie care emulează aceste câmpuri naturale ce declanșează anomaliile temporale. Se pare că în forma sa actuală mașina lui Bassett are nevoie de un „ghid" pentru oprirea „derivei" definitive a subiectului, probabil într-un somn adânc, ca și pentru a-l menține pe drumul ales. Se presupune că și aceste funcțiuni vor fi automatizate în cele din urmă.

Dacă vom vedea pe piață vreuna dintre aceste propuneri de dispozitive de călătorit în timp, rămâne de văzut. Totuși, un lucru este clar. Călătoria în timp a ieșit din domeniul SF și nu este departe vremea în care va deveni un fapt științific.

Este doar o chestiune de timp.

12

Au aterizat călătorii temporali?

Orice s-ar fi întâmplat cu Experimentul Philadelphia, avem un indiciu oribil asupra efectelor. Toate dispozitivele destinate să transporte un om în timp, de la maşina timpului a lui H.G. Wells, din 1895, până la moderna *The Very Slow Time Machine* (Foarte lenta maşină a timpului) de Ian Watson, sunt proiectate să stea într-un loc, de obicei laboratorul savantului. Dar acest lucru este imposibil. Ar fi de-a dreptul o sinucidere.

Am remarcat din cazurile de apariţii gen înregistrări video că fantomele cu adevărat străvechi, cum ar fi soldaţii romani din York, par să meargă cu picioarele îngropate parţial în pământ. Am spus la capitolul respectiv că aceasta se datorează nivelului podelei de acum 2000 de ani, când semnalul s-a înregistrat sub forma unui câmp electric. Nivelul podelei s-a ridicat de-a lungul secolelor cu nişte zeci de centimetri, din cauza activităţii de construcţii şi a factorilor geologici. Deci în vremea noastră ceea ce a fost pe vremuri nivelul solului este acum sub acesta. Cu cât mergi mai mult în timp, cu atât mai mare este această deplasare pe verticală.

Să presupunem că vrem să plecăm de undeva dintr-un laborator şi să ajungem tot acolo, dar în ziua de miercuri a săptămânii trecute, dar uităm că în ziua aceea în punctul respectiv am avut o masă, exact acolo unde este acum maşina. Când ne vom materializa în ziua respectivă, riscăm să devenim un fel de pană înfiptă în masa respectivă — exact ca nefericiţii marinari aflaţi în poziţiile ghinioniste de pe USS *Eldridge*, înfipţi în podeaua metalică.

Dacă vom călători înainte în timp cu o sută de ani, clădirea pe care o cunoaştem s-ar putea să fi fost demolată, pe acolo trecând o autostradă aglomerată. Maşina noastră temporală sar putea să răsară în faţa vreunui camion gigantic care ne va aplatiza.

Orice deplasare înapoi cu mii sau milioane de ani ar putea duce în acelaşi loc, dar aflat sub nivelul oceanului sau în interiorul unui vulcan, de exemplu. Pur şi simplu, nu există cale prin care o maşină să fie determinată să aterizeze exact la nivelul solului.

Există un singur loc relativ sigur în care s-ar putea efectua transferul: pe orbită. Evident, există şi acolo posibilitatea de apariţie a unui meteorit sau a unei comete, deşi multe se pot evita prin calcularea cu precizie a momentului când maşina temporală va „ateriza". În orice caz, riscul matematic ar fi minim şi vom putea evita, cu mare probabilitate, materializarea în ceva solid. Situaţie care nu ar putea fi garantată dacă maşina timpului ar rămâne la nivelul solului.

Să ne amintim de fotografia lui Jim Templeton, din capitolul anterior. În mai 1964, el a intenţionat să-şi pozeze fiica, dar, la developare, în fundal a apărut o persoană într-un costum alb. Fotograful nu a remarcat pe nimeni în câmpul vizual. Am vorbit cu Jim şi sunt sigură că nu este nici un truc la mijloc. Filmul a fost analizat la Kodak, fapt care a eliminat ipoteza dublei expuneri (supraimprimarea unei fotografii peste alta, accidental). De altfel, compania a promis o recompensă (încă neridicată) celui care va veni cu o explicaţie în cazul acestei fotografii.

Această imagine este atribuită extratereştrilor altfel invizibili cu ochiul liber, sau unei activităţi care foloseşte dispozitive nucleare capabile într-un fel să imprime imaginea gândului, sau chiar unei stafii. Personajul este într-o poziţie curioasă. Nu i se poate vedea partea de jos a picioarelor, dar putem ghici că el pluteşte efectiv deasupra peisajului.

Să ne gândim la un călător temporal care se întoarce în timp şi se trezeşte într-un mediu complet nou. Nivelul solului

era mai jos, cu 500 sau 1000 de ani în urmă, iar o imagine proiectată din acel timp în prezentul nostru ar apărea parțial sub picioarele noastre (cum chiar este cazul cu unele fantome). Este valabil și cazul invers. Dacă ne întoarcem în zilele când soldații aceia romani și-au lăsat amprenta electromagnetică la York, noi, aflați la nivelul solului din timpul nostru, am pluti deasupra!

Prin urmare, orice persoană venită din viitor ar apărea în prezentul nostru la un nivel consubstanțial cu cel la care va fi fost solul în timpul lui. Care s-ar putea să fie cu niște metri buni deasupra nivelului actual. Orice personaj apărut pentru o clipă din viitor, să spunem, în 1964, ar apărea suspendat în aer, exact ca în fotografia lui Jim Templeton. Să fie echivalentă cu o fotografie a unei stafii, dar venită din viitor?

Această posibilitate este susținută și de câțiva martori care susțin că văd regulat fantome și raportează aceeași anomalie. O adolescentă cu un dosar bogat de asemenea întâmplări, inclusiv extratereștri și OZN-uri, cu puteri precognitive și care a trăit o regresie temporală, când a văzut o prăbușire a unui avion în timpul celui de-al doilea război mondial, mi-a spus că pe la trei-patru ani vedea oameni plutind deasupra străzilor din centrul Liverpool-ului, precum și unii parțial îngropați în asfalt. Altfel, păreau oameni normali, iar ea a crescut cu această stranie percepție, foarte mirată că nimeni altcineva nu-i vede. Gradat, a început să nu-i mai vadă nici ea și s-a restrâns doar la ceea ce i s-a spus că ar fi „normal". Se poate ca ea să se fi acordat în același timp și pe imaginile din viitor, și pe cele din trecut, ulterior antrenându-și „ușierul" să recunoască doar normalitatea contemporanilor ei. A adoptat punctul de vedere al realității consensuale.

Interesant, în multe relatări despre presupuse ființe extraterestre – categorisite așa fie și numai pentru aspectul uman cumva cam straniu – în mod obișnuit martorii spun că aceștia ar pluti puțin deasupra solului. Bibliografia acestor cazuri este voluminoasă. Am cercetat cam 20% dintr-un total de 500 de relatări care conțin acest surprinzător amănunt.

De ce să plutească extratereştrii la 30 de centimetri în aer? Sau, mai rău, de ce „păşesc ca noi, dar parcă pe o perniţă de aer" — parafrazând mai multe cazuri disparate din Australia, Argentina, Sheffield, luate la întâmplare? Evident, dacă aceste imagini provin din viitorul propriei noastre lumi şi nu sunt vizitatori din stele depărtate, problema este rezolvată.

Din cauza acestor impedimente logic expuse, o maşină de călătorit în timp va trebui să evite saltul temporal în apropierea suprafeţei Pământului. Ea va trebui să urce, poate pe o orbită, să facă saltul, apoi să se întoarcă la suprafaţă — ceva în genul unei navete spaţiale. Deci, dacă vrem să găsim înregistrările istorice ale unei asemenea maşini, nu trebuie să ne aşteptăm la vreuna de tip H.G. Wells, terestră. De fapt, noi căutăm ceva foarte explicit formulat: obiecte neidentificate, care par să fie aparate de zbor avansate, care apar subit, vin la sol, stau puţin, apoi decolează şi dispar la fel de subit. După cum v-aţi dat seama, căutăm ceva ce am văzut deja: OZN-uri.

Această interpretare a fenomenelor OZN drept călătorii temporale este puţin luată în discuţie de cercetători. Ufologii sunt mai toţi de acord că relatările martorilor se referă la vizite extraterestre, de departe, aşa că articolele unora ca doctorul Michael Swords, profesor de ştiinţe naturale la Western Michigan University, sunt rareori luate în serios. După cum subliniază Swords, cunoştinţele noastre actuale despre spaţiu şi timp nu mai exclud călătoria în timp. Descoperirea unor fenomene astrofizice, cum ar fi „găurile negre" în spaţiul cosmic îndepărtat, pare chiar să ofere probe serioase că există în natură un fel de „porţi ale timpului". Aceste găuri sunt negre, pentru că spaţiu-timpul este curbat într-o asemenea măsură, încât nici lumina nu mai poate scăpa de acolo, în pofida vitezei.

În plus, putem remarca faptul că natura atemporală a conştiinţei, tratată în această carte, are un corolar important. Einstein a spus că nimic nu poate călători cu o viteză mai mare decât a luminii, pentru că un obiect material va ajunge la

dimensiuni zero, iar timpul se va contracta şi el la zero. Evident, un nonsens. Un asemenea obiect ar fi oriunde şi nicăieri, simultan. Ca şi cum „oricând şi niciodată" ar fi luate împreună. Ecuaţiile lui Hendrik Lorentz arată fără putinţă de îndoială că ideea de călătorie cu viteza luminii este efectiv imposibilă, datorită acestor consecinţe absurde.

Oare să fie chiar atât de absurde? Ştim că ceva *chiar* călătoreşte cu viteza luminii: „lumina", de fapt, orice tip de radiaţie electromagnetică. În cazul în care conştiinţa este un câmp de energie asemănător, atunci ea va poseda, implicit, proprietatea de a fi oriunde şi oricând — atemporal şi aspaţial. Este exact argumentul folosit în prezenta carte pentru explicarea fenomenelor de tip precognitiv.

Fizica tratează această dilemă subliniind nematerialitatea câmpurilor. Ceea ce au stabilit Einstein şi Lorentz a fost că nici un obiect material, cum ar fi o navă spaţială metalică, nu va putea călători la viteza luminii, pentru că ar deveni imaterială — o radiaţie energetică, în fapt. Ar dispărea la nivelul percepţiilor noastre. Ca şi cum cartea pe care o aveţi acum în mână s-ar transforma în radiaţie electromagnetică. Vom fi în stare s-o detectăm cu instrumente adecvate, dar nu va mai fi accesibilă simţurilor noastre. Ar intra în zona restricţiilor impuse de concepţia noastră despre timp şi spaţiu. Nimic contradictoriu. După cum am văzut, particulele mecanicii cuantice — adevăratele cărămizi ale universului — au ciudata capacitate de a fi ori unde, ori cospusculi substanţiali, funcţie de împrejurări.

Astfel, de la un dispozitiv de călătorit în timp ne putem aştepta nu numai să zboare ca un OZN, ci şi să facă lucruri surprinzătoare, pe care o navă extraterestră nu le-ar face. Dacă navele noastre ajung pe Marte, nu apar în atmosferă ca să dispară imediat. Dar un obiect care se strecoară printre faliile timpului exact asta ar face, ar trece succesiv prin faza de obiect material şi cea de energie radiativă — exact ca fotonii şi celelalte particule subatomice.

În consecință, imaginea OZN-urilor care ne străbat atmosfera se potrivește mai mult cu ideea de nave ale timpului. Ele apar brusc și dispar la fel de brusc. Astrofizicianul J. Allen Hynek, decanul în domeniu și inspiratorul filmului lui Spielberg, devenit un clasic, *Întâlniri de gradul III*, a tras concluzia că vizitatorii extratereștri se comportă ciudat, plus că sunt prea mulți. Oricare posibilă specie extraterestră care îi trimite la noi cam exagerează numeric.

Hynek a mai remarcat că, spre deosebire de avioanele noastre, care decolează de pe un aeroport și aterizează tot pe un aeroport, fiind vizibile pe toată traiectoria, OZN-urile par să ocolească legile mișcării. Așa fac de fapt, dar par să ocolească și timpul.

În treacăt, să remarcăm și că, dacă Al Bielek a fost sincer, ideea unor OZN-uri care supravegheau Experimentul Philadelphia nu mai este deloc absurdă. Dacă OZN-urile sunt nave temporale venite din viitor, este firesc ca ele să cerceteze prima noastră tentativă serioasă de a crea o curbură spațio-temporală, tentativă care probabil a dus, ani de zile mai târziu, la călătorii sigure în timp. Ce aviator n-ar vrea să fie martor la primul zbor din istoria omenirii? Ce călător temporal n-ar vrea să fie de față, atunci, la inaugurarea primei mașini a timpului.

O altă problemă critică rezultată din evidența fenomenelor OZN este durata remarcabilă a observațiilor. Aceasta este parțial explicată, cum vă va spune orice carte bună despre OZN-uri, de recunoașterea faptului că 95% din OZN-urile raportate nu sunt OZN-uri. Ele sunt OZI-uri — obiecte zburătoare identificate — fiind orice, de la avioane și baloane, la bufnițe care au mâncat ciuperci fosforescente.

De asemenea, chiar și observațiile nerezolvate descriu adesea fenomene care par să fie efecte naturale încă neelucidate de știință: formațiuni plasmatice, forme neobișnuite de fulger globular, lumini create pe cale geofizică, ca efecte ale presiunilor exercitate asupra rocilor etc. Toate

acestea intră sub umbrela OZN. Este clar că nu există o teorie unificată a OZN-urilor. Acestea sunt o largă varietate de evenimente explicate sau neexplicate. Există o categorie de OZN-uri, care generează cam 2% din totalul datelor (totalul fiind de circa 10.000 de rapoarte anual). Aceste cazuri, puține, sunt consistente și aproape imposibil de atribuit unor erori de percepție sau unor fenomene naturale. Două procente din 10.000 înseamnă niște sute de „vizitatori" pe an care par să fie nave străine cu proprietatea magică de a sfida spațiul și timpul.

Mai important, aceste „dispozitive" nu apar doar în timpurile moderne. Ele au fost raportate de-a lungul întregii istorii. Apar referiri la ele, cum ar fi „mașinile cerești" din Biblie, sau „scuturile zburătoare" din timpul romanilor, sau „minunatele nave aeriene" din secolul trecut. Dacă OZN-urile ar fi nave spațiale, ar trebui să explicăm de ce și-au lăsat amprenta în lumea noastră de-a lungul a zeci de mii de ani. De ce atât de mult?

Toate aceste întrebări au un răspuns firesc, dacă adoptăm ipoteza că vizitatorii vin aici dintr-un punct al viitorului nostru și nu din cine-știe-ce galaxie. Evident, fiecare cultură va avea propria interpretare a apariției lor. Așa cum Ezechiel a avut viziunea unui mesager al Domnului, și noi putem avea ideea de vizitatori extratereștri.

Ele sunt de aici, nu de altundeva, manifestându-se în ceea ce pentru ei este istorie. Ele pot să difere în formă, venind din diverse epoci ale viitorului. Se potrivește mult mai bine decât cu ideea că nenumărați vizitatori extratereștri ar acorda un absurd interes științific Pământului.

Așa cum a spus Hynek, dacă OZN-urile ar călători prin spațiu, ele ar trebui să apară într-un punct A, să spunem Londra, apoi în B (în mijlocul Atlanticului, de pildă) și în final în punctul C (poate Boston). Cu toate acestea, una din caracteristicile cele mai constante ale OZN-urilor este localizarea. Ele rareori vin de undeva și pleacă altundeva.

Poate că greşim în tratarea intenţiilor lor. Poate că nu spaţiul îl cercetează, ci timpul. Să spunem că punctul A nu este Londra şi punctul C nu este Boston, ci sunt date diferite, între care OZN-urile călătoresc înainte şi înapoi în timp. S-ar putea chiar să avem dovezi în acest sens.

Pe 24 mai 1949, pe râul Rogue, din Oregon, Statele Unite, cinci martori veniţi la pescuit au observat un obiect cu totul deosebit. O investigaţie militară detaliată a emis un raport, ţinut secret mulţi ani. Martorii au făcut schiţe a ceea ce au văzut în plină zi, de aproape.

În esenţă, este vorba de două domuri, inferior şi superior, separate de suprafeţe lenticulare. Apoi o coadă care se îngusta treptat. Ajuns la sol, obiectul stătea într-o rână şi emitea lumini intense. Apoi a dispărut, pur şi simplu.

Cu mult înainte ca acest raport să fie scos de sub secret, Bill Dillon era elev la Ramridge Junior School din Luton, Bedfordshire, Anglia. Era în mai sau iunie 1957 şi toţi se aflau în pauza de prânz. Au văzut, elevii şi scepticul lor profesor, un obiect care a efectuat un arc pe cer, coborând aproape în spirală. Mişcarea era similară cu cea de la râul Rogue.

Aparent, obiectul era identic — nu similar, ci absolut identic. Date fiind caracteristicile lui inconfundabile, avem de a face cu ceva foarte important. Schiţele făcute la o distanţă de opt ani şi de 8000 de kilometri arată exact acelaşi aparat. Diferă doar câteva mici detalii. Am obţinut raportul de la râul Rogue în urma unei cereri conform cu Legea Libertăţii Informaţiei din Statele Unite. Apoi, comparând cu descrierea lui Bill Dillon, am fost stupefiată.

Bill îmi spusese că la Luton obiectul descrisese un arc, urcând apoi aproape vertical, devenind alb strălucitor (de parcă s-ar fi transformat în lumină) şi dispărând pe loc.

Am cercetat arhivele şi am descoperit câteva alte cazuri care se potrivesc foarte bine. Între acestea există şi o observaţie de la sol făcută la Fort Riley, Kansas, din noiembrie 1964 —

unde obiectul a putut fi văzut clar câteva minute — ca şi, surprinzător, o serie de fotografii luate la Mount Clemens, Michigan, în după-amiaza zilei de 9 ianuarie 1967. Aici Grant şi Dan Jaroslaw au făcut patru poze Polaroid, care par să reprezinte acelaşi obiect. Acesta a dispărut în exact aceeaşi direcţie (sud-est) ca şi obiectele de la râul Rogue şi Luton. Cercetat de doctorul Hynek şi de USAF, cazul a fost declarat autentic.

Trebuie să adăugăm că fraţii Jaroslaw i-au mărturisit doctorului Hynek că OZN-ul lor era fals, o machetă. Posibil. Atunci, remarcabil este faptul că au copiat aproape în detaliu un OZN foarte deosebit, de care nu prea aveau de unde să afle în 1964.

Chiar şi cazurile cu entităţi umanoide se potrivesc în scenariul meu.

Pe 21 octombrie 1954, doamna Jessie Roestenberg şi cei doi copii ai ei, de şase şi opt ani, au auzit un sâsâit şi au ieşit să vadă dacă nu este un avion cu reacţie. Au văzut doar un obiect cu baza plată, făcut dintr-un metal argintiu, cu partea de sus curbată şi terminându-se într-un dom transparent, precum o fereastră circulară. Acesta plutea la nivelul acoperişului fermei lor izolate de lângă Ranton, Staffordshire.

În interiorul domului se aflau două personaje care priveau la peisajul de jos, ca nişte turişti care admiră o privelişte. Se uitau la Jessie aproape cu compasiune. Erau foarte umani în aparenţă, cu piele palidă, păr blond şi lung şi bărbii ascuţite. Purtau ambii un fel de costume de paraşutişti sau de ski, destul de ciudate la vremea aceea.

Doamna Roestenberg mi-a spus, când am chestionat-o, la 35 de ani după prima raportare a observaţiei, că privind acele personaje „se părea că trec ore, dar probabil că au fost secunde. Timpul era suspendat". A simţit o senzaţie de furnicături pe piele, „de parcă eram încărcată cu un fel de energie".

Ca orice mamă, s-a temut pentru copiii ei şi i-a dus în casă, la adăpost. S-au ascuns sub masă. Prin fereastră, au văzut obiectul descriind un arc pe cer, apoi străfulgerând într-o explozie de purpuriu intens (posibil ultraviolet) şi dispărând ca şi cum n-ar fi fost.

Acest caz avea să devină celebru — primul contact extraterestru serios din Marea Britanie. Dar este singurul? O jumătate de secol mai târziu, în martie 1979, o femeie care discuta cu un bărbat în apropierea unor magazine din Sheffield avea să retrăiască experienţa lui Jessie Roestenberg atât de asemănător, încât este greu de crezut că n-a fost acelaşi OZN.

Amândoi au văzut un disc identic, cu o fereastră acoperind toată circumferinţa domului, din care două personaje care se uitau gânditor în jos. Unul dintre personaje se uita la ei. Celălalt părea mai puţin interesat, stând cu mâinile la spate. Avea aerul că mai văzuse toate astea.

Personajele purtau costume de ski albăstrui şi erau aparent oameni, cu păr blond, lung până pe umeri. În timpul întâlnirii, în zonă s-a instalat o neobişnuită linişte şi nemişcare. Era „ca şi cum am fi fost izolaţi de timp".

Acelaşi model poate fi extras şi din alte cazuri. De pildă, doamna Ethel Field din Parkstone, Dorset, a trăit următoarea întâmplare în timp ducea în casă rufele uscate, în septembrie 1977.

A auzit un uruit, s-a uitat în sus şi a văzut un obiect cu fundul plat şi cu un dom superior cu o fereastră mare, rotundă, care domina partea frontală. O uriaşă explozie de lumină, de culoare galben-albastră, cădea ca o ploaie de la baza obiectului. În aer, această lumină făcea valuri (se pare că şi spaţiul era influenţat de această prezenţă).

La fereastră se aflau două figuri umanoide, una lângă alta. Păreau obişnuiţi, doar aveau costume dintr-o bucată, argintii. Aveau feţe înguste. Unul dintre cei doi avea mâinile sub cadrul ferestrei, de parcă ar fi manipulat instrumente şi părea detaşat

de ceea ce se întâmpla. Celălalt părea să arate în jos, indicând-o pe doamna Field. Era limpede că o văzuse. Ea a intrat în panică şi a fugit.

Este interesant amănuntul că mâna ţinută în sus, cu palma spre obiect, pentru protecţie împotriva luminii, o simţea caldă şi cu furnicături. A avut pielea iritată, roşie, timp de mai multe săptămâni. Se poate presupune că a fost supusă unui fel de radiaţie electromagnetică emisă de aparatul aflat în zbor planar.

O altă întâlnire a avut-o doamna Sage, din Medway, Kent, care plecase la cumpărături, în după-amiaza lui 4 august 1980, când, spre deosebire de ceilalţi martori, a avut norocul să vadă obiectul chiar în momentul apariţiei. Ceea ce spune ea nu seamănă deloc cu sosirea navei *Enterprise* din *Star Trek*.

Ea mi-a descris-o ca fiind la început un norişor, ca un inel de fum din acelea ce se formează deasupra grădinilor. Pe margini se vedeau mici fulgere, care au speriat-o. Apoi, „lucrul acela a părut să apară din nimic, pe locul în care am văzut fumul".

Obiectul era mic şi cu un profil curbat, ca un fel de elicopter fără elice şi fără coadă. O fereastră transparentă uriaşă domina parte frontală, aplecată spre ea. Obiectul era foarte apropiat. A văzut în detaliu cei doi oameni dinăuntru. Aceştia erau normali, umani, dar cu păr lung până pe umeri, unul de culoarea spicului, celălalt ceva mai închis. Aveau pielea neobişnuit de palidă şi ochii albaştri. Purtau costume de ski dintr-o bucată, de culoare gri-pal.

Şi-a dat seama că, în prezenţa obiectului la câţiva metri de ea, traficul străzii amuţise. Doamna Sage mi-a spus că era „ca şi cum l-aş fi auzit dinăuntrul a ceva". Strania ceaţă înconjura baza obiectului, atingând şi un gard. În aer plutea un miros dulceag, greţos.

Şi mai curios, doamna Sage spune că a auzit cele două fiinţe discutând în nava lor. Se uitau la ea, amândoi cu interes, dar fără să se implice cumva. Unul a vorbit: „Ai spus că totul o să fie bine", apoi a adăugat uşurat: „E OK. Crede că suntem

militari." Celălalt, un om mai degrabă auster, s-a plâns: „Atâta muncă degeaba". Dar colegul i-a răspuns filozofic: „Nu neapărat".

Doamna Sage susține că nu a văzut obiectul dispărând.

Dovezile vizuale ale prezenței OZN-urilor sunt mult mai puține decât ne-am aştepta. Aproape toate fotografiile care apar în reviste şi cărți sunt dubioase, în sensul că unele sunt de-a dreptul falsuri şi majoritatea nu sunt decât nişte interpretări greşite ale unor instantanee realizate întâmplător. Totuşi, din puținele cazuri care au trecut de examinarea critică, folosind tehnicile computerizate, de exemplu, aproape toate arată nişte caracteristici comune, anume modelul din cazurile prezentate mai sus.

Una dintre cele mai analizate serii de fotografii a fost realizată de o familie de fermieri din McMinnville, Oregon, în mai 1950. Aceştia nu au făcut bani din ele şi nici nu au beneficiat de publicitate din cele două fotografii alb-negru.

Măsurătorile făcute asupra fotografiilor sugerează cu tărie că este vorba despre un obiect cu bază plată şi o turelă superioară, cu o mărime de cam 20 de metri. În 1950, nu aveam nimic care să semene cu acel obiect. Nici acum nu avem. Dar el seamănă destul de mult cu ceea ce au văzut martori ca Jessie Roestenberg şi are caracteristici asemănătoare cu cele de la Ramridge şi râul Rogue.

De fapt, Rogue curge la doar 240 de kilometri de locul în care au fost luate imaginile şi de cel al unui alt caz important (fotografia de la Williamette Pass, despre care vom vorbi mai jos), aflat între cele două puncte, în aceeaşi arie muntoasă izolată. OZN-urile sunt foarte des văzute în zone stâncoase, cu activitate geologică şi tectonică intensă. Probabil că această caracteristică este foarte importantă.

Ca de obicei, obiectul de la McMinnville a apărut brusc şi a dispărut la fel de brusc, fără ca cineva să-l vadă în vreo poziție intermediară.

* * *

Există şi cazuri în care aceste obiecte par să fie asociate cu nori de gaze sau vapori.

Un poştaş din Namur, Belgia, a realizat o serie de trei imagini ale unui obiect cu dom şi cu bază plată. După staţionare, acesta a emis o dâră de fum sau vapori, care l-a învăluit. Apoi a urcat în atmosferă, lăsând o coadă fină de ceaţă.

Pe 16 ianuarie 1958, personalul ştiinţific al unui vas brazilian instala o staţie meteorologică pe o stâncă nelocuită — insula Trinidade — aflată la câteva sute de kilometri în largul Atlanticului. Aceasta făcea parte din programul internaţional numit Anul Geofizic Internaţional. Câţiva membri ai echipajului au văzut un obiect care semăna cu planeta Saturn, învăluit într-o ceaţă fină. Acesta a zburat pe deasupra mării, a înconjurat insula şi a dispărut, dar nu înainte ca fotograful vasului să facă patru fotografii. În timpul trecerii obiectului, macaraua electrică a vasului a încetat să funcţioneze.

Ca şi în cazul Namur, evaluarea pe computer a relevat caracteristici greu de falsificat. Mărirea obiectului din fotografie arată că nu este bine delimitat — jumătate acolo, jumătate altundeva. Asta i-a permis unui sceptic să propună remarcabila teorie (dar absurdă, după părerea mea) că obiectul este un miraj cu planeta Jupiter în plină zi!

Aceste fotografii nu par să arate nave stelare venite din vreun sistem solar. Ele par să fie, mult mai plauzibil, un fel de dispozitive de distorsionare a timpului şi spaţiului, prin crearea unor nori de energie şi reprezintă trecerea spre şi dinspre o formă accesibilă simţurilor noastre.

Există un caz şi mai grăitor. Data este 22 noiembrie 1966, iar locul la 1520 de metri de şoseaua Diamond Peak, care trece prin Pasul Williamette, din Oregon. Acest loc este izolat, neprietenos şi plin de zăpadă, chiar din primele zile ale iernii.

Martorul, şi fotograf în acelaşi timp, a fost un profesor de colegiu, doctor în biochimie. Nu obişnuitul farsor OZN. Acesta se afla în punctul cel mai de sus al pasului, de unde fotografia

un masiv de granit, dar a trebuit să aştepte să se risipească ceaţa fină, după două tentative semireuşite. Aşteptarea a fost recompensată de vederea unui obiect care urca cu mare viteză. Martorul a prins o singură fotografie, mai mult din instinct. Obiectul a dispărut pur şi simplu.

Imaginea rezultată a fost analizată în detaliu de expertul foto Adrian Vance, de la *Photographic Magazine*, ca un „exerciţiu" de „măsurare a distanţelor, vitezei şi mărimii", înainte de a-şi da o părere. OZN-ul fotografiat lăsa în urmă o dâră de vapori, posibil provenind din zăpada absorbită în urcare. Totuşi, cea mai ciudată caracteristică a fost că nu era doar o imagine a unui disc plat, ci trei, deşi martorul a văzut unul singur. Obiectele erau dispuse unul deasupra celuilalt, formând un fel de turn.

Şi mai straniu, obiectul nu avea aceeaşi dimensiune în fiecare postură. Aceasta înseamnă fie că-şi poate modifica dimensiunile, fie că s-a depărtat de aparatul de fotografiat în timpul scurt cât diafragma era deschisă. Mişcarea respectivă ar fi fost precum cea făcută de o farfurie care se scufundă în apă, respectiv oscilatorie. Acelaşi efect se poate observa şi la căderea frunzelor, toamna. În cazuistica OZN, fenomenul este destul de des întâlnit şi a şi căpătat numele de „efectul de frunză în cădere". Dar nimeni nu-l înregistrase în fapt.

Şi totuşi, există un factor şi mai important. Dacă este un obiect singur (cum a fost văzut) urmând o traiectorie ascendentă şi fie îşi schimbă mărimea, fie oscilează ca o frunză, atunci aparatul fotografic ar fi trebuit să înregistreze o mişcare continuă*. Nu s-a întâmplat aşa. Există trei imagini distincte ale obiectului, la trei locaţii spaţiale separate.

Presupunând că fotografia este autentică — iar până acum, nimeni nu a putut să demonstreze contrariul, sau să găsească un motiv pentru care să fie falsificată — atunci OZN-ul pare să-şi fi schimbat starea în realitatea palpabilă în trei rânduri. Ochiul a

* O imagine mişcată, ca o formă mânjită, urmărind cu aproximaţie contururile obiectului (n. red.).

putut fi înşelat, aşa cum se întâmplă în cazul filmelor, în care succesiunea rapidă a cadrelor dă impresia de continuitate.

În cazul Pasului Williamette, aparatul pare să fi „văzut" ceva ce ochiul nu a putut, înregistrând dispariţia şi reapariţia obiectului din şi în realitatea noastră. Câteva clipe mai târziu, a dispărut de tot. Dar dacă fotografia este de încredere, putem să reproducem mecanica celor întâmplate. De departe cea mai bună explicaţie pentru comportamentul acestui obiect este că el călătoreşte prin spaţiu-timp, mai degrabă decât prin spaţiu ca o rachetă sau un avion.

Totuşi, cazul a rămas nestudiat mulţi ani şi a fost redeschis datorită remarcabilului analist din California, Irwin Wieder. Lucrarea sa „Reanalizarea fotografiei de la Pasul Williamette" a apărut în *Journal of Scientific Exploration*, în vara lui 1993 şi prezintă o extraordinară tentativă de demistificare a imaginii ca fiind un marcaj rutier. El admite că a ajuns la această concluzie abia după un deceniu, convins că fotografia este foarte importantă, fiind convins doar de abundenţa de detalii descoperite de el.

Deşi sugestia lui este aparent absurdă, Wieder vine cu excelente argumente. Include fotografii pentru comparaţie, cu imagini remarcabil de asemănătoare cu fotografia în chestiune, una făcută de el unor semne rutiere false, alta realizată pe acelaşi drum. Probele lui nu pot fi respinse din capul locului.

Totuşi, dacă Wieder are dreptate, atunci acel martor cu un trecut ştiinţific impecabil, de care el admite că a fost impresionat, şi care nu a făcut nici un ban de pe urma fotografiei, ar fi putut, în cel mai fericit caz, să fabuleze în privinţa unor elemente cruciale. Dacă fotografia este un semn rutier (în 1996, nu se afla acolo nici un semn rutier), atunci omul nostru de ştiinţă nu ar fi putut realiza celelalte fotografii ale vârfului şi nici nu ar fi putut vedea obiectul urcând, aşa cum a declarat. Dacă ar fi falsificat poza, ar fi trebuit să o facă dintr-o maşină în viteză, semnul apărând neclar, iar peisajul din fundal rămânând neschimbat. El a negat că ar fi făcut aşa ceva.

* * *

În 1980 și 1981, au apărut două fascinante dramatizări ale conceptului de călătorie în timp, prin două filme de televiziune ale rețelei BBC. Ele se numesc *The Flipside of Dominic Hyde* și *Another Flip of Dominic*. Povestirile cu călătorii în timp sunt bine cizelate și un excelent mijloc de distracție, dar ele se derulează în jurul unor istorici din viitor, care se ocupă în mod curent de secolul XX, despre care adună date. Din arhivele viitorului, se știa că aceste călătorii de documentare nu au rămas neremarcate, dată fiind tehnologia secolului și densitatea populației, dar au fost considerate vizite extraterestre. Călătorul din viitor observă un documentar BBC despre OZN-uri, în care, culmea, era implicat chiar el, și se minunează de stupiditatea prejudecăților noastre.

Totuși, deoarece contactele sunt strict interzise între călătorii temporali și oamenii din trecutul lor, pentru a evita temutul paradox, istoricii viitorului, de genul lui Dominic Hyde, știu că trebuie să-și acopere urmele. Aceasta se face jucând pe cartea vizitatorului din spațiu, în caz de nevoie. Evident, în fiecare eră vizitată se folosea clișeul acceptat de majoritatea populației — zei, mesageri divini, vrăjitori etc.

Ne putem imagina cum credința în OZN-uri, ca o formă a unei culturi de masă, le asimilează drept nave spațiale extraterestre s-a perpetuat într-un fel de reîntărire deliberată, ajutată chiar de vizitatori. Aceasta folosea la distragerea atenției de la adevărata lor identitate.

Bănuiesc că exact așa stau lucrurile în orice viitor în care călătoria în timp va deveni obișnuită. Probabil că se va considera neînțelept să se permită prea devreme acceptarea la nivelul întregii societăți a călătoriei în timp. Răspunsul perfect este în acest caz o mitologie autoperpetuată, ajutată de o mică perdea de fum. Ca în cazul ideii de vizite extraterestre. Ce om de știință sau guvern o să le ia în serios? Deci, aceste autorități nu vor pune prea mult în pericol vizitatorii deja familiari veniți din viitor. Altfel, pe cerul nostru ultraapărat și cu mintea noastră

care nu a uitat al doilea război mondial, călătoria temporală ar fi destul de periculoasă.

Conceptul de OZN-uri ca vizitatori temporali se potriveşte cu multe altele. El face ca brusc să aibă sens multe caracteristici observate la OZN-uri, altfel greu de înţeles. De exemplu, de ce „extratereştrii" sunt atât de umani, nu numai în aparenţă, ci şi în capacitatea de a ne vorbi şi, mai semnificativ, în procesele lor de gândire şi în emoţii? Caracteristici greu de acceptat la orice extraterestru, fiind atât de umane, încât nu pot fi considerate drept altceva.

De asemenea, avem problema „urmăririi tehnologice": OZN-urile nu afişează aproape niciodată dovezile unui avans tehnologic. Este plauzibil să ascundă cu grijă aşa ceva, pentru a evita un paradox temporal, în vreme ce nişte extratereştri nu ar fi nevoiţi în mod obligatoriu să facă acest lucru.

Mai mult, pe tot timpul observării lor de-a lungul istoriei, OZN-urile nu au dat nici un semn de schimbare, de progres treptat, cum ne-am aştepta. Vedeţi cât de dramatic s-a schimbat tehnologia noastră în 2000 de ani. Motivul pentru care OZN-urile de azi sunt la fel cu cele din vechime este că ele nu sunt produsul unei civilizaţii extraterestre în dezvoltare*.

Evident, dacă OZN-urile sunt, să spunem, din vreo duzină de epoci din viitorul nostru, fiecare poate vizita orice parte a trecutului nostru. Drept rezultat, vom vedea o duzină de tipuri de bază, împrăştiate în istorie şi fără a revela vreo urmă a progresului ştiinţific inerent. Un OZN din anul 10.000 va putea vizita anul 50 la fel ca un OZN din anul 2010.

Mai există şi alte indicii, mărunte, în favoare OZN-urilor ca vizitatori din timp, care explică informaţii altfel confuze. Ipoteza aceasta ne ajută să explicăm detalii cum ar fi comportamentul acestor maşini, detaliile de la puţinele observaţii clare,

* Nu se iau în calcul natura, treapta şi forma evoluţiei, precum şi timpul virtual de saturaţie şi salt al oricărei presupuse civilizaţii — inclusiv cea terestră (n. red.).

ca şi ridicolele explicaţii primite de eroii întâlnirilor cu aceste entităţi „extraterestre".

Cred că liniile directoare ale acestor discuţii pe tema extratereştrilor au fost luate din literatura SF sau din benzile desenate. Ele sună ridicol, cum ar fi „planeta noastră se ascunde în spatele Soarelui", sau „vin dintr-o galaxie mică, de lângă Neptun".

În fapt, dacă sunt călători temporali care se joacă de-a extratereştrii, s-ar putea ca ei să inducă aceste „explicaţii". Parcă-i văd povestind în jurul unui foc de tabără cum au lăsat cu gura căscată nişte tâmpiţi din anul 1998, spunând că vin de pe o stea.

Dar există şi alte metode de a căuta dovezi ale călătoriilor temporale în trecutul nostru. Oare nu există semne tangibile lăsate de ei în societate, de-a lungul mileniilor?

Aş fi putut aduce aici argumente din cărţile lui Eric von Däniken, care a câştigat milioane de dolari în anii '60 cu ipoteza că extratereştrii ne-ar fi vizitat cu mult timp în urmă şi ar fi creat o tehnologie ale cărei urme se văd şi astăzi.

Nu mă voi referi la aceste cărţi, în parte pentru că unele din ideile lui sunt contestate de alte lucrări, apărute ulterior, iar în parte pentru că aş face o simplă muncă inutilă de copiere. Eu cred că nu trebuie să subestimăm niciodată realizările omului. Nu cred că nu am fi putut să ridicăm Stonehenge sau piramidele, doar pentru că ar fi fost incredibil de dificil. Este perfect posibil ca un inventator strălucit să fi realizat ceva cu mult înaintea timpului său, descoperire rămasă o curiozitate până ce ştiinţa a ajuns-o din urmă.

Nimic nu dovedeşte (dar nici contrariul) că minunile din vechime au fost făcute de extratereştri. Unele din informaţii sunt, totuşi, interesante. Să nu uităm: sintagma lui Däniken, „astronaut străvechi venit din altă lume", se poate oricând modifica în „vizitator temporal venit din propriul nostru viitor". În această privinţă, mare parte din cercetările lui merită să fie văzute într-o nouă lumină.

De asemenea, ne putem închipui că unii călători năzdrăvani din viitor ar fi putut încerca să ghideze omenirea pe un drum mai bun. Oare incredibilele invenții ale lui Leonardo da Vinci (submarine, mașini zburătoare, care ar fi putut funcționa dacă ar fi existat și tehnologia materialelor corespunzătoare) sunt doar rezultatul unui geniu medieval aflat cu mult înaintea timpului său, sau i-au fost oferite de cineva din viitor, doritor să schimbe istoria?

Cele mai multe religii ale lumii își au rădăcinile în puternice experiențe vizionare, cu personaje de factură umană, având puteri magice care oferă accesul la cunoștințe avansate și care impun coduri morale și etice care să le însoțească. Ne putem imagina cum povestirile biblice, sau, mai recent, formarea Bisericii Mormone, pot fi cel puțin parțial consecințe ale unor vizite pregătite cu grijă din viitor.

Desigur, spunând toate acestea nu intenționez să jignesc persoanele cu puternice convingeri religioase și nu afirm nici o clipă că așa ar fi stat lucrurile. Pur și simplu, emit o ipoteză, un exercițiu mental. Nu există dovezi în această privință.

Totuși, există lucruri mai concrete la care ne putem uita și care ne permit să aruncăm priviri chinuitor de scurte asupra unei posibile realități.

Mai întâi, surprinzătoarele picturi rupestre din paleolitic, din toată Europa. Acestea sunt datate cu mult înainte de apariția omului civilizat în sudul Franței și nordul Spaniei, fiind estimate între 32.000 și 12.000 de ani vechime.

Multe dintre picturile de pe pereții cavernelor din locuri ca Lascaux sau Altamira reprezintă animale ca bizonul sau de mult dispărutul mamut. Dar există și alte imagini extraordinare. Efectiv zeci de desene ale unor OZN-uri, exact precum cel de la Pasul Williamette. Unele în zbor, altele la sol. Unul dintre cele mai uimitoare desene, de la Niaux, în Pirineii Francezi, arată două obiecte unul lângă altul, aparent unul scoțând o urmă de fum sau scântei. Această pictură are o vârstă estimată la 14.000 de ani.

Dacă ar fi exemple izolate, le-am trece sub tăcere. Dar nu sunt. Ele se află peste tot prin peşteri. Imaginaţie? Dar animalele au fost reprezentate cu grijă. Ce sunt aceste obiecte stranii? Nave extraterestre? Artiştii epocii pietrei au pictat vizitatori extratereştri ai Europei, sau unele dintre cele mai îndepărtate călătorii temporale ale aceloraşi călători pe care-i vedem şi astăzi?

Şi geologia are unele mistere cu care trebuie să ne confruntăm. Una dintre enigme este cea a animalelor acoperite de pământ şi a fosilelor deplasate de la locul lor.

Fosilele apar acolo unde un animal a murit şi s-a scufundat în noroi, sau pe fundul plin de sedimente al unei ape. Acestea nu numai că ascund cadavrul de prădători, dar trecerea secolelor face ca, prin pietrificarea nămolului, să se păstreze într-o stare excelentă forma oaselor. Această formă sau se umple cu o rocă rezultată în urma unui proces chimic, sau va rămâne ca o matriţă. Zeci sau sute de milioane de ani mai târziu, acea rocă, între timp posibil ridicată, eventual, pe vârf de munte, poate fi scoasă la lumină. Iar noi vom descoperi oasele unui animal care a murit atât de demult încât pare inimaginabil.

Fosilele sunt cu adevărat indicii vitale pentru reconstituirea evoluţiei Pământului. Prin notarea evoluţiei tipului animalului, putem data roca în care acesta a fost găsit. Evident, straturile de depuneri sunt mai mult sau mai puţin contemporane cu moartea animalului în discuţie.

Problema apare o dată cu unele cazuri în care o fosilă apare în roci care provin dintr-o epocă mult diferită de cea în care a trăit animalul. Uneori, acestea pun în discuţie datele geologiei. Dar uneori nu acesta este răspunsul, iar fosilele se găsesc chiar în straturi care nu le sunt contemporane.

Puţine teorii au vreo noimă în această privinţă. Una dintre ele spune că animalul a călătorit cumva prin timp — înainte sau înapoi — şi a murit într-o eră nepotrivită. Iar dacă întâmplarea face să fie fosilizat, el devine o enigmă permanentă pe parcursul a nenumărate secole de cercetări.

De pildă, există broaşte descoperite în straturile carbonifere din minele de adâncime. Cărbunele s-a format sub o intensă presiune, probabil acum 300 de milioane de ani. Animalul fosilizat a apărut pe Pământ abia 250 de milioane de ani mai târziu!

Nu s-au descoperit încă oameni fosilizaţi în rocile foarte vechi. Dacă un călător temporal din viitor ar fi murit în trecutul foarte îndepărtat şi s-ar fi scufundat în nămol, teoretic ar fi putut ajunge fosilă. Cele mai vechi fiinţe cu aspect cât de cât uman sunt de acum circa 35 milioane de ani — foarte recent, în termeni geologici. Frontiera aceasta este greu de împins mai departe. Dacă apar, să spunem în straturile vechi de 300 de milioane de ani ale Carboniferului, oase omeneşti recognoscibile, ne-am face probleme. Singurele explicaţii ar fi extratereştri în vizită, sau, mai plauzibil, călători temporali de pe planeta noastră.

De fapt, avem dovezi la fel de bune. Nu chiar fosile umane, ci indicii că fiinţele umane au fost departe în trecut, poate chiar înainte ca dinozaurii să-şi înceapă dominaţia asupra lumii. Aceste indicii au două forme: urme de activităţi umane şi artefacte.

Există un număr de urme lăsate de animale, solidificate în rocă de-a lungul mileniilor. Acestea se întind de la vizuini până la amprentele dinozaurilor uriaşi. În roci se găsesc adesea urme de pe plajele scăldate de mări cu mult înainte ca primul om să păşească pe Pământ.

Oricine ajunge la Liverpool, la staţia Lime Street, are posibilitatea să vadă în detaliu o secţiune în dunele fosilizate din gresie prin care a fost excavat tunelul metroului în secolul trecut. Aceste dune au fost parte a unui deşert pe vremea dinozaurilor şi nici un om nu ar fi putut păşi pe ele, doar dacă nu cumva ar fi avut o maşină a timpului capabilă să străbată sutele de milioane de ani.

Şi totuşi, în locuri similare din lume s-au găsit urme de paşi umani! Se pot vedea, de pildă, în valea fluviului Mississippi,

unde există un bloc de calcar scos din carieră în 1822 pentru construcție și care la vremea aceea conținea un set perfect de urme de pași, categoric umani. Se vedeau clar degetele și conturul călcâielor.

În Nicaragua s-au descoperit asemenea urme mult sub nivelul solului, în piatră ponce acoperită de roci mai tari și sub alte câteva straturi de erupție — un total de câțiva metri grosime care indică o mare vechime.

La Carson, Nevada, în 1882, în timpul unor excavații, s-a descoperit o zonă cu gresie în care călcaseră mai multe animale, cu milioane de ani în urmă. Printre aceste urme s-au găsit și unele lăsate de o ființă umană. Totuși, mai mari, cu o lungime de cam 45 de centimetri.

Există și alte cazuri, bine atestate. În general, știința ignoră asemenea probe care te lasă perplex și caută să le ocolească. Cea mai populară interpretare raționalistă este că urmele nu sunt omenești, ci ale unui mamifer uriaș, cum ar fi „leneșul uriaș" (explicație pentru Carson, Virginia, pentru că „leneșul uriaș" a fost contemporan cu restul de animale care și-au lăsat urmele acolo).

Cealaltă soluție mult invocată este aceea că popoarele antice au imprimat urmele în rocă în cadrul unor ritualuri. Această idee este doar rareori aplicabilă, când roca este la suprafață. Dar nu și în cazurile majoritare, când urmele sunt dezgropate de sub straturi geologice.

În cazul din Nicaragua, în ciuda profunzimii stratului geologic, a naturii terenului, rocă vulcanică în particular, s-a sugerat că urmele respective nu ar fi destul de vechi pentru a susține o anume incompatibilitate. Depozitele vulcanice pot să crească foarte repede în termeni geologici, din uriașele volume de cenușă ejectate de o singură erupție. Orice zonă activă vulcanic doar câteva zeci de mii de ani poate acoperi cu mulți centimetri urmele omenești, depozitul transformându-se rapid în rocă.

Unele urme clasice, descoperite în secolul nostru la Paluxy River, în Glen Rose, Texas, sunt impresionante, pentru că arată

aparent ființe umane păşind alături de dinozauri — într-un anumit loc apare urma unui om clar imprimată deasupra uneia de dinozaur! Aşa ceva nu se putea întâmpla fără existența unei maşini a timpului.

Urmele de dinozauri sunt dincolo de orice tăgadă. Cele umane aflate în aceeaşi rocă, veche de mai mult de 100 de milioane de ani, au fost subiect de meditație pentru mulți oameni de ştiință. Dar o simulare pe computer a sugerat că s-ar putea ca urma omenească să fie o simplă iluzie.

Câțiva cercetători, folosind datele de pe teren, au tras concluzia că un tip neidentificat de dinozaur a făcut urma, călcând pe călcâie (spre deosebire de călcătura obişnuită a dinozaurilor, pe degete). Degetele neapăsate nu ar fi lăsat urmele obişnuite de gheare, lăsând impresia de degete umane. Dar această explicație este şi ea contestată.

Aceste soluții nu rezolvă pe deplin problema acestor urme de paşi fosilizate, chiar dacă acceptăm explicațiile de până acum. Rămân multe exemple stupefiante.

În 1927, la Fisher Canyon, Nevada, s-a descoperit în calcarele de aproape 200 de milioane de ani vechime urma unui pantof cu talpă de piele, care nu poate fi explicată prin nimic altceva — deşi este imposibil, pur şi simplu.

Totuşi, de departe cel mai extraordinar caz este ceva ce seamănă cu urma unui pantof de 38 de centimetri lungime, descoperit în interiorul unei bucăți de calcar, în Utah. Roca datează de 500 de milioane de ani şi, într-adevăr, în ea se găseşte, sub urma respectivă, un trilobit terciuit, posibil călcat în picioare de persoana care a lăsat urma. Trilobiții au dispărut cu mult timp înainte ca cel mai primitiv strămoş al omenirii să fi apărut. Dacă se dovedeşte că este autentică, urma nu poate fi decât a unui călător temporal, întors cu 500.000 de milenii în trecut!

De asemenea, foarte dificil de explicat sunt artefactele încastrate în rocă. Acestea includ remarcabile obiecte descoperite accidental, când vreo bucată de cărbune a fost ruptă

în vederea introducerii în foc.

Depozitele de cărbune vin de la sute de metri adâncime, depunerea lor având loc cu sute de milioane de ani în urmă. Şi totuşi, în asemenea depozite s-a descoperit un lanţ de aur complet, încastrat în rocă, descoperit de o femeie din Illinois, Statele Unite, ca şi cuie metalice, inclusiv unul descoperit într-un bolovan de calcar, în Scoţia. Acesta s-a fixat cu mai multe milioane de ani înainte ca oamenii să ştie să facă vreo corabie din care să cadă vreun cui. Şi cum se poate explica găsirea unei monede din 1397 în cărbunele vechi de 300 de milioane de ani fără existenţa călătoriei în timp? Această descoperire a fost făcută în 1901, apărând în revista *Strand*.

Au fost propuse tot soiul de idei stranii pentru explicarea acestor mistere — de la teleportarea prin spaţiu şi timp la ciudatul concept al lui Robert Rickard şi John Michell, de „pântece" al Pământului, în care asemenea obiecte „cresc" printr-un inexplicabil proces.

Cinstit, cred că cea mai plauzibilă explicaţie este cea mai evidentă. Aceste sunt pur şi simplu exemple de obiecte deplasate în timp ca urmare a unor călătorii temporale devenite posibile cândva în viitor. Aceste obiecte şi urme de paşi au fost apoi înglobate în rocă prin procesele naturale cunoscute, sau fosilizate împreună cu urmele creaturilor timpului respectiv.

Dacă voiajul temporal ar fi ridicol, sau nesusţinut de nici o probă, explicaţia de mai sus ar fi, evident, mult prea hazardată. Dar există dovezi ale acestei posibilităţi, deşi nu copleşitoare şi nici absolute ca probe, ci doar extrem de sugestive.

Cred că într-o zi vom fi în stare să călătorim înapoi în timp. Când acest lucru va fi posibil, descendenţii noştri vor putea să se întoarcă nu numai în anul 1998, ci şi în 1397, sau cu 500 de milioane de ani în urmă, sau în anul 94 î.e.n.! Drept consecinţă, este inevitabil ca ei să lase semne ale trecerii lor pe acolo, semne ale unor călătorii care încă nu au avut loc, dar care în alt sens s-au petrecut cu mult, mult timp în urmă!

Concluzii

Călătoria în timp fără profesor

În acest capitol final voi rezuma descoperirile făcute în cercetarea naturii timpului. Pentru aceasta, voi prezenta o serie de experimente practice care pot fi efectuate pentru a explora nivele profunde ale universului temporal.

Unele dintre aceste exerciții pot fi făcute de oricine care a citit această carte, de unul singur şi fără a fi nevoie de altceva decât de perseverență în a constata ce se întâmplă. Fie că aveți credința că vor merge, fie că nu, ce aveți de pierdut? Recompensa potențială este la fel de fantastică cum ar fi orice descoperire epocală a lui Albert Einstein. Repercusiunile, din punct de vedere al concepției noastre despre Univers, sunt cu adevărat copleşitoare.

Celelalte experimente vor avea nevoie de un scenariu mai amplu — cooperarea în cadrul unor grupuri de oameni, poate chiar a mediilor de informare în masă. Nici unul nu necesită sume mari de bani pentru a fi pus în aplicare. Sper că multe vor fi puse în mişcare pentru a coincide cu publicarea acestei cărți. Cine ştie ce s-ar putea obține dintr-un asemenea efort concertat.

Cred că situațiile urmărite în cartea de față au stabilit trei adevăruri importante.

Unu, călătoria temporală are loc, într-o varietate de moduri, în mod clar. Uneori trece chiar prin mintea şi conştiința noastră. Toți avem aşa ceva, deci această metodă particulară este accesibilă oricui o alege.

Totuşi, apar şi forţe naturale de mare intensitate care par capabile de a crea falii în spaţiu şi timp. Seria de relatări concordante între ele, care implică vehicule cu motor care întâlnesc nori în mişcare, arată clar cum operează aceste forţe în lumea noastră.

Nu putem studia aceste fenomene în laborator, pentru că ele sunt probabil la fel de rare precum fulgerul globular. Ştiinţa încă se luptă să le înţeleagă. Dar ele există. Acum ştim că aceşti nori de energie sunt printre noi şi putem să încetăm să-i mai „deificăm" sub forma unor extratereştri care răpesc oameni sau a unor forţe mistice. Ca şi în cazul altor lucruri, cum ar fi electricitatea sau radiaţia nucleară, înţelegerea lor ca parte a lumii reale este primul pas către îmblânzirea puterii lor primare.

Doi, am văzut că ştiinţa evoluează inexorabil către ziua în care se vor construi dispozitive de călătorit în timp. Într-adevăr, pentru că primele prototipuri deja există. Dacă vom călători practic prin intermediul unor imagini TV, maşini zburătoare sau stări controlate ale minţii noastre, rămâne de văzut. Dar procesul este început şi ziua în care posibilitatea va deveni realitate nu este departe. În cel mai rău caz, ştim că nu mai este nevoie să apelăm la SF când discutăm despre călătoria în timp.

Trei, dat fiind că este aproape sigur că se va călători în timp sub o formă oarecare, ar trebui să avem probe ale acestei realităţi, acum şi aici. Dacă nu cumva există o lege naturală care să împiedice călătoria în timp, aceste călătorii în trecut ar trebui să fie cumva înregistrate în istoria noastră. Se prea poate ca ele să aştepte să fie descoperite.

Pur şi simplu, avem nevoie de curaj ca să căutăm asemenea lucruri incredibile între banalităţile vieţii. Am descoperit indicii destul de solide că asemenea călători temporali au existat. Cu un efort concertat, se poate găsi şi dovada incontestabilă, acceptabilă de toţi.

Aceste concluzii sunt destul de surprinzătoare în sine. Dar nu cred că există fapte care să le dovedească ridicolul. Faptele mai degrabă le susţin, chiar dacă nu produc dovezi indubitabile.

Oricum, adevăratele şi palpitantele evenimente sunt recurente conştiinţei clare că s-a ajuns la situaţia în care călătoria temporală nu mai este o zonă a mecanicii cuantice, în care se pun în joc bugete de miliarde de dolari. Ea este potenţial disponibilă oricărei persoane de pe Pământ.

Pur şi simplu trebuie să ştim unde să căutăm. Să începem, deci.

EXPLORAREA TRECUTULUI

1. Vă amintiţi ziua în care v-aţi născut?

O metodă simplă de a explora ideea că mintea poate să răsfire timpul şi spaţiul orecum o ţesătură este să întrebăm copiii foarte mici. Aceştia ar trebui să nu aibă mai mult de şapte-opt ani, preferabil trei sau patru. Ei trebuie să fie capabili de un limbaj vorbit, fără însă a fi uitat imaginile respective şi fără să se fi contaminat social privind programele TV, citind, sau mergând la şcoală.

Dacă aveţi copii, cu atât mai bine. Este o decizie parentală. Nu puneţi asemenea întrebări unor copii înainte de a obţine acceptul familial. Acestea ar putea contraveni unui cod moral, sau ar putea fi considerate indecente de unii adulţi. Respectaţi-le întotdeauna dorinţele.

Presupunând că aveţi copii cu care puteţi discuta, înregistraţi-le răspunsurile. Trataţi-i ca şi cum ar fi un joc. Nu păreţi serios, nu le spuneţi că este un experiment ştiinţific. Dacă vor să schiţeze sau să picteze scenele, lăsaţi-i. S-ar putea să se simtă mai în largul lor să se exprime astfel.

Prima întrebare care se va pune este: *Îţi aminteşti de ziua în care te-ai născut?* Nu-i forţaţi niciodată. Dacă răspunsul este nu, acceptaţi-l. Puteţi continua întrebând care este prima lor amintire. Dar copiii nu sunt îndoctrinaţi timpului ca noi şi s-ar putea să nu aibă amintirile ordonate, cum ne-am aştepta.

Dacă obțineți vreun răspuns și este clar că puștii se bucură de joc și nu sunt tulburați de alte întrebări, puneți următoarea întrebare: *Îți amintești când ai fost tu vreodată mai bătrân decât acum — poate de mult și poate erai altcineva?*

Nu dezvoltați subiectul. Dacă spuneți mai mult, influențați copilul. Acest set de întrebări l-a ghidat deja destul de mult.

Înregistrați orice spun copiii — dacă spun ceva ce merită — și zâmbiți și râdeți cu ei, dacă le face plăcere. Dar niciodată nu împingeți experimentul mai departe de cinci până la zece minute. După acestea, copilul sigur va dori să treceți la altceva.

Evident, dacă apare ceva deosebit s-ar putea să fie din pură imaginație. Oricum, păstrați o copie a acestor „amintiri". S-ar putea să aveți nevoie de confruntări!

2. Anacronisme istorice

S-ar putea să fie amuzant să căutați înregistrări istorice cumva nepotrivite cu timpul, dar s-ar putea să fie un proces obositor și aparent interminabil. Este recomandabil celor cărora le place să petreacă ore întregi în bibliotecă, cercetând microfilme. Puteți cerceta ziare locale sau naționale, unele mergând până în secolul nouăsprezece. Pe lângă că este un exercițiu plăcut în sine, introducându-vă în istorie, cultură, chiar în anunțurile publice ale perioadei în chestiune, există alte fantastice potențiale recompense.

Ceea ce căutați este un anacronism — ceva ce apare din capul locului curios și nepotrivit cu ziua respectivă. Este foarte puțin probabil să fie exemplul citat de mine în carte — o monedă din viitor, cu capul unui monarh încă nenăscut, găsită într-un sertar de un negustor. S-ar putea să găsiți o predicție uimitoare, dar dovedit precisă, bazată pe directa cunoaștere a viitorului. Sau o persoană care vorbește sau se poartă ciudat, cunoscând aparent tehnologiile viitorului și spunând oamenilor cum va fi lumea peste ani. Cinstit, nu știu ce puteți întâlni în ziare.

Ceea ce mai puteți face, dacă vă plictisiți să căutați, este să cercetați fotografiile cu scene din dezastrele istorice și alte mari evenimente. Puteți întocmi o listă cu date și evenimente înainte de a intra în bibliotecă — dezastrul dirijabilului *Hindenburg*, sau echipa de salvare de la Aberfan — alegerea fiind a dumneavoastră.

Acest experiment este mult mai folositor dacă puteți aduce paginile acasă. Acolo puteți folosi o lupă, fără a vă grăbi. Căutați o persoană care se va fi aflat la mai multe asemenea evenimente nefaste. Un fel de voyeurist al dezastrelor, călător în timp. Asemenea dovadă ar putea să nu existe, iar dacă există va fi oricum greu de găsit. Cum să aflăm, dacă nu încercăm?

Acest tip de experiment nu este deloc simplu. Aveți nevoie de o rezistență fizică considerabilă. Se aseamănă cu vânătorii de fosile care pierd luni, poate ani întregi, înainte de a „da lovitura". Ca o sugestie, începeți cu ziarele din jurul datei nașterii dumneavoastră. Va adăuga o anume savoare căutării.

3. Ce văd în fața ochilor este un OZN?

Mai puteți încerca un experiment în timp ce căutați oameni neobișnuiți în mulțimea adunată la locul de desfășurare a unor evenimente istorice majore. Căutați cazurile OZN care se pot corela cu evenimentul. Înțeleg prin aceasta obiecte stranii pe cer, văzute la aceeași locație geografică și cel puțin în aceeași zi cu marele eveniment care a avut loc.

Este foarte posibil ca OZN-ul să nu fie menționat în legătură cu știrile legate de evenimentul istoric, pentru că nimeni la vremea aceea nu va fi văzut vreo posibilă conexiune. Va trebui să examinați toate paginile ziarului și coloanele cu scrisori către redacție din ziarul din zilele următoare, în speranța că un corespondent a remarcat ceva ciudat.

Amintiți-vă că înainte de 1955 expresia OZN nu a fost folosită și că înainte de 1947 nici cea de farfurie zburătoare nu exista. Înregistrările anterioare nu pot, chiar dacă au ajuns în

presă, decât să fie sub o formă cinică, reprobativă. Va trebui să le decodați.

S-ar putea să citiți de lumini stranii, forme fantomatice, meteori neobișnuiți, comete ciudate, nave aeriene necunoscute (în intervalul 1890-1920, se poate face referință la dirijabile). Vor exista și descrieri de tipul viziunilor religioase trimise de Dumnezeu.

Contactați organizațiile OZN. Unele au arhive informatice ale cazurilor de după al doilea război mondial și ați putea face corelații.

Întocmiți o fișă fiecărui eveniment istoric supravegheat. Orice obiect raportat la câțiva kilometri distanță cu o zi înainte sau după, ar putea fi o descoperire. Orice altceva este un eșec. Succesul apare doar dacă obiectul a fost văzut pe o rază de ordinul kilometrilor față de locul evenimentului istoric, în aceeași zi cu acesta.

În lume sunt raportate anual cam 15.000 de observații OZN. Majoritatea nu sunt OZN-uri. Dar asta înseamnă 50 de observații zilnic. Asta vă va permite să faceți o urmărire statistică, în căutarea unor rezultate semnificative.

Desigur, în teorie putem aștepta ca vizitatorii temporali să apară la un eveniment important, pentru documentare, de pildă. Dacă au fost acolo, să vadă, probabil că și ei au fost văzuți de cineva!

NICI UN TIMP NU E CA PREZENTUL

1. Puterea minții

Am încercat acest exercițiu la o scară mică, acum câțiva ani, iar rezultatele au fost uimitor de bune. Ideea este de a demonstra că avem o minte care poate accesa informația fără referință la spațiu-timp, informație care, conform bunului simț, nu poate fi accesată.

Experimentul este simplu şi nu seamănă deloc cu cele mai multe teste de parapsihologie, care sunt probe de laborator seci şi plicticoase. După cum am văzut la studierea anomaliilor temporale, emoţiile sunt adesea cheia apariţiei lor. Ignorarea acestui adevăr este o prostie. De asemenea, implicarea simultană a zeci, mii sau chiar milioane de cititori în acest test poate asigura succesul.

Am numit acest exerciţiu ESP-eriment. Deşi el va funcţiona cel mai bine prin intermediul unui ziar sau reviste naţionale, poate fi încercat la o scară mai mică, cu prietenii, la o petrecere deşi, evident, nu se vor folosi celebrităţile pe post de cobai (asta în cazul că petrecerea nu este formată doar din celebrităţi!)

În prototipul proiectat de mine, erau şase fotografii ale unor personalităţi, tipărite una lângă alta şi alese din acelaşi domeniu (de pildă, toţi sunt celebrităţi TV). Participanţii ştiu doar că unul dintre cei şase va participa la experiment într-o zi, la o anumită oră. Celelalte fotografii vor fi acolo pe post de umplutură psihică.

La momentul anunţat, timp de câteva minute, celebritatea trebuie să se imagineze pe sine într-un loc foarte interesant şi să-şi închipuie ferm imaginea. Oricine vrea să ia parte la ESP-eriment trebuie să se aşeze şi să se relaxeze într-un loc liniştit (preferabil, vorbind într-un microfon al unui casetofon, pentru a împiedica întreruperea reveriei în cazul în care ar dori să-şi înregistreze impresiile). Ei pot face acest lucru fie la timpul anunţat, fie prin descrierea viselor din noaptea dinaintea testului. Participanţii vorbesc despre orice au văzut, sau, mai important, despre emoţiile simţite. Acestea au tendinţa de a trece mai uşor de „uşier".

Experimentul are trei faze. În prima, avem alegerea statistică directă. Despre care dintre cele şase celebrităţi este vorba? Pe care o simte participantul? Trebuie calculate probabilităţile. Ceva în jurul a 16 la sută ar fi normal. Dacă va fi 23 la sută, atunci suntem dincolo de nivelul de întâmplare.

A doua parte a experimentului este mai greu de înregistrat. Sosesc la participant imagini şi senzaţii, dar unele sunt remarcabil de precise. Prin clasificarea întregului şir de potriviri în categoriile „dispoziţie" şi „evocare", rata de succes a fost ridicată

În a treia parte avem testul implicit prin care un participant, fără a şti, va fi luat contactul cu celebritatea, poate prin intermediul unui vis. Se vor testa apoi răspunsurile participanţilor.

ESP-erimentul meu a avut cam 100 de participanţi.

70% dintre ei au dat corect sexul „celebrităţii" (candidaţii fiind femei şi bărbaţi în număr egal). Un remarcabil procent de 40 au indicat corect persoana, mult deasupra predicţiei statistice bazate pe ghicit.

Ceea ce pare să indice acest experiment este că în stările alterate ale cunoştinţei, cum ar fi visele, mintea poate zburda liber, accesând informaţii care sunt greu (dar nu imposibil) de atins în stare de trezie. De asemenea, că informaţiile neprelucrate, cum ar fi dispoziţia generală, sau calitatea de a fi femeie sau bărbat, sunt mai uşor accesibile decât informaţiile specifice.

Avem toate motivele să repetăm acest ESP-eriment la o scară mai mare, de oricâte ori putem, pentru că este o metodă simplă şi amuzantă de a demonstra că mintea noastră nu este atât de limitată pe cât credem.

2. Cu sau fără TV — aceasta-i întrebarea

Un experiment asemănător poate fi efectuat în cursul unui program TV în direct. Testul ar putea fi mai spectaculos. Aveţi pregătite nişte scurte clipuri video care să reprezinte o emoţie intensă (bucurie, suferinţă, pace, mânie). Participanţilor li se va cere să-şi urmărească visele din noaptea dinainte de program, program în timpul căruia va fi emis unul dintre acele clipuri. Care dintre clipuri va fi transmis se va alege pe cale aleatorie, cu o seară înainte, deci înainte de vise. Dar doar experimen-

tatorul va şti care este clipul. Participanţii vor trebui să decodifice din imaginile din visul avut în noaptea anterioară transmisiei, emoţia esenţială reprezentată în clipul pe care-l vor vedea. Apoi vor putea telefona la secretariatul show-ului şi vor „vota" ce clip va fi transmis.

Ce se va întâmpla? Nu veţi afla decât efectuând experimentul.

ÎNAPOI DIN VIITOR

1. Semne prevestitoare

Un proiect de cercetare care poate fi efectuat cu uşurinţă este înregistrarea tuturor anomaliilor care au loc imediat înainte de un cutremur sau o erupţie vulcanică. Pentru cei mai mulţi dintre noi e puţin probabil să avem aşa ceva la dispoziţie, aşa că trebuie urmărite cu atenţie relatările din mass-media despre aceste dezastre.

Ciudat, am trăit două mici zguduituri în Anglia şi nici una în cele câteva excursii care m-au dus pe falia San Andreas din California. Înainte de unul dintre cele două cutremure britanice, am remarcat un comportament neobişnuit la păsări, care au părut conştiente cu câteva minute înainte de cutremur şi au încetat să mai zboare, intrând într-o linişte de tipul Factorului Oz.

Savanţii, mai ales din ţări precum China, ştiu că animalele par să aibă senzori speciali pentru aceste dezastre naturale, dar nu înţeleg prea bine în ce ar consta această „voce prevestitoare". S-au făcut prea puţine cercetări. Deci este foarte folositoare urmărirea oricăror anomalii care ar putea duce la elucidarea procesului precognitiv la animale.

2. Proiectul „Oracolul Viitorului"

Se poate deschide un nou tip de birou al premoniţiilor, în care se vor culege vise şi se va face un program interactiv pe

computer pentru analiza informației. Scopul este de a se obține avertismente probabilistice dintr-o combinație de informații, pentru a sugera în avans ce s-ar putea întâmpla. Experimentul va necesita mult timp și ajutorul unor persoane. Vor fi de mare ajutor următoarele categorii:

Mai întâi, programatori de computere care cred că pot să întocmească softul necesar care să calculeze probabilitățile evenimentelor din datele de intrare.

În al doilea rând, mijloacele de informare interesate să promoveze un asemenea exercițiu în schimbul unor avertismente probabilistice și al exclusivității asupra relatării în caz de succes. Proiectul trebuie ținut public suficient timp pentru a asigura un flux constant de date de intrare.

În al treilea rând, oricine care crede că are vise și experiențe intense în care vede viitorul în mod regulat (sau semiregulat) și care este în stare să documenteze viziunile. Rapoartele lor vor fi întocmite și predate îndată după apariția viziunii.

Cât de mult va dura până să demareze proiectul „Oracolul Viitorului" depinde doar de susținerea primită. Beneficiile potențiale pot fi mari.

Omul din Luton care susține că are adesea viziuni ale viitorului a susținut că a avut un vis palpitant, căruia i-a înregistrat detaliile. În acest vis, în noaptea de 16 iulie 1993, văzuse cifra 2 și prăbușirea în buclă a unui avion pe o pistă. Pe 23 iulie, a avut un alt vis în care a văzut „artificii" explodând în aer, rachete căzând și două parașute coborând din cer.

Chris Robinson a fost convins că toate acestea înseamnă ceva și a chemat echipa locală de intervenție. Un sergent de poliție a confirmat pentru *Phychic News* că a primit pe 24 iulie un telefon de la un om care avea o predicție. Informația acestuia nu a fost folosită. Cum să fi fost folosită?

Dar numai câteva ore mai târziu, Chris Robinson a văzut la TV anunțul despre un show aerian la Fairford, Gloucestershire, care urma chiar în aceeași zi. Sigur de faptul că visul lui este

legat de acesta, a mers cu maşina 160 de kilometri, ajungând însă după închiderea porţilor. Poate demonstra că i-a spus poliţistului de serviciu că a venit pentru că două reactoare se vor ciocni. Câteva clipe mai târziu, în raza de vedere a celor doi, două MiG-uri ruseşti s-au apropiat prea mult şi au explodat. Amândoi piloţii s-au catapultat şi au ajuns teferi la sol, în timp ce avioanele se zdrobeau de pământ în flăcări, în mod miraculos nelovind pe nimeni din audienţă, după cum s-a văzut în spectaculoasele instantanee TV.

Gândiţi-vă ce va putea face un birou computerizat de preluare a premoniţiilor dacă am avea informaţie de tipul celei de mai sus cu o frecvenţă regulată.

3. Reacţii în lanţ

Oricine poate încerca să vadă evenimentele viitoare, chiar dacă are capacităţile parapsihologice ale unui bolovan, prin descoperirea unor reacţii în lanţ.

După cum am văzut, acestea intră în mai multe categorii. Ele includ coincidenţe personale din viaţa cuiva, tendinţe de masă — cum ar fi schimbarea bruscă în comportamentul oamenilor în preajma unui eveniment cultural ciudat — şi acele întâmplări globale care par să sublinieze şi să întărească o anume tendinţă sau idee.

Punerea împreună a faptelor înrudite nu este dificilă. Dar ghicirea evenimentului prefigurat este foarte grea. Este mult mai uşor de zis decât de făcut.

Fiind un domeniu cu totul nou, în care nimeni nu face deocamdată cercetări, nu vă pot oferi reguli. Nimeni nu a căutat reacţii în lanţ (doar, într-o anumită măsură, John Webb şi cu mine) şi nimeni nu ştie cum funcţionează procesul. Vom descoperi mecanismul doar dacă veţi putea privi mai îndeaproape detaliile.

Bănuiesc că evenimentele au loc la o scară mai mare sau mică, după importanţa atribuită fiecărui avertisment. Critic pentru mărimea reacţiei în lanţ s-ar putea să fie impactul

evenimentului asupra subconştientului colectiv. Astfel, ne vom aştepta la reacţii în lanţ de mică amploare în cazuri cum ar fi dezastrul aviatic de la Fairford, din 1993, de pildă (deşi s-ar putea să se fi pus în mişcare o asemenea reacţie, nedetectată). Dar ar fi una mult mai mare în cazul morţii unui prim-ministru sau a unui preşedinte, prin simplul fapt că această tragedie ar afecta emoţional mai mulţi oameni.

Este, prin urmare, mai probabil ca la început să se culeagă informaţii despre reacţiile în lanţ după consumarea unui asemenea eveniment. Se va vedea ce a precedat evenimentul şi cum s-ar fi putut interpreta semnele pentru prevederea sau împiedicarea evenimentului. Nimeni nu a făcut aşa ceva până acum, deci domeniul este larg deschis oricui. Se pot face şi cercetări retrospective. Sunt convinsă că există nenumărate reacţii în lanţ care însoţesc megaevenimentele. Tot ce trebuie e să le găsim.

Scopul experimentului este descoperirea unei metode de recunoaştere a unei reacţii în lanţ, astfel încât să se poată declanşa operaţiunea de culegere de informaţii pentru un proiect „Oracolul Viitorului". Iar în acest caz se poate spera că vom putea folosi într-un mod pozitiv această foarte ciudată descoperire.

4. Jurnalul viselor

În ciuda faptului că J.W. Dunne şi-a scris primul jurnal de vise acum peste 60 de ani, jurnalul a rămas probabil cea mai simplă cale de experimentare a călătoriei temporale, accesibilă oricui. Dar între timp am învăţat lucruri pe care le putem folosi pentru îmbunătăţirea metodologiei.

Principiul este acelaşi: ţineţi un „jurnal de bord" al viselor pe o perioadă de timp, în care înregistraţi cât mai multe detalii posibil, cu atenţie specială viselor care par foarte reale şi au un mare impact emoţional (oricare ar fi emoţia). Acestea sunt cele pe care trebuie să le avem în vedere în primul rând pentru premoniţii.

Nu este necesar să faceți din aceasta un obicei permanent — poate deveni stresant. Dar ar trebui să înregistrați orice vis care pare destul de puternic, sau orice intuiție pe o temă oarecare. Asigurați-vă că va afla despre aceasta cel puțin o altă persoană. Ideal ar fi să înscrieți visul la proiectul „Oracolul Viitorului". Voi fi fericită să primesc visele dumneavoastră. Dar, oricum, trebuie să vorbiți și cu o altă persoană despre ele. Scepticii vor susține că doar aveți impresia că ați visat ceva înainte de timp, dar dacă nu arătați nimănui jurnalul de vise ca să demonstrați că aveți dreptate, peste niște ani vă veți îndoi chiar dumneavoastră că ați visat viitorul. Chiar și cuvintele dintr-un carnet își pierd semnificația după o vreme.

Probabil că ideal ar fi să țineți un jurnal de vise pe un interval de vreo două săptămâni, la fiecare câteva luni. Se evită astfel stresul. Veți fi surprinși cât de ușor vă veți aminti visele după câteva zile de exerciții. Mulți cred că ei nu visează niciodată, iar dacă visează, o fac fără să-și amintească detalii. În fapt, toți visăm câteva ore pe noapte. Dar uităm majoritatea viselor îndată ce începem să ne mișcăm, pentru că visele intră în memoria pe termen lung doar ca urmare a unui efort mental. Altfel, „ușierul" le închide poarta în nas.

Pe vremea lui Dunne, era nevoie de un carnet lângă pat, visul fiind scris îndată după trezire. Așa am început și eu — și a funcționat foarte bine. Dar deschiderea ochilor, concentrarea asupra paginii, căutarea stiloului și scrisul însuși accelerează procesul de uitare, de dizolvare a amintirilor. Este mult mai bine să se folosească un casetofon aflat lângă pat. Se vorbește pur și simplu în microfon. Țineți ochii închiși cât mai mult timp posibil și capul relaxat pe pernă.

La început, vă veți simți puțin stângaci și jenat (mai ales dacă nu sunteți singur în pat). Dar pe termen lung este cea mai bună metodă.

Nu verificați zilnic potrivirea visului de pe casetă cu realitatea. Faceți acest lucru doar dacă ceva din interiorul dumneavoastră vă îndeamnă imperios, sau dacă sare în ochi o

anume potrivire. Altfel, verificați o dată la trei zile. Dacă vă amintiți visele în detaliu, cum probabil veți ajunge după un timp, trei zile reprezintă maximul de timp cât trebuie să așteptați, altfel s-ar putea să petreceți ore lungi ascultând niște mormăieli de om semiadormit, lucruri în mare parte lipsite de sens. În marea lor majoritate, visele precognitive sunt ajunse de eveniment în primele 72 de ore.

Există unele trucuri pentru îmbunătățirea șanselor de găsire a unei potriviri.

O idee este de a pune ceasul să sune cu două ore înainte de ora obișnuită de trezire. Dacă puteți rezista unei asemenea practici masochiste, visele din perioada de după trezire și readormire vor avea cu 50% mai multe șanse de a fi legate de viitor. Nimeni nu știe de ce.

O altă bună sugestie, mai ales dacă urmați sfatul de mai sus, este să începeți experimentul cu jurnalul viselor îndată ce ați avut o experiență nouă, cum ar fi o vacanță, sau poate o nouă slujbă. Datele care vă vor intra în minte, ca și necesitatea crescândă ca mintea să lucreze la scenarii comportamentale în noua situație — inclusiv prin vise (după cei mai mulți psihologi, acesta este rolul primar al visului) — par cu toatele să concure la amplificarea șanselor ca unele din noile experiențe să fie văzute de mintea dumneavoastră înainte de a se produce.

În sfârșit, deoarece visele despre viitor par să descrie propriul dumneavoastră răspuns emoțional la cele ce se vor întâmpla, cea mai bună cale de a avea vise despre probleme non-personale este să vă antrenați să urmăriți multe știri TV — mai ales dimineața, după trezire. Actul însuși al intrării în aceste imagini direct din pat pare să mărească șansele ocolirii timpului și receptării de mesaje din viitor.

5. Televiziunea viselor

Există o metodă chiar mai interesantă decât experimentul jurnalului de vise. Puteți încerca să înregistrați viitorul pe video.

Ideea pare bizară. Totuşi, am văzut că există câteva cazuri în care semnalele TV au fost aparent afectate într-un fel, peste paraziţii corespunzători închiderii canalului suprapunându-se scene din viitor. De asemenea, am văzut cum George Meek şi „Spiricom"-ul lui, ca şi succesele germane cu programul „Vidicom" funcţionează posibil pe seama „modulării" de către o entitate conştientă a unui semnal cu o semnificaţie anume chiar peste unda purtătoare, printr-un efect de heterodină în afara tandemului emiţător-receptor.

Fizica spune că informaţia din viitor pare să vină în mintea noastră pe calea unui câmp al conştiinţei capabil să interacţioneze cu alte câmpuri energetice, pentru a declanşa evenimente la nivel cuantic. Deci nu este nici o nebunie în a sugera un antrenament pentru afectarea semnalelor TV.

Iată cum ar trebui procedat. În timpul experimenului oniric, ţineţi în pat, lângă dumneavoastră, un video recorder. Plasaţi-l lângă cap, cît mai aproape, fără a renunţa la confort. Acordaţi-l pe canalul despre care ştiţi că noaptea nu va emite şi puneţi în aparat o casetă şi daţi comanda de start pe înregistrare îndată ce vă veţi decide să dormiţi. Majoritatea aparatelor se vor opri automat o dată cu terminarea benzii. Dacă nu, puteţi programa aparatul să se oprească atunci când doriţi.

Teoretic, banda nu va înregistra nimic în afara paraziţilor, toată noaptea. Nu recomand folosirea unor benzi mai mari de două ore, pentru că experimentul ar deveni prea mare consumator de timp.

Dimineaţa, când veţi revedea caseta, omiteţi prima jumătate de oră, timp în care nu aţi putut intra în starea de somn profund (deci o stare alterată a conştiinţei) pentru a vedea ceva. Restul benzii, parcurgeţi-l accelerat. Dacă vedeţi ceva care fulgeră peste nelipsiţii purici, intraţi pe viteza normală.

În timpul scrierii acestei cărţi, un subiect din Dorset mi-a scris pentru a-mi relata un eveniment extraordinar — vizionarea unei scene preistorice cu dinozauri pe TV la ora două noaptea, când subiectul şi mama lui s-au trezit din moţăială. Nu era

emisiune pe canalul respectiv la ora aceea. Închipuiți-vă ce era dacă s-ar fi înregistrat!

Acest experiment pare absurd. Nu am de unde să știu dacă merge, sau dacă va merge vreodată. Dar, date fiind experiențele bazate pe aplicațiile televiziunii, proiectul Spiricom, experimentele de proiectarea a gândurilor pe un film, lucrurile pe care le cunoaștem despre conștiință și mecanica cuantică și despre modul în care starea de vis poate prevedea viitorul, eu cred că există șanse teoretice de succes.

Cine știe, poate veți fi prima persoană care va înregistra viitorul!

La Editura ***LUCMAN*** au apărut:

a) În colecția de carte școlară

• ***Gramatica limbii engleze*** de Georgiana Gălățeanu-Fârnoagă

• ***Exerciții de gramatică engleză*** de Georgiana Gălățeanu-Fârnoagă

• ***Sinteze de gramatică engleză, exerciții și teste de evaluare*** de Georgiana Gălățeanu-Fârnoagă

• ***O gramatică pentru toți*** de Georgeta Cristian Fogel

• ***Ghid de conversație român-turc*** de Agiemin Baubec și Ferian Ismail

• ***Ghid practic de cultură generală pentru elevi și studenți*** de Paul Godard

• ***Exerciții de gramatică pentru admiterea în facultăți, colegii și licee*** de Elena Vinți-Filimon

b) În colecția OZN

• ***Întoarcerea la stele*** de Erich von Däniken (nr. 1)

• ***Străini veniți din spațiu*** de Donald Keyhoe (nr. 2)

• ***Misterul lumilor uitate*** de Charles Berlitz (nr. 3)

• ***Kiribati*** de Erich von Däniken (nr. 4)

• ***Paradoxul secretomaniei*** de Călin N. Turcu (nr. 5)

• ***Imperiul extraterestru*** de Andreas von Retyi

c) În colecția PSI-PARANORMAL

• ***Trăim numai o viață?*** de Richard Rifkin (nr. 1)

• ***Secretele decorporării (Ghid practic de părăsire a corpului)*** de Bernard Raquin (nr. 2)

• ***Lumea misterelor (Ghid fundamental de esoterism și parapsihologie)*** de Paola Giovetti (nr. 3)

• ***Călătoria în timp - fapte, dovezi. posibilități*** (de Jenny Randles

d) În colecția CARTEA

• ***Cartea verde – Cum să trăim sănătos şi ieftin*** de A.G. White

• ***Cartea medicinei – Ghid complet de medicină complementară*** de William Collinge

• ***Cartea Sănătății (Ghidul medical al pacientului)*** de Nicolas Evrard

• ***Cartea energiilor (Ghid de armonizare a energiilor)*** de William Collinge

• ***Iliada, Odiseea şi Eneida, repovestite pentru copii*** de George Andreescu

• ***Poveşti nemuritoare egiptene*** de Abu Rashid

e) În colecția DRAGON:

• Seria **SAS**: ***Operațiunea Scud*** de Shaun Clarke

• Seria **SBS**: ***Asalt final*** de Shaun Clarke

• Seria **ACTION**: Misiunea Cobra de Alistair Mac Lean

f) În colecția SF:

• ***Rătăcitor în spațiu*** de Isaac Asimov

g) În colecția DICȚIONARELE ***LUCMAN***

• ***Dicționar universal de rituri, credințe şi simboluri*** de Catherine Pont-Humbert

• ***Dicționar de antonime*** de Onufrie Vințeler

• ***Dicționar de omonime*** de Gh. Bulgăr şi N. Felecan

• ***Dicționar de paronime*** de Silviu Constantinescu

h) În colecția CONTABILITATE — Teorie şi practică

• ***Contabilitatea şi consolidarea conturilor anuale la societățile de grup*** de lector univ. dr. Victor Munteanu

• ***Contabilitatea financiară a întreprinderilor*** **(2 volume)** de lector univ. dr. Victor Munteanu

Apariții în afara colecțiilor:

• **Mihai Eminescu** - ***POEZII***
Ediție de lux reeditată după volumul apărut în anul 1941 sub îngrijirea lui Garabet Ibrăileanu și ilustrat de G. Brătescu-Voinești (270 pag., 85000 lei)

• ***DIANA - Ultimele zece zile ale vieții și ancheta asupra accidentului*** de Jean Pierre Geirt (256 pag., 14900 lei)

Lucrări în curs de apariție:

Colecția DRAGON

- ***Forța Cinci*** **de Alistair MacLean**
- ***Delta One Zero*** de Peter Corrigan

Colecția OZN

- ***Ultra Top Secret*** de Jean Sider
- ***Fulgere pe Lună*** de Luc Burgin

Colecția DETECTIV

- ***Pact cu diavolul*** de John Higgins
- ***Fabrica de crime*** de Dashiell Hammett

Colecția PSI - PARANORMAL

- ***În căutarea vieților anterioare*** de Bernard Raquin

Colecția COLLEGIUM

- ***Formule de matematică, fizică şi chimie*** de Jean Pierre Van der Weid

Cei interesați în procurarea titlurilor de mai sus pot lansa comenzi direct Editurii ***Lucman*** prin telefon/fax **016.17.12.55**, cu indicarea exactă a adresei destinatarului, plata urmând a se face prin ramburs la primirea coletului.

JOHN HIGGINS

POLICE 2 POLICE

DETECTIV

PACT CU DIAVOLUL

ACTION

DRAGON

5

ALISTAIR MACLEAN

FORȚA CINCI

Printed in Romania

grupul drago print

fed print sa O societate Butan Gas

B-dul Tudor Vladimirescu, nr. 31, sector 5, Bucureşti, ROMÂNIA
Telefon: 335.93.18; 335.97.47
Fax: 337.33.77

După ce analizează fascinaţia exercitată de timp şi de posibilitatea de a călători în timp, reflectată în literatură, cinematografie şi televiziune, autoarea se ocupă de dovezile referitoare la toate tipurile posibile de călătorie temporală. Ies la iveală descoperiri senzaţionale: deplasări înainte, înapoi şi chiar lateral în timp, cercetări concludente, experimente şi dovezi remarcabile.

Mai presus de toate, se desprinde ideea că felul cum privim timpul a fost impus printr-un proces de autoamăgire.

În final, autoarea formulează întrebările pe care este necesar să ni le punem. Dat fiind că, de fapt, nu există legi şi nici bariere, putem începe să înţelegem câteva adevăruri incredibile legate de fenomenul timpului. Scrisă într-un limbaj direct, accesibil tuturor, „Călătoria în timp" reprezintă o lucrare convingătoare care ne pune la încercare prejudecăţile şi oferă numeroase incursiuni fascinante în acest subiect captivant.

ISBN 973 - 9439 - 22 - 0

Editura LUCMAN